Mao Zedung

Yayınlanmamış Yazılar

1956-1971

MAO ZEDUNG

YAYINLANMAMIŞ YAZILAR
1956 — 1971

YAYINLANMAMIŞ YAZILAR (1956-1971) / Mao Zedung / Stuart Schram'ın derlediği yazıları biraraya getiren bu kitap Fatmagül Berktay tarafından dilimize çevrilmiştir. / Kapak Düzeni: Sadık Karamustafa / Dizgi — Baskı: Tavilli Matbaacılık Koll. Şti

Bilim / Belge / İnceleme

61

Çağımızın Devrimcileri Dizisi

1

1. Basım — Haziran 1976

MAY YAYINLARI
Babıâli Caddesi No: 19
Cağaloğlu / İSTANBUL
Telf: 27 71 61

MAO ZEDUNG

YAYINLANMAMIŞ YAZILAR
1956 — 1971

Çeviren
Fatmagül Berktay

MAY YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

	Çevirenin Açıklaması	7
[1]	On Büyük İlişki Üzerine	11
[2]	Başkan Mao'nun Müzik İşçilerine Yaptığı Konuşma	35
[3]	Yüksek Devlet Konferansında Konuşma	42
[4]	Çengtu Konferansında Konuşmalar	47
[5]	Askeri Işler Komitesi Genişletilmiş Toplantısının Grup Başkanları Açık Oturumunda Konuşma	76
[6]	Luşan Toplantısındaki Konuşma	83
[7]	Askerî İşler Komitesinin ve Dışişleri Konferansının Genişletilmiş Oturumunda Konuşma	100
[8]	Bir Genişletilmiş Merkezi Çalışma Konferansında Konuşma	111
[9]	Sekizinci Merkez Komitesinin Onuncu Genel Toplantısında Konuşma	142
[10]	Bahar Festivalinde Konuşmalar	151
[11]	Felsefe Meseleleri Üzerine Konuşma	165
[12]	Çin'in Büyük İleri Atılımı	185
[13]	Kamu Sağlığı Üzerine Talimat	186
[14]	Hangçov Konuşması	188
[15]	Mao Yuan-Sin ile Konuşmalar	196
[16]	Merkezin Önderlerine Hitaben Konuşma	208
[17]	Bölge Sekreterleri ve Merkez Komitesinin Kültür Devrimi Grubu Üyeleriyle Yapılan Bir Toplantıda Konuşma	211
[18]	Zinghua Üniversitesi Ortaokulu Kızıl Muhafızlarına Bir Mektup	216

[19] Sekizinci Merkez Komitesi Onbirinci Genel Toplantısının Kapanış Töreninde Yapılan Konuşma 218

[20] Rapor Toplantısında Konuşma 220

[21] Merkezi Çalışma Toplantısında Yapılan Konuşma 226

[22] Merkezi Kültür Devrimi Grubunun Bir Toplantısındaki Konuşma 231

[23] Çang Çun-Çao ve Yao Ven-Yuan yoldaşlarla yapılan Üç Toplantıdaki Konuşmalar 234

[24] Çın Komünist Partisi Dokuzuncu Millî Kongresinin Açılış Konuşması 237

[25] Çın Komünist Partisi Dokuzuncu Merkez Komitesinin Birinci Genel Toplantısındaki Konuşma 239

[26] Taşra Gezisi Sırasında Başkan Mao'nun Çeşitli Yerlerde Yoldaşlarla Yaptığı Konuşmaların Özeti 247

NOTLAR 257

ÇEVİRENİN AÇIKLAMASI

Mao Zedung'un Çin Komünist Partisi tarafından resmen yayınlanmamış mektup ve konuşmalarından 26'sını içeren bu kitap, ünlü Çin uzmanı Stuart Schram'ın hazırladığı «Mao Tsetung Unrehearsed - Talks and Letters, 1956-1971» (Penguin Books, 1974) adlı derlemeden dilimize çevrilmiştir. Schram'ın, Mao'nun fikirleri, kişiliği ve tarihteki yeri konusunda kendi görüş ve yorumlarını içeren 42 sayfalık önsözünü, Mao'nun kendi sözlerine hiçbir şey katmadığını düşünerek, bu çeviriye almadık. Bununla beraber, sadece Batı'da yayınlanmış metinlerden yapılmış bir Mao çevirisi kuşkuyla karşılanabileceğinden, bu yazıların kaynağı hakkındaki bilgileri kısaca aktarmayı yararlı görüyoruz.

Çin'de, Mao Zedung'un eserlerinin gerek Çince olarak ve gerekse çeşitli dillerde yayınlanması, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne bağlı «Mao Zedung'un Seçme Eserleri Yayın Komitesi» tarafından denetlenmektedir. Mao Zedung'un yazı ve konuşmalarının ancak küçük bir kısmı, gerek bu komite ve gerekse Mao'nun kendisi tarafından seçilip gerek üslup, gerekse içerik bakımından gözden geçirildikten ve düzeltildikten sonra, resmî derlemelere dahil edilmektedir. Örneğin, dört ciltlik «Selected Works of Mao Tsetung» (Mao Zedung, Seçme Eserler) kapsadığı dönem bakımından eylül 1949'dan öteye geçmemekte; «Selected Readings from the Works of Mao Tsetung»

(Mao Zedung'un Eserlerinden Seçme Okumalar) adlı tek ciltlik derleme ise 1949-1963 dönemine ait sadece altı yazıyı içermektedir. Bununla beraber Çin Komünist Partisi başkanının yazı ve konuşmalarının çok daha geniş bir bölümü Parti içinde serbestçe dolaşmakta, okunmakta ve incelenmekte; ayrıca bu yazı ve konuşmalardan önemli parçalar, belgelerin tamamının yayınlanmasından çok önce, «alıntı» ya da «talimat»lar şeklinde ÇKP ve ÇHC yayın organlarında yer alabilmektedir. 1966'da patlak veren Büyük Proleter Kültür Devrimi sırasında ortaya çıkan Kızıl Muhafızlar ve diğer isyancı kuruluşlar, Parti içinde dolaşan bu yazı ve konuşmalardan birçoğunu ele geçirmişler ve yayınlamışlar; kitap ya da broşür haline getirilen bu metinler Parti-içi dolaşım ile sınırlı kalmamış ve ilkönce Hong Kong ile Tayvan'a, oradan da bütün dünyaya yayılmışlardır. Bu belgelerden bazıları, halen Batı ülkelerindeki birçok üniversite ya da araştırma kurumunun arşivlerinde bulunabilmektedir. İlk belgeleri, 1973'te her ikisi de «Mao Tse-tung ssu-hsiang wan-sui!» (Yaşasın Mao Zedung Düşüncesi!) adını taşıyan iki cildin daha ortaya çıkması izlemiştir. Stuart Schram'ın, belli bir düzeyden yukarıdaki Parti kademeleri için hazırlanmış olduğunu tahmin ettiği bu iki ciltten birincisi 1967, diğeri ise 1969 tarihlidir ve ikisi bir arada yarım milyon kelimeyi bulmakta, başka bir deyişle o ana kadar bilinen kaynakların dört-beş katı tutarında yeni malzemeyi içermektedirler. ABD ya da Batı Avrupa'da yayınlanan diğer birçok derleme gibi elinizdeki kitabın orijinal İngilizce çevirisi de, işte bu kaynaklardan yararlanılarak hazırlanmıştır. Belli bir yazı ya da konuşmanın çeşitli derlemelerde yer alan metinleri arasındaki tutarlılık, bu metinlerle yukarıda sözünü ettiğimiz şekilde ÇKP yayın organları tarafından resmen yayınlanmış bulunan alıntılar arasındaki tutarlılık ve Çin'de bulundukları sırada bu metinleri ya bizzat dinlemiş, ya da okumuş olan kişilerin tanıklıkları bir yana, bu yazıların her satırının gerek öz, gerekse biçim bakımından Mao'nun damgasını taşımala-

rı da, belgelerin gerçekliği konusunda büyük bir kuşkuya yer bırakmamaktadır. Metinlerdeki anlaşılmaz ya da bütünden kopuk yerler, konuşmaların sonradan gözden geçirilmemiş olmasının, ya da konuşma bandının bulunmadığı hallerde stenoculların yaptıkları hataların sonucu ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Çin isimlerinin sırası, Türkçeye ya da bütün Batı dillerine göre terstir. Soyadı en başta yer almakta, onu bazan bir, bazan iki heceden oluşan küçük isim izlemektedir. Örneğin, Çu En-lay derken Çu soyadı, En-lay ise küçük isimdir. Küçük ismin tek heceden oluştuğu durumlara örnek olarak, Çu Teh ya da Kang Şeng gösterilebilir. (Mao Zedung'un aslında Ze-dung olarak iki heceden oluşan küçük ismi, ÇKP Merkez Komitesinin yazmayı kolaylaştırmayı amaçlayan bir kararıyla değiştirilmiş ve tek hece haline getirilmiştir.) Büyük Kültür Devrimi sırasında bu metinleri yayınlamış olan çeşitli guruplar, kendi siyasi eğilim ve görüş farklılıklarına göre metinlerdeki isimlerin bazılarını çıkarmışlar, yerlerine XX ya da XXX işaretleri koymuşlardır. Yukarıdaki açıklama çerçevesinde, XX işareti, küçük ismi tek heceden oluşan bir kimseyi, XXX işareti ise küçük ismi iki heceden oluşan birini ifade etmektedir. Bir kimsenin soyadının verilip te arkasından sadece bir X işaretinin konulduğu hallerde, bu kimsenin küçük isminin tek heceden oluştuğunu kabul etmek gerekir. Mao'nun bir kimsenin sadece soyadını ya da sadece küçük ismini söylemesi yüzünden o kimsenin okuyucu tarafından tanınmaması ihtimaline karşılık parantez içinde yapılan ilaveler, Stuart Schram'a aittir.

[1]

ON BÜYÜK İLİŞKİ ÜZERİNE

(25 Nisan 1956)

Son iki ay içinde Siyasî Büro Merkezin[1] 34 iktisadî ve malî şubesinin çalışma raporlarını tek tek dinledi ve kabul etti. Bu şubelerle birçok mesele üzerine görüş alışverişinde bulundu; ve meseleleri daha da tartıştıktan sonra 10 meseleyi, 10 çelişmeyi içeren bir sentez yaptı.

Bu meseleleri ele almanın bir tek amacı vardır: Sosyalizmi daha fazla daha hızlı, daha iyi ve daha iktisadî bir şekilde inşa etmek için bütün olumlu unsurları ve mevcut güçleri harekete geçirmek.

Bütün olumlu unsurları ve mevcut güçleri harekete geçirmek daima bizim siyasetimiz olmuştur. Geçmişte bu siyaseti, Demokratik Halk Devrimini zafere ulaştırmak ve feodalizmin ve bürokrat-kapitalizmin iktidarına son vermek için uyguladık. Şimdi bunu yeni bir devrimde, Sosyalist Devrimde ve sosyalist devletin inşasında uyguluyoruz. İster devrim için, isterse inşa için olsun daima bu siyaset uygulanmalıdır. Bu nokta herkes için açıktır. Fakat yine de tartışılması gereken bazı meseleler, bunların arasında bazı yeni noktalar vardır. Çalışmamızda hâlâ hatalar ve eksiklikler vardır. Bu meseleleri tartışır, düşünür ve bu çelişmeleri doğru olarak ele alırsak, bir kısım lüzumsuz zaman kaybını önleyebiliriz.

On meseleyi okuyorum:

(1) Sanayi ile tarım ve ağır sanayi ile hafif sanayi arasındaki ilişki.
(2) Kıyı bölgelerindeki sanayi ile iç bölgelerdeki sanayi arasındaki ilişki.
(3) İktisadî inşa ile savunmanın inşası arasındaki ilişki.
(4) Devlet, üretim birimleri ve tek tek üreticiler arasındaki ilişki.
(5) Merkez ile bölgeler arasındaki ilişki.
(6) Han milliyeti ile millî azınlıklar arasındaki ilişki.
(7) Parti ile partili olmayanlar arasındaki ilişki.
(8) Devrimci ile karşı-devrimci arasındaki ilişki.
(9) Doğru ile yanlış arasındaki ilişki.
(10) Çin ile diğer ülkeler arasındaki ilişki.

Bu ilişkilerin hepsi birer çelişmedir. Dünyada her yerde çelişme vardır. Çelişmeler olmasaydı dünya olmazdı.

Şimdi yukarıdaki 10 çelişmeyi tartışacağım.

1 — Sanayi ile tarım ve ağır sanayi ile hafif sanayi arasındaki ilişki.

Herkes, ağır sanayinin, öncelik verilmesi gereken kilit sektör olduğunu kabul ediyor. Ağır sanayi ile hafif sanayi ve sanayi ile tarım arasındaki ilişkiyi ele alırken, ilke hataları yapmadık. Ağır sanayiye gereğinden fazla ağırlık veren ve hafif sanayi ile tarımı ihmal eden bazı sosyalist ülkelerin hatalarını işlemedik. Bunun sonucu bu ülkelerin pazarlarında yeteri kadar mal yoktur, günlük ihtiyaç maddeleri kıttır ve paraları istikrarsızdır.

Biz hafif sanayi ile tarıma nispeten daha fazla ağırlık verdik. Pazarımızda tüketim malları nispeten boldur. Bu, devrimden sonra bazı ülkelerin pazarlarının durumundan farklıdır. Aşırı bolluk içinde olduğumuzu söylemek doğru değildir fakat halkın her gün kullandığı maddeler oldukça

boldur. Fiyatlarımız da sabittir ve halkın parası istikrarlıdır. Bu, artık başka meselemiz yok demek değildir. Hâlâ meseleler vardır. Ağır sanayi ile hafif sanayi ve hafif sanayi ile tarım yatırımları oranında uygun düzenlemeler yapmalıyız. Toplam sanayi ve tarım yatırımları içinde hafif sanayi ile tarım yatırımlarının oranında uygun arttırmalar yapmalıyız.

Bu, ağır sanayinin artık öncü sektör olmadığı anlamına mı gelir? Hayır, ağır sanayi hâlâ öncü sektördür. Artık ağır sanayiye ağırlık tanımayacak mıyız? Soru bu şekilde sorulursa, cevap, yatırımlarda ağırlığın hâlâ ağır sanayinin üzerinde olduğudur.

Gelecekte onlara ayrılan yatırım oranının yükselmesi için hafif sanayiye ve tarıma daha çok yatırım yapmalıyız. Oranı yükselttiğimiz zaman bu, kilit sektörü değiştirdiğimiz anlamına mı gelir? Hayır, kilit sektör değişmemiştir. Kilit sektör hâlâ ağır sanayidir ama şimdi hafif sanayiye ve tarıma daha çok ağırlık tanınacaktır.

Ağırlıktaki bu artışın sonucu ne olacaktır? Sonuç, ağır sanayinin ve üretim araçları üretiminin daha fazla ve daha hızlı gelişmesi olacaktır. Ağır sanayinin gelişmesi sermaye birikimi ister. Bu birikim nereden sağlanacaktır? Bizzat ağır sanayiden sağlanabilir. Ayrıca hafif sanayi ve tarımdan da sağlanabilir. Ama hafif sanayi ile tarım daha fazla ve daha hızlı birikim sağlayabilir.

Burada bir soru ortaya çıkıyor. Ağır sanayiyi geliştirmeyi gerçekten istiyor musunuz? Ya kuvvetle istiyorsunuz, ya da o kadar hevesli değilsiniz. Eğer ağır sanayiyi geliştirmeyi hiç istemiyorsanız hafif sanayiye ve tarıma saldırırsınız. Fazla hevesli değilseniz, hafif sanayi ile tarıma bu kadar yatırım yapmazsınız. Ama ağır sanayiyi geliştirmeyi kuvvetle istiyorsanız, hafif sanayinin ve tarımın gelişmesine önem verirsiniz. Böylece daha çok gündelik ihtiyaç maddesi yaratılacaktır, bu da daha fazla birikime yol açar ve bir kaç yıl sonra ağır sanayiye daha çok sermaye yatırılır. Dolayısıyla mesele, sizin ağır sanayiyi geliştirme isteğinizin

gerçek mi yoksa sadece bir gösterişten mi ibaret olduğu meselesidir.

Tabiî ağır sanayiyi geliştirme isteğinin gerçek olup olmadığı meselesi bizimle ilgili değildir. Kim gerçekten böyle bir şeyi istemez? Bizim için mesele sadece isteğimizin güçlü mü yoksa zayıf mı olduğu meselesidir. İsteğiniz gerçekten güçlü ise, o zaman hafif sanayiye daha çok yatırım yapmalısınız. Aksi halde isteğiniz yüzde yüz değil, sadece yüzde doksan gerçektir. Güçlü değildir. Bu, ağır sanayiye bütün kalbinizle önem vermemek demektir. Bütün kalbinizle önem verseniz, hafif sanayinin gelişmesine önem verirsiniz çünkü bu birinci olarak halkın ihtiyaçlarını karşılar, ikinci olarak daha fazla ve daha hızlı birikim sağlar.

Tarım meselesi konusunda bazı sosyalist ülkelerin tecrübesi, tarımın kollektifleştirildiği yerlerde bile, kollektifleştirilmenin iyi yönetilmediği yerlerde üretimi arttırmanın mümkün olmadığını ispat etmiştir. Bazı ülkelerde tarım üretimini arttırmadaki başarısızlığın temel sebebi devletin köylülere karşı izlediği siyasetin doğru olmamasıdır. Köylülerin vergi yükü çok ağır, tarım ürünlerinin fiyatı çok düşük ve sanayi mamüllerinin fiyatı çok yüksektir. Sanayiyi, özellikle ağır sanayiyi geliştirirken, aynı zamanda tarım vergisi ve sanayi ile tarım ürünlerinin fiyatları için doğru siyasetler uygulayarak, tarıma belli bir statü tanımalıyız. Bütün olarak millî ekonomide tarımın önemi, bizim tecrübemizin gösterdiği gibi çok açıktır. Kurtuluştan itibaren geçen yılların pratiği, bize iyi mahsül olduğu her zaman o yıl için, her yönüyle hayatın daha iyi olduğunu ispatlamıştır. Bu genel bir kanundur.

Vardığımız sonuç şudur: ağır sanayiyi geliştirmenin bir yolu, hafif sanayi ve tarımı biraz daha az geliştirmektir. Hafif sanayi ve tarımı bir dereceye kadar daha fazla geliştiren bir yol daha vardır. Birinci yolun, yani halkın yaşamına dikkat etmeden ağır sanayiyi tek yanlı geliştirmenin sonucu, halkın hoşnutsuz olmasıdır, böylece ağır sanayi bile gerçekten iyi işlemez. Uzun vadede, bu yol ağır sanayinin biraz daha yavaş ve daha kötü gelişmesine yol açar.

20, 30 yıl sonra, genel bilanço yapıldığında, sonuç elverişli olmayacaktır. İkinci yol, yani ağır sanayiyi halkın günlük ihtiyaçlarını karşılama temeli üzerinde geliştirmek, ağır sanayinin gelişmesi için daha sağlam bir temel sağlar ve sonuç olarak ağır sanayi daha çok ve daha iyi gelişir.

2 — Kıyı bölgelerdeki sanayi ile iç bölgelerdeki sanayi arasındaki ilişki.

İç bölgelerdeki sanayiyi geliştirmek doğrudur. Bu birinci derecede önemlidir. Ama kıyı bölgelerini de kollamak gerekir.

Bu konuda, büyük veya temel hatalar yapmadık ama bazı zayıflıklarımız vardır. Geçen birkaç yıl içinde kıyı bölgelerindeki sanayiye gereken önemi vermedik. Bazı değişiklikler yapmamız gerektiğini düşünüyorum.

Başlangıçta sahip olduğumuz ağır ve hafif sanayinin ne kadarı Liaoning, Hopey, Pekin, Doğu Honan, Şantung, Anvey, Kiangsi, Şangay, Çekiang, Fukien, Kvantung ve Kvangsi de dahil olmak üzere kıyı bölgelerindeydi? Bütün sanayimizin % 70'i ve ağır sanayimizin % 70'i bu kıyı bölgelerindedir. Sadece % 30'u içerdedir. Bu faktörü gözönüne almamak, kıyı sanayisine gereken ağırlığı vermemek ve onun üretim kapasitesini sonuna kadar kullanmamak çok yanlış olur.

Kıyı bölgeleri sanayisinin gelişmesini sağlamak için elimizden geleni yapmalı ve olan vaktimizi kullanmalıyız. Bütün yeni fabrikalar kıyı bölgelerinde kurulmalıdır demiyorum. % 90'ından fazlası iç bölgelerde kurulmalıdır. Ama bazıları da kıyı bölgelerinde kurulabilir. Meselâ Anşan çelik tesisleri ve Fuşun kömür madenleri kıyı bölgelerindedir; Dairen'de tersane, Tangşan'da demir-çelik ve inşaat malzemesi sanayileri, Tangku'da kimya sanayi, Tienzin'de demir-çelik ve makina sanayi vardır. Şanghay'da makina ve gemi yapımı sanayi, Nanking'de kimya sanayi ve diğer bir çok yerde sanayi vardır. Petrol yataklarının bulunduğu

Kvangtung Eyaletindeki Maoming'de sentetik petrol üretmeyi planlıyoruz. Bu da ağır sanayidir.

Gelecekte bütün ülkede sanayinin daha eşit bir şekilde dağılması ve daha rasyonel bir şekilde yerleşmesi için ağır sanayinin büyük bir kısmı —% 90'ı hattâ daha fazlası— iç bölgelerde kurulmalıdır. Bu konuda herhangi bir şüphe yoktur. Ama ağır sanayinin bir kısmı da mutlaka kıyı bölgelerinde kurulmalı ya da genişletilmelidir.

Eski sanayi temelimiz esas olarak kıyı bölgelerindedir. Kıyı bölgelerindeki sanayiye önem vermezsek, bu aleyhimize olur. Diğer yandan, kıyı bölgelerindeki işletme ve teknoloji kapasitesini tamamen kullanırsak ve doğru bir şekilde geliştirirsek, iç bölgelerdeki sanayiyi sürdürmek ve geliştirmek için daha fazla güce sahip oluruz. Kıyı sanayisine karşı olumsuz bir tavır takınmak yanlıştır. Bu, hem kıyı sanayisinin tam olarak kullanılmasını hem de iç bölgelerdeki sanayinin hızlı gelişmesini engeller.

Hepimiz iç bölgelerdeki sanayinin gelişmesini istiyoruz. Mesele sadece isteğimizin samimî olup olmadığı meselesidir. İsteğiniz samimiyse ve gösterişten ibaret değilse, o zaman kıyı bölgelerindeki sanayiyi daha fazla kullanmalı ve kıyı bölgelerinde daha fazla sanayi, özellikle hafif sanayi kurmalısınız.

Elimizdeki bilgilere göre, bazı hafif sanayilerde, sanayi işletmesi çok çabuk inşa edilebilir. Üretime geçtikten ve üretim kapasitesini arttırdıktan sonra bir yıl içinde sermaye masraflarını karşılayabilirler. Böylece beş yıl içinde ilk kurulana ek olarak üç, dört yeni fabrika kurabilirler. Bazı durumlarda iki, üç yeni fabrika, diğer bazı durumlarda ise bir yeni fabrika kurabilirler. En azından yarım yeni fabrika kurabilirler. Bu da kıyı sanayisinden yararlanmanın önemini ortaya koymaktadır.

Uzun vadeli planlarımızda 400 000 teknik kadro eksikliğimiz var. Bunlar kıyı sanayilerindeki işçilerin ve teknisyenlerin eğitilmesiyle sağlanabilir. Teknik kadroların okur yazar ailelerden gelmesine gerek yoktur. Gorki sadece iki

yıl ilköğrenim görmüştü. Lu Sün Üniversite mezunu değildi. Eski toplumda profesör değil sadece bir okutman olabilirdi. Siya Çu-nü Yoldaş hiç okula gitmedi.[2] Vasıflı işçilerin pratik tecrübeyle öğrendiklerini ve çok iyi teknik kadro olabileceklerini anlamalısınız.

Kıyı sanayisinin teknik düzeyi yüksek, mamul maddelerinin kalitesi iyi, maliyeti düşüktür ve bir çok yeni madde üretmektedir. Kıyı sanayisinin gelişmesi bütün olarak milli sanayinin teknik düzeyi ve kalitesi üzerinde olumlu bir etki yapmaktadır. Bu meselenin önemini tam olarak kavramalıyız.

Kısacası, hafif sanayiyi geliştirmezsek, ağır sanayiyi geliştiremeyiz. Kıyı bölgelerindeki sanayiden yararlanmazsak, iç bölgelerdeki sanayiyi kuramayız. Kıyı sanayisini sadece sürdürmekle kalmamalıyız, aynı zamanda uygun olan her yerde onu geliştirmeliyiz.

3 — İktisadî inşa ile savunmanın inşası arasındaki ilişki.

Savunmasız yapamayız. Bütün birliklerimizi terhis etmek iyi bir fikir midir? Hayır değildir, çünkü hâlâ düşmanlarımız var. Bu düşmanlar bizi 'sınırlandırıyorlar.' Bizi kuşatmış bulunmuyorlar mı?

Savunma güçlerimiz daha şimdiden oldukça büyüktür. Amerika'ya Karşı Direnme ve Kore'yi Destekleme savaşından sonra ordularımız daha da güçlendi. Savunma sanayimiz kurulma yolundadır. Pan Ku yerle göğü birbirinden ayıralı beri[3] ne otomobil ve ne de uçak imal edememiştik. Şimdi ikisini de yapmaya başlıyoruz. Bizim motor sanayimiz otomobil değil kamyon imal ederek başladı. Onun için hergün toplantılarımıza yabancı arabalarla gelmek zorunda kalıyoruz. Yurtsever olmak istiyoruz ama sabırlı olmamız gerekiyor. Toplantılarımıza kendi arabamızla geleceğimiz gün beklesin bakalım.

Atom bombalarımız hâlâ yok ama geçmişte de uçaklarımız veya ağır toplarımız yoktu. Japon istilacılarını ve Çan Kay-şek'i tüfek ve akdarıyla yendik. Halen oldukça kuvvetliyiz ve gelecekte daha da kuvvetli olacağız. Bunu sağlamanın güvenilir bir yolu askerî harcamalar için uygun oranlar tesbit etmektir: Askerî harcamalar devlet bütçesinin yüzde yirmisini meydana getirecek şekilde adım adım azaltılırken, iktisadî inşa harcamaları, iktisadî inşanın daha fazla ve daha hızlı gelişmesini sağlıyacak şekilde arttırılmalıdır. Böyle bir temel üzerinde savunma inşası daha hızlı gelişebilir ve yakın bir gelecekte yalnız birçok uçağımız ve topumuz değil, kendi atom bombamız da olur.

Atom bombasını gerçekten istiyor musunuz? Öyleyse askerî harcamaların oranını azaltıp, iktisadî inşayı artırmalısınız. Yoksa sadece istiyor gibi mi görünüyorsunuz? O zaman askerî harcamaların oranını düşürmeyin, iktisadî inşayı düşürün. Hangi plan daha iyidir? Herkes lütfen bu meseleyi incelesin. Bu bir stratejik siyaset meselesidir.

1950'de 7. Merkez Komitesi'nin 3. genel toplantısında, devlet organlarını basitleştirmek ve askerî harcamaları kısıtlamak meselesi ortaya atılmıştı. Üstelik bu malî ve iktisadî durumumuzda köklü bir iyiye gidiş sağlamanın üç ön şartından biri olarak nitelendirilmişti. Ama birinci beşyıllık plan döneminde, askerî harcamalar devlet bütçesinin yüzde otuzikisini oluşturuyordu. Yani harcamaların üçte biri üretken olmayan amaçlar için kullanılıyordu. Bu oran çok yüksektir. 2. beş yıllık planda iktisadî ve kültürel inşaya daha fazla fon sağlayabilmek için bu oranı azaltmanın yollarını bulmalıyız.

4 — Devlet, üretim birimleri ve tek tek üreticiler arasındaki ilişki.

Çeşitli eyaletlerden yoldaşlarla yaptığımız son tartışmalarda, bu mesele üzerine pek çok şey söylediler. İşçilerin, emeklerinin üretkenliği ve her iş günü için ürettikleri değer

de arttı, onun için ücretlerinde de buna göre düzenlemeler yapılmalıdır. Bu noktayı ihmal etmek yanlış olur.

Kurtuluştan bu yana, işçilerin yaşama şartlarında büyük ilerlemeler olmuştur. Bunu herkes biliyor. Geçmişte bazı ailelerin tek bir çalışan ferdi bile yoktu, şimdi bu ailelerin çalışan fertleri var. Bazı ailelerde sadece tek kişi çalışıyordu, şimdi iki, üç kişi çalışıyor. Geçmişte hiç çalışan kimseleri olmayan ailelerle karşılaştım.. Şimdi hem karı koca hem de kızları çalışıyordu. Ücretleri toplanırsa tabiî ki yaşam düzeyleri iyi olur. Genel olarak, ücret düzeyimizin yüksek olmadığını ama istihdam oranımızın yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Fiyatlar hem düşük hem de istikrarlı ve hayat emin olduğu için, yaşama şartları Kurtuluş öncesiyle karşılaştırılamayacak kadar iyidir. İşçi kitlesi büyük bir coşku göstermeye devam etmektedir.

İşçilerin insiyatif ve coşkularını artırmaya önem vermemiz gerektiğini söylemek istiyorum. Tam bir üretim birimi olarak fabrikanın da insiyatif ve coşku sorunu vardır.

Herşey diğer şeylerle hem birlik içindedir, hem de kendi bağımsızlığı vardır. Herşeyin hem diğer şeylerle ortak nitelikleri hem de kendine has ayrı özellikleri vardır. Şeyler bağımsız ve kendine has özelliklere sahip olmaksızın sadece birliğe ve ortak niteliklere sahip olamazlar. Meselâ bu toplantı birliğin bir örneğidir. Toplantı bittikten sonra bağımsızlık başlar. Bazılarımız yürüyüşe çıkacağız, bazılarımız çalışacağız, bazılarımız da yemek yiyeceğiz. Herkesin kendi bağımsızlığı vardır. Bu toplantıyı ara vermeden devamlı sürdürmek olmaz. Bu bizim sonumuz olur. Bu nedenle her üretim birimi, her birey insiyatif ve bir ölçüde bağımsızlık sahibi olmalıdır. Herkes birlikle içiçe olan bir bağımsızlığa sahip olmalıdır.

Tek tek üreticilere hakkettikleri karşılığı ve üretim birimlerine bir ölçüde bağımsızlık vermek bütün ülkenin sanayileşmesinin yararına mı olur? Bunun bazı ilerlemeler sağlaması gerekir. İşleri kötüleştirirse yapılmamalıdır. Herşey merkezîleşirse, fabrikaların amortisman fonları ellerinden alınırsa, o zaman üretim birimleri insiyatif sahibi ola-

maz; bu da iyi olmaz. Bu meselede fazla tecrübemiz yok. Burada bulunan yoldaşların da fazla tecrübesi olduğunu sanmıyorum. Bu meseleyi inceliyoruz. Çok sayıda fabrikamız var ve ileride daha da çok olacak. Eğer şevklerini sonuna kadar harekete geçirebilirsek, bu şüphesiz ülkemizin sanayileşmesine çok yararlı olur.

Köylülere gelince, onlarla ilişkimiz her zaman iyi olmuştur. Ama tahıl meselesinde bir hata yaptık. 1954'de seller bütün ülkede üretim kaybına yol açtı ama buna rağmen biz 3,5 milyon ton fazla tahıl satın aldık. Üretimdeki düşüş ile devlet alımlarındaki artış arasındaki bu tezat köylüler arasında eleştiriye yol açtı. Hiç bir zaman hata yapmadığımızı iddia edemeyiz. 3,5 milyon ton fazla aldık çünkü hiç tecrübemiz ve bu meselede doğru bir anlayışımız yoktu. Bu bir hataydı. 1955'de, bu hatayı anladığımız için, 3,5 milyon ton daha az satın aldık ve «3 dengelemeyi»[4] yürürlüğe koyduk. O yıl çok bol mahsül oldu. Böylece üretimde artışla, satın alımdaki azalma yanyana geldi ve sonuç olarak köylülerin elinde fazladan 10 milyon ton tahıl kaldı. Geçmişte bizi eleştiren bütün köylüler o zaman artık bizi eleştirmediler. Hepsi 'Komünist Partisi iyidir' dediler. Bütün Parti bu dersi hatırlamalıdır.

Köylülerin kollektif iktisadî örgütleri tıpkı fabrikalar gibidir. Onlar da üretim birimleridir. Bu kollektif iktisadî birimler içinde, kollektifle birey arasındaki ilişki iyi düzenlenmeli ve doğru bir şekilde idare edilmelidir. Bu ilişkiyi doğru bir şekilde idare etmezsek ve köylülerin refahına önem vermezsek, kollektif ekonomi doğru bir şekilde yürümez. Bazı sosyalist ülkeler bu yönde hata yapmış olabilirler. Onların kollektif iktisadî örgütlerinin bazıları genellikle iyi çalışır, diğerleri ise o kadar iyi çalışmaz. İyi çalışmayanlarda tarım üretimi de fazla gelişmemiştir. Kollektifin birikime ihtiyacı vardır, ama köylülerden çok fazla talepte bulunmamaya dikkat etmeliyiz. Onları çok sıkıştırmamalıyız. Kaçınılmaz doğal afetlerin dışında, her yıl artan tarım üretimi temelinde, köylülerin gelirinin de yıldan yıla artmasını sağlamalıyız.

İlkbahar ve sonbahar hasatlarının bölüşümü meselelerini çeşitli eyaletlerden yoldaşlarla tartıştık. Bölüşüm meseleleriyle (1) ne kadarının devlet, (2) ne kadarının kollektif, (3) ne kadarının köylüler tarafından ve ne şekilde alındığını kastediyoruz. Devlet vergi; kollektif iktisadî örgütler, birikim ve idare masrafları; tek tek köylüler de para ve tahıl payları olarak alıyorlar.

Kollektif ekonomide herşey köylülerin hizmetindedir. Sadece üretim masrafları değil, yönetim masrafları da zorunludur. Birikim fonu, üretimi genişletmek için, refah fonu ise köylülerin refahı içindir. Bütün bunlar için, köylülerle birlikte uygun oranlar bulmalıyız.

Devlet de, kollektif de birikime sahip olmalıdır, ama ikisi de çok yüksek olmamalıdır. Devlet birikimi, esas olarak fiyat politikasıyla değil, vergilendirme yoluyla sağlanır. Ülkemizde tarım ve sanayi ürünlerinin değişiminde, bu ürünlerin fiyatları arasındaki uçurumu kapatmak, eşit veya eşite yakın değerlerin değişimini sağlamak, sanayi ürünlerinin kârını düşük ve satışını yüksek tutmak ve fiyat istikrarını sağlamak siyasetlerini izliyoruz.

Kısacası, devlet ile fabrika, devlet ile işçi, fabrika ile işçi, devlet ile kollektif iktisadî örgüt, devlet ile köylü, kollektif iktisadî örgüt ile köylü arasındaki ilişkilerin tümü, yalnız tek yönlü değil, her iki yönden ele alınmalıdır. Burada bazı yeni noktalar var. Bu 600 milyon kişiyi ilgilendiren ve bütün Partinin dikkatini isteyen büyük bir meseledir.

5 — Merkez ile bölgeler arasındaki ilişki.

Merkez ile bölgeler arasındaki ilişki de bir çelişmedir. Bu çelişmeyi çözmek için şimdi ele almamız gereken şey, Merkezin birleşik planı altında bölgelerin daha fazla projeler işletmelerine izin vererek, şevklerini nasıl arttıracağımız meselesidir.

Şu andaki duruma göre, bölgelerin iktidarını genişletmemiz gerektiğini düşünüyorum. Şimdi fazla kısıtlanmış bulunuyor ve bu sosyalizmin inşası için elverişli değildir. Anayasamızda bölgelerin yasama yetkisi olmadığı ve bu yetkinin Millî Halk Meclisi'nde toplandığı yazılıdır. Ama durum ve işler gerektirdiğinde bölgeler de, Merkezin siyasetleriyle çatışmaması ve kanunun koyduğu sınırların dışına çıkmaması şartıyla kural ve yönetmelikler koyabilirler. Anayasa bunu yasaklamıyor.

Eğer ağır ve hafif sanayiler gelişecekse, o zaman pazarlara ve ham maddeye ihtiyaç vardır; bunu sağlamak için de bölgeleri şevke getirmelisiniz. Merkezin önderliğini pekiştirmek istiyorsak, bölgelerin menfaatlerini korumalıyız.

Şu anda, bölgesel işlere karışan ve işlerin yürütülmesini güçleştiren düzinelerce el var. Her gün çeşitli bakanlıklar, eyalet dairelerine ve belediye idarelerine çeşitli emirler yolluyorlar. Bu emirlerin Merkezden gelmesi gerekirken, ne Merkezin ne de Devlet Konseyinin bunlardan hiç haberi yoktur. Bunlar, bölgelere ağır bir yük yüklüyorlar. Sel gibi istatistik ve rapor geliyor. Bu değişmelidir. Bunu düzeltme yollarını tartışmalıyız.

Merkezde, mahalli işlerle ilgilenen iki çeşit daire vardır. Birincisi önderliğini işletmelere kadar uzandırmaktadır. Bölgelerde kurdukları yönetim organları ve işletmeler, bölgeler tarafından mahallî olarak denetlenir. Diğerinin görevi ise bölgeler tarafından uygulamaya konulan ve yürütülmesinden bölgelerin sorumlu olduğu siyasetler ve çalışma planları tesbit etmektir.

Biz işlerin bölgelere danışarak yürütülmesinden yanayız. Parti Merkez Komitesi ne zaman herhangi bir şey yapacaksa, daima bölgelere danışır. Böyle yapmadan, hiç bir zaman kör emirler yayınlamamıştır. Merkezdeki çeşitli bakanlıkların buna dikkat edeceğini ve bölgeleri ilgilendircn her meselede onlara danışacağını, danışmadan emirler yayınlamayacağını umuyoruz. Birlikle kişiliği birlikte istiyoruz. Mahallî şevk gerçekten arttırılacaksa her yer şartla-

rına uygun bir kişiliğe sahip olmalıdır. Bu kişilik, bağımsız bir krallık kurmak için çabalamaya varan Kao Kang'ınki gibi bir kişilik değildir. Bütün ülkenin yararına ve millî birliği güçlendirmek için gerekli olan bir kişiliktir.

Eyaletlerin ve belediyelerin, Merkezin çeşitli daireleri hakkında ortaya konması gereken çeşitli görüşleri var. Bölgelerin, illerin, ilçelerin ve kasabaların da, eyalet ve belediyelikler hakkında bir çok görüşleri olması mümkündür. Belediye ve eyaletler onların şevkini arttırmak için bunları dikkatle dinlemelidir.

Hem doğru coşku, hem doğru bağımsızlık olmalıdır. Eyaletler, belediyeler, bölgeler, il, ilçe ve kasabalar ikisine de sahip olmalıdır. Eyalet ve belediyeler; bölgeleri, il, ilçe ve kasabaları demir cendere içine sokmamalıdırlar.

Tabiî ki aynı zamanda, daha aşağı kademelerdeki yoldaşlara başıboş davranmamalarını, ihtiyatlı olmalarını da söylemeliyiz. Uyabilecekleri yerde, uymalıdırlar, uymaları gereken yerde, uymalıdırlar. Uyamayacakları, uymamaları gereken yerde, ne pahasına olursa olsun uymalarını sağlamaya çalışılmamalıdır.

İki coşku bir coşkudan çok daha iyidir. Bölgeler meselesi üzerine mücadelemizde başlangıç noktası olarak, ne bölgeciliği ne de tek tek birimlerin çıkarlarını değil, aksine bütün devletin çıkarlarını alıyoruz. Bu mücadeleyi her fırsatta veriyoruz.

Merkez tarafından onaylanan bağımsızlık doğru ölçüde bir bağımsızlık olmalıdır. Buna 'ayrılıkçılık' denemez.

Kısacası, bölgeler uygun bir iktidar derecesine sahip olmalıdırlar. Bu, güçlü bir sosyalist devlet inşa etmenin yararınadır. Mahallî yetkileri çok dar bir şekilde kısıtlamanın o kadar yararlı olmadığını düşünüyorum. Devletin, Merkez ve bölgeler arasındaki ilişkiyi ele alışı hakkında hâlâ çok az tecrübeye ve olgunluğa sahibiz. Herkesin bu meseleyi doğru bir şekilde inceleyeceğini ve tartışacağını umuyorum.

6 — Han milliyeti ve millî azınlıklar arasındaki ilişki.[5]

Bu meseledeki siyasetimiz istikrarlıdır. Millî azınlıkların onayını kazanmıştır. Biz esas Han şovenizmine karşı çıkmaya önem veriyoruz. Mahallî milliyetçilik vardır ama esas mesele bu değildir. Esas mesele, Han şovenizmine karşı çıkmaktır. Hanlar nüfusun büyük çoğunluğunu meydana getiriyor. Han şovenizmi uygularlarsa ve millî azınlıkları dışarda tutarlarsa, çok kötü olur. Onun için Han milliyeti arasında proletaryanın milliyetler siyaseti konusunda geniş bir eğitim sürdürmeli ve Hanlarla millî azınlıklar arasındaki ilişki üzerine bir araştırma yapmalıyız. İki yıl önce böyle bir araştırma yaptık. Şimdi bir tane daha yapmanın zamanıdır. İlişkinin anormal olduğu yerler varsa, düzeltilmelidir. Bu mesele hakkında sadece konuşmak yetmez. Şimdi Han şovenizmini istemediğini söyleyen bir sürü insan var. Onların sözleri güzel ama pratikte hiç bir şey yapmıyorlar.

Millî azınlık bölgelerine hangi iktisadî yönetim ve maliye sistemlerinin uygun olduğunu anlamak için doğru bir inceleme yapmalıyız.

Millî azınlık bölgeleri geniştir ve zengin kaynaklara sahiptir. Han milliyetinin nüfusu kalabalıktır; millî azınlık bölgeleri ise sosyalizmin inşası için gerekli yeraltı zenginliklerine sahiptir. Han milliyeti sosyalist iktisadî ve kültürel inşayı gerçekleştirmede millî azınlıklara aktif bir şekilde yardım etmeli ve milliyetler arasındaki ilişkileri düzelterek sosyalist inşanın yararına olan bütün unsurları, hem maddî hem de insan gücünü harekete geçirmelidir.

7 — Parti ile Partili olmayanlar arasındaki ilişki.

Bununla Çin Komünist Partisi ile demokratik partiler ve partili olmayan demokratlar arasındaki ilişkiyi kastediyoruz. Bunda yeni bir şey yok, ama sırası gelmişken bu ilişkiyi de konuşalım. Bir partinin mi yoksa birkaç partinin mi olması daha iyidir? Şu anda birçok par-

tinin olması daha iyi gözüküyor. Bu sadece geçmişte değil, gelecekte, bütün partiler ortadan kalkana kadar da pekâlâ böyle olabilir. Komünist Partisi ile çeşitli demokratik partilerin uzun vadede birarada yaşamasının ve birbirlerini denetlemesinin belli yararları vardır.

Partiler, tarihin ürünüdür. Bu dünyada tarihin ürünü olmayan hiç bir şey yoktur. Bu birinci noktadır. İkinci nokta, tarih tarafından yaratılan her şeyin yine tarih tarafından ortadan kaldırılacağıdır. Komünist Partisi de tarih tarafından yaratıldı, ve bu nedenle ortadan kaldırılacağı gün kaçınılmaz olarak gelecektir. Demokratik partilerin kaderi de aynı olacaktır.

Proletaryanın siyasî partileri ve proletarya diktatörlüğü gelecekte ortadan kalkacaktır. Ama şu anda bunlar vazgeçilmezdir. Bunlar olmadan ne karşı devrimi bastırabilir, ne de emperyalizme direnebilir veya sosyalizmi inşa edebiliriz. Bu görevleri yerine getirebilmek için proletarya diktatörlüğünün büyük bir baskı gücüne sahip olması gerekir. Ama bürokrasiye karşı çıkmalı ve aşırı derecede şişkin bir yönetim örgütüne sahip olmamalıdır. Parti ve hükûmet organlarının basitleştirilmesini ve mevcutlarının üçte ikisinin budanmasını öneriyorum.

Bu bizi önceki konuya getiriyor. Parti ve hükûmet organlarını basitleştireceksek, bu demokratik partilerden vazgeçebileceğimiz anlamına gelmez mi? Ülkemizde birçok demokratik parti yan yana yaşamaktadır.[6] Onların arasında hâlâ bize birçok eleştirileri olan kimseler var. Bu kimselere karşı, onları sosyalizm davası uğruna harekct geçirmek için mücadele içinde birlik siyaseti uyguluyoruz.

Çin'de resmî muhalefet yoktur. Bütün demokratik partiler Komünist Partisinin önderliğini kabul ediyorlar. Ama demokratik partilerin içinde gerçekte muhalefette olan bazı kimseler vardır.

Devrimin sonuna kadar sürdürülmesi konusunda, dış siyasette bir tarafa dayanmak konusunda, «Amerika'ya Karşı Direnme ve Kore'ye yardım etme» kampanyası, top-

rak reformu ve diğer konularda, hem bize muhalefet etme, hem de etmeme şeklinde kaypak bir tavır aldılar. Karşı devrimi bastırmamızı da eleştirdiler. [1949] Ortak Programının iyi olduğunu ve anayasa istemediklerini söylediler. Ama Anayasa Taslağı ortaya çıktığında, hepsi ellerini lehte kaldırdılar.[7] Şeyler çoğu zaman zıddına dönüşür. Demokratik partilere mensup bazı kimselerin birçok konudaki tavrı böyle oldu. Hem muhalefet ediyorlar, hem de aynı zamanda muhalefet etmiyorlar. Yurtsever olmak istedikleri için çoğu zaman muhalefet etmekten, muhalefet etmemeğe geçiyorlar.

Komünist Partisi ile demokratik partiler arasındaki ilişki bazı ilerlemeler göstermiştir. Demokratik partilere mensup kimselerin eleştirilerini söylemelerine izin vermek istiyoruz. Akla yakın gelen bir fikri, kim söylerse söylesin kabul ederiz. Bu partinin, devletin, halkın ve sosyalizmin yararınadır.

Dolayısıyla yoldaşlarımızın, birleşik cephe görevine sarılacaklarını umuyorum. Eyalet Parti sekreterleri durumu araştırmak için zaman ayırmalı ve bu çalışmayı ilerletecek tedbirler getirmelidir.

8 — **Devrimci ile karşı-devrimci arasındaki ilişki.**

Karşı-devrimci bir unsur nasıl bir unsurdur? Olumsuz bir unsurdur, yıkıcı bir unsurdur. Olumlu bir unsur değildir. Olumlu unsurlara karşı olan bir güçtür.

Olumsuz bir unsur olumlu bir unsura dönüşebilir mi? Yıkıcı bir unsur faydalı bir unsura dönüşebilir mi? Bir karşı-devrimcinin değişmesi mümkün müdür? Bu toplumsal şartlara bağlıdır. Tamamen inatçı, gerçek karşı-devrimcilik ruhlarına işlemiş olanlar hiç şüphesiz vardır. Ama bizim toplumsal şartlarımızda çoğunun değişebileceği gün gelebilir. Tabiî ki Cehennem Kralı tarafından çağrılmadan önce değişmeye zaman bulamayacak bazıları da vardır. Bazılarının da ne zaman değişeceğini kim bilebilir?

Halkımızın gücünün ve karşı-devrimcilere karşı uyguladığımız, çalışma yoluyla düzelmelerine ve yeni insanlar olmalarına imkân verme siyasetimizin sonucu bir çok karşı-devrimci, karşı-devrimciliği bırakmıştır. Bunlar tarım ve sanayi emekçilerine katılmışlar, bazıları çok faal hale gelmiş ve faydalı işler yapmışlardır.

Karşı-devrimi bastırma çalışması hakkında, üzerinde ısrarla durulması gereken birkaç nokta var. Meselâ 1951 - 52'deki karşı-devrimi bastırma hareketini yürütmeli miydik? Bazılarının bu hareketi yürütmemizin yanlış olduğunu düşündükleri anlaşılıyor. Bu görüş yanlıştır. Bu kampanyanın gerekli olduğu kabul edilmelidir.

Karşı-devrimcilere muamele yolları idam, hapis, gözetim ve serbest bırakmadır. İdamın ne olduğu malûm. Hapis, insanları kilit altına almak ve çalışma yoluyla düzelmelerine imkân vermektir. Gözetim, onları toplum içinde denetim altında tutmak ve kitleler tarafından yeniden şekillendirmektir. Serbest bırakmak, tutuklanabilecek veya tutuklanmayabilecek olanları tutuklamamak, ya da tutuklandıktan sonra iyi davrananları serbest bırakmaktır. Değişik karşı-devrimci unsurlara, şartlara göre, değişik muamelede bulunmak tamamen doğrudur. Bütün bu yöntemlerin sıradan halka dikkatli bir şekilde anlatılması gerekir.

Kimleri idam ettik? Ne çeşit insanları? Kitlelerin büyük bir nefret duyduğu ve suçları ağır olan unsurları. 600 milyonluk bir halkı kapsayan büyük bir ihtilâlde, bazı zalimleri öldürmeseydik ya da onlara yumuşak davransaydık, kitleler bunu kabul etmezdi. Bu insanları idam etmenin doğru olduğunda ısrar etmenin bugün hâlâ pratik önemi vardır. Bu noktayı belirtmemek kötü olur. Birinci nokta budur.

Üzerinde ısrarla durulması gereken ikinci nokta, sayılarının çok azalmasına rağmen bugün hâlâ toplumumuzda karış-devrimci unsurların bulunduğudur. Toplumsal disiplinimiz çok iyidir ama yine de uyanıklılığımızı gevşetmemeliyiz. Tek bir karşı-devrimcinin bile kalmadığını söylemek ve rahatlayarak işlerin kolayına kaçmak yanlış olur. Hâlâ

sabotaj yapan, meselâ davarları öldüren, ekinleri yakan, fabrikalara zarar veren, haber sızdıran, karşı-devrimci sloganlar atan az sayıda karşı-devrimci vardır.

Gelecekte toplumumuzda karşı-devrimi bastırırken daha az insanı tutuklamalı ve daha az insanı idam etmeliyiz. Karşı-devrimcilerin çoğunu gözetim altında üretim faaliyetinde bulunmaları ve çalışma yoluyla düzelmeleri için tarım kooperatiflerine yollamalıyız. Ama artık hiç kimseyi idam etmeyeceğimizi aslâ ilân etmemeliyiz. Ölüm cezasını kaldıramayız. Bir karşı-devrimci cinayet işlerse, ya da bir fabrikayı havaya uçurursa, idam edilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz? Hiç şüphesiz idam edilmelidir.

Üzerinde ısrarla durulması gereken üçüncü nokta, hükûmet dairelerindeki, okullardaki ve ordudaki karşı-devrimcilerin bastırılması çalışmasıyla ilgilidir. Yenan'da başlattığımız «İdam yok, tutuklamalar ise daha az» siyasetimizi devam ettirmeliyiz. Ölümü hakketmedikleri için değil; sadece bunları öldürmek faydasız, hayatta bırakmak ise faydalı olacağı için idam etmediğimiz kimseler var. İnsanları idam etmemenin ne zararı var? Çalışma yoluyla düzelebilecek olanlar, gidip çalışma yoluyla düzelmeli; öyle ki süprüntüler faydalı bir şeye dönüşebilsin. Ayrıca insanların kafası pırasaya benzemez. Bir kere kesildiği zaman yerine yenisi büyümez. Bir kafayı yanlışlıkla keserseniz, isteseniz de hatayı düzeltmenin imkânı yoktur. Hükûmet daireleri karşı-devrimcileri bastırma çalışmalarında idam etmeme siyasetini izleseler bile, bu bizim karşı-devrimi ciddiye almamızı önlemez. Üstelik hata yapmamızı önler, ya da hata yapsak bile düzeltebiliriz. Bu, bir sürü insanı da teskin eder. İnsanları idam etmeyeceksek, onları doyurmalıyız. Onun için bütün karşı-devrimcilere içinde bulundukları çıkmazdan bir çıkış yolu göstermeliyiz. Bu, hem halkın davasına, hem de dışarda iyi tanınmamıza yardımcı olur.

Karşı-devrimi bastırmak hâlâ uzun süreli zor bir çalışma gerektiriyor. Hiç birimiz çabalarımızı gevşetmemeliyiz.

9 — **Doğru ile yanlış arasındaki ilişki.**

Gerek Parti içinde gerekse Parti dışında doğru ile yanlış arasında kesin bir ayırım yapmalıyız. Hata yapmış kişilere nasıl davranılacağı önemli bir meseledir. Doğru tavır, bu kişilerin devrime katılmasına izin vermektir. Eğer hata yapmış olan kimseler varsa, «geleceğe ibret olsun diye geçmişte hata yapanları cezalandırmak ve hastayı kurtarmak için hastalığı tedavi etmek» siyasetini uygulayarak düzelmelerine yardım etmeliyiz.

Ah Kû[9]'nun Gerçek Hikâyesi güzel bir eserdir. Okumuş olan yoldaşlara, tekrar okumalarını ve okumamış olan yoldaşlara dikkatle okumalarını tavsiye ederim. Lu Sün, bu hikâyede esas olarak geri ve cahil bir köylüyü ve onun eleştirilmekten ne kadar korktuğunu anlatmaktadır Birisi onu eleştirecek olursa derhal kavgaya girişir. Kafasında kendisinin hiç söz etmediği ve başkalarının söz etmesinden son derece ürktüğü kellik hastalığı izleri vardır. O bu tavıra girdikçe, diğerleri onu daha çok alaya alırlar. Böylece tamamen savunmaya itilir. Lu Sün, hikâyede, «Devrime Katılması Yasak» başlıklı özel bir bölüm yazmıştır. Bu bölümde sahte yabancı şeytanın Ah Kû'nun devrime katılmasına nasıl izin vermediğini anlatır. Gerçekte Ah Kû'nun devrimden anladığı sadece birkaç şey çalmaktır. Ama bu çeşit devrime bile izin verilmez.

Geçmişte Partide bu konuda hatalar yaptık. Bu başında Vang Ming'in bulunduğu dogmatiklerin duruma hâkim oldukları dönemdeydi. Hoşlarına gitmeyen kimseleri daima şu veya bu hatayı yapmakla suçluyorlardı. Onların devrime katılmalarına izin vermiyorlardı. Bir sürü insana saldırarak, Partiye ağır kayıplar verdirdiler. Bu dersi hatırlamalıyız.

Toplumumuzdaki insanların devrime katılmalarına izin vermezsek, bu kötü bir şey olur. Partiye katılmış ve hata yapmış kimselerin hatalarını düzeltmelerine izin verilmezse, bu da kötü bir şey olur.

İnsanların devrime katılmalarına izin vermeliyiz. Bazıları, hata yapan kimselerin durumunun, hatalarını düzeltip düzeltmemelerine bağlı olduğunu söyleyebilirler. Bu doğrudur ama gerçeğin sadece yarısıdır. Bir diğer yarısı daha var, şöyle ki hatalarını düzeltmelerine yardım etmek için onların üzerlerinde çalışılmalıdır. Hatalarını düzeltmeleri için fırsat tanınmalıdır.

Hata yapan kişileri önce «gözlemeli» ve sonra «yardım» etmeliyiz. Onlara iş verilmeli ve yardım edilmelidir. Onların hatalarından zevk almamalıyız, yardım etmeği ve iş vermeyi reddetmemeliyiz. Bu, işleri sekter bir şekilde ele almak olur.

Ne kadar çok insan devrime katılırsa, o kadar iyidir. Hata yapan kimselerin arasından sadece küçük bir azınlık hatalarına sarılır ve onları tekrarlayıp dururlar ama çoğunluk düzelebilir. Tifo geçiren kimseler sonradan ona karşı bağışıklık kazanırlar. Aynı şekilde, hata yapan kimseler hatalarından dersler çıkardıkları takdirde, gelecekte dikkatli olurlarsa daha az hata yaparlar. Biz hata yapan herkesin bu bağışıklığı kazanacağını umuyoruz. Esas tehlikede olan ve dikkatli olmaları gerekenler hata yapmamış kişilerdir çünkü bu bağışıklığa sahip değildirler ve kendilerini kolaylıkla aşırı güvene kaptırabilirler.

Hata yapan kimseleri düzeltmede aşırı davranırsak, bunun kaçınılmaz olarak geri tepeceğini anlamalıyız. Bu bir taşı kaldırıp kendi ayağınıza düşürmek gibidir. Düşeriz ve kalkamayız. Hata yapan kimselere iyilikle davranırsak, onların kalplerini kazanabiliriz. Hata yapmış kişilere karşı yoldaşlar düşmanca mı yoksa dostça bir tavır mı alıyorlar? Bu, onların iyiliğini mi yoksa kötülüğünü mü istediğimizi gösteren ölçüdür.

Doğru yanlıştan ayırtedilmelidir. Doğru ile yanlış arasındaki ilişkide berraklık, insanları eğitmemizi ve bütün Partiyi birleştirmemizi sağlayacaktır. Parti içinde ihtilâf, eleştiri ve mücadele vardır. Bunlar gereklidir. Uygun miktarda eleştiri ve hatta şartlar gerektirdiği zaman müca-

dele etmek, insanlara hatalarını düzeltmede yardım etme yollarıdır ve onlar için yararlıdır.

10 — Çin ile diğer ülkeler arasındaki ilişki.

Diğer ülkelerden öğrenmek sloganını ortaya attık. Bu sloganın doğru olduğunu düşünüyorum. Bu sloganı ortaya atmaya ne cesaret eden ne de isteyen bir millî lider türü vardır. Böyle bir tepeden bakma tavrını reddetme cesaretini göstermeliyiz.

Bütün ülkelerin ve milliyetlerin iyi yanlarını öğrenmeliyiz. Her milliyetin iyi yanları vardır; aksi halde nasıl varolabilir, nasıl gelişebilirdi. Her milliyetin iyi yanları olduğunu kabul etmek, zayıflıklarının ve eksikliklerinin olduğunu reddetmek değildir. Güçlü ve zayıf yanlar, iyi ve kötü noktalar, her ikisi de olacaktır. Parti Kolu sekreterlerimizin ve bölük ve takım komutanlarımızın hepsi tecrübeleri özetlemede daima iki yan olduğunu, birinin güçlü noktalarımız diğerinin ise zayıf noktalarımız olduğunu bilirler. Bu küçük cep defterlerinde yazılıdır. Bugünkü toplantı da buna istisna teşkil etmez. Hepimiz şeylerin iki yanı olduğunu biliyoruz. Öyleyse niçin sadece bir yanından, güçlü noktalardan bahsedelim de zayıf noktaları atlayalım? İşler sadece bir yanıyla varolamaz. Bundan 10000 yıl sonra da daima iki yan olacaktır. Her çağın iki yanı vardır. Her kişinin iki yanı vardır. Kısacası daima bir değil, iki yan vardır. Eğer sadece bir yan vardır dersek, bu, sadece biz bir yanını biliyoruz ve diğer yanını bilmiyoruz demektir.

Biz diğer ülkelerin kötü şeylerini değil, iyi şeylerini öğrenmeyi öneriyoruz. Geçmişte bazılarımız bu konuda açık bir düşünceye sahip değildi ve kötü şeyleri de öğrendiler. Bu faydasız şeyleri öğrendikleri kimseler bunları bir yana atmışken, onlar öğrendiklerinden pek memnundular. Dolayısıyla Sun Vu K'ung[9] gibi hep nal topladılar.

Bazı kimseler hiç bir zaman hiç bir şeyi tahlil etmezler. Sadece esen yele kapılırlar. Bugün kuzey rüzgarı eser-

se, kuzey rüzgârı okuluna katılırlar, Yarın batı râzgârı eserse, batı rüzgârı okuluna katılırlar. Yarından sonra yeniden kuzey rüzgârı eserse, o zaman yeniden kuzey rüzgârı okuluna geri dönerler. Kendilerine ait bir tek görüşleri yoktur. Bir aşırı uçtan bir diğerine giden mutlakçılardır. Biz böyle olmamalıyız, şeyleri körü körüne kopya etmemeliyiz; tahlilci ve eleştirici bir şekilde öğrenmeliyiz. Tek yönlü olmamalı, ve dışardan gelen her şeyi kopya edip mekanik bir şekilde ileri sürmemeliyiz.

Geçmişte bu meselede sekter davranmıştık ve bu sekterliğe karşı uzun bir mücadele yürüttük. Ama hem akademik alanda hem de iktisadî alanda hâlâ sekterlik vardır. Bunu eleştirmeye devam etmeliyiz.

Meseleyi şu şekilde koyuyoruz: evrensel gerçeğin incelenmesi mutlaka Çin gerçeği ile kaynaştırılmalıdır. Bizim teorimiz marksizm-leninizmin evrensel gerçeğinin, somut Çin gerçeğiyle kaynaştırılmasından oluşmuştur. Bağımsız bir şekilde düşünebilmeliyiz.

Biz, yabancı ülkelerden öğrenmek, onların bütün ileri ve üstün şeylerini öğrenmek ve onları sonsuza kadar öğrenmeye devam etmek sloganını açıkça ortaya atıyoruz. Kendi ulusumuzun zayıflıklarını ve başkalarının güçlü noktalarını açıkça kabul ediyoruz.

Eğer yabancı ülkelerden öğreneceksek, ciddî bir şekilde yabancı dil hattâ mümkünse bir kaç tane yabancı dil öğrenmeliyiz.

Çin'in iki zayıflığı ve aynı zamanda iki güçlü yanı olduğunu düşünüyorum.

Birincisi, geçmişte bir sömürge ve yarı-sömürgeydik. Emperyalizmin zulmü altındaydık. Sanayimiz gelişmemişti ve bilimsel ve teknik düzeyimiz düşüktü. Geniş toprağımız, zengin kaynaklarımız, kalabalık nüfusumuz ve uzun tarihimiz dışında, birçok yönden başkalarından geriydik. Onun için kibirli ve azametli değildik. Aksine çok uzun müddet köle gibi yaşamıştık ve her yönden kendimizi diğerlerinden daha aşağı hissediyorduk; hem de çok fazla. Yabancılarını önünde başımızı dik tutamıyorduk. Fa-Men Ta-

pınağı operasındaki Çia Kuey gibiydik. Çia Kuey, oturmasını söyledikleri zaman, ayakta durmaya alışık olduğunu söyler ve oturmazdı. Halkımızın kendine güvenini geliştirmek için bu konuda gerçekten gayret sarfetmek gerekiyor. Mençius'un dediği gibi «Kudretliyle konuşurken ona aşağılamayla bakmalıyız». «Amerika'ya Karşı Direnme ve Kore'ye Yardım» kampanyası sırasındaki, emperyalistlere aşağılamayla bakma ruhumuzu geliştirmeliyiz. Bizim siyasetimiz, yabancı ülkelerin bütün iyi yönlerini, siyasetlerini, iktisatlarını, bilim ve teknojilerini, edebiyat ve sanatlarını incelemektir.

İkincisi, bizim devrimimiz geç kaldı. İmparatoru alaşağı eden 1911 devrimi Rus devriminden önce olmasına rağmen, o sırada henüz proletarya partimiz yoktu ve devrim yenilgiye uğradı. Halk İhtilâli, Sovyet Ekim Devriminden 30 yıl sonra 1949'da zafere ulaştı. Onun için gururlu olmak bize düşmez. Devrimimiz birçok sömürge ülkenin devriminden bir adım ileri olmasına rağmen bundan gururlanma eğilimine de karşı çıkmalıyız.

Bu iki nokta zayıf yönlerimiz, ama aynı zamanda güçlü yönlerimizdir de. Dediğim gibi çok yoksuluz ve fazla bilgimiz de yok. Birincisi «yoksuluz» ve ikincisi «boşuz». «Yoksuluz» demekle pek bir sanayimiz olmadığını ve tarımımızın da çok fazla ileri olmadığını kastediyorum. «Boşuz» demekle, bilimsel ve kültürel düzeyimiz yüksek olmadığından boş bir kâğıt gibi olduğumuzu kastediyorum. Yoksul olanlar değişmek ister; sadece onlar devrimi isterler, zincirlerini kırmak isterler ve güçlü olmaya çalışırlar. Boş bir kâğıt üzerine iyi yazı yazılır. Tabiî genel olarak söylüyorum. Ülkemizin emekçi halkı akıllıdır ve aynı zamanda oldukça iyi bir bilim adamları grubumuz da var. Hiç bir bilgimiz olmadığını söylemiyorum.

Birincisi «yoksul» ve ikincisi «boş» olmak kibirlenmemizi önlüyor. Gelecekte sanayi ve tarımımız hızla gelişse ve bilimsel ve kültürel düzeyimiz çok yükselse bile, mütevazi ve ihtiyatlı tavrımızı sürdürmeli ve kibirlenmemeliyiz. Hâlâ

başkalarından öğrenmeliyiz. 10000 yıl boyunca çalışmalıyız. Bunda kötü olan ne var?

Toplam olarak on noktayı ele aldım. Özetlersek bütün olumlu unsurları —dolaylı ve dolaysız unsurları, dolaylı ve dolaysız olumlu unsurları— harekete geçirmeli ve büyük bir sosyalist devlet inşa etmeye çalışmalıyız. Sosyalist kampın daha güçlenmesi ve pekişmesi için uluslararası komünist hareketin zafer kazanması için çalışmalıyız!

[2]

BAŞKAN MAO'NUN MÜZİK İŞÇİLERİNE YAPTIĞI KONUŞMA (*)

(24 Ağustos 1956)

Dünyanın bütün milletlerinin sanatı temel ilkeler açısından birbirine benzer, fakat biçim ve üslup açısından farklıdır. Çeşitli sosyalist ülkelerin sanatı muhteva olarak sosyalizmi kullanır. Fakat herbiri kendi millî karakterini taşır. Hem benzerliklere hem de farklılıklara, hem ortak hem de özel niteliklere sahiptirler. Bu tabiî bir kanundur. İster tabiata ister topluma ya da zihin alanına ait olsunlar, bütün şeyler bunun gibidir. Bir ağacın yapraklarını ele alın: ilk bakışta hepsi birbirine benzer. Fakat sonra yakından inceleyince her biri farklıdır. Birbirinin tamı tamına aynı olan iki yaprağa rastlamak imkansızdır.

Sınıf mücadelesinin, sosyal devrimin, kapitalizmden sosyalizme geçişin temel ilkeleri bütün ülkelerde aynıdır. Fakat önemli ilkelere dayanan bazı küçük ilke ve tezahürlere gelince, her ülke farklıdır. Ekim Devrimi ve Çin Dev-

(*) Bu, Başkan Mao'nun Müzik İşçileri Millî Birliği'nin sorumlu kadrolarına ve diğer bazı yoldaşlara yaptığı konuşmadır.

Bu parça, Başkan tarafından yeniden gözden geçirilmemiştir ve incelenmeye ve gözden geçirilmeye ihtiyacı olduğu söylenmektedir.

rimi böyledir. Temel ilkeler açısından iki devrim benzerdir, fakat bu ilkelerin tezahür ediş şekilleri açısından birçok farklar vardır. Meselâ, Rusya'da devrim şehirlerden köylük bölgelere doğru gelişmiştir. Bizim ülkemizde ise köylük bölgelerden şehirlere doğru. Bu, iki devrim arasındaki birçok farklardan bir tanesidir.

Dünyanın çeşitli ülkelerinin sanatı, kendi özel biçim ve millî üslubuna sahiptir. Bazı kimseler bu noktayı anlamıyorlar. Kendi millî özelliklerini reddediyor ve Batı'nın her konuda üstün olduğunu düşünerek Batı'ya körü körüne tapıyorlar. Hatta «Tamamiyle Batılılaşma»yı savunacak kadar ileri gidiyorlar. Bu hatalıdır. «Tamamiyle Batılılaşma» geçersizdir. Bu, Çin'in sıradan halkı tarafından kabul edilmeyecektir. Sanatlar ve tabii bilimler bu açıdan farklıdır. Mesela apandisiti almanın ya da aspirin içmenin hiç bir millî şekli yoktur. Sanatlarda durum aynı değildir. Onda millî biçim meselesi ortaya çıkar. Çünkü, sanat halkın hayat, düşünce ve duygularının ifadesidir, ve bir milletin gelenekleri ve diliyle çok yakından ilişkilidir. Tarihî olarak sanat mirası, millet çerçevesi içinde gelişmiştir.

Çin sanatı, Çin müziği, resim, tiyatro, şarkı, dans ve edebiyatının her biri kendi öz tarihî gelişmelerine sahiptir. Tamamiyle Batılılaşmayı savunanlar Çin şeylerini reddederken Çin şeylerinin kendi öz kanunlarına sahip olmadığını, bu yüzden onları incelemek ve geliştirmek konusunda gönülsüz olduklarını söylüyorlar. Bu, Çin sanatına karşı millî nihilizm (inkârcılık) tavrı takınmaktır.

Dünyadaki her milletin kendi tarihi ve kendi güçlü ve zayıf yanları vardır. En eski zamanlardan beri mükemmel şeylerle berbat şeyler birbirine karışmış ve uzun dönemler boyunca birikmişlerdir. Onları ayıklamak ve tortular içinden özü seçmek çok zor bir görevdir. Fakat bu güçlük yüzünden tarihi reddetmemeliyiz. Kendimizi tarihten koparmak ve tarihî mirasımızı bir yana itmek doğru değildir. Sıradan halk bunu kabul etmeyecektir.

Tabii ki bu, bizim yabancı ülkelerden öğrenmeye ihtiyacımız olmadığı anlamına gelmiyor. Yabancı ülkelerden

birçok şey öğrenmeli ve onları ustalıkla kullanmalıyız. Biz özellikle temel teoride ustalaşmalıyız. Bazı kişiler «öz için Çin öğretisi, pratik uygulama için Batı öğretisi»ni esas almayı savunuyorlar. Bu fikir doğru mudur, yanlış mıdır? Yanlıştır. «Öğreti» kelimesiyle kastedilen aslında temel teoridir. Temel teori yabancı ülkelerde ne ise Çin'de de öyle olmalıdır. Temel teoride Çinli ve Batılı şeyler arasında hiç bir fark olmamalıdır.

Marksizm Batıda yaratılmış bir temel teoridir. Öyleyse biz bu açıdan Batılı olanla Çinli olan arasında nasıl bir ayrım yapabiliriz? Marksizmi red mi edeceğiz? Çin Devriminin tecrübesi, marksizmi kabul etmemenin bizim için çok kötü olacağını göstermiştir. Onu kabul etmemek mantıksızlık olacaktır. Geçmişte İkinci Enternasyonal, marksizmin temel teorilerini inkar etmeye ve değiştirmeye kalkışmıştı ve bunun için bazı tezler ileri sürmüştü. Fakat onlar Lenin tarafından tamamen çürütüldü. Marksizm, evrensel geçerliliği olan genel bir doğrudur. Bunu kabul etmeliyiz. Fakat bu genel doğru, her ülkenin devriminin somut pratiğiyle birleştirilmelidir. Çin halkının Çin devriminde zafer kazanmasının tek nedeni, onun marksizmi kabul etmesi ve Çin devriminin pratiğiyle birleştirmesidir.

Biz Çin şeylerini incelemek ve geliştirmek istediğimiz için yabancı şeyleri öğreniyoruz. Bu açıdan tabiî ve sosyal bilimler benzerdir. Biz yabancı ülkelerden bütün iyi şeyleri almalı, onları uygulamalı ve bu sürcç içinde onları geliştirmeliyiz. Tabii bilimler alanında biz kendi bağımsız yaratıcı çalışmamızı yapmalı ve kendi düşünce okullarımızı kuruncaya kadar yabancı modern bilimsel bilgi ve yöntemleri Çin'in bilimsel mirasını ayıklamak için kullanmalıyız. Mesela Batı tıp ilmini ve fizyoloji, patoloji, biyokimya, bakteriyoloji ve anatomi gibi diğer ilgili modern bilimleri ele alın. Onları incelemek istemediğinizi söyleyebilir misiniz? Bütün bu modern bilimleri incelemeliyiz. Fakat Batı tıbbını incelemiş olanların bazıları, Çin tıbbını da incelemeli ve modern bilimsel bilgi ve yöntemleri, bizim eski Çin tıp yöntem ve bilgilerini düzenlemek ve incelemek için kullan-

malıdırlar. Onlar, aynı zamanda Çin ve Batı tıp eczacılığını birleştirerek, yeni birleşik Çin tıp ve eczacılık bilimlerini yaratmalıdırlar.

Bu, tabiî ve sosyal bilimler için geçerli ise, sanatlar için çok daha fazla geçerli olmalıdır. Yabancı ülkelerden öğrenmeli ve onlardan iyi şeyleri almalıyız. Fakat onlardan öğrendiklerimizi Çin'in çeşitli halklarının sanatlarını araştırmak ve geliştirmek için kullanmalıyız. Aksi takdirde çalışmamız hiç kimsenin işine yaramaz. Yabancı sanatları, onların temel teori ve tekniklerini araştırmadaki amacımız, Çin'in çeşitli halklarının kendi özel millî biçim ve üslûplarına sahip olacakları yeni sosyalist sanatlarını yaratmaktır.

Modern kültür açısından Batı'nın standartlarının bizden yüksek olduğunu kabul etmeliyiz. Biz geride kalmış bulunuyoruz. Sanat açısından da durum bu mudur? Sanatta bizim kendi güçlü ve zayıf yanlarımız vardır. Biz kendi kusurlarımızı düzeltmek için yabancı ülkelerden iyi şeyleri almada ustalaşmalıyız. Eğer biz, kendi eski usullerimize yapışıp kalırsak ve yabancı edebiyatı incelemezsek, onu Çin'e tanıtmazsak, yabancı müziği dinlemeyi ya da çalmayı bilmezsek bu iyi değildir. Biz bütün yabancı şeyleri körü körüne reddeden Ana İmparatoriçe Zu-si[1] gibi olmamalıyız. Yabancı şeyleri körü körüne reddetmek onlara körü körüne tapmaya benzer. İkisi de yanlış ve zararlıdır.

Yabancı ülkelerden öğrenirken tutuculuğa ve dogmatizme karşı çıkmalıyız. Biz zaten siyasette dogmatizmden çok zarar gördük. Dışarıdan aldığımız herşey dar bir şekilde taklit edildi ve bu büyük bir yenilgiyle sonuçlandı. Beyaz bölgelerdeki Parti teşkilâtları, kuvvetlerinin yüzde yüzünü; devrimci üsler ve Kızıl Ordu ise kuvvetlerinin yüzde doksanını kaybetti. Ve devrimin zaferi pek çok yıl geri kaldı.[2] Bunun sebebi başlangıç noktaları olarak gerçeği değil de dogmatizmi olan bazı yoldaşların olmasıdır. Onlar marksizm-leninizmin temel teorisiyle Çin devriminin somut pratiğini birleştirmediler. Biz bu çeşit bir dogmatizme karşı çıkmasaydık Çin Devrimi bugünkü zaferini kazanamayacaktı.

Sanatlar alanında da bu dersi iyi öğrenmeli ve dogmatizmin bizi altetmesine izin vermemeliyiz. Yabancı şeyleri incelemek, herşeyi tepeden tırnağa kadar ithal etmek demek değildir. Herşeyi eleştirerek kabul etmeliyiz. Biz, bugünün insanlarını yararlandırmak için eskilerden ve Çin halkını yararlandırmak için de yabancılardan öğreniyoruz.

Yabancı ülkelerden iyi şeyler öğrenmeliyiz. Aynı zamanda Çin'den de iyi şeyler öğrenmeliyiz. Yarım sirke şişeleri bir işe yaramaz. Biz, iki yarım şişeyi iki dolu şişeye dönüştürmeliyiz.[3] Hem Çinli hem de yabancı şeylerde ustalaşmalı ve onları organik bir bütünde birleştirmeliyiz. Lu Sün böyle yaptı. O hem Çin eserlerini hem de yabancı eserleri çok iyi biliyordu. Fakat onun esas başarısı tercümelerinden çok yaratıcı çalışmasındadır. Onun yaratıcı çalışması ne yabancı şeylere ne de eski biçimdeki Çin şeylerine benziyordu. Fakat yine de Çinliydi. Biz Lu Sün'ün ruhundan öğrenmeli, hem Çinli hem de yabancı şeylerde ustalaşmalı, Çin ve yabancı sanatının iyi noktalarını almalı, onları kaynaştırmalı ve kendine özgü millî biçim ve üsluba sahip yeni bir sanat yaratmalıyız.

Çinli ve yabancı şeyleri başarılı bir şekilde birleştirmek elbette kolay değildir. Bu, zaman alan bir süreçtir. İçine yabancı şeyleri karıştırmanın mümkün olduğu bazı Çinli şeyler vardır. Mesela, roman yazarken dil, kişiler ve ortam Çinli olmalıdır; fakat Çinli «tefrika» biçiminde[4] yazılması şart değildir. Ne Çinli ne de Batılı olmayan bazı şeyler yaratabilirsiniz. Eğer ortaya ne eşek ne de at değil, bir katır çıkarsa, yaptığınız hiç de kötü olmayacaktır. İki şey birleştiğinde, biçimleri değişir. Değişmeden kalmaları imkansızdır. Çinli şeyler değişecektir. Siyasi, iktisadî ve kültürel bakımdan Çin'in çehresi büyük değişiklikler geçirmektedir. Fakat ne kadar değişirlerse değişsinler, Çinli şeyler her zaman kendi özelliklerine sahip olacaklardır. Yabancı şeyler de değişiyor. Ekim Devrimi'nden sonra dünyanın çehresi temel bir değişiklik geçirdi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu değişiklik yeni bir yönde gelişti. Biz dikkatimizi, yabancı şeylerin eleştirici gözle kabulüne ve özel-

likle sosyalist dünyadan ve kapitalist dünyanın ilerici halkından gelen şeylerin tanıtılmasına vermeliyiz.

Kısacası, sanat bağımsız yaratıcı özelliklere sahip olmalıdır. Gerek zamanın özelliklerini ve gerekse millî karakteri belirgin bir şekilde taşımalıdır. Çin sanatı gittikçe daha fazla geçmişe dönük olmamalı ya da gittikçe Batılılaşmamalıdır. Çin sanatı çağımızın ve milletimizin özelliklcrini gittikçe daha fazla yansıtmalıdır. Bunu sağlamaya çalışırken deneyden kaçınmamalıyız. Özellikle Çin gibi uzun bir tarihe ve büyük bir nüfusa sahip bir ülkede çeşitli milliyetlerin ihtiyaçlarına daha iyi hizmet edecek olan böyle deneyleri yürütmek büsbütün gereklidir. Biz tamamen tek tip eser yaratılmasını istemiyoruz. Tek tip eser yaratılması reçeteye göre yazmaya götürür.[5] İster yabancı ister yerli olsun, bütün reçeteler cansızdır. Ve Çin'in sıradan halkı tarafından iyi karşılanmaz.

Burada Batı eğitimi görmüş burjuva aydınlarını nasıl ele alacağımız meselesi var. Bu meseleyi doğru bir şekilde ele almazsak bu, sadece sanat üzerinde değil bütün devrim davası üzerinde de ters etki yaratacaktır. Çin millî burjuvazisi ve onun aydınları birkaç milyon insanı kapsıyor. Bunlar sayıları büyük olmamakla birlikte modern kültüre sahiptirler. Biz onlarla birleşmeli, onları eğitmeli ve onlara yeniden biçim vermeliyiz. Komprador sınıfının kendi kültürü vardır: Esaret kültürü. Toprak ağası sınıfının kendi kültürü vardır: Feodal kültür. Çinli işçiler ve köylüler uzun zamandır ezildikleri için, onların hâlâ fazla kültürel bilgileri yoktur. Kültürel ve teknik devrimlerin görevleri tamamlanıncaya kadar burjuva aydınları nispeten daha fazla bilgiye ve ustalığa sahip olacaklardır. Siyasetimiz doğruysa ve onları eğitir ve yeniden biçimlendirirsek onların sosyalizm davasına hizmet etmelerini sağlayabiliriz. Onları eğitebilir ve yeniden biçimlendirebilir miyiz? Evet Burada hazır bulunanların birçoğu geçmişte burjuvaziden proletaryaya geçen burjuva aydınlarıydı. Öyleyse neden onlar da geçmesinler? Gerçekte şimdiden birçok geçen var. Biz onlarla birleşmeyi, onları eğitmeyi ve yeniden biçimlen-

dirmeyi ihmal etmemeliyiz. Ancak bu şekilde onlar, işçi sınıfının devrimci davasına, sosyalist devrime ve sosyalist inşaya yararlı olacaklardır.

Siz burada bulunanlar, hepiniz müzisyensiniz. Batı müziğini incelemede bir çok önemli sorumluluğunuz var. Nasıl Çin tıbbının düzenlenmesi ve gelişmesi Batı türü doktorlara dayanıyorsa, Çin müziğinin düzenlenmesi ve gelişmesi de siz, Batı türü müziği inceleyenlere dayanmalıdır. İncelediğiniz Batılı şeyler yararlıdır, fakat siz hem Batılı hem de Çinli şeylerde ustalaşmalısınız. Ve «tamamen Batılılaşma» malısınız. Dikkatinizi Çin'li şeylere vermeli ve onları inceleyip geliştirmek için bütün gücünüzle çalışmalısınız. Bunu yaparken amacınız, kendine özgü millî biçim ve üsluba sahip kendi Çinli şeylerimizi yaratmak olmalıdır. Bu temel siyaseti kavrarsanız çalışmanızın büyük bir geleceği olacaktır.

[3]

YÜKSEK DEVLET KONFERANSINDA KONUŞMA

(28 Ocak 1958) Alıntılar

Bugün daha genel meseleler hakkında konuşacağız.

Son yedi sekiz yılı gözden geçirince ulusumuzun büyük bir geleceğe sahip olduğunu görüyorum. Özellikle geçtiğimiz yılda, 600 milyonluk halkımızın millî ruhunun, daha önceki sekiz yıla oranla nasıl yükseldiğini görebilirsiniz. Görüşlerin **büyük ölçüde yayılmasından, gelişmesinden** ve tartışmalardan sonra meselelerimiz ve görevlerimiz açıklığa kavuştu: Aşağı yukarı onbeş yıl içinde İngiltere'nin düzeyine ulaşacağız; tarımsal gelişme için Kırk Maddelik Programın yayınlanması kitlelere büyük cesaret verdi. Daha önce yapamadığımız birçok şeyi şimdi yapabiliyoruz; ve bunları yapabileceğimize güveniyoruz. Meselâ dört afetin[1] kökünün kazınması için kitlelerde büyük bir şevk vardı. Bana gelince, belki fare yakalamayı beceremem ama sinek ve sivrisinekleri yakalamayı denerim.

Zaten bize hücum edenler genellikle sinek ve sivrisinekler değil mi?... Gerçekten eski zamanlarda bir adam farelerin kökünün kazınmasını öneren bir yazı yazmıştı. Şimdi biz ise dört afetin kökünü kazıyacağız. Dört bin yıl boyunca —Konfüçyus da dahil— hiç kimse dört afetin kökünün kazınması ile ilgilenmedi. Hangçov Belediyesi dört afetin kö-

künü dört yılda kazımayı planlıyor; diğer bazı yerler bunu iki, üç ya da beş yıl içinde yapmayı planlıyor. O halde ulusumuzun gelecekteki gelişmesi çok umut vericidir. Karamsarlığa kapılmak için hiç bir sebep yok. Karamsarlık yanlıştır. Karamsarları eleştirirken onlara hücum etmemeli, onları ikna etmeye çalışmalıyız. Onlara küçük değil gerçekten büyük bir umuda sahip olduğumuzu söylemeliyiz. Burada «büyük» kelimesi vurgulanmalıdır. Ya da Japonların (Çince konuşurken) söyledikleri gibi «büyük büyük umut» taşıyoruz. (Gülüşmeler)[2]

Tıpkı bir kimsenin gece uykusundan uyanışı gibi ulusumuz da uyanıyor. Binlerce yıllık feodal sistemi yıktık ve uyandık. Mülkiyet sistemini değiştidik; şimdi Sağcılara Karşı Kampanya'da olduğu gibi Düzeltme Hareketinde de Zaferler kazanmış bulunuyoruz. Ülkemiz hem yoksul hem de cahildir. Yoksulların kendilerine ait hiç bir şeyleri yoktur. Cahil olanlar beyaz bir kâğıda benzerler. Yoksul olmak iyidir, çünkü sizi devrimci olmaya yöneltir. Boş bir kâğıtla birçok şey yapılabilir. Onun üzerine yazabilir ya da şekiller çizebilirsiniz. Yazmak için en iyisi boş kâğıttır.

Hamle yapmamız, Batı dünyasını geride bırakmamız gerekiyorsa kendimizi burjuva ideolojisinden kurtarmak zorunda değil miyiz? Batı kendisini burjuva ideolojisinden kurtarmak isteseydi bu, kimbilir ne kadar uzun bir zaman alırdı; Dulles burjuva tutumlarından kurtulmak isteseydi bizden onun öğretmeni olmamız için ricada bulunmak zorunda kalırdı. (Gülüşmeler)

Ülkemizden söz açtığımız zaman muazzam bir nüfusa, geniş topraklara, zengin kaynaklara, çok sayıda insana, dört bin yılık bir tarihe ve kültüre sahip olduğunu söylüyoruz. Bunlarla çok övündük ancak yine de Belçika gibi bir ülkeye bile kıyaslanamayız. Kısacası, çok uzun bir tarihe sahip, önde gelen bir halkız, fakat çelik üretimimiz çok düşüktür. Mu[3] başına kuzeyde sadece 133 Kg. ve güneyde 400 Kg. tahıl elde ediyoruz; okur yazar oranımız çok düşüktür. Bu saydıklarımın hiç birinde Belçika ile boy ölçüşemeyiz. Fakat büyük bir hamle içindeyiz. Ve mutlaka aynı düzeye u-

laşmamız gereklidir. 15 yıl içinde İngiltere ile aynı düzeye geleceğiz.

Bu onbeş yıl ilk beş yıla bağlıdır. İlk beş yıl ilk üç yıla bağlıdır. İlk üç yıl birinci yıla bağlıdır ve birinci yıl da birinci aya bağlıdır.

Şimdi şevkimiz artmıştır. Biz şimdi şevkle yanan ateşli bir ulusuz. Bunun için iyi bir benzetme var: Ulusumuz bir atom gibidir. Bu atomun çekirdeği parçalandığı zaman çıkan ısı enerjisinin gerçekten müthiş bir gücü olacaktır. Daha önce yapamadığımız şeyleri yapmayı başarabileceğiz. Ulusumuz bu büyük enerjiye sahip olduğu zaman onbeş yıl içinde İngiltere'ye yetişeceğiz; yılda kırk milyon ton çelik üreteceğiz —şimdi sadece beş milyon tonun biraz üstünde üretiyoruz— 450.000 milyon KW saat elektrik üretme kapasitesine ulaşacağız —şimdi sadece 40.000 milyon KW saat elektrik üretiyoruz.— Bu, kapasitemizi on misline çıkarmak demektir. Bunun için sadece termo-elektrik üretimini değil, hidro-elektrik üretimini de arttırmalıyız. Tarımsal Gelişme İçin Kırk Maddelik Programı[4] gerçekleştirmek üzere daha on yılımız var. Fakat on yıla pek ihtiyacımız olmayacak gibi görünüyor. Bazıları beş, bazıları ise üç yıl diyorlar. Sekiz yılda tamamlanabilecek gibi görünüyor.

Şimdiki durumda bu hedeflere ulaşmak için büyük hamleler yapmalıyız. Şanghay'da iken bir profesör benimle **Halkın Günlüğü**'nde çıkan «Rüzgarla Kanatlan ve Dalgaları Aşarak İlerle» başlıklı başmakaleyi tartıştı. Akıntıya karşı yüzmek için enerjimizi toplamamız gerektiğini söyledi. Şanghay'dan Seçuan'a kadar yüzmeyi kastediyordu. Bu zorlu çalışmayı gerektirir; akıntıya kapılıp yüzmeye benzemez. Çok haklıydı. Bu adamı gerçekten takdir ediyorum, neyin doğru olduğunu hisseden iyi bir adam. Bazı insanlar[5] diğerlerini «Büyüklük ve başarı kazanmak istedikleri, çabuk sonuçlar elde etmek için sabırsızlandıkları, geçmişten nefret edip geleceğe körü körüne inandıkları» için eleştirirler. Ne tür bir büyüklük ve başarı kazanmak isteği? Bu, devrimcilerin mi yoksa karşı-devrimcilerin mi büyüklük ve başarı kazanma isteğidir? Bu, büyüklük ve başarı için du-

yulan sübjektif ve biçimsel bir özlem mi yoksa gerçekçi bir özlem midir? Eski zamanlarda insanlar «Doğu Okyanusu kadar engin bir talih ve Güney Sıradağları kadar uzun bir hayat»tan söz ettikleri zaman büyüklük ve başarıya olan özlemlerini dile getirirlerdi. Bunun neresi kötüdür? Çabuk sonuçlar için sabırsızlanmak da o kadar kötü bir şey değildir!...

Geçmişten nefret etmeye gelince bu, geçmişte iyi olan hiç bir şey yoktu demek değildir. Gerçekten geçmişte iyi şeyler vardı. Fakat her gün Yû, Tang, Ven Vang, Vu, Vang'ı, Çu Dükünü ve Konfüçyus'u düşünerek sürekli olarak geçmişin üzerinde çok fazla durmak iyi değildir. Tarihe bu şekilde bakmaya inanmıyorum. İnsanlık tarihi ilerliyor. Bir kuşak diğeri kadar iyi değil; daha önce yaşayanlar onlardan sonra gelenler kadar iyi değil...

Geleceğe körü körüne inanç meselesine gelince, hedeflerimiz geleceğe ilişkindir. Geleceğe güvenmenin çok doğru olduğuna inanıyoruz. Ancak, bu güven körü körüne olmamalıdır.

Önderlik etmenin iki yolu vardır. Biri iyidir, diğeri pek iyi değildir. Bununla, birinin Dulles'un yolu diğerinin bizimki; ya da birinin sağcı yol diğerinin ise bizimki olduğunu kastetmek istemiyorum. Sosyalizmin inşasında iki önderlik yöntemi, iki çalışma tarzı olduğunu söylemek istiyorum. Kooperatifleşme meselesi hakkında bazı kimseler daha hızlı olmayı, diğerleri ise daha yavaş bir yaklaşımı öneriyorlar. İlk yöntemin doğru olduğuna inanıyorum. Demiri tavında dövmek ve sonuca oyalanmadan bir hamlede ulaşmak daha iyidir. Mesela, bir düzeltme hareketinin olması doğru mudur yoksa yanlış mıdır? Doğrudur. Bunun uygun bir şekilde yürütülmesi için görüşlerin geniş ölçüde yayılması ve olgunlaşması gerekir.

Ben sürekli devrim teorisinden yanayım. Bunu Trocki'nin sürekli devrim teorisiyle karıştırmayın. Devrim yaparken demiri tavında dövmek gerekir; bir devrimi diğeri izlemeli ve devrim sürekli olarak ilerlemelidir. Hunan'lılar sık sık şöyle derler: «Samandan sandalların belli bir biçimi

yoktur, yapana göre değişir.» Troçki sosyalist devrimin demokratik devrim tamamlanmadan başlatılması gerektiği inancındaydı. Biz öyle düşünmüyoruz. Mesela, 1949'daki Kurtuluş'u Toprak Reformu izledi; bu tamamlanır tamamlanmaz karşılıklı yardımlaşma ekipleri kuruldu. Daha sonra da alt düzeydeki kooperatiflerden üst düzeydeki kooperatiflere geçildi. Kooperatifleşme yedi yıl içinde tamamlandı ve üretim ilişkileri değiştirildi. Ondan sonra Düzeltme Hareketi geldi. Düzeltme Hareketi tamamlandıktan sonra, arası soğumadan, Teknik Devrim başladı. Polonya ve Yugoslavya'nın durumunda demokratik düzen yedi sekiz yılda kurulmuştu, ondan sonra bir zengin köylülük ortaya çıktı. Yeni Demokratik bir hükûmet kurmak gerekli olmayabilir fakat o zaman bile yine de birleştirilebilecek bütün güçler birleştirilmelidir.

Onbeş yıl içinde İngiltere'nin düzeyine gelmek mümkündür. Gücümüzü toplamalı ve şevkle akıntıya karşı yüzmeliyiz.

Gücümüzü boşuna harcamamalı, daha da arttırmalıyız. Eksiklerimiz ve hatalarımız varsa, bunları, görüşlerin geniş ölçüde yayılması ve olgunlaşması yöntemiyle düzeltebiliriz. Bunları örtbas etmemeliyiz. Büyüklük ve başarı **istediğimiz** için eleştiriliyoruz. O halde, küçüklük ve başarısızlık mı isteyelim? Geçmişe değer verip gelecekten nefret mi edelim? Büyüklüğü ve başarıyı istemeliyiz. Böyle, söyleyen insanlar iyi insanlardır. Gerçekten de, savaşçı ruhumuzu korumalıyız.

«Devrim henüz tamamlanmamıştır. Yoldaşlar bütün güçleriyle çalışmaya devam etmelidirler.»[6]

[4]

ÇENGTU KONFERANSINDA KONUŞMALAR

MART 1958

(a) 10 Mart Konuşması

Kurallar ve gelenekler bir mesele teşkil ediyor. Bu meseleyi, ideolojik yöntem konusunu, ilkelere bağlı kalırken yaratıcı olmak konusunu tartışmak için bir örnek olarak kullanacağım.

Uluslararası alanda Sovyetler Birliği'yle bütün halk demokrasileriyle ve bütün ulusların komünist partileriyle ve işçi sınıflarıyla dostça ilişkiler içinde olmalıyız; enternasyonalizme gerekli dikkati göstermeli ve Sovyetler Birliği'nin ve diğer yabancı ülkelerin iyi yanlarından dersler çıkarmalıyız. Bu bir ilkedir. Ancak, iki öğrenme yöntemi vardır: Biri sadece taklit etmek diğeri ise yaratıcı bir ruh uygulamak. Öğrenme, yaratıcılıkla birleştirilmelidir. Sovyetlerin kural ve geleneklerini katı bir şekilde ithal etmek yaratıcı ruh eksikliğidir.

Kuruluşundan Kuzey Seferine (1921'den 1927'ye) kadar Partimiz, nispeten canlıydı, hatta Cen Du-siyu'nun marksizm kılığına bürünmüş burjuva ideolojisine bile izin veriyordu.[1] Partimizi, Ekim Devriminin zafere ulaşmasından üç yıl sonra kurduk. Partiyi kuranların hepsi Dört Mayıs Hareketine katılan ve ondan etkilenen genç insanlardı. Ekim Dev-

riminden sonra, Lenin henüz hayattayken, sınıf mücadelesinin çok keskin olduğu ve Stalin'in henüz iktidara gelmediği dönemde onlar da hayat doluydular. Cen Du-siyu'culuğun kökeni yabancı sosyal demokrasi ve bizim yerli burjuvazide yatar. Bu dönemde, bazı Cen Du-siyu'cu hatalar ortaya çıktıysa da genel olarak dogmatizm yoktu.

İç savaşın başlamasından Zunyi Konferansına kadar (1927'den 1935'e kadar) Çin Partisi içinde üç ayrı «Solcu» çizgi ortaya çıktı, 1934-1935 arasında ortaya çıkanı, bunların en kötüsüydü.[2] O dönemde Sovyetler Birliği Troçkistlere karşı bir zafer kazanmış, ancak teorik alanda sadece Deborin Okulunu yenilgiye uğratmışlardı.[3] Çinli «sol» opportünistlerin hemen hepsi Sovyetler Birliği'nde iken bu etkinin altında kalmışlardı. Tabiî, bu, Moskova'ya gidenlerin hepsinin dogmatik olduğu anlamına gelmez. O dönemde Sovyetler Birliği'nde olan pek çok kişiden bazıları dogmatikti, diğerleri değildi; bazıları gerçekle temas halindeydi, diğerlerinin gerçekle hiç bir ilişkisi yoktu, sadece dış şartları görüyorlardı. Üstelik, Stalin'in hakimiyeti sağlamlaşmaya başlamıştı (karşı-devrimcilerin temizlenmesiyle iyice sağlamlaştı.) O zamanlar Komintern Buharin, Pikov[4] ve Zinovyev tarafından yönetiliyordu. Öte yandan Doğu Bürosunun başı Kuusinen'di ve Uzak Doğu Dairesi'nin başı olan Mif. XXX[5], iyi bir yoldaş, insancıl ve yaratıcı ancak biraz fazla iyi bir insandı. Mif'in etkinliği daha fazlaydı. Dogmatizmin gelişmesine imkan veren şartlar bunlardı ve bazı Çin'li yoldaşlar da bundan etkilendi. Genç aydınlar arasında «sol sapma» da vardı. O dönemde, Vang Ming[6] ye diğerleri kendilerini sözüm ona «28 1/2 Bolşevikleri» olarak gösteriyorlardı. Sovyetler Birliği'nde yüzlerce kişi eğitim görürken nasıl oluyor da sadece 28 1/2 kişi olabiliyorlardı? Çünkü öylesine berbat bir şekilde «sol»dular ki, kendi kendilerini kısıtlamış ve tecrit olmuşlar, böylece Partinin bağlarını azaltmışlardı.

Çin dogmatizminin kendine has Çinli özellikleri vardı. Bunlar savaşta ve zengin köylüler meselesinde ifadesini buluyordu. Zengin köylüler sayıca çok az oldukları için ilke ola-

rak onları kendi hallerine bırakmayı ve onlara taviz vermeyi kararlaştırdık. Ama «solcular» buna razı olmadı. «zengin köylülere kötü toprak verilmesini, toprak ağalarına ise hiç toprak verilmemesini» savundular. Sonuç olarak toprak ağaları aç kaldı, bazıları dağlara çıkarak haydut gerilla çeteleri teşkil ettiler. Onlar, burjuvazi meselesinde burjuvazinin toptan alaşağı edilmesini, sadece siyasî olarak değil ekonomik olarak da yıkılmaları gerektiğini savunarak demokratik devrimi sosyalist devrimle karıştırdılar. Hiç bir tahlini yapmaksızın emperyalizmi Guomindang'ı destekleyen yekpare ve bölünmez bir blok olarak kabul ettiler.

Bütün ülkenin kurtarılmasından sonraki dönemde (1950'den 1957'ye kadar) dogmatizm hem ekonomi, hem de kültür ve eğitim alanında kendini gösterdi. Askerî çalışma içine de belli ölçüde dogmatizm girmişti, ama temel ilkelere bağlı kalındığından askerî çalışmamızın dogmatik olduğu söylenemezdi. Ekonomik çalışmada dogmatizm en başta ağır sanayi, planlama, bankacılık, istatistik, ama özellikle ağır sanayi ve planlamada kendini gösterdi. Bunlardan anlamadığımız ve hiç bir tecrübeye sahip olmadığımız için cehaletimiz içinde yapabildiğimiz tek şey yabancı yöntemleri kopya etmekti. İstatistik çalışmamız, Sovyet çalışmasının gerçek bir kopyasıydı. Eğitim alanında kopyacılık da oldukça kötüydü, mesela, beş üzerinden not verme sistemi, aynı tip beş yıllık ilkokullar vb.[7] Eğitim alanında Kurtarılmış Bölgelerde edindiğimiz tecrübeyi bile incelemedik. Avnı şey halk sağlığı çalışmasında da görüldü; sonuç olarak, Sovyetler Birliği'nde yayınlanan bir makalede yenmemesi söylendiği için üç yıl süreyle yumurta ve tavuk çorbası yiyemedim. Daha sonra yenilebileceğini söylediler. Makalenin doğru yada yanlış olması önemli değildi, Çinliler hepsine aynı şekilde kulak verip saygılı bir şekilde itaat ederlerdi. Kısacası Sovyetler Birliği herşeyin üstündeydi. Ticarette bu daha az geçerliydi, çünkü merkezle daha fazla ilişki ve belge alışverişi vardı. Hafif sanayide de daha az dogmatizm vardı. Sosvalist devrim ve tarımın kooperatifleştirilmesi dogmatizmin etkisi altında kalmamıştı, çünkü Merkezin

doğrudan kontrolu altındaydı. Son bir kaç yıl içinde Merkez, devrimi ve tarımı büyük ölçüde, ticareti de belli ölçülerde denetimi altında tutmuştur.

Dogmatizm değişik şartlarda ortaya çıkmaktadır. Bu şartlar tahlil edilmeli ve karşılaştırılmalı, dogmatizmin ortaya çıkış nedenleri bulunmalıdır.

1. Ağır sanayi fabrikalarının planlanmasını, inşasını ve birleştirilmesini beceremedik. Hiç tecrübemiz yoktu, Çin'in hiç uzmanları yoktu, bizzat bakan yabancıydı. Bu durumda yabancı ülkeleri kopya etmek zorunda kalıyorduk, kopya ettiğimiz için de iyiyi kötüden ayıramıyorduk. Aynı zamanda eski Çin uzmanlarının burjuva ideolojisini kırmak için Sovyet tecrübesinden ve Sovyet uzmanlarından yararlanmak zorundaydık. Sovyet planlamasının büyük bir bölümü Çin'e doğru bir şekilde uygulandı, ama bir bölümü hatalı bir şekilde uygulandı, eleştirilmeden ithal edildi.

2. Ekonomik durumun bütününü anlamada yetersizdik ve Sovyetler Birliği ile Çin arasındaki ekonomik farklılıkları daha da az kavrıyorduk. Bütün yapabildiğimiz körü körüne izlemekti. Artık durum değişmiştir. Genel anlamda, büyük işletmelerin planlama ve inşasını yüklenebilecek durumdayız. Beş yıl içinde de makinaları imal edebilecek duruma geleceğiz. Aynı zamanda Sovyet ve Çin şartlarını belli ölçüde kavrıyoruz.

3. Körü körüne inançtan kurtulduktan sonra artık hiç bir manevî yükümüz kalmadı. İnsanları korkutmak için birkaç adam boyunda Buda'lar yapılmıştır. Kahramanlar ve savaşçılar sahneye çıktıklarında sıradan insana benzememeleri sağlanmıştır. Stalin de bunlardan biriydi. Çin halkı köleliğe öylesine alışmıştı ki sanki bu yolda devam etmek istiyordu. Çinli ressamlar benim Stalin'le birlikte resmimi yaptıklarında her defasında beni biraz daha kısa yaparlar, Sovyetler Birliği tarafından o dönemde yapılan manevî baskıya körü körüne teslim olurlardı. Marksizm-Leninizm herkesi eşit olarak görür, bütün insanlara eşit muamele yapılmalıdır. Kruşçev'in Stalin'i bir kalemde silip atması da bir çeşit baskıydı ama Çin Partisindeki insanların çoğunluğu

bunu kabul etmedi. Diğerleri bu baskıya boyun eğmek ve kişiye tapmadan kurtulmak istedi. Kişiye tapmanın iki türü vardır. Biri doğrudur, Marx, Engels, Lenin ve Stalin'in doğru yanı için olanı doğrudur. Bunlara hürmet etmeli ve her zaman hürmet etmeye devam etmeliyiz. Onlara hürmet etmemek olmaz. Gerçeği ellerinde tuttuklarına göre onlara neden hürmet etmeyelim. Gerçeğe inanıyoruz: gerçek objektif varlığın bir yansımasıdır. Manga, manga liderine hürmet etmelidir; hürmet etmemek oldukça hatalı olurdu. Kişiye tapmanın yanlış türü ise, hiç tahlil yapmaksızın sadece gözü kapalı itaat etmektir. Bu doğru değildir. Kişiye tapmaya karşı çıkmanın da iki amacı olabilir; biri doğru olmayan bir putlaştırmaya karşı çıkmak diğeri ise, başkalarına hürmet edilmesine karşı çıkarak şahsına hürmet edilmesini istemek. Gündemdeki mesele kişileri putlaştırıp putlaştırmama değil, daha ziyade söz konusu kişinin gerçeği temsil edip etmemesidir. Eğer gerçeği temsil ediyorsa, o zaman hürmet edilmelidir. Ortada gerçek yoksa, kollektif önderlik bile işe yaramayacaktır. Tarih boyunca Partimiz bireyin rolüyle kollektif önderliği birleştirmeye ağırlık vermiştir. Stalin karalandığında bazıları buna kendi kişisel amaçları yüzünden alkış tuttular, çünkü kendileri yüceltilsin istiyorlardı. Bazıları diktatör olduğunu söyleyerek Lenin'e karşı çıkmışlardı. Lenin'in cevabı açıktı: sizin diktatör olmanızdansa, benim olmam daha iyidir; Stalin, Kao Kang'ı[8] çok severdi, kendisine özel bir otomobil yaptırıp hediye etmişti. Kao Kang Stalin'e her yıl 15 Ağustos'ta tebrik telgrafı gönderirdi. Her eyalette buna benzer örneklere rastlanır. Çiyang Hua ya da Şa Ven-han diktatör müdür?[9] Böyle problemler Kvangtung, İç Moğolistan, Sinkiyang, Çinhay, Kansu, Anvey ve Şantung'da da ortaya çıkmıştır. Dünyanın barış içinde olduğu düşüncesiyle rahatlamayın. Durum istikrarsızdır. «Sağlam yere bastığınızı» düşünebilirsiniz ama bastığınız yer sağlam kalmayacaktır. Bir gün kıtalar batacak, Büyük Okyanus kuruyacak ve bizler de yer değiştirmek zorunda kalacağız. Küçük zelzeleler de sık sık oluyor. Kao-Cao olayı[10] sekizinci dereceden bir zelzeleydi...

4. Tarihi tecrübenin derslerini unutmuş bulunuyoruz ve ne karşılaştırma yöntemini anlıyoruz ne de zıtların düzenini kavrıyoruz. Dün de söylediğim gibi yoldaşlarımızın birçoğu, çok sayıda kural ve geleneklerle karşılaştığında bunların yerine konabilecek başka formüller olup olmadığını, bunlardan Çin şartlarına en uygun olanını seçip, diğerini atabileceklerini düşünmüyorlar. Hiç tahlil yapmıyorlar, kafalarını da kullanmıyorlar. Karşılaştırma yapmıyorlar. Geçmişte dogmatizme karşı çıktığımız sırada onların gazetesi **Bolşevik**, övünerek yüzde yüz doğru olduklarını söylüyordu. Onların yöntemi bir ya da bir kaç noktaya saldırarak diğerlerinin sözünü etmemekti. Gazeteleri **Doğru Sözler** Merkezî Sovyet Bölgesindeki iyi tek bir noktanın sözünü etmeksizin beş büyük hataya saldırıyordu.[11]

1956 Nisanında ülkenin inşasında kendi çizgimizin ortaya konmasında bir başlangıç olarak «On Büyük İlişki»yi önc sürdüm.[12] Bu, ilke bakımından Sovyetler Birliği'ndekine benziyordu, ama muhtevası bize aittir. «On Büyük İlişki»den beşi önde gelir: Sanayi ve tarım; kıyılar ve iç kısımlar; Merkez ve bölgeler; devlet, kollektif ve birey; savunmanın inşası ve ekonominin inşası. Millî savunma masrafları barış döneminde az tutulmalıdır. İdarî masraflar her zaman az olmalıdır.

1956'da Stalin eleştirildiğinde bir yandan memnun olmuştuk, diğer yandan da endişelenmiştik. Kapağı kaldırmak, körü körüne inancı kırmak, baskıyı kaldırmak ve düşünceyi serbest bırakmak tamamen gerekliydi. Ama onun bir kalemde silinip atılmasına katılmıyorduk. Onlar Stalin'in resmini asmıyorlar ama biz asıyoruz. 1950'de Moskova'da Stalin'le iki ay tartıştım. Karşılıklı Yardım Anlaşması, Çin Doğu Demiryolu ve sınır meselelerinde[13] iki tavır aldık: Biri katılmadığımız teklifleri karşı tarafla tartışmak, diğeri de kesinlikle ısrar ettikleri teklifleri kabul etmek. Sosyalizmin menfaatleri açısından böyle bir şey düşünülemezdi. Sonradan üçüncü bir ülke halkına yerleşme izni verilmeyen iki «koloni», Kuzeydoğu ve Sinkiyang meselesi çıktı.[14] Bu uygulama artık kaldırılmıştır. Stalin'in eleştirilmesinden son-

ra körü körüne inanç kurbanlarının gözleri bir parça açılmıştır. Yoldaşlarımızın eski atalarının[15] da hataları olduğunu anlamaları için, onu da tahlil etmeli ve körü körüne inanmamalıyız. Sovyet tecrübesinde iyi olan her şeyi kabul etmeli, kötü olanı ise reddetmeliyiz. Şimdi bunu yapmada biraz ustalaştık, Sovyetler Birliği'ni ve kendimizi biraz daha iyi anlıyoruz.

1957'de «Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine»de sanayi ve tarımın aynı anda gelişmesi meselesini, sanayileşme, kooperatifleşme ve doğum kontrolü vb. yolu meselesini ortaya attım. O yıl büyük bir şey oldu. Bu, ulus çapında Düzeltme Hareketi, Sağcılara Karşı Kampanya, çalışmamızın kitleler tarafından eleştirilmesiydi. Bu, halkın düşünmesini büyük ölçüde teşvik etti.

1958'de Hangçov, Nanning ve Çengtu'da üç toplantı yaptık.[16] Herkes bu toplantılarda pek çok görüş ileri sürdü, biraz kafanızı zorladık ve geçmiş 8 yılın tecrübesini özetledik. Bu da düşünce için teşvik edici oldu. Nanning Konferansında ortaya çıkan bir mesele de Devlet Konseyi'nin çeşitli dairelerindeki kural ve geleneklerdi. Bunlar değiştirilebilir ve esastan değiştirilmelidir. Bir yolu kitlelerle ilişki kurmak olabilir. Diğeri, büyük duvar afişlerini geliştirmektir. İktidarın bölgelere devredilmesi de, diğer bir meseleydi. Bunu gerçekleştirmeye başlamış bulunuyoruz. Artık Merkezi iktidar ve bölgelere devredilen iktidar bir arada yaşıyor. Geçen yıl Üçüncü Genişletilmiş Toplantıda merkezi iktidarla, devredilen iktidarın bir arada yaşaması gerektiğine, iktidarın gerektiği yerde merkezileştirilmesine gerektiği yerde de devredilmesine karar verilmişti. İktidarın devredilmesi elbette burjuva demokrasisi biçimini izlemelidir. Sosyalizmin ortaya çıkmasından önce burjuva demokrasisi ilericidir. Ama bir kere sosyalizm geldikten sonra artık gericidir. Sovyetler Birliği'nde Rus milliyeti nüfusun yüzde ellisini, azınlık milliyetler diğer yüzde ellisini meydana getirir. Çin'de ise, Han milliyeti nüfusun yüzde 94'ünü, azınlık milliyetler yüzde 6'sını meydana getirir. Bu durumda cumhuriyetler birliği bizim için söz konusu de-

ğildir. Çin Devrimi Stalin'in iradesine karşı gelerek zafer kazandı. Lu Sün'ün **Ah Ku'nun gerçek hikayesi**'nde anlatılan sahte yabancı şeytan halkın devrim yapmasına izin vermiyordu. Ama Yedinci Kongremiz kitleleri seferber etmek için bütün olarak harekete geçmeyi ve Yeni Çin'i kurmak için kazanılabilecek bütün devrimci güçleri biraraya getirmeyi savundu.[17] Vang Ming ile 1937'den 1938 Ağustosuna kadar süren tartışma sırasında biz on büyük siyaseti ortaya koyduk. Buna karşılık Vang Ming altmış siyaset ortaya koydu[18]. Eğer Vang Ming'in ya da başka bir deyişle Stalin'in yöntemlerini izleseydik Çin devrimi başarıya ulaşamazdı. Devrimimiz başarıya ulaştığında Stalin bunun sahte bir şey olduğunu söylemişti. Onunla tartışmaya girmedik; Amerika'ya karşı direnme ve Kore'ye yardım etme savaşını verdiğimizde devrimimiz (onun gözünde) gerçeklik kazandı. Ne var ki «Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine»yi ortaya koyduğumuzda biz meselenin üzerine gittik ama onlar bunun sözünü bile etmediler, üstelik bizim liberalizme yöneldiğimizi söylediler. Anlayacağınız gene devrimimizin gerçek olmadığı düşünülüyordu. Bu raporumuz yayınlandığında **New York Times** tamamına yer verdi ve bir de Çin'in «liberalleştiğini» iddia eden bir makale yayınladı. Burjuvazinin boğulurken saman çöplerine sarılması çok doğaldır. Ancak, burjuva politikacıları tamamen akılsız değillerdir. Örneğin Dulles bizim raporu duyar duymaz görmek istediğini söylemişti. Birkaç hafta içinde şu sonuca vardı: Çin tepeden tırnağa kötüydü; Sovyetler Birliği ise biraz daha iyiydi.[19] Ama Sovyetler Birliği bunu göremedi ve sağa kaymamızdan korktukları için bize bir muhtıra gönderdiler. Sağcılara Karşı Kampanya başladığında, doğal olarak «liberalleşmemiz» de ortadan kalktı.

Kısaca söylersek, temel çizgimiz evrensel gerçektir, ama ayrıntılarda farklılık gösterir. Bu, her ülke ve her eyalet için geçerlidir. Hem birlik vardır, hem de çelişmeler vardır. Sovyetler Birliği, birliğe ağırlık veriyor ve çelişmelerden söz etmiyor, özellikle liderlerle, onları izleyenler arasındaki çelişmelerden söz etmiyor.

Dört mesele hakkında konuşacağım.

1. Tarım uygulamalarının gelişmesi için kitle hareketi tek tek her bölgeye yayılmalıdır.[20] Bunun önemi çok büyüktür. Teknik devrimin bir filizidir, büyük bir devrimci harekettir. Yüz milyonlarca köylü omuzda sırıkla eşya taşımanın olumsuz görüntüsünü güçlü bir şekilde ortadan kaldırmaya çalışıyor.[21] Bunu başardıklarında daha önce gerekli olan işgücünü belli oranda azaltıyorlar; sırıkla omuzda eşya taşımanın yerini makineleşmenin alması, emeğin üretkenliğini büyük ölçüde arttırıyor. Bu da makineleşmede daha ileri adımlar atılmasına imkan veriyor. Büyük bir ülke olan Çin tamamen makineleştirilemez; makineleşmenin kullanışlı olmayacağı alanlar her zaman olacaktır. Önümüzdeki 1000 yıl, 500 yıl, 100 yıl, 50 yıl boyunca daima ancak kısmen makineleşmiş şeyler olacaktır. Meselâ ahşap gemi yapmak gibi. Yemek hazırlamak gibi bazı el işleri sonsuza kadar el zanaatı olarak kalacaktır. Bu faaliyetler, makineleşme ile bir zıtlar birliği oluştururlar: tabiatları farklıdır, ama birleştirilmelidirler.

2. Honn (Tahıl üretim hedeflerine) dört (yüz) beş (yüz) ve sekiz (yüz) katti'ye[22] çıkarmayı, sulama, dört afeti yok etmeyi ve cehalete son vermeyi hedef olarak tesbit etmiş ve bu işler için bir yıllık süre kabul etmiştir. Bunlardan bazılarının başarılması mümkündür, ancak bunların hepsi bir yıl içinde gerçekleştirilebilse bile yayınladığımız raporlarda bunu söylememeliyiz. Bu hedeflerin iki yıl içinde başarılabileceğini söyleyen raporlar bile yayınlamamalıyız. Ama böyle raporlar aramızda kullanılmak üzere elden ele dolaştırılabilir. Bu da toprak reformu gibidir: başlangıçta rapor yayınlamadık. Raporları, ancak reformun kısmen uygulandığını açıklayabileceğimiz zaman yayınladık. Eğer herkes birbirini geçmeye çalışırsa ülke bunun sonucunda bir kargaşalığın /**kao-te Tien-hsio ta luan**/ içine düşebilir. Meselemiz ileri gitmek ve bunu enerjik bir şekilde yapmaktır. Her eyalet aynı rüzgarın peşine takılmamalı yani, Honan'da bir

yılda yapıldığı söyleniyorsa, herkes de bir yıl içinde yapacak veya Honan'ın başta geldiği söyleniyorsa, diğer bütün eyaletler de birinci olmaya çalışacak diye bir şey olmamalı. Bu iyi bir şey olmaz. Her zaman bir birinci olmalıdır: «Her üç yılda bir, bir **cuang yüan** vardır; bir güzellik bin yılda bir bulunur.»[23] Bırakalım Honan bir yıl denesin ve eğer Honan mucizeler elde ederse, gelecek yıl her eyalet ileriye doğru büyük atılım için yeni bir hamle yapabilir, bu daha iyi olmaz mı?

Eğer bir yıl içinde dört, beş ve sekizi ve cehaleti yok etme hareketini yürütmeye kalkarlarsa doğal olarak pek çok eksikleri olabilir. En azından yaptıkları iş üstünkörü olacak ve kitleler aşırı gergin olacaktır. İşimizi cesaretle ve şevkle yapmalıyız, tereddütle ve kayıtsızlıkla değil.

Gerekli olan çizginin doğru olmasıdır. Hep birlikte ve daha büyük, daha hızlı, daha iyi ve daha ekonomik sonuçlara varmayı amaçlıyoruz.[24] (Bu cümlecikler herkesçe daha iyi anlaşılacak bir şekilde de ifade edilebilir) Ve o zaman önümüzdeki yıl, iki yıl ya da üç-beş yıl içinde Kırk Maddeyi gerçekleştireceğiz. O zaman yüzsüz olarak nitelendirilemeyiz, yaptıklarımız şerefsizlik olarak kabul edilemez. Belki de bundan biraz daha iyi olabilirdi denilebilir. Karşılaştırmalar yılda dört defa yapılmalıdır. Kooperatifleşme Çu Siao-çu'yu aşırı bir şekilde gerginleştirmiştir.[25] Seçuan'da bir üst düzeydeki kooperatifleşmeye geçişte [26] rahat davrandı, işleri aceleye getirmedi, işi ancak 1957'de bitirdi ve oradaki şartlar hiç de fena değildi. Bir yıl daha uzun sürse ne ziyanı var? Hatta daha iyi bile olabilir. Öte yandan bu işleri tamamlamak mutlaka dört-beş yıl alır demek de doğru değildir. Mesele şartları incelemek ve kitlelerin bilinç düzeyinin yükselip yükselmediğini görmektir. Kaç yıla ihtiyaç olduğu objektif olarak mevcut şartlara bağlı olacaktır. Sosyalizmi inşa etmek için iki çizgi vardır: Soğuk ve ölçülü bir şekilde mi yoksa cesaret ve şevkle mi ilerlemek daha iyidir? Kırk Maddeyi sekiz ya da on yıl içinde gerçekleştirirsek, sosyalizmin inşası, kimsenin Partinin dışında bırakılmasını gerektirmeyecektir. Sovyetler Birliği kırk

yıl içinde çok az miktarda yiyecek ve diğer madde üretebilmiştir. Şayet önümüzdeki on sekiz yıl içinde onların son kırk yılda gerçekleştirdiklerine ulaşabilirsek doğal olarak her şey yolunda demektir. İşte tam da bunu yapmalıyız. Çünkü biz sayıca daha çoğuz, siyasi şartlarda farklıdır. Bizler daha canlıyız, ülkemizde daha fazla leninizm var. Diğer yanda, onlar, leninizmin kısmen yok olmasına izin vermişlerdir. Donuk ve cansızdırlar. Lenin'in ihtilalci dönemle ilgili yazıları kişilere sert bir şekilde saldırır, ama onun saldırıları haklı çıkmıştır. Lenin'in nabzı kitlelerle birlikte atardı, kalbini kitlelere vermiştir.

İnşa hızı, objektif olarak var olan bir şeydir. Tamamen seferber olarak, daha da yükseğe yönelerek, daha ekonomik sonuçlarla daha büyük, daha hızlı, daha iyi üretimde bulunarak objektif ya da sübjektif olarak başarıya ulaşabilecek her şeyi gerçekleştirmeye çalışmalıyız. Ama başarılamayacak bir şey için de kendimizi zorlamamalıyız. Şu anda on tayfun gücünde şiddetli bir rüzgar var. Bunu kamuoyunda engellemeye çalışmamalı, ama kendi aramızda (nei-bu) açık konuşmalı ve havayı biraz yumuşatmalıyız. Boş raporlardan ve aptalca böbürlenmelerden kurtulmalıyız, şöhret kazanmak için yarışmamalı tersine gerçeğe hizmet etmeliyiz. Bazı hedefler yüksektir ve bunlara ulaşmak için hiç bir tedbir alınmamıştır; bu iyi değildir. Kısacası somut tedbirleriniz olmalı, gerçekle uğraşmalıyız. Soyut şeylerle de uğraşmalıyız —devrimci romantizm iyi bir şeydir— ama buna pratik geçerlilik kazandıracak tedbirler yoksa bu iyi olmaz.

3. Her eyalet, şehir ve özerk bölge, iki ayda bir soruşturma yapmak ve sonuçları özetlemek için toplanmalı, beş-on kişinin katıldığı küçük toplantılar yapılmalıdır. Bağlantılı bölgeler [27] de iki üç ayda bir toplantı yapmalıdır. Hareketin gidişindeki değişiklikler çok büyük olduğundan bilgi alış verişi yapılmalıdır. Toplantıların amacı, üretimin hızında eşitlik sağlamaktır. Dalganın biri çekilmeden diğeri yükselir; bu, hızlı ve yavaş, zıtların birliğidir. Vargücümüzle yüksek hedeflere yönelerek daha büyük, daha hız-

lı, daha iyi ve daha ekonomik sonuçlar elde etmek genel çizgisi altında dalgalar halinde ilerleme zıtların birliğidir; temkinlilik ve acelecilik, çalışma ve hayal zıtların birliğini oluşturur. Eğer sadece hızlı ve çalışkan olursak tek yanlı olur. Sadece emeğin yoğunluğuyla ilgileniyorsak, bu yeterli olmaz değil mi? Bütün çalışmamızda hem temkilli hem de aceleci olmalıyız. (Örneğin, Wucang Siyen'deki Parti sekreteri köylülerin duygularını hesaba katmadı ve onlardan her zaman on ikinci ayın yirmi dokuzuncu günü de su depolarında çalışmaya devam etmelerini istedi, sonuç olarak sivil işçilerden yarısı işi bırakıp gitti.) Bu, sıkı mücadelenin dinlenme ve toparlanma ile birleştirilmesi demektir. Geçmişte, savaşımız sırasında, iki kampanya arasında dinlenme ve toparlanma molası verilmesi şarttı, bunun amacı, kuvvetlerimize güç kazandırmak ve askerlerimizi eğitmekti. Peşpeşe savaş veremezdik; savaşın da bir düzeni vardır. Merkezi Sovyet bölgesinde ortaya çıkan yüzde yüz 'Bolşevikleşme' akımı, dinlenme ve toparlanmaya karşı çıkarak şunu tavsiye ediyordu: 'cüretli ve kararlı olun, zaferden zafere koşun ve düşmanın derhal peşine düşün, Nançang'ı yerle bir edin.' Bunu gerçekleştirmeye imkan var mıydı? [28] Zıtların birliği, yani sıkı savaşma, dinlenme ve toparlanma bir kanundur; üstelik, bunlar birbirine dönüşür. Böyle dönüşüme uğramayan hiç bir şey mevcut değildir. «Acelecilik» «temkinliliğe», «temkinlilik» de «aceleciliğe» dönüşür. «Çalışma» «hayallere» dönüşür, «hayaller» de «çalışmaya». Dinlenme ve toparlanma ile sıkı savaşma arasında da aynı ilişki vardır. Çalışma ve hayaller, temkinlilik ve acelecilik özdeş bir unsura sahiptir; dinlenme ve toparlanma ile sıkı savaşma da özdeş bir unsura sahiptir. Yatmak ve kalkmak ta zıtların birliğidir. Örneğin, size soruyorum, kim yatağından kalktıktan sonra yeniden yatmayacağını garanti edebilir? Tam tersine, «uzun süre yatan, kalkınayı düşünür.» Yatmak kalkmaya dönüşür, kalkmak da yatmaya. Toplantı düzenlemek zıddına yönelir ve toplantıyı sona erdirmeye dönüşür. Bir toplantı için çağrı yapılır yapılmaz, bu, kendi içinde toplantının dağıtılmasına yöne-

len unsurları da taşır. Çengtu'da 10.000 yıl toplantıya devam edecek halimiz yok. Vang Si-feng şöyle der: «Ziyafet ne kadar muhteşem olursa olsun, mutlaka sona erecektir.»[29] Gerçek budur. Bir söze, onu söyleyen yüzünden karşı çıkılamaz; sözün doğru ya da yanlış oluşuna bakarak karar vermeliyiz. Bir toplantı dağıldıktan sonra yeni bir toplantı düzenlenene kadar sorunlar yeniden birikir. Birleşiriz, bir süre çalıştıktan sonra fikirler ayrılır ve bu mücadeleye dönüşür, ayrılıklar ortaya çıkar, bir kere daha bölünmeler olur. Her geçen gün ve her geçen yıl birleşmeye devam edemeyiz. Birlikten söz ettiğimiz anda ayrılık da mevcuttur; ayrılık mutlaktır. Birlikten söz ettiğimiz anda ayrılık devam etmektedir; yapacak işimiz olmasının nedeni işte budur. Durmadan bölünmez birlikten söz etmek ve mücadeleyi ağzımıza almamak, marksist-leninist bir tutum değildir. Birlik mücadeleden geçer, ve sadece bu yolla sağlanabilir. Parti içinde, sınıflar konusunda ve halk içinde de bu geçerlidir. Birlik mücadeleye dönüşür ve yeniden birlik sağlanır. Sadece bölünmez birlikten söz edip mücadeleden ve çelişmelerden söz etmeden olmaz. Sovyetler Birliği, yönetenler ve yönetilenler arasındaki çelişmeden sözetmiyor. Çelişmeler ve mücadele olmasaydı, dünya olmazdı, ilerleme olmazdı, hayat olmazdı, hiç bir şey olmazdı. Durmadan birlikten söz etmek «durgun bir göl»e benzer; cansızlığa yol açabilir. Birliğin eski temelini yıkmalı, bir mücadeleden geçmeli ve yeni bir temel üzerinde birleşmeliyiz. Hangisi daha iyidir, durgun bir göl mü 'yoksa coşup kükreyerek akan bitmez tükenmez Yangze mi?' [30] Parti için de aynı şey geçerlidir, sınıflar ve halk için de. Birlik-mücadele-birlik: bu görevimizi yerine getirmiş olduğumuzu gösterir. Üretim tüketime, tüketim üretime dönüşmektedir. Üretim tüketim için yapılmaktadır; üretim sadece diğer çalışanlar için yapılmamaktadır. Üreticilerin kendileri de tüketicidirler. Yemek yemeyen kimsenin hiç enerjisi olmaz ve üretimde bulunamaz. Ama sıcak yemek yerse daha çok iş yapabilir. Marx şöyle der: üretim tüketimi de içerir. Üretim ve tüketim, yapıcılık ve yıkıcılık, zıtların birliğidir ve

birbirine dönüşür. Anşan Demir ve Çelik İşletmesinde üretim tüketim için yapılır. Yirmi-otuz yıl içinde bu tesislerin yerini yenileri alacaktır. Ekin ekmek ekin biçmeye dönüşür, ekin biçmek ekin ekmeye dönüşür. Ekin ekmek tohum tüketimini içinde taşır; tohumlar ekildikten sonra zıtlarına dönüşürler ve artık onlara tohum denilmez, pirinç bitkisi ya da ürün denir; ürünlerin hasatından sonra, bir kere daha yeni tohumlar elde edilmiştir.

Zıtların birliği kavramını ve zıtların birbirlerine dönüştüğünü anlatmak için sayısız örnek vermeli, onlarca, yüzlerce, örnek vermeliyiz. Ancak böylece ideolojimizdeki hataları düzeltebilir, kavrayış düzeyimizi yükseltebiliriz. İlkbahar, yaz, sonbahar ve kış da birbirine dönüşür. İlkbahar ve yazın unsurları sonbahar ve kışın içinde mevcuttur. Doğum ve ölüm de birbirine dönüşmektedir. Yaşamak ölüme, cansız madde yaşayan varlıklara dönüşmektedir. Elli yaşının üstündeki insanlar öldüklerinde, bu olayı kutlamak için bir toplantı düzenlenmesini öneriyorum, çünkü insanlar için ölüm kaçınılmazdır, bu doğal bir kanundur.[31] Tahıl, yıllık bir bitkidir, her yıl bir kere doğar ve bir kere ölür; üstelik ne kadar fazla tahıl ölürse, o kadar çok tahıl yeşerir. Bir başka örnek alırsak domuzlar kesilmeseydi, sürekli olarak sayıları azalırdı; işe yaramayan domuzları kim beslerdi?

Kısa Felsefe Sözlüğü bana karşı çıkmada uzmanlaşmıştır. Bu sözlük, doğumun ölüme dönüşmesine metafizik der, savaşın barışa dönüşmesinin ise yanlış olduğunu söyler.[32] Son tahlilde kim haklıdır? Şöyle sorayım: Yaşayan varlıklar, cansız maddenin dönüşümünden ortaya çıkmıyorlarsa, nereden geliyorlar? Başlangıçta dünya üzerinde sadece organik olmayan madde vardı; organik madde daha sonra ortaya çıktı. Yaşayan bütün maddeler nitrojen, hidrojen gibi oniki elemandan meydana gelen değişiklikler sonucu ortaya çıktılar.[33] Bütün yaşayan varlıklar cansız maddenin dönüşümü sonucunda ortaya çıkarlar.

Oğullar babalara dönüşür, babalar oğullara dönüşür; kadınlar erkeklere, erkekler kadınlara dönüşür. Böylesi dö-

nüşümler doğrudan gerçekleşmez ama evlilikten sonra oğullar ve kızlar doğar; bu dönüşüm değil midir?

Burjuvazi ve toprak ağaları ile işçilerle köylülerin ilişkilerinde görüldüğü gibi ezenler ve ezilenler de birbirine dönüşür. Tabii ezenlerden söz ederken eski hakim sınıfları kastediyoruz, bu tek tek ezenler değil, bir sınıf diktatörlüğü meselesidir.

Savaş barışa dönüşür, barış savaşın zıddıdır. Savaş olmadığı zamanlarda barış vardır; 38. Paralel aşıldığında, savaş başladı, ateşkes yapıldığında gene barış geldi. Askeri faaliyet, özel şartların siyaseti, siyasetin bir devamıdır; siyaset de bir çeşit savaştır.

Özetlersek, nicel değişiklikler nitel değişikliklere dönüşür ve nitel değişiklikler nicel değişikliklere dönüşür. Avrupa'da dogmatizm büyük ölçüde varlığını sürdürmektedir; Sovyetler Birliği'nin de bazı eksikleri vardır, ama bütün bunlar değişmek zorundadır. İşimizi iyi yapmazsak yeniden katı bir hal alırız. Böyle bir durumdayken sanayimiz dünyada birinci de olsa biz kibirli kişiler haline gelebiliriz, düşüncemiz de kemikleşebilir.

Sonu olan sonsuza, sonsuz ise sonu olana dönüşür. Antik çağın diyalektiği Orta Çağların metafiziğine ve Orta Çağların metafiziği de modern zamanın diyalektiğine dönüşmüştür. Evren de dönüşüme uğrar, ebedi değildir. Kapitalizm sosyalizme yol açar, sosyalizm komünizme yol açar ve komünist toplum da dönüşecek, başlangıcı ve sonu olacak, mutlaka aşamalara bölünecektir[34] ya da başka bir isim alacaktır, olduğu gibi kalamaz. Sadece nicel değişiklikler olsaydı ve nitelik değişiklikleri olmasaydı, bu diyalektiğine aykırı olurdu. Dünyada, doğup gelişmeyen ve yok olmayan hiç bir şey yoktur. Maymunlar insana dönüştü ve insanlık ortaya çıktı; sonuçta bütün insanlık yok olacak ya da başka bir şeye dönüşecektir, dünya da yok olacaktır. Dünya mutlaka sönecektir, güneş de soğuyacaktır, eski zamanlara oranla bugün zaten daha soğuktur. Buzullar çağında iki milyon yıl boyunca bir tek değişiklik meydana geldi. Dünyayı buzlar kapladığında yaşayan varlıkların büyük bir kıs-

mı öldü. Güney Kutbunda bol miktarda kömür vardır, eskiden o bölgenin sıcak olduğunu bundan da anlayabilirsiniz. Yen-çang **Sien**'inde kömürleşmiş bambu bulundu. (Sung Hanedanının bir yazarı eski zamanlarda Yeng-çang'da bambu yetiştirildiğini söylüyor, ama şimdi yetiştirilemiyor.)

Her şeyin bir başı ve sonu olmalıdır. Sonsuz olan sadece iki şey vardır: zaman ve mekân. Sonsuz, sonu olanlardan oluşmuştur. Türü ne olursa olsun her şey adım adım gelişir ve değişir.

Bunları, düşüncemizin ufkunu genişletmek ve canlandırmak için anlattım. Düşünce katılaşırsa, bu çok tehlikeli olur. Kadrolarımızı eğitmeliyiz. Merkez, eyalet, bölge ve **Sien** düzeyindeki kadrolar çok önemlidir. Değişik sistemleri de[35] sayarsak yüzbinlerce kadro var.

Kısacası, daha fazla düşünmeliyiz, sürekli olarak klasik eserlerden[36] hareket etmemeliyiz, aksine kafamızı çalıştırmalı ve düşüncemizi canlandırmalıyız.

4. Sosyalizmi inşa çizgisi şu anda yaratılma sürecinde, fakat şimdiden temel fikirlere sahip bulunuyoruz. Ülkenin 600 milyon halkından ve 12 milyon Parti üyesinden sadece bir azınlık —korkarım ki sadece bir kaç milyon kişi— bu çizginin doğru olduğunun farkında. Çok sayıda kimsenin halen şüpheleri olabilir ya da farkında olmayabilirler. Örneğin, köylüler sulama işini yürütürken bundan şüpheli oldukları söylenemez, ama iş, Parti çizgisine geldiğinde bunun farkında olmuyorlar. Ya da başka bir örnek alırsak, dört afetten kurtulma kampanyasına gerçekten inananların sayısı yavaş yavaş artmıştır. Benim de bu konuda şüphelerim vardı, rastladıklarıma şöyle sorardım: «Dört afetten gerçekten kurtulabilecek miyiz?» Kooperatifleşmede de aynı şey oldu; uygulanabilirliği ortaya çıkmadıkça şüpheler olması kaçınılmazdır. Buna temelden güvenmeyenler de vardı. Bu otuz-kırk milyon kişinin arasında toprak ağaları, zengin köylüler, burjuvazi, aydınlar, demokratik kişiler, hatta bir kısım emekçi halk ve bazı kadrolar da vardır. Bugün için, azınlığı bu çizginin doğruluğuna ikna etmiş bulunuyoruz. Kendimize gelince, teoride olduğu ve pratikte çalışma-

larımızın bir kısmında ortaya çıktığı gibi bu çizginin doğruluğunu görüyoruz. Meselâ üretimde önemli bir artış olmuştur; çalışmalarımızda da bazı başarılar elde etmiş bulunuyoruz, halkın çoğunluğu rahatlamış durumda. Ne var ki kırk madde ve İngiltere'yi onbeş yılda geçme halen teoride kalmıştır. Dört, beş ve sekiz büyük kısmıyla halen henüz gerçekleştirilmemiştir. İngiltere'yi onbeş yılda geçme halen bir slogandır ve 156 ana proje[37] henüz inşa edilmemiştir. Üretimle ilgili olarak, İkinci Beş Yıllık plan döneminde 20 milyon ton çelik üretimi kafamda bir soru olmaya devam ediyor. Bu iyi bir şey midir yoksa her şeyi karışıklığa mı sürükleyecek? Bundan şu anda emin olmadığımdan toplantılar düzenlemek istiyorum. Yılda dört kere toplanacağız, sorunlar çıkarsa düzenlemeler yapacağız. İnşanın gerçekleştirilmeye başlanmasından sonraki durumu aşağıdakilerden biri olmalı fevkalade, oldukça iyi, pek iyi değil, kötü ya da büyük düzensizlik **(taluan).** Düzensizlik ortaya çıkarsa da pek büyük çapta olmayacağa benziyor, bir düzensizlik döneminden sonra her şey pekala 'düzenliliğe' **(cih)** doğru gelişecektir. Düzensizliğin ortaya çıkışı, içinde bazı olumlu unsurları da taşır, düzensizlikten korkmamalıyız. Macaristan'da sanayinin inşası sürecinde düzensizlikler ortaya çıktı, ama şimdi işler gene yoluna girdi.

Çizgi şekillenmeye başlamıştır. Kitlelerin mücadeleleri içindeki yaratıcılıklarını yansıtmaktadır. Bu bir kanundur. Yönetici organlar bu yaratıcılıkları yansıtan bazı talimatlar öne sürmüşlerdir. Bunların pek çoğunu önceden görmemiştik. Kanunlar objektif olarak mevcutturlar, insan iradesiyle değiştirilemezler. Örneğin 1955'de kooperatifleşme hız kazanmışken Stalin meselesinin, Macaristan durumunun ve 'maceracılığa karşı çıkın' sloganının [38] ortaya çıkacağını önceden görmemiştik. Önümüzdeki yıl nasıl olacak? Başka neler olacak? Hangi 'izm'e karşı çıkacaklar? Bunu kim önceden görebilir? Somut meseleler önceden bilinemez.[39]

Halen insanlar arasındaki ilişkiler, üç büyük sınıf arasındaki ilişkiler tarafından tayin edilmektedir:

İlki emperyalizm, feodalizm ve bürokrat kapitalizmden oluşan sağcılar ve onların ajanlarıdır. Bunları hedef alan bir devrim yürütmezsek, üretici güçlerimizin elini ayağını bağlamış oluruz. Sağcılar, burjuvazinin yüzde ikisini oluşturur. Büyük çoğunluğu gelecekte değiştirilebilir ve dönüştürülebilir ancak bu başka bir mesledir.

İkincisi milli burjuvazidir, milli burjuvazi derken bu sınıfın sağcılar dışındaki bütün mensuplarını kastediyorum. Yeni Çin hakkında kafaları karışıktır. Kendilerine rağmen bize yaklaşmaktadırlar, aynı zamanda da kapitalizme geçmek istemektedirler. Düzeltmeden geçtikleri için bazı değişiklikler meydana gelmiştir; üçte ikisinin desteğine sahip olabiliriz, sanıyorum. Kısa süre önce, Pekin'deki demokratik partiler ve gruplar özeleştiri, reform ve and içmek[40] için büyük bir toplantı düzenlediler; böylesi toplantılar bütün ülkeye yayılmalıdır.

Üçüncüsü soldur yani emekçi halk, işçiler ve köylülerdir. (Aslında dört sınıf vardır köylüler ayrı bir sınıftır.)

Çizgi şekillenmeye başlamış bulunuyor, ancak mükemmelleşmesi ve pratik içinde doğrulanması gerekiyor, bu yüzden de nihai olarak tamamlandığını söyleyemeyiz. İşçiler köylülere karşı kibirli bir hava takınıyor ve bazı kadrolar şöhret ve mevki peşinde koşuyorlar; bütün bunlar burjuva düşüncesidir. Bu meseleleri çözmezsek, üretimde başarılı olamayız; bu karşılıklı ilişkileri çözmezsek işimizi nasıl başarıyla yürütebiliriz? Geçmişte, inşa üzerinde çok az kafa yorduk; enerjimizin çoğunu devrim yapmaya adadık. Kaçınılmaz olarak hatalar yapılacaktır. Hata yapmamak imkansızdır. Hata yapmak, doğru bir çizginin oluşmasında gerekli bir şarttır. Doğru çizgi, hatalı çizgiyle mukayese içinde oluşturulur. İkisi zıtların birliğini meydana getirir. Doğru çizgi hatalı çizgiyle mücadele içinde oluşur. Hatalardan tamamen kaçınılabilir demek, sadece doğru şeyler olduğunu, hataların olmadığını söylemektir ki, bu da marksist olmayan bir önermedir. Mesele daha az hata yapmak ve önemsiz hatalar yapmaktır. Doğru ve yanlış zıtların birliğidir; kaçınılmazlık teorisi doğrudur. Sadece doğru şeylerin olmasını,

hiç hatalı bir şeyin olmamasını istemek zıtların birliği kanununu reddetmeye götürür ve bunun tarihte bir örneği yoktur. Metafizik bir şeydir. Yalnız erkekler olsa ve kadınlar olmasaydı, kadınlar reddedilseydi, o zaman ne yapacaktır? Çok az hatanın yapıldığı bir durumu sağlamak için çabalamak mümkündür. Yapılan hataların sayısı devle cüce arasındaki ilişki kadar olmalıdır. Az hata yapmak mümkündür, biz de bunu başarmalıyız. Marx ve Lenin bunu başardı.

c) 22 Mart Konuşması

«Kimse sebepsiz yere Buda tapınağına gitmez»[41] Benim de sizlerle görüşmek istediğim pek çok mesele var.

Batı Odasının Hikayesi[42] adlı oyunda Çang Şeng ve Huy Ming adlı iki kişi arasında bir olay geçer. Kaplan Sung, **Pu ciu** tapınağını kuşatmıştır. Bilgin Çang Şeng, arkadaşı Beyaz Atlı Generale yardımına koşması için haber yollamak ister. Haberi götürecek kimse yoktur, bunun üzerine bir kitle toplantısı yaparlar, Huy Ming gönüllü olarak öne çıkar. Huy Ming cesur, kendinden emin kararlı bir kişi olarak tanıtılır. Çin'de il (sien) komitesi ya da daha yukarı düzeydeki yüzbinlerce insan arasında önderliği eleştirmek amacıyla, büyük bir «görüşlerin geniş ölçüde yayılması, olgunlaşması ve duvar afişleri»[43] hareketini geliştirecek daha çok Huy Mingler çıkmasını dilerim. Bu proleter bir ortam, komünist bir ortam yaratacaktır. Kitleler içlerini dökerek sizi iyice azarlarlarsa, bu kafanızı kesecekler ya da sizi görevden azledecekler anlamına gelmez. Sadece, canlı, militan bir ruh içinde olduklarını, çok iyi bir komünist tutuma sahip olduklarını gösterir. Kitlelerin şimdi bu mücadelelerde izledikleri yol mükemmeldir, biz de yoldaşlar arasında bu yolu teşvik etmeliyiz.

Cen Bo-da[44] dan yeni haber aldım. Bundan önce kimse onu gazete çıkarmaya ikna edemezdi. Şimdi 180 derecelik bir dönüş yaptı ve bu yıl bir tane çıkarmaya karar verdi. Bu iyi bir şey. Partimizin çok sayıda gazetesi olmuştur.

Kılavuz, Mücadele, Gerçek vb. Şimdi **Halkın Gazetesi** olmasına rağmen, teorik bir dergimiz yok. Başlangıçta, karşıt görüşlerin açık olarak tartışmasını sağlamak amacıyla Merkez'de ve Şanghay'da birer tane yayınlanmasına karar vermiştik, ama şimdi her eyaletin ayrı bir tane yayınlaması teklif ediliyor. Bu çok iyi; böylece teorik düzeyimiz yükseltilebilir ve düşünüşümüz canlandırılabilir. Her eyalet gazetesinin kendine özgü nitelikleri olması gerekir; her biri tartışmalarını kendi bölgelerinin somut şartlarına dayandırmanın yanı sıra, bütün olarak Çin'den, bütün dünyadan hatta isterlerse evrenden, güneşten ve samanyolundan dahi bahsedebilirler.

Eyaletlerde çalışan yoldaşlar er veya geç Merkez'e geleceklerdir. Merkezdeki yoldaşlar er veya geç ölecekler ya da salıneden çekileceklerdir. Kruşçev bir taşra bölgesinden geldi. Taşrada sınıf mücadelesi daha keskin, doğal mücadeleye, yığınlara daha yakındır. Bu taşradaki yoldaşları Merkezdekilere oranla daha avantajlı kılar. Ch'in, imparatorluk olmadan önce bir krallıktı.

Çalışma tarzımızı düzeltmeli, samimiyetle konuşmalı, kendimize çeki düzen vermeli, önümüzdeki her engeli yıkma ve en yükseğe tırmanma ruhuna sahip olmalıyız. Bunu yapabilmek için marksist teoriyi ve çalışmalarımızdaki temel çelişmeleri derin bir şekilde kavramalıyız. Fakat şu anda yoldaşlarımızın yenilmez olma yolunda hiç bir gayretleri yok, tersine hepsi de çok gevşek bir hava içindeler. Bu kötüdür. Ayakta durmaya çok alıştığı için oturmaya korkan Çia Kuey'inki gibi bir köle zihniyetini temsil eder. Klasiklere saygı göstermeliyiz ama onları körü körüne izlememeliyiz. Bizzat marksizm yaratılmıştır, ne kopya çekilmiş ne de kitaplardan doğrudan aktarılmıştır. Stalin bu noktada nispeten iyiydi. **SBKP Tarihi** sonunda şöyle der: «Sosyalizmin bir tek ülkede zafere ulaşamayacağı gibi marksist ilkelerin mantıkla bağdaşmayan belli bazı noktaları[45] değiştirilebilir.» Konfüçyus'cu bilginler Konfüçyus'a öyle körü körüne tapıyorlardı ki asıl adı olan Kung Çiu'yu dahi kullanmaya cesaret edemiyorlardı. Oysa T'ang Hanedanından Li Ho ol-

dukça farklıydı. Han imparatoru Vu'ya küçük adı Liu Şe ile hitap ediyor ya da imparatoru efendimiz Liu, imparatoriçeye de Vey Hanım [46] diyordu.

Bir kere körü körüne inanmaya başladık mı beynimiz sıkışır kalır. Düşüncelerimiz de hapsolduğu yerden çıkamaz. Enginleri fethetme ruhuna sahip değilseniz marksizm-leninizmi öğrenmeye kalkmak çok tehlikelidir. Zamanla kısmen körelmekle beraber Stalin'in bu ruha sahip olduğu söylenebilir. Dil bilimi ve ekonomi üzerine yazdıklarının leninist temeli nispeten doğrudur —esas olarak doğrudur.— Ancak, araştırılması gereken bazı noktalar vardır, örneğin sosyalist dönemde değer teorisinin rolü gibi. Ücretlerin tespitinde, bir insanı çalışmaya hazırlamada sarfedilen zamanı mı ölçü almalıyız? Sosyalizmde özel mülkiyet hâlâ vardır, küçük grup hâlâ vardır, aile hâlâ vardır. İlkel komünizmin son döneminde ortaya çıkan aile ilerde ortadan kalkacaktır. Bir başlangıcı vardı ve bir sonu da olacak. Kang Yuy-vey **Evrensel Uyum**[47] kitabında bunu kavramıştı. Tarihi olarak aile bir üretim birimi, tüketim birimi, gelecek neslin is gücünün üretilmesi birimi, çocukların eğitilmesi birimiydi. Şimdi ise işçiler aileyi bir üretim birimi olarak görmüyor. Kooperatiflerdeki köylüler de büyük ölçüde değiştiler ve köylü aileleri genellikle üretim birimleri değildirler. Ancak bir ölçüde ek üretim yapmaktadırlar. Devlet memuru ve asker ailelerine gelince, onlar daha da az üretim yapıyorlar, artık sadece tüketim birimleri ve işgücü yedeklerinin yenilenmesi birimleridirler. Temel eğitim birimi ise okuldur. Kısacası aile, gelecekte üretimin gelişmesine zararlı bir hale gelebilir. «Herkese emeğine göre» esasına dayanan bölüşüm sisteminin geçerli olduğu günümüzde aile hâlâ işlerliğini korumaktadır. «Herkese ihtiyacına göre» ilkesinin geçerli olduğu komünist bölüşüm ilişkileri dönemine ulaştığımızda kavramlarımızın pek çoğu değişecektir. Belki bir kaç bin yıl ya da en azından bir kaç yüz yıl sonra aile yok olacaktır. Pek çok yoldaşımız bunları düşünmeye cesaret edemiyor. Bunlar çok dar kafalıdır. Oysa sınıfların ve partilerin ortadan kalkması gibi sorunlar klasiklerde tar-

tışılmıştır bile. Bu da Marx ve Lenin'in konuya yaklaşımının yüceliğini bizimkinin ise basitliğini gösterir.

Profesörler ki, şehirlere geldiğimizden beri onlardan korkar olduk. Onları küçümsemiyorduk, onlardan irküyorduk. Yığınlarla bilgiye sahip olan insanlarla karşılaştığımızda bir işe yaramadığımız hissine kapıldık. Marksistlerin burjuva aydınlarından korkmaları, emperyalizmden korkmazken profesörlerden korkmaları gerçekten çok garip. Bu tutumun da köle zihniyetinin bir başka örneği, «majestelerine minnettar olma» döneminin bir kalıntısı olduğuna inanıyorum. Bunu artık hoş görmemeliyiz. Elbete, yarın gidip onları dövelim demiyorum. Onlarla ilişki kurmamız, onları eğitmemiz ve onlarla arkadaş olmamız gerekir. Tabii, bizden daha fazla tabii bilim öğrenmiş olabilirler. Ama bu sosyal bilimleri de mutlaka daha fazla biliyorlar demek değildir. Marksist-Leninist eserleri daha fazla okumuş olabilirler ama onun ruhuna nüfuz etmeleri, gerçekten kavramaları mümkün değildir. Vu Çing çao[48] çok okurdu, ama her fırsatta marksizm'e karşı çıkardı.

Kendimizden utanmayalım. Bernstein, Kautsky, son dönemlerinde Plehanov marksizm-leninizm'i bizden daha fazla incelemişlerdi ama yine de pek işe yaramıyorlardı. II. Enternasyonal'i burjuvazinin hizmetine soktular.

Çen Bo-da yoldaşın «düne değil bugüne önem verin» adlı konuşmasında, «Başkana» başlıklı mektubunda ve «aşağı kademelere kavratmaya hazırlıklı olmak» adlı yazısında belirttiği gibi, durum değişmiştir. Yazı ve konuşmaların hepsi de çok güçlüdür. Buna rağmen pek çok yoldaş ideolojik cephedeki mücadeleye, mesela Hu Feng'in, Liang Şu-ming'in, **Vu Sün'ün Hayatı'nın Kırmızı Odanın Rüyası'nın** ve Ting Ling[49] vb. nin eleştirilmesine karşı kayıtsız kalıyor. Burjuvazinin tasfiyesi konusundaki temel görüşlerimiz 7. Merkez Komitesi 2. genel toplantısı kararında belirtilmişti. Demokratik devrim sırasında devrimin iki aşaması olduğunu ve birinci aşamanın ikincisi için hazırlık olduğunu söylüyorduk[50]. Biz kesintisiz devrime inanıyoruz, oysa pek çok yoldaş sosyalist devrimin zamanı ya da toprak

reformundan sonra ne yapılması gerektiği konusunda hiç düşünmediler. Sosyalizmin filizleri[51] ortaya çıktıktan sonra bile bunlara gözlerini kapadılar. Cuy-çin'deki[52] ve Japon aleyhtarı üslerdeki karşılıklı yardımlaşma ekipleri bu tür filizlenmelere örnektir.

Vang Ming ve Çen Du-Siu aynı soydandır. Çen Du-Siu, burjuva devrimi başarıya ulaştıktan sonra, burjuvazinin siyasi iktidara sahip olması gerektiğini, proletarya gelişip güçlenene kadar sosyalist devrimin başlatılmaması gerektiğini savunuyordu. Bu nedenle Çen Du-siu marksist-leninist değil, burjuva-demokrat bir devrimci radikaldı. 30 yıl sonra da hâlâ onun gibi insanlar var. Ting Ling ve Feng Süeh-feng gibi kötü insanlar ve XXX gibi iyi insanlar burjuva demokratlarından başka bir şey değildir. «Dört Büyük Özgürlük»ü [53] öne sürüp, köylülerin gösterişten korktuğunu iddia ederek bize kesinlikle karşı çıkarlar. Hunan'daki zengin orta halli köylüler kadroların, değerli eşyalarını görmelerini ve yoksulluklarının sahne olduğunu anlamalarını istemezlerdi; Tüccarlardan kimseye göstermeden kumaş satın alırlardı. Bu çok iyi bir şeydi. Yoksul ve aşağı-orta halli köylülerin gücü karşısında zengin orta halli köylülerin gösteriş yapmaya cesaret edemediğini gösteriyordu. Sosyalizmin büyük bir geleceği olduğunu gösteriyordu. Fakat bazıları bundan pek memnun kalmadılar ve bu tür korkuların yokedilmesi gerektiği düşüncesine kapıldılar. Talimat beklemeden hatta hiç kimseye danışmadan «Dört Büyük özgürlüğü» ilan eden duyurular yayınladılar. Bu, ikinci genel toplantıda koyulan ilkelere açıkça karşı çıkmaktı. Manen sosyalizme hazır değillerdi ama şimdi ikna oldular ve faal olarak çalışıyorlar.

Eski çağlardan beri, yeni bir düşünce akımı yaratanlar fazla bilgileri olmayan genç insanlardır. Konfüçyus 23 yaşında işe koyuldu; İsa'nın bilgisi ne kadardı? Sakıyamuni 19 yaşındayken Budizmi yarattı, bilgisi ancak zamanla gelişti. Sun Yat-sen gençliğinde ne biliyordu? Sadece liseye gitmişti. Marx da ilk defa diyalektik materyalizmi ortaya attığında çok gençti. O da bilgilerini zamanla geliştirdi.

Komünist Manifestoyu yazdığında 30 yaşlarındaydı ve o sıralarda kurduğu düşünce okulu artık yerleşmişti. Kitap yazmaya başladığında ise sadece 20 yaşlarındaydı. Eleştirdiği insanların hepsi de Ricardo, Adam Smith, Hegel gibi zamanın çok bilgili burjuva bilginleriydi. Tarihte, her zaman az okumuşlar çok okumuşları alaşağı etmiştir. Çang Tay-yen'in[54] gençliğinde yazdıkları çok canlı ve demokratik devrim ruhuyla doluydu. Amacı Mançuları devirmekti. Kang Yu-vey de öyleydi. Liu Şih-péy[55] in adı duyulduğunda sadece yirmi yaşındaydı, 30'unda da öldü. Vang Bi[56], Lao Zu'yu yorumladığında 20'sinde yoktu, ve 30 yaşına varmadı. Zihin yorgunluğundan öldü. İkinci dereceden bir bilgin olan Yen Yuan[57] öldüğünde henüz otuz iki yaşındaydı. Li Sih-min[58] isyan edip başkomutan olduğunda henüz yirmisinde yoktu. 24 yaşındayken imparatorluk tahtına çıktı. Ne fazla okumuşluğu vardı ne de yaşlıydı. Mesele izlediğin yönün doğru olup olmamasıdır. Çin Su-pao[59] da çok gençti. Gençler gerçeği bir kere kavradılar mı artık yenilmez olurlar ve yaşlılar onlarla başedemez. Lo Çeng ve Vang Po-tang[60] sadece yirmi yaşlarındaydılar. Liang Çi çao[61] da çok genç ve yenilmezdi. Böyleyken bizler profesörlerle karşılaştığımızda, onların bilgisi bizi mat edecek diye korkuyoruz, dizlerimiz titriyor.

Gazetelerimiz yayınlandığında, izledikleri yön doğru olduğu sürece, çok yararlı olacaklar, Ley Hay-zung marksizm-leninizmi okumuştu. Fakat bizim kadar usta değildi, çünkü bizim marksizm-leninizm'e inanmamıza karşın, o okudukça sağa yöneliyordu. Şimdi gazete çıkarmak ve burjuva aydınlarına üstün gelmek istiyoruz; bunun için de bir düzine kadar kitap okumak yeter. Gazetelerimizi yayınlamaya başlayınca, klasikleri incelemek, sorunlar üzerinde düşünmek ve yazı yazmaya başlamak zorunda kalacağız. Bütün bunlar ideolojik düzeyimizi yükseltecek. Şimdi bir yığın yayın önümüze gelmiş bulunuyor. Eğer biz yayın çıkarmazsak, kimse kitap okumayacaktır; sadece soyut meseleleri tartışacak ve nasıl kızıl olunabileceğini söz konusu etmeyeceklerdir.

Her eyalet bir gazete çıkarabilir ve böylece çatışmaları ortaya dökebilir. Merkezi yayına yazı göndermekten de sorumlu olabilirler. Her eyaletten yılda 6 makale yeter. Her halde, 10'dan az olmalıdır. Sizler gidip bunu örgütleyin. Kahramanlar yetiştirmenin yolu budur.

Eski çağlardan beri, yeni düşünce okulları yaratanlar fazla bilgisi olmayan genç insanlardı. Onların bir bakışta yenilikleri farketme yetenekleri vardı ve bir kere kavradıklarını eski kafalılara hücuma geçiyorlardı. Bu okumuş eski kafalılar her zaman onlara karşı çıktılar. Martin Luther Reformasyon hareketini başlattığında, Darvin'in teorileri ortaya çıktığında pek çok kişi bunlara karşı çıktı. Uyku ilaçlarının mucidi, tanınmış bir doktor olmak bir yana, doktor bile değil sadece eczacıydı. Önceleri Almanlar onu ciddiye almadılar fakat Fransızlar ona kucaklarını açtılar. Böylece uyku hapları ortaya çıkmış oldu. Penisilin bir kuru temizleyicide çamaşırcılık yapan biri tarafından icad edilmiş. Elektriği bulan Amerikalı Franklin önceleri gazete satıcılığı yapıyordu. Daha sonra yazar, politikacı ve bilim adamı oldu. Gorki sadece 2 yıl ilkokula gitti. Elbette bazı şeyler okulda öğrenilebilir, bütün okulların kapatılmasını önermiyorum. Demek istediğim, okula gitmenın mutlaka zorunlu olmadığıdır. Temel mesele, yönünüzün doğru olup olmaması ve çalışmalarınıza dört elle sarılıp sarılmamaktır. Öğrenmeye sıkı sıkıya sarılmak gerekir. Yeni okulların genç kurucuları gerçeği kavrar kavramaz eski kafalıları hiçe sayarak yeni keşiflerde bulundular. Bunun üzerine de okumuşlar bunları ezmeye kalktılar. Tarih böyle değil midir? Bizler devrim yapmaya başladığımızda 20 yaşlarında çocuklardık. Oysa Yuan Şih-kay ve Tuan Çi-cuy[62] gibi, zamanın yöneticileri yaşlı ve tecrübeliydiler. Onların bilgisi fazlaydı ama gerçek bizden yanaydı.

Son zamanlarda duvar afişlerinin bu kadar canlı olmasından çok memnunum. Sert eleştirileri ve canlı üslûbları bayat havayı dağıtmıştır. Ama bizler hâlâ ölçülü adımlarla ağır ağır yürüyoruz. «Tanıştığımız insanlara söylemek iste-

diklerimizin 3/10 'ünü söylüyor, tam olarak açılmaktan çekiniyoruz.» Samimi davranmıyoruz.

Vang He-şu'nun ikinci makalesi dogmatizmi eleştirmeye cesaret ediyor. Peng tao'nun makalesi de iyi [63]; yeteri kadar keskin olmadığı halde ikna gücü var. «Başkalarına saldırıp, kendini yüceltme» yöntemini uyguluyor, ama bireyci bir şekilde değil. Yanlış fikirlere saldırarak doğru fikirleri yüceltiyor ki bu mutlaka zorunludur. (Elbette kendi hatalarını da ele alıyor) Teng Tay-yüan'ın makalesi de iyi ama ikna gücü eksik. O kadar çok demiryolu yapılmasının nedenlerini açıklaması gerekir. Yoksa herkesi ürkütecektir. Çang Si-co[64] bizi «büyüklük ve başarı peşinde koşmak, çabuk sonuçlar elde etmek için sabırsızlanmak, geçmişi hor görmek ve geleceğe körü körüne inanmakla» eleştirdi.

İşte proletarya tam da böyledir. Her sınıf «büyüklük ve başarı» peşinde koşar. Küçüklük ve başarısızlık peşinde mi koşsaydık yani? Kral Yü zamanını her anını değerlendirirdi. Biz de her dakikamızın kıymetini bilmeliyiz. Konfüçyus «Efendimi görmeden geçen üç gün beni çok huzursuz eder» derdi. Yine o, «hiç bir zaman minderimi ısıtacak kadar uzun süre oturmam» derdi. Mozu'nun «sobası islenecek kadar uzun süre kullanılmazdı.» Her ikisi de başarı ve çabuk sonuç peşinde koşan insanlardı. Biz de bu kuralı izliyoruz. Sulama, hataların düzeltilmesi, sağcılığa karşı mücadele, 600 milyon insanın büyük bir harekete katılması... Bu, büyüklük ve başarı peşinde koşmak istemek değil de nedir? «İşçiler için ortalama üretim normlarını yüksek tutalım.» «Çabuk sonuçlar için sabırsızlanmakta» değil miyiz? Eski sistemden ve eski gerici üretim ilişkilerinden nefret etmezsek, ne yaptığımızı zannediyoruz? Sosyalizm ve komünizme inanmıyorsak, ne yaptığımızı zannediyoruz?

Hatalar yaptık ve sübjektif davrandık, fakat «büyüklük ve başarı peşinde koşmak, çabuk sonuçlar için sabırsızlanmak, geçmişten nefret etmek ve geleceğe körü körüne inanmak» doğrudur. Bana karşı çıkmalarına rağmen, Tienzin ve Nanking'den gelen mektupların havası övgüye değerdi. Ka-

nımca bunlar iyidir. Tienzin'den gelen iyi. Nanking'den gelen silik ve zayıf. Sağcı olan Çen-yi dışında Çen Çi-lung ve öteki üçüne gelince[65], bunların konuşmadaki cesaretleri övgüye değer. İnsanların arkasından dedikodu yapmak ve yüzüne karşı konuşmamak çok kötü bir şeydir. En azından ilkede, genel bir anlaşmaya varmamız gerekir. Ya daha sert ya da daha usulüne uygun konuşmalıyız ama mutlaka konuşmalıyız. Bazen sert ve kesin olmalıyız. Fakat her halükârda eğer birleşme isteğini başlangıç noktası kabul eder, yapıcı bir tavrı benimsersek, sert eleştiriler partiyi bölemez, sadece partiyi birleştirir. Söylemek istediklerimizi söylemeden bırakmak çok tehlikelidir. Elbette konuşmak için zamanımızı iyi seçmeliyiz. Stratejiyi hiçe saymak olmaz. Mesela, Ming hanedanının üç büyük olayını ele alalım .Vey Çung - Sien'e karşı çıkanlar stratejiyi önemsemediler ve kendileri tasfiye oldular[66]. O zaman imparatorun gözünden düşenler arasında Yünan'a sürgün edilen Seçuan'lı Şen[67] vardı. Pi Kan[68], Çü Yüan[69], Çu Yün[70] ve Çiya Yi[71] gibi tarilıte doğruları savunanlar amaçlarında başarılı olamadılar ama hepsi de bir ilke uğrına mücadcle ettiler. Konuşmaktan korkanlar oportünist olarak damgalanmaktan, işlerinden atılmaktan, Partiden ihraç edilmekten, karılarından boşanmaktan ve böylece küçük düşmekten, hücreye atılmaktan, kellelerinin kesilmesinden korkanlardır. Bütün bunlara hazır olduğunuz ve bu dünyanın boş değerlerine aldırmadığınız sürece hiç bir şeyden korkmanıza gerek olmadığını düşünüyorum. Kendinizi ruhen hazırlamazsanız konuşmaya cesaret edemezsiniz. Şehit olma korkusu mu ağzımıza kilit vuracak? Herkesin cesaretle ve rahatça konuşabileceği bir ortam yaratmalıyız. SBKP 19. Kongresi raporunda böyle bir ortam yaratılması gerektiği belirtiliyor. Kitleler açısından bu doğrudur ve ileri unsurlar böyle şeylerden korkmamalıdırlar. «Bin bıçak darbesiyle ölmekten korkmayan, imparatoru tahtından alaşağı eder» diyen Vang Si-feng'in ruhuna sahip olmahdırlar.

Biz kitlelere önderlik ediyor olmalıyız. Oysa şimdilerde kitleler bizden daha ileride. Bizi eleştiren duvar afişleri as-

ma cesaretini gösteriyorlar. Elbette bu, Çu An-ping'dan[72] farklıdır. O durumda düşman bize lanet okuyordu, bugün ise yoldaşlar arasında eleştiri söz konusudur. Bazı yoldaşlarınızın çalışma tarzı iyi değil. Söylemeye cesaret edemedikleri bazı şeyler var. Söylemek istediklerinin ancak 3/10'ünü söylüyorlar. Bunun birinci nedeni sevilmeyen insan haline gelme korkusu, ikincisi de oy kaybetme korkusudur. Bu mutlaka değiştirilmesi gereken kaba bir çalışma tarzıdır ve şimdi bunu değiştirme imkanına sahibiz.

1956'da şu 3 şey uçup gitti: daha büyük, daha hızlı, daha iyi ve daha ekonomik sonuçlar elde etmek şeklindeki genel çizgi, ilericiliğin savunucuları, ve Kırk Madde. Üç çeşit insan üç çeşit tepki gösterdi: kaygı, kayıtsızlık ve memnuniyet. Sanki sırtlarından bir yük kalkmıştı ve dünyada barış olacaktı. Bu tepkileri gösterenlerden kayıtsızlar çok sayıdaydı. İki uçtakiler azdı. 1956'da da birçok meseleye karşı aynı 3 tavır takınılıyordu. Japonya'ya ve Çan Kay-şek'e karşı çıkma ve toprak devrimi konusunda herkes nisbeten birleşiyordu. Fakat kooperatifleşme konusunda bu üç tavır vardı. Bu değerlendirme doğru mudur?

Bu toplantı birçok sorunu çözmüş, görüş birliğine varmış ve Siyasi Büro için bazı belgeler hazırlamıştır. Zayıf yanı, çok az ideolojik tartışma yapılmış olmasındadır. İki üç günü ideoloji hakkında konuşmaya ayırıp kafamızdakileri söylesek mi dersiniz?

Yoldaşlar bu toplantının bir düzeltme toplantısı olduğunu söylüyorlar. Fakat ideolojik tartışma yapmıyor veya sözümüzü yerine getirmiyoruz. Burada çelişki yok mu? Ne mücadele yürütüyoruz, ne de sağcıları açığa çıkarıyoruz; herkes aklındakini söyleyebilsin diye hafif meltem ya da ilkbahar yağmuru gibi yumuşak tonlarda konuşuyoruz. Benim amacım, canlılık ve yenilmez bir güçle herkesin Marx ya da Lu Sün gibi kendilerini her türlü kısıtlamadan kurtararak konuşmaya cesaret edebilmelerini sağlamaktır.

Mahalli Parti sekreterliği düzeyinde ortalama 3 kişilik gruplar içinde hamle yapmalıyız. Bu yeni bir hava yaratacaktır. Zua-Çung onsekiz ya da ondokuz yaşındayken impa-

ratoru açıkça ithamı eden **Devrimci Ordu** adlı bir kitap yazdı[73] Çang Tay-yen de, Kang Yu-vey'yi çürüten makalesini yazdığında hâlâ şevk doluydu. Yaşlandıkça işe yaramaz olursunuz. Kendinizi küçük görmeyin, fakat olanca enerjinizi harekete geçirin. Elbette, hâlâ yaşlı insanlara ihtiyacımız var, onlar da dümene geçmeli. 3 Krallar döneminde Liu Bey işe yaramıyordu; bu da yaşlı bir adamın yönetimi elde tuttuğu başka bir durumdur. Partideki durgun havayı dağıtmalıyız.

Yayınlanan bütün şiirler geçmişten kalmadır. Niçin halk şiirleri yaratılmıyor? Her yoldaş dönüşünde halk şiirleri toplama sorumluluğunu yüklensin, lütfen. Gençler ve çocuklar da dahil, her toplum kesiminde pek çok halk şiiri vardır. Bunu bir denememiz gerekir. Herkese üzerine halk şiirleri yazacakları birkaç sayfa kâğıt verilebilir. Emekçilerden yazı yazamayanlar başkalarından yazmalarını isteyebilirler. 10 günlük bir süre koyabiliriz. Çok sayıda eski halk şarkıları toplayabilir ve bunları yayınlabiliriz.

Çin şiirinin geleceğinde halk şarkıları birinci, klasik şarkılar ikinci gelir. Bu temel üzerinde yeni bir şiir yaratabiliriz. Şekil olarak halk şarkıları üslubunda olmalı, muhteva olarak da iki zıddı, realizm ve romantizmi, birleştirmelidir. Eğer aşırı gerçekçiyseniz şiir yazamazsınız. Günümüzün yeni şiiri şekilsizdir. Bunu kimse okumuyor. Bana da ancak 100 dolar verirseniz okurum. Şiir toplama alanında Pekin Üniversitesi epey çalıştı. Eğer biz bu işi yaparsak milyonlarca halk şiiri bulmamız mümkündür. Bu büyük bir çaba gerektirmeyecektir ve bulunan şiirler, Tu fu ve Li Po[74] şiirlerinden çok daha kolay okunacaktır.

[5]

ASKERÎ İŞLER KOMİTESİ GENİŞLETİLMİŞ TOPLANTISININ GRUP BAŞKANLARI AÇIK OTURUMUNDA KONUŞMA

(28 Haziran 1958) Alıntılar

Bu iyi bir toplantı oldu. Bazı yoldaşların konuşmaları çok iyiydi.* Çang Zung-Sün yoldaşın konuşması çok iyiydi. Tamamen katılıyorum. Kendisi bu konuşmayı, Askeri Eğitim Karargâhı 4. sınıf Kadroları Konferansının ısrarı üzerine yazdı. Bu, insanları zorlarsanız, iyi şeyler yazabileceklerini gösterir. Ancak konuşmada katılınadığım bir husus var: Çang Zung-Sün yaptığı hataların nedeni olarak, Mao Ze-dung'un yazılarını yeterince incelememiş olmasını gösterdi. Bu doğru değildir. Halbuki, hatasının başlıca sebebi olarak marksist-leninist düzeyinin yeterince yüksek olmadığını göstermesi gerekirdi. Ya-lu yoldaşın konuşması da oldukça iyidi. Bu da asker yoldaşların düzeylerinin yüksek olduğunu ve yazı yazabildiklerini gösteriyor. Yapılacak en iyi şey ordu ve tümen düzeyindeki yoldaşlardan bazılarını, konuşmalar yapmak ve yazılar yazmak üzere örgütlemektir. Çünkü pratik çalışma yapanlar onlardır ve alt kademelerle onların

(*) XX, Başkandan özellikle 9 yoldaşın konuşmalarını okumasını istedi. Başkan, Çang Zung-sün ve Liu Ya-lu yoldaşların konuşmalarını okudu.[1]

leması vardır. Yazacakları şeyler, teori ile pratiğin birliğini gerçekleştirebilir. Konferansların muhtevası zengin ve çeşitli olmalı ve çalışmalardan edinilen ileri tecrübeler ortaya konmalıdır. Yazı ve konuşmalarımızda Sovyetler Birliği'nden aktarmalar yapmamalıyız. Bizim incelememizde dogmatizm vardır; mesele yalnızca Sovyetler Birliği'nin ileri olup olmaması değildir.

Başından beri ordumuzda askeri inşa konusunda iki çizgi arasında bir mücadele varolagelmiştir. Kutyen Konferansında[2] bir mücadele vermiş, fakat yanlış fikirler taşıyan yoldaşları ikna etmeyi başaramamıştık. Bazı yoldaşlar yanlış çizgiye bağlılıklarını bugün dahi sürdürüyorlar. Siao Ke yoldaşın[3] suçu yalnız dogmatizm değil, aynı zamanda burjuva ideolojisi, dogmatizm ve feodal ideoloji ile belirlenen bir savaş ağası zihniyetine sahip olmasıydı.

Savaş sırasında emirleri, Sovyet ordu kurallarına göre uygulamak bir yarar sağlamaz. Kendi kurallarımızın olması daha iyidir. Askeri Akademide ve Askeri Eğitim Komutanlığında marksizm-leninizm ne ölçüde uygulanıyor, biliyorum. Marksizm-leninizm bir eylem kılavuzu olması gerekirken, onlar, bunu ezberlenecek bir dogma olarak kullanıyorlar. Eğer Marx ve Lenin sağ olsalardı, hiç şüphesiz bu yoldaşları dogmatik olmakla eleştirirlerdi. Bugün dogmatikler, Sovyetler Birliği'nin taklit edilmesini savunuyorlar. Bana söyler misiniz, geçmişte Sovyetler Birliği kimi taklit etmişti? Sekizinci Kongrenin kararları arasında teknolojik reform sorunu ile ilgili bir bölüm de vardır. Günümüz şartları açısından bu uygun değildir, çünkü Sovyet yardımına gereğinden fazla önem vermektedir. Sovyet yardımını alabilmek gereklidir fakat en önemli şey, kendi gücümüze güvenmektir. Sovyet yardımına gereğinden fazla önem vereceksek şunu sormak isterim: Sovyetler Birliği geçmişte yardım için kime güvenmişti?

Sanayi ve tarımda Büyük İleri Atılım, körü körüne inanç felsefesini yıktı. (...) yıl içinde İngiltere,... ila... yıl içinde Amerika'ya yetişebiliriz. Gelecek yıl çelik üretimimiz (...) tondan (...) tona ulaşacaktır. Kuzey Bölgesinde 1962'ye kadar

(...) ton üretileceği bildiriliyor. Bütün bunlar düzeltme hareketinin sonuçlarıdır. Nanning ve Çengtu Konferansları körü körüne inancı kırdı, düşünüşünüzü kısıtlamalardan kurtardı ve sanayide Büyük İleri Atılım'a yol açtı. Buna karşılık 8 küsur yıldır, ordular yetiştirmemize rağmen savaş kuralları üzerine bir tek kitap dahi ortaya koyabilmiş değiliz. Artık zengin çalışma ve savaş tecrübeleri olan bazı yoldaşları biraraya getirerek kendimize ait bir savaş kuralları kitabı meydana getirmeliyiz. Bazı kimseler, Sovyet danışmanı yoldaşların, kendi usullerini taklit etmediğimizi gördüklerinde kızdıklarından ve ters sözler söylediklerinden bahsediyorlar. Bu Sovyet yoldaşlara şunu sorabiliriz: sizler Çin kurallarını taklit ediyor musunuz? Etmediklerini söylerlerse biz de o zaman şöyle deriz: Madem ki siz bizimkileri taklit etmiyorsunuz, biz de sizinkileri taklit etmeyiz.

Devrimin zafere ulaşmasından beri XX'in başarılı olamamasının nedeni nedir? Önceki döneme ait tecrübelerini yeterince derin bir şekilde değerlendirememesinin ve tarihi dersleri kavramamasının yanısıra, birinci olarak eski şeyleri ve eskimiş dogmaları körü körüne kabul etmesi; ikinci olarak, yabancı dogmalara ve Sovyetler Birliği'ne körü körüne bir inanç beslemesi; üçüncü olarak kendisine körü körüne güvenmesidir. Çok faal, çalışkan ve düşünceli olmasına karşılık yönü belirsizdi ve siyasî kavrayışı yeterince güçlü değildi. Bu konferansın başlıca amacı kölelik zihniyetini yıkmak ve dogmatizmi gömmektir; aynı zamanda düzeltme yöntemlerini kullanmak, görüşlerin geniş çapta ortaya dökülmesi ve yeşermesi yoluyla körü körüne inanç felsefesini yıkmak, ideolojik düzeyimizi yükseltmek, tecrübelerden çıkan dersleri özümlemek ve hepsinin üzerinde Partinin ve Ordunun tümünü eğitmek ve birleştirmektir. Dolayısıyla konferans sırasında kişileri isimleriyle eleştirebiliriz. Fakat kararları kaleme alırken yalnız doğruyu ve yanlışı ayırdetmemiz ve sorunlara açıklık getirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Hatalar yapmış yoldaşların isimlerini zikretmek zorunda değiliz. Nitekim Kutyen Konferansı kararlarında da isim zikredilmemişti.

X'e gelince, onun meselesi, esas olarak yabancılara kö rü körüne güven beslemesidir. Onda aşağılık kompleksi var. Kendisini bu kör inancından kurtarmayı başaramamıştır. Esas önemli olanın kendi tecrübemiz olduğuna inanmıyor. Bugünlerde, artık bir kooperatifin bile geride kalmamak için tecrübelerini özetlemesi gerekiyor. Hupey eyaletinde Sinçu'daki 5 kooperatif oldukça iyi sonuçlar aldılar. Maçeng ise o kadar parlak değildi. Ama Sinçu tecrübelerini özetlemeye gerek duymadı. Maçeng ise kendi çalışmasını özetlemek ve geliştrmek amacıyla Sinçu'nun tecrübesini incelemek için adam yolladı. Sonunda da Maçeng çalışmada öne geçti. Eskiden ordu savaşa girdiğinde çeşitli birliklerinin tecrübelerini gözden geçirip, onları yeniden eğitir ve yeniden savaşa sokmaz mıydı? Bütün çalışmamızda, her yana yayılması için değerli tecrübelerimizi özetlemeye önem vermeliyiz.

Sovyetler Birliği, 14 emperyalist ülkenin müdahalesini yenilgiye uğrattı. Bu oldukça uzun bir süre önce oldu. Sovyetler Birliği İkinci Dünya Savaşı tecrübesini kazandı. Biz ise Çan Kay-Şek'i, Japon emperyalizmini ve Amerikan emperyalizmini yendik. Biz zengin bir tecrübeye sahibiz, belki de Sovyetler Birliği'nden daha zengin bir tecrübeye. Kendi tecrübemizi değersiz görmemeliyiz. Bu yanlıştır. (Komutan Lin[4] söze karıştı: «Tecrübemiz çok zengindir. Altını sarı kummuş gibi çöpe atmamalıyız.») Diğer halkların değerli tecrübelerini incelemekle beraber kendi tecrübemize en büyük önemi vermeliyiz. Aynı zamanda düşman ve dost ülkelerin şartlarını da incelemeliyiz. Geçmişte kendi ülkemizdekilerin yanı sıra düşman ve dost ülkelerdeki şartları da inceledik. Amerikan ve Japon metinlerini tercüme ettik. Gelecekte, Doğu'da çıkacak savaşlarda Amerika, Japonya olmadan bir şey yapamayacağına göre Japonya'nın şartlarını tepeden tırnağa incelemeliyiz. Sovyet Ordusu'nun tecrübesini incelemeliyiz. Silah teknolojisi durmadan gelişiyor ve ilerliyor. Dolayısıyla, Sovyet Ordusu'nun teknik tecrübesini incelerken, bunu gelişme açısından yapmalıyız. Geçmişte Ruslar, ordusunu Moskova'ya getirdiği için Na-

polyon'dan çok korkuyorlardı. Sonunda Ruslar onu yenilgiye uğrattılar, ve bundan sonra sık sık Napolyon'dan güçlü olmalarıyla öğünmeye başladılar. Şimdilerde Sovyet Askerî danışmanlarının ortaya koyduğu şeylerin (savaş planlarının ve düşünce biçimlerinin) tümü, taarruz üzerine kurulmuştur ve sadece zaferi öngörmektedir. Savunma gerekleri ve yenilgi ihtimali bunlarda yer almıyor. Bu ise gerçek durumlarla bağdaşmamaktadır. Bazı kimseler, Amerika'ya karşı direnme ve Kore'ye Yardım Savaşının tecrübesinin özetlenmesinin dar deneycilik olduğunu söylüyorlar. Oysa biz biliyoruz ki Kore Savaşı, Amerika'yı yendiğimiz ve değerli tecrübeler kazandığımız büyük bir savaştı. Bu tecrübe özetlenmelidir. Bize dar deneyci demelerine gelince, eh, biz de onlara şöyle diyebiliriz, sizin de Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşındaki tecrübeleri için söyledikleriniz dar deneyciliktir.

Siao Ke yoldaşın işlediği hatalar, ciddi hatalardır. Geçmişte böyle büyük bir konferans toplama imkânımız olmadı. Şimdi bu imkânı bulduğumuza göre dogmatizmin kökünü kazıyabiliriz.

Sovyetler Birliği'nden öğrenme meselesine gelince, kendi aramızda buna «eleştirici gözle inceleme» diyoruz. Kamu önünde konuşurken ise, yanlış anlamalara meydan vermemek üzere bunu «Sovyetler Birliği'nin ileri tecrübelerini tahlilci bir şekilde ve seçerek incelemek» şeklinde koymamız daha doğru olur. Sovyetler Birliği'nin ileri tecrübelerini incelerken, bunu kendi bağımsız ve yaratıcı başarılarımızla birleştirmemiz son derece önemlidir. Marksizmin evrensel gerçeği, Çin'in pratiği ile kaynaştırılmalıdır. Hazır yememeliyiz. Öyle yaparsak yenilgiye uğrarız. Bu noktayı, Sovyet yoldaşlarımızla açıklığa kavuşturmalıyız. Sovyetler Birliği'nden geçmişte birçok şey öğrendik, bugün hâlâ öğreniyoruz ve ileride de öğreneceklerimiz olacak. Yine de incelemelerimiz bizim kendi somut şartlarımızla birleştirilmelidir. Onlara şöyle demeliyiz, Biz sizden öğreniyoruz. Peki siz kimden öğrenmiştiniz? Neden biz de kendimize ait bir şey yaratmıyalım? Üstelik son zamanlarda Sovyet

uzmanları arasında değişiklikler oldu. Bu değişiklikler 20. Kongreden ve Jukov olayından sonra yapıldı. **(Komutan Çen [Başbakan yardımcısı Çen Yi] söze karıştı: «Memleketlerine dönen Sovyet yoldaşlar geldiklerinde kendi tecrübelerini birlikte getirdiklerini, şimdi ise memleketlerine dönerken bizim tecrübelerimizi götürdüklerini söylediler.»)** Bu, Büyük İleri Atılım'ın yarattığı durumun sadece biz Çinlilere değil, aynı zamanda Sovyet yoldaşlarımıza da ilham verdiğini gösteriyor. **(Komutan Lin şöyle dedi: «Parti önderliği gibi siyasî meselelerde ve siyasî çalışmada ordumuzun kendine özgü güzel bir geleneği vardır. Başkanınki bir yana, Partimizin marksist-leninist düzeyi çok yüksektir. Başkan, bizim makalelerimizin Pravda'dakinden daha yüksek bir düzeyde olduğunu belirtti. Üst yapıya gelince, askerlik biliminde, strateji meselelerinde kendimize ait tamamen gelişmiş bir sistemimiz var. Lenin çok erken öldü. Bu meseleye eğilecek vakit bulamadı. Stalin'in ise gelişmiş bir sistemi yoktu. Sovyetler Birliği'nden öğrenmek zorunda değiliz. Taktikler bakımından ise, yarısını öğrenebilir, diğer yarısını atabiliriz. Onların taktikleri gerek ideolojik bakımdan ve gerekse kitlelere karşı tavırları bakımından şüphe götürür niteliktedir. Öğrenebileceğimiz yarısı, hava ve deniz kuvvetlerinin kullanılması ve askerî hizmet sınıflarının koordinasyonundan ibarettir. Öğrenemeyeceğimiz yarısına, meselâ taktik düşünceye gelince, bu hususta Başkan Mao'nun düşünceleri vardır ve dolayısıyla, onlarınkileri öğrenmemize gerek yoktur. Teknoloji ve bilimin ve ayrıca çağdaş savaşın örgütlenmesini incelemeliyiz. Ama bunu yaparken kitle çizgisi yöntemlerini uygulamalıyız. Kendi kuşağımızın hâlâ sağ olmasından yararlanıp, kendi sistemimizi doğru bir şekilde toparlayıp onu gelecek kuşaklara intikal ettirecek bir kadro grubu örgütlemeliyiz.»)** Hah işte, yapılması gereken budur.

Li Şih-min, Zao Zao[5] ve diğerlerinin hepsi savaşmayı biliyorlardı. Çin'in geçmişi çok zengindir. Kay Feng yoldaş[6], Sun-Zu Ping-fa'da[7] marksizm olmadığını söyledi; fakat kendisine bu kitabı okuyup okumadığını sorduğumuzda cevap

veremedi. Onu okumadan böyle kesin yargılarda bulunmanın yanlışlığı açıktır. **(Komutan Lin söze karıştı: «Sun-Zu Ping-fa'da hem materyalizm, hem de diyalektik vardır. Bu kitap kollektif bir eserdir. Yazanlar arasında Sun-Zu, Sun Pin, Zao Zao, Tu-yü vb. vardı.»)**

Körü körüne inançtan kurtulmak meselesi Çengtu Konferansında ortaya atıldı. Bu mücadele son dört ayda hızlı bir gelişme gösterdi. Sekizinci Kongrenin ikinci oturumundan beri ülkenin her yerinde, her alanda daha da gelişti. Örneğin önceleri bin ton çelik üretmeyi planlayan Anşan şimdi hedefini yeniden gözden geçirmiştir ve gelecek yıl (...) ila (...) ton arasında bir üretime ulaşacaktır. Yine burada, büyük, orta ve küçük fabrikaların ve yerli ve yabancı yöntemlerin birleştirilmesine başlandı. Kuzeydoğuda bulunan yoldaş XXX'ten aldığımız bir mektuba göre, İkinci Beş Yıllık Plan döneminde Kuzeydoğu (...) bin ton üretebilerekmiş. Eğer çeliğimiz ve maden sanayimiz olursa, modern bir savunma sanayiini kolaylıkla geliştirebiliriz. Bir kitle milisi'ni silahlandırabilmek amacıyla daha fazla hafif silah üretilmesinden yanayım. **(Komutan Lin söze karıştı: «Milis örgütü çok önemlidir.»)** Geçmişte başkaları bizi hor görürlerdi. Bunun başlıca nedeni, yeterince yiyecek, çelik ve makinamızın olmamasıydı. Şimdi ise herkesin görebileceği bazı şeyler yaratmış bulunuyoruz.

[6]

LUŞAN TOPLANTISINDAKİ KONUŞMA

(23 Temmuz 1959)

Madem siz bu kadar konuştunuz, bırakın ben de bir şeyler söyleyeyim, olmaz mı? Üç defa uyku hapı aldım, yine de uyuyamıyorum.

Sözünü etmek istediğim konular şunlar. Yoldaşların raporlarını, konuşmalarını ve belgelerini okudum, bir kısmıyla da konuştum. Anladığım kadarıyla iki eğilim var ve burada bunlar hakkında birkaç söz söylemek istiyorum. Bir eğilim alınganlık; bu insanlar «dokununca yerlerinden hoplayan» cinsten. Vu Çih-huy, Sun Fo'nun dokunulunca yerinden hopladığın söylerdi. [1]

Bazı insanlar üzerlerinde baskı olduğunu hissederler, yani başkalarının kendileri hakkında kötü söz söylemesini istemezler. Kötü şeyler değil, yalnızca iyi şeyler duymak isterler. Bu yoldaşlara dinlemelerini tavsiye ederim. Üç çeşit laf vardır ve ağzın iki görevi vardır. Bir insanın yalnızca bir ağzı vardır ve bunun birinci görevi yemek, ikinci görevi de konuşmaktır. Kulaklar da dinlemek içindir. Eğer birisi konuşmak isterse ne yaparsınız? Bazı yoldaşların meselesi, kötü şeyleri dinlemekten hoşlanmamalarıdır. Ama iyi sözlerin de, kötü sözlerin de hepsi sözdür ve yoldaşlar her ikisini de dinlemelidirler. Üç çeşit söz vardır;

birisi doğru, ikincisi esas olarak doğru veya pek doğru değil ve üçüncüsü esas olarak hatalı veya tamamen hatalı. İki aşırı uç birbirine zıttı; doğru ve yanlış birbirine zıttır.

Parti içinden ve dışından birleşik bir saldırı karşısındayız. Sağcılar şöyle diyor: «Çin Şih Huang neden devrildi? Çünkü o Çin Seddini inşa etmişti. Şimdi biz Tien An Men'i [2] inşa ettik, biz de çökeceğiz». Parti içinden gelen eleştirileri okumayı tamamen bitirmiş değilim. Bu eleştiriler Kiangsi Parti Okulu tarafından en yoğun biçimde ifade edilmişti, fakat bunlara her yerde rastlanmaktadır. Sağcıların bütün konuşmaları yayınlanmıştır ve Kiangsi Parti Okulu sağcıların parti içindeki temsilcisidir. Bazıları sağcı, bazıları da yalpalayan unsurlardır. Bütünü görememektedirler. Ama, eğer biz onlar üzerinde biraz çalışırsak, yola gelirler. Bazılarının geçmişte de meseleleri olmuştu ve eleştirilmişlerdi. Dahası, onlar bizim batak içinde olduğumuzu düşünüyorlar. Buna örnek, Kvangtung Askerî Bölgesi'nden gelen bilgilerdir. Bütün bunlar toplantı dışında dile getirilmişti. Şimdi biz toplantı içi ve dışı eleştirileri birleştireceğiz. Ne yazık ki, Luşan Zirvesi çok küçük, Kiangsi Parti Okulunu, Lo Ling-çi'yi, Çen Mingşu'yu vb.[3] davet edemiyoruz. Bu, Kiangsililerin sorumluluğudur. Bina çok küçük!

Ne zaman ağızlarını açsalar bizim batak içinde olduğumuzu söylüyorlar. Bu iyidir. Batak içinde olduğumuzu ne kadar fazla söylerlerse o kadar iyidir ve biz de daha fazla dinleriz. Düzeltme Hareketi sırasında bir deyiş yarattık: «Sıkı duralım ve dayanalım». Bazı yoldaşlara da bunu söylüyorum: «Sıkı durun ve dayanın» Ama ne kadar dayanmak zorundayız? Bir ay, üç ay, altı ay, bir yıl, üç yıl, beş yıl, sekiz yıl, on yıl? Bazı yoldaşlar, «uzun süreli savaş»tan söz ediyorlar. Hak veriyorum. Bu yoldaşlar çoğunluktadır.

Baylar, hepinizin kulağı var, dinleyin. Herkes bizim batak içinde olduğumuzu söylüyor. Bunu dinlemek zor olsa bile, dinlemeli ve hoş karşılamalıyız. Bu şekilde düşündüğümüz takdirde, bu sözler artık kulağa kötü gelmeyecektir. Başkalarının konuşmalarına neden müsaade etmeliyiz? Çünkü konuşurlarsa ne Çin batar, ne de gökyüzü çöker. İyi

şeyler yaptık, belkemiğimiz de sağlamdır. Yoldaşların çoğunluğu belkemiklerini sağlamlaştırmak ihtiyacındadırlar. Hepsi neden güçlü değiller? Sırf bir süre sebze ve saç tokası az bulundu. Sabun yoktu, ekonomide dengesizlik ve piyasada gerginlik vardı diye, herkes huzursuz oldu. İnsanlar psikolojik olarak huzursuz oldu. Gergin olmak için hiç bir sebep göremiyordum, fakat ben de huzursuzdum. Huzursuz olmadığımı söylemek doğru olmaz. Gecenin bir kısmında huzursuz olabilirsiniz, ancak, uyku hapı alınca, gecenin geri kalan kısmında huzursuzluk kaybolur.

Bazıları kitlelerden tecrit olduğumuzu söylüyorlar, buna rağmen kitleler hâlâ biz destekliyor. Bunun Bahar Bayramından sadece iki üç ay öncesi ve sonrası için varolan geçici bir durum olduğunu düşünüyorum. Şimdi kitlelerle iyi kaynaştığımızı düşünüyorum. Çok fazla olmamakla birlikte, bir miktar küçük burjuva fanatizmi var. Meselenin Komün hareketiyle ilgili olduğunu söyleyen yoldaşların görüşlerine katılıyorum. Suyping'e gittim ve meseleyi iki saatten fazla ayrıntılarıyla tartıştım. Ça-ya-şan Komünündeki Parti Komitesi Sekreteri, Temmuz, Ağustos ve Eylül ayları boyunca hergün ortalama 3000 kişinin ziyarete geldiğini söyledi. Bu, 10 günde 30.000 ve üç ayda 300.000 kişi demektir. Sü-şuy ve Çi-li-ying [4] 'de de aynı şekilde, çok sayıda ziyaretçilerin olduğunu duydum. Tibet dışında her yerden görmeye geliyorlar. Bu Tang Hanedanı keşişlerinin kutsal yazıları [5] aramaya gitmelerine benziyordu. Bunların hepsi, **Sien**, Komün ve Üretim tugayı kadrolarıydı. Aynı zamanda eyalet kadroları ve mahalli kadrolar da vardı. Şöyle diyorlardı: «Hunan ve Hopey halkı gerçeğe deney yoluyla ulaştılar; Roosevelt'in 'mahrumiyetten kurtuluşu'nu yerle bir ettiler. «Komünizme karşı duyulan bu coşkuyu nasıl karşılamalıyız? Küçük-burjuva fanatizmi olarak mı niteleyeceğiz? Mescleyi böyle koymanın yanlış olduğu kanısındayım. Bu biraz daha fazla şey yapmayı istemek meselesidir, biraz daha fazla ve hızlı yapma isteğinden başka bir şey değildir. Bu tahlil uygun mudur? Bu üç ay içinde 300.000'in üç katı insan dağlara günlük [6] yakmaya gitti. Bu

tür büyük kitle hareketlerinin üzerine soğuk su dökmemeliyiz. Yalnızca ikna yolunu kullanabilir ve şöyle diyebiliriz: Yoldaşlar, yürekleriniz doğru yolda. İşler güçleşince sabırsız olmayın. İşleri adım adım yapın. Et yerken lokma lokma yemek zorundasınız, bir lokma sizi şişmanlatmaz. Lin X her gün yarım kilo et yiyor ama, 10 yıl sonra bile şişman değil. Benim ve Başkomutanın [7] kocaman gövdelerimiz de bir günde meydana gelmedi.

Bu kadrolar birkaç yüz milyonluk bir kitleye önderlik etmektedirler. En az yüzde otuzu eylemci; toprak ağalarını, zengin köylüleri, gericileri iyi olmayan unsurları, bürokratları, orta köylüleri ve biraz da yoksul köylüleri kapsayan yüzde otuzu da pasif unsurlardır. Yüzde kırkı da cereyana kapılmaktadır. Yüzde otuz kaç kişi etmektedir? 150 milyon kişi. Bunlar, Komünleri, komün kantinlerini, büyük kooperatif işletmelerini yürütmeye heveslidirler. Bu işleri yürütmekte çok aktif, çok heveslidirler. Bunun küçük burjuva fanatizmi mi olduğunu düşünüyorsunuz? Onlar küçük burjuva değildirler, yoksul köylü, aşağı-orta köylü, proleter ve yarı-proleterlerdir. Cereyana kapılanlar da bu işleri yapmaya hazırdırlar. Yapmak istemeyen yalnızca yüzde otuzudur. Yüzde otuz ve yüzde kırk, yüzde yetmiş eder, böylece belli bir anda 350 milyon fanatik vardı demektir. Bu işi yapmak isteyen bu kadar adam vardı.

Fakat Bahar Bayramından iki ay önceki ve sonraki dönemde durumdan memnun olmamaya başladılar ve değiştiler. Kadrolar köylük bölgelere gittiğinde artık onlarla konuşmuyorlardı; onlara yalnızca tatlı patates lapası verdiler ve yüzleri de gülmüyordu. (Kadroların buna yol açan tutumuna -ç.n.) «Komünist havası attırmak» adı verildi. Bunu tahlil etmeliyiz. Bu insanlar arasında küçük-burjuva fanatizmine yakalananlar vardır. Kimdir bunlar? «Komünist havası attıranlar» öncelikle **sien** ve komün kademesindeki, özellikle komün kademesindeki kadrolardı; bunlar üretim tugaylarının ve takımlarının mallarına zorla el koyuyorlardı. Bu kötüdür. Kitleler bundan hoşlanmadı. Bu kadrolar azimle düzeltildi ve ikna edildi. Bu rüzgarın durulması

Mart ve Nisan ayları boyunca bir ay sürdü. Kaldırılması gereken tedbirler kaldırıldı ve komünler ve tugaylar arasındaki hesaplar temizlendi.

Bu bir aylık hesapların temizlenmesinin ve eğitim döneminin olumlu etkileri oldu. Kısa zamanda eşitlikçiliğin doğru olmadığını anlamaya başladılar. «Önce eşitlemek, ikinci olarak düzeltmek, üçüncü olarak da fonları geri çekmek»[8] geçerli olmayacaktı. Duyduğuma göre çoğunluk doğru yola gelmiştir ve yalnızca bir azınlık hâlâ «komünizmi» özlemekte ve bundan vazgeçmemektedir. Birkaç milyon kadroyu olduğu kadar bir kaç yüz milyonluk bir nüfusu eğitecek böyle bir okul veya yoğun bir eğitim kursu başka nerede bulunabilir?

Eşyalar geri verilmelidir. Senin neyin varsa benimdir deyip, eşyaları toplayıp çekip gidemezsiniz. Eski zamanlardan beri böyle bir kural varolmamıştır. Daha onbin yıl sonra da insanlar hâlâ eşyaları istedikleri gibi alıp, çekip gidemeyeceklerdir. Kırmızı ve Yeşil Çeteler [9] böyle davranırlardı, güpegündüz çalıp çırparak, başkalarının emeğinin ürünlerini karşılığını vermeden gaspederler ve eşit değerlerin değişimi ilkesini çiğnerlerdi. Sung Çiang'ın hükümeti 'sadakat ve doğruluk sarayı' diye anılırdı. Yoksula yardım etmek için zengini soyardı ve adalet onun yanında olduğu sürece her istediğini alırdı. Aldıkları mahalli zorbalara ve zalim eşrafa aitti, ve bu nedenle, onun davranışı makul karşılanabilir. Sung Çiang'ın aldığı 'doğum günü vergisi idi'. Onun hareketleri bizim mahalli zorbalara saldırımıza benziyordu. Onların gayrimeşru mülklerine el koyuyordu. [10] «Gayrimeşru kazançlara el konması cezayı gerektirmez». Köylülerden gaspedilen herşey köylülere iade edilmelidir. Mahalli zorbalara saldırdığımızdan bu yana çok zaman geçti. Onlara saldırdığımızda, onların topraklarını bölmek ve halka iade etmek doğruydu, çünkü, o topraklar da gayrimeşru mülkiyet idi. Eğer «komünist havası atarsak» ve üretim tugaylarının ve çalışma takımlarının şişman domuzlarını ve beyaz lahanalarını yiyerek mülklerine el koyarsak bu oldukça yanlış olur. Emperyalist ülkelerin servetleri söz konusu olduğun-

da dahi yöntemlerimiz bu değildir; resmen el koyma, kullanma hakkı talep etme ve ekonomik baskı gibi başka yöntemlerimiz vardır. Öyleyse nasıl olur da emekçi halkın mülkünü gaspedebiliriz? Bu rüzgarı bir ay içinde bastırmayı nasıl başardık? Bu, Partimizin büyük, haklı ve doğru olduğunu kanıtlar. Eğer inanmıyorsanız, bunu kanıtlayacak tarihi malzemem var. Mart, Nisan ve Mayıs aylarında birkaç milyon kadro ve birkaç yüz milyon köylü bir eğitim gördü. Durum onlara açıklandı ve bunun üzerinde düşündüler. Burada esas mesele, bu tür servetin haksız olmadığını[11] anlamayan kadrolardı. İki tür arasında ayırım yapamıyorlardı. Doğru dürüst ekonomi politik öğrenmemişlerdi. Değer, eşit değerlerin değişimi ve yapılan işe göre ücret kanunlarını tam olarak kavramamışlardı. Birkaç ay içinde ikna oldular ve hatalarını sürdürmediler.

Bunu tam olarak anlayan hiç kimse olmayabilir. Bazıları bir kısmını, belki yüzde yetmişini veya seksenini kavramışlardır. Ders kitaplarını anlamadılarsa daha fazla çalışmaları gerekir. Komünlerde üst düzeydeki kadrolar bir parça ekonomi politik bilmiyorlarsa, bu iş olmaz. Eğer halk okuyamıyorsa, onlara anlatabilirsiniz, ve belirli bir orada kavrayacaklardır. Kitap okumaları gerekmez; gerçeklerle eğitilebilirler. Liang İmparatoru Vu-ti'nin Çen Fa-çih adında bir başveziri vardı. Tek kelime okuyamazdı. Şiir yazması gerektiğinde, şiirleri ezberlerdi ve «Siz bilginler kulaktan öğrenen benim kadar bile bilmiyorsunuz,» diyerek başkalarına yazdırırdı. Tabii ki okuma yazma öğrenme kampanyasına karşı değilim. İhtiyar Ko [12] herkesin üniversiteye gitmesini savunuyor. Katılıyorum. Fakat bu, eğitim süresini 15 yıla çıkaracaktır.

Kuzey ve Güney Sülaleleri zamanında Zao (*) adlı bir general bir savaştan sonra şu şiiri yazmıştı:

Savaşa gittiğimde,
Çocuklarım üzüldü.

(*) Güney Liang Sülalesinden Zao Çingsung[13]

Dönüşümde,
Davul zurnayla karşılandım.
Geçen birine sordum.
«Huo Çü-ping'i bilir misin?»

Yine Kuzey sülalelerinden Hu-lü-çin tarafından yazılan **Çi-lo'nun Şarkısı** vardı:

Çi-lo ırmağı yanında, Yin dağlarının eteğinde
Büyük bir kubbeye benzer
Ovaları kucaklayan gök.
Gök mavi, kır engindir.
Rüzgar estiğinde,
Otlar eğilir ve koyunlar, sürüler görünür.

Bu şairlerden hiç biri okuma-yazma bilmezdi.

Eğer okuma-yazma bilmeyen birisi başvezir olabiliyorsa, neden bizim komün kadroları ve köylülerimiz biraz ekonomi politik öğrenmesinler? Öğrenebileceklerini düşünüyorum. Okuyamasalar bile, eğer anlatılırsa biraz ekonomi politik öğrenebilirler. Anlatın, mutlaka kavrayacaklardır. Gerçekte meseleleri aydınlardan daha iyi kavrarlar. Ben kendim, ders kitaplarını okumuş değilim ve okuyana kadar tartışmaya hiç bir hakkım yok. Zaman ayırmalıyız; bütün Parti bir çalışma kampanyası başlatmalıdır.

Kaç teftiş yaptıklarını allah bilir. Geçen yılki Çengçov Toplantısından bu yana, bu işe adamakıllı sarıldılar. Altıncı dereceden bir toplantı beşinci dereceden bir toplantıyı etkilediği zaman dahi bir rapor hazırlanmalıydı. Pekin'den gelenler onlarla konuştular, konuştular, ama onları etkileyemediler. Birçok rapor hazırladık, ama bunların hiç birinden haberdar olmadınız. Yoldaşlara bir tavsiyem var; insanların ağızları olduğuna göre, bırakın konuşsunlar, başka insanların görüşlerini dinlemelisiniz. Bu toplantıda çözümlenemeyecek bazı meseleler olduğunu düşünüyorum ve bazı insanlar görüşlerinden vazgeçmeyeceklerdir. Böylece bir yıl, iki yıl, üç yıl, beş yıl oyalayacaklardır. Acaip fikirleri dinlemezseniz bu iş olmaz. İnsan dinleme alışkanlığı edinmelidir.

Sıkı durmalı ve dinlemeliyiz derim. En kötü ihtimalle yedi sülalenize söveceklerdir. Biliyorum bu kolay değil. Çocukken, orta-okula gittiğimde, hakkımda hoş olmayan şeyler işitince hiddetlenirdim. Eğer insanlar bana saldırmazlarsa, ben de onlara saldırmam. Eğer saldırırlarsa, elbette ben de onlara saldırırım. İlk olarak onlar saldırırlar, ben daha sonra. Bugüne kadar bu ilkeyi terketmiş değilim. Şimdi dinlemeyi, sıkı durmayı ve bir iki hafta dinlemeyi, daha sonra karşı-saldırıya geçmeyi öğrendim. Yoldaşlara dinlemelerini tavsiye ederim. Kabul edip etmemek sizin bileceğiniz şeydir. Katılmazsanız ve eğer ben hatalıysam o zaman öz-eleştiri yaparım.

İkinci olarak, bazı başka yoldaşlara da böyle hayatî bir zamanda bocalamamalarını tavsiye ederim. Bir kısım yoldaşların bocaladığını gözlüyorum. Onlar da Büyük İleri Atılımın, Genel Çizginin ve halk komünlerinin doğru olduğunu söylüyorlar. Ancak konuştuklarında, ideolojik eğilimleri açısından kimin safında yer aldıklarını ve sözlerinin yönelimini tesbit etmeliyiz. Bu gurup ikinci kategoridedir; esas olarak doğru, fakat kısmen hatalı ve bir miktar yalpalayanlardır. Bazı insanlar buhran dönemlerinde bocalarlar ve tarihin büyük fırtınalarında cesaretsizlik gösterirler. Tarihimizde dört çizgi vardır; Li Li-san Çizgisi, Vang Ming Çizgisi, Kao-lao Çizgisi ve şimdi Genel Çizgi [14]. Bu insanlar istikrarsızdırlar. Yang-ko dansı yapmaktadırlar. [15] (Guomindang bizim Yang-ko hanedanı olduğumuzu söylerdi.) Ülkelerin durumunu iyileştirmek arzularında çok samimidirler. Bu iyidir bunun sınıf temeli nedir? Burjuvazi mi, küçük burjuvazi mi? Bunu burada tartışmayacağım. Bu konu üzerine Nanning Toplantısında, Çengtu Toplantısında ve Parti Kongresinde konuştum. 1956-57'de bocalayan unsurlara gelince, onlara ceza külahı giydirmedik, [16] bir ideolojik yöntem meselesi olarak değerlendirdik. Küçük-burjuva fanatizminden söz edeceksek, bunu zıddı — o dönemin maceracılık aleyhtarlığı — burjuvazinin hazin ve kasvetli yavanlığı, karamsarlığıdır. Bu yoldaşlara ceza külâhı giydirmeyeceğiz. Onlar sağcılardan farklıdırlar çünkü hepsi sosyalizmin inşasına

katılmaktadırlar. Ama tecrübe eksiklikleri vardır. Rüzgar esmeye ve otlar dalgalanmaya başlar başlamaz, yerlerinde sallanmaya ve maceracılık aleyhtarı kesilmeye başlarlar. Ama o dönemde maceracılığa karşı olanlardan bazıları şimdi sağlam durmaktadırlar. Buna örnek En-lay yoldaştır. Enerjiyle doludur. Bu dersten sonra Çen Yün yoldaşın da sağlamı duracağına inanıyorum. Gariptir ki, o dönemde En-lay'ı eleştiren insanlar bu defa kendilerini onun yerinde bulmaktadırlar. Artık maceracı değillerdir; hatta maceracılığa karşı oldukları izlenimini vermektedirler. Meselâ, 'kayıplar olmakla birlikte kazanç da vardır' diyorlar. 'kazanç'tan ikinci olarak söz etmeleri, hesaplı bir düşüncenin ürünüdür. Meselâ ceza külâhları dağıtacaksak, bu, burjuvazinin bocalaması, hatta bir adım daha aşağısı, küçük-burjuvazinin bocalamasıdır. Çünkü sağcılar sürekli olarak burjuvaziden etkilenmektedirler. Emperyalistlerin ve burjuvazinin baskıları altında sağa kaymışlardır.

Aşağı yukarı 700.000 üretim tugayı vardır; eğer her tugay bir hata yaparsa ve 700.000 hatanın tümünü bir yıl içinde yayınlamak isterseniz, bu nasıl yapılır? Dahası, bazı makaleler uzun, bazısı kısadır; hepsini yayınlamak en az bir yıl alır. Hepsini yayınlasaydık sonuç ne olurdu? Devletimiz çöker ve emperyalistler gelmese bile, halk isyan edip, bizi devirirdi. Eğer yayınladığımız gazete her gün kötü haber verirse, halkta çalışma şevki kalmaz. Yıkılmamız bir yıl bile sürmez; bir hafta içinde yok oluruz. Hepsi de kötü şeyler hakkında olan 700.000 haber basmak proleterce bir davranış değildir. Daha çok, bir burjuva ülkesi ve partisine veya Çang-Po Çün'ün [17] siyasî planlama dairesine yakışır. Tabiî burada kimse bunu savunmuyor. Abartıyorum. Fakat eğer yaptığımız on işten dokuzu kötü olur ve bütün bunları basında yayınlarsak mutlaka yok oluruz, ve yok olmayı da hakederiz. Bu durumda, hükümeti devirmek için köylük bölgelere gidip köylülere önderlik ederim. Kurtuluş Ordusunda bulunanlar benimle birlikte gelmezlerse, bir Kızıl Ordu bulurum ve başka bir Kurtuluş Ordusu örgütlerim. Fakat Kurtuluş Ordusunun beni izleyeceğini sanıyorum.

Bazı yoldaşlara, sözlerindeki eğilime dikkat etmelerini tavsiye ederim. Konuşmanızın içeriği esas olarak doğru olabilir, ancak parçalar uygun olmayabilir.

Başkalarının sağlam durmalarını istiyorsanız, herşeyden önce kendiniz sağlam durmalısınız. Başkalarının bocalamasını istemiyorsanız, siz kendiniz bocalamamalısınız. Diğer bir ders de budur. Gördüğüm kadarıyla bu yoldaşlar sağcı değil, orta yolculardır. Solcu değillerdir. Eğilimlerden söz ediyorum çünkü zorluklarla karşılaşanlar var. Kafalarını kırdılar ve endişelidirler. Sağlam duramadılar ve sallana sallana yolun ortasına düştüler. Mesele onların ortanın soluna mı, yoksa sağına mı daha eğilimli olduklarıdır. Bunu tahlil etmeliyiz. 1956'nın ikinci yarısında 1957'nin ilk yarısında hata yapan yoldaşların yolundan gitmişlerdir. Sağcı değillerdir, ancak sağcı olmanın eşiğindedirler. Sağcılardan hâlâ otuz km. uzaktadırlar. Sağcılar onların söylediklerinden çok hoşlandılar, hoşlanmasalar şaşırtıcı olurdu. Bu yoldaşların cambazlıkları hayli tehlikelidir. Eğer bana inanmıyorsanız, bekleyin ve görün. Bunları büyük bir topluluk önünde söylüyorum. Bazı sözlerim insanları incitebilir. Fakat eğer şimdi sussaydım, bu, yoldaşların yararına olmayacaktı.

Ortaya attığım konulara bir yenisi daha eklenebilir; birlik meselesi. Ama bu mesele üzerine ayrı bir yazı yazacağım! «Birlik; halkın, ulusun ve Partinin Birlik Bayrağını yükseltin!» Bunun bu yoldaşlar için iyi mi, yoksa kötü mü olduğundan söz etmiyorum. Zararlı olsa bile üzerinde durmak zorundayım. Partimiz marksist bir siyasi Partidir. Bir tarafta olanlar dinlemelidirler, diğer tarafta olanlar da. Her iki taraf da dinlemelidir. Konuşmak istediğimi söylemedim mi? İnsan yalnızca konuşmamalı, başkalarını da dinlemelidir. Konuşmak için acele etmedim; tahammül etmek için sıkı durdum. Böyle yapmaya neden devam etmeyeyim? Daha şimdiden yirmi gündür beklemiş bulunuyorum ve toplantının bitmesine az kaldı. Ay sonuna kadar da sürdürebiliriz. Marshall Luşan'a sekiz kere geldi [18]. Çu En-lay

üç kere geldi. Biz neden bir kere gelmeyelim? Buna hakkımız vardır.

Şimdi kantin meselesine gelelim. Kantinler iyi şeylerdir ve çok sert eleştirilmemelidirler. Gönüllü üyelik temelinde canlı ve başarılı gelişmelerini destekliyorum. Tahıl tek tek evlere verilmelidir ve tasarruf edilen miktar bireylerce alıkonmalıdır. Bütün ülkede eğer kantinlerin üçte biri muhafaza edilirse, çok memnun olurum. Bunu söyler söylemez, Vu Çih-pu [19] hayli sinirlendi. Korkmayın. Honan eyaletinde kantinlerin yüzde doksanı hâlâ işlemektedir. Onları ortadan kaldırmamalı, denemeli, nasıl çalıştıklarını görmeliyiz. Ülke çapında konuşuyorum. Dansta dört aşama yok mudur? «Bir tarafta dur; dene; dans edebildiğin kadar et; dans et veya öl.» Böyle bir deyiş gerçekten var mı? Eğer köylülerin 150 milyona varan üçte biri sebat ederse bu harikulade bir şey olur. Bundan sonraki ümidim, 250 milyona varan yarısının da sebat etmesidir. Honan, Seçuan, Hunan, Yünnan, Şanghay gibi örneklerin tecrübelerinden yararlanırsak başarabiliriz ve dağıtılan kantinlerin bazıları yeniden kurulabilir. Kantinleri biz icad etmedik, kitleler yarattı. Komünlerin kurulmasından önce 1956'da Hopey Eyaletinde kantinler vardı. 1958'de çok hızlı bir şekilde kuruldular.

Zeng Si-Şeng [20] kantinlerin, işgücünü serbest bıraktığını söyledi. Başka bir noktayı daha düşünüyorum. O da kantinlerin malzemeden tasarruf etmeleridir. Bu yararı olmasaydı uzun süre devam edemezlerdi. Yapabilir miyiz Yapabiliriz. Benim önerim, Honan'lı yoldaşların biraz makineleşme sağlamaları, meselâ suyun taşınmasını ortadan kaldırmak için su tesisatı yapmalarıdır. Bu şekilde hem emekten, hem de malzemeden tasarruf edilebilir. Kantinlerin yarısının dağılması iyi olmuştur. Başkomutan, senin meseleyi koyuşuna katılıyorum ama, aynı zamanda senden ayrılıyorum. Ne kantinleri dağıtmaktan toptan vazgeçelim, ne de çok fazlasını kapatalım. Ben bir orta yolcuyum. Honan, Seçuan, Hupey, hepsi solcudurlar. Fakat bir sağ kanat ortaya çıkmıştır. Çin Bilimler Akademisinin Çangli araştırma komitesi diğer noktaları zikretmeden, be-

lirli bir noktadan saldırıp, kantinlerin hiç bir değeri olmadığını söylüyor. Teng Tu-zu'nun «Seks Düşkünlüğü Üzerine Methiye»sini taklit etmektedirler. Teng Tu-zu, Sung Yü'ye üç noktada saldırmıştı; yakışıklılık, seks düşkünlüğü ve belagat. [21] Karısını da sevmezdi ve çok tehlikeliydi. Sun Yü şöyle cevap verdi: «İyi görünüşümü anama-babama borçluyum, güzel konuşmamı da öğretmenlerime, seks delisi olduğum da doğru değildir. Çu devletindeki kadar güzel kadın hiç bir yerde yoktur. Çu'nun güzel kadınları arasında en güzelleri de benim bölgemde bulunur. Benim bölgemin en güzel kadını da Doğu yakasındaki komşumun kızıdır. Boyunu 1 santim uzatırsan çok uzun, 1 santim kısaltırsan da çok kısa olur..» Teng Tu-zu bugünün bakanına karşılık olan bir tay-fu idi. 'Bakanlığı', Metalurji Bakanlığı, Kömür Sanayii Bakanlığı veya Tarım Bakanlığı gibi büyük bir bakanlıktı. Bilim Akademisinin araştırma grubu bir noktaya hücum etti ve gerisini görmezlikten geldi. Hücum tarzları, domuz eti, saç tokası vb. şeyler üzerinde yoğunlaşmaktı. Herkes hata yapar. Konfüçyus bile hatalar yaptı. Lenin'in birçok defalar değiştirildikten sonra karmakarışık gözüken el yazmalarını da gördüm. Eğer hatalar yapmamış olsaydı neden düzeltme gereğini duydu? Daha fazla kantinimiz olabilir; kantinleri bir veya iki yıl denedikten sonra onları sürdürebileceğimizi düşünüyorum.

Halk komünleri çökebilir mi? Bugüne kadar hiç biri çökmedi. Yarısının çökmesine karşı hazırlıklıydık ve yüzde yetmişi bile çökseydi, yine de yüzde otuzu kalacaktı. Çökeceklerse çöksünler. Eğer iyi yönetilmezlerse mutlaka çökeceklerdir. Komünist Partisi komünleri, bütün işletmeleri, tarımı, sanayii, ticari, haberleşmeleri, ulaşımı, kültür ve eğitimi her şeyi iyi yönetmeyi amaçlar.

Önceden görmemiz mümkün olmayan birçok şey oldu. Partinin Parti işleriyle ilgilenmediği söylenmemiş midir? Şimdi planlama organları planlama ile ilgilenmiyorlar; bir süredir bununla ilgilenmemektedirler. Planlama organları, Planlama Komisyonundan ibaret değildir, mahallli hükümetleri olduğu kadar başka bakanlıkları da içeriyorlar. Mahalli

organların bir süre ekonominin genel dengesiyle ilgilenmemesi hoşgörülebilir. Ama Planlama Komisyonu ve merkezi bakanlıklar on yıldır mevcuttur ve Peytayho'da birdenbire planlama ile ilgilenmemeye karar verdiler. Bunu, planlama konusunda bir talimat olarak nitelediler, ancak bu planlamadan tamamiyle vazgeçmek anlamına geliyordu. Planlamadan vazgeçtiler derken bütünü dengelemekten vazgeçtiler ve ne kadar kömür, demir ve ulaşıma ihtiyaç duyulduğunu hiç ama hiç hesaplamadılar, demek istiyorum. Kömür ve demir kendi başlarına yürüyemezler; onları taşıyacak araca ihtiyaç duyarlar. İşte bunu önceden göremedim. Ben XX ve Başbakan bu noktayla ilgilenmiyorduk. Bizim bundan tamamen habersiz olduğumuz söylenebilir. Mazeret göstermemem gerekir ama ben de göstereceğim, çünkü ben Planlama Komisyonu başkanı değilim. Geçen yılın Ağustosundan önce bütün enerjim devrim üzerinde yoğunlaşmıştı. Ekonomik inşa meselesine gelince, buna tamamen yabancıyım ve sanayi planlamasından hiç bir şey anlamam. Batı Kulesinde * şöyle dedim; «Benim akıllı önderliğimden dem vurmayın. Ben hiç bir şeyi denetlemiyorum, öyleyse nasıl olur da benim akıllılığımdan söz edersiniz?» Fakat yoldaşlar, 1958 ve 1959'da esas sorumluluk bana aitti ve beni itham edebilirsiniz. Geçmişte sorumluluk başkalarınındı; En-lay'ın, XX'indi ama şimdi beni suçlamalısınız çünkü üzerinde durmadığım bir yığın şey var. Mezara kukla gömmeyi icad eden kişinin haleflerden mahrum bırakılması mı gerekir? [22] Ben de mi halefsiz bırakılacağım? (Bir oğlum öldü, birisi delirdi) [23] Çelik üretimini yaygınlaştırma hareketinden kim sorumluydu? Ko Çing-sih'mi, yoksa ben mi? Ben sorumluyum. Ko Çing-sih'le bir konuştum ve altı milyon tondan söz ettim. Daha sonra başkalarını da bulup konuştum. XXX de bunun mümkün olduğunu söyledi. Haziran'da 10.700.000 tondan söz ettim. Sonra karar verdik ve açıkladık. Peytayho tebliğinde yayınlandı; XX bir takım düşünceler önerdi ve herşeyin iyi gideceğini düşündü. Böylece büyük bir felakete

* Pekin'de Çung-han-hay.

sürüklendik ve 90 milyon kişi savaşa girdi. Daha önce de söylediğim gibi, mezara kukla gömmeyi icad edenler ne çocuk ne de torun sahibi olmalıdırlar. Küçük, basit izabe fırınları inşa edildi... Birçok tartışma raporu okudum; herkes yapılabileceğini söylüyordu. Meseleyi sıkı bir şekilde kavradığımızda ve gerçekten çok çalıştığımızda, kaliteyi yükseltebilir, maliyeti düşürebilir, kükürt miktarını düşürebilir ve gerçekten iyi demir üretebilirdik. Komünist Partisi'nin bir şeyi «sıkısıkıya kavramak» adını verdiği bir yöntemi vardır. Komünist Partisi'nin de, Çan Kay-şek'in de iki eli vardır. Komünist Partisi'nin elleri Komünist elleridir. Tuttuklarını koparırlar. Temel tarım ürünleri, pamuk, petrol, kenevir, ipek, çay, şeker, sebzeler kadar demir ve çelik meselesini aynı zamanda tütün, meyve ve baharatı da ele almalıyız. Tarım, ormancılık. hayvancılık, yan ürünler ve balıkçılık alanlarında ele alınması ve genel dengeyi sağlaması gereken oniki kalem var. Şartlar çeşitli yerlere göre değişir. Her il için geçerli tek bir model olamaz. Hupey'de, Çiyukungşan'da dağlarda bambu yetiştirirler. Sadece tahıl yetiştirmeleri ve bambuyu ihmal etmeleri çok yanlış olurdu. Çay ve şekerin yetişmediği yerler vardır. Ürünler mahalli şartlara göre yetiştirilmeli. Sovyetler Birliği müslümanların yaşadığı bölgelerde domuz yetiştirtmedi mi? Gülünç!

Sanayi planlaması hakkında çok iyi yazılmış bir makale var. Parti'nin parti işleriyle ilgilenmeyişi ve Planlama Komisyonunun da planlama ve genel dengenin sağlanmasıyla ilgilenmeyişine gelince, ne yapıyorlar? Gidişattan hiç ama hiç endişelenmediler bile. Başbakan endişelendi fakat onlar endişelenmediler. Eğer bir kimse endişelenmiyorsa ve enerji ya da çoşkusu yoksa hiç bir şeyi doğru biçimde yapamaz. Bazı kimseler, Planlama Komisyonu'nun başı Li Fu-çun yoldaşı «ayakları hareket etmek ister fakat o tereddüt eder; ağzı konuşmak ister fakat o kekeler» diye eleştiriyorlar. Fakat Li Kuey [24] gibi de olmayın. Acelecilik de işe yaramaz. Lenin coşkuyla doluydu ve kitleler bunu beğeniyordu. Eğer bir kimse konuşmak istiyor fakat sadece kekeliyorsa bu onun bir takım sıkıntıları yüzündendir. Ayın ilk yarısında

insanların birçok sıkıntıları vardı. Şimdi bu sıkıntıların hepsi açığa çıkmış bulunuyor. Eğer bir şey söyleyecekseniz hemen söyleyin, hepsi tutanaklara yazılacaktır. Sözlü kanıtlar yazılmalıdır. Eğer söyleyecek şeyleriniz varsa, söyleyin. Eğer bende hatalar buluyorsanız, beni düzeltmelisiniz. Papuçlarınız vurursa korkmayın. Çengtu Toplantısında kimsenin ceza görmekten korkmaması gerektiğini söylemiştim. Hatta kimse idamdan veya Partiden atılmaktan korkmamalıdır. Eğer bir komünist, kıdemli bir kadro bu kadar tutukluk çekiyorsa, bu, onun yanlış şeyler söylemekten ve düzeltilmekten korkmasındandır. «Akıllı adam en baştakini kollar» denilen şey budur. Hastalık ağız yoluyla girer ve bela da ağız yoluyla çıkar.Bugün bela çıkarırsam iki tür insan bundan hoşlanmayacaktır; birisi alıngan olanlar, diğeri de hangi yönde oldukları tartışma konusu olanlardır. Eğer bana katılmıyorsanız benimle tartışın. Başkana karşı çıkılmayacağı düşüncesine katılmıyorum. Zaten, ismen olmasa bile gerçekte arka arkaya bana karşı çıkmaktasınız. Hem Kiangsi Parti Okulunun ve hem de Orta Dereceli Parti Okulunun görüşleri benimkilere karşıdır. Mezara kukla gömmeyi icad edenin halefsiz kalması gerektiğini söylediğimde, ilk olarak 10.700.000 ton çelik üretme hedefini kastediyordum. Bu, 90 milyon kişinin savaşa girmesiyle ve (.....) dolar Halk Parası harcanmasıyla sonuçlandı. «Kazanç kaybı karşılamadı». Bu benim önerim ve karar tasarımdı. İkinci olarak halk komünleri kastediyordum. Halk komünlerini yarattığımı iddia etmiyorum, yalnızca önerdiğimi söylüyorum. Peytayho kararı benim önerim üzerine alındı. O zaman, Ça-yaşan Komiinünün tüzüğünde hazine bulmuş gibiydim. Şangtung'tayken bir gazeteci bana «Halk Komünleri iyi mi?» diye sordu. Ben «iyidir» dedim ve o bunu bir gazetede yayınladı. Orada da biraz küçük burjuva fanatizmi vardı. Gelecekte gazeteciler uzak durmalıdırlar.

Ben iki suç işledim. Bunlardan biri 10.700.000 ton çelik üretilmesini, ve çeliğin yaygın olarak üretilmesini istemekti. Bunu onayladıysanız suçun bir kısmını paylaşmalısınız. Ama mezara kukla gömmeyi icad eden ben olduğuma göre,

suçu başkalarının sırtına yıkanıamı. Esas sorumluluk benimdir. Halk komünlerine gelince, onlara bütün dünya karşıydı; Sovyetler Birliği karşıydı. Bir de Genel Çizgi var. Aslı olsun olmasın, bu meselede sorumluluğun bir kısmını paylaşabilirsiniz. Kanıtı, sanayide ve tarımda görülen uygulamadır. Diğer ağır toplara gelince, onlar da biraz sorumluluk almalıdırlar. Tan Reis [25], birçok büyük atış yaptın ama atışın hatalıydı, beynine kan hücum etti ve yeteri kadar dikkat göstermedin. Çok hızlı komünleştirdin. İlk önce Honan'da konuşulmuştu, sonra bunun hikayesi Kiangsi ve Çekyang'da hızla yayıldı. Eğer konuşmanda dikkatsizsen, hiç bir şeyi kontrol edemezsin. Daha ihtiyatlı olmalısın. Gücün, enerjik olmandan ve sorumluluk yüklenmeye istekli olmandan geliyor; bu şevksiz ve kayıtsız olmaktan çok daha iyidir. Ama önemli meseleler üzerine büyük atışlar yaptığında da dikkatli olmalısın. Ben de üç büyük atış yapmış bulunuyorum; halk komünleri, çelik üretimi ve Genel Çizgi. Penk De-huay incelikten uzak, kaba bir insan olduğunu söyledi. Ben Çang-fey gibi, kaba olmasına rağmen belirli bir inceliği olan bir insanım. [26] Halk komünleri hakkında bunların bir kollektif mülkiyet sistemi olduğunu söyledim. Bütün halk için kollektif mülkiyetten komünist mülkiyete geçişin tamamlanması için iki beş-yıllık plan döneminin çok kısa olduğunu söyledim. Belki yirmi beş-yıllık plan gerekecektir.

Aceleciliğe gelince, Marx dahi birçok hata yaptı. Hergün bir Avrupa devriminin olacağını ümid etti, ama olmadı. Birçok inişler ve çıkışlar oldu ve Marx öldüğünde devrim hâlâ gerçekleşmemişti. Yalnızca Lenin döneminde gerçekleşti. Bu da bir sabırsızlık değil miydi? Bu küçük-burjuva fanatizmi değil miydi? (XX şöyle dedi: «Lenin şartların dünya devrimi için olgun olduğunu söylüyordu, fakat gerçekleşmedi.») Marx başlangıçta Paris Komün'üne karşı çıktı. Zinoviev ise Ekim Devrimine karşı çıktı. Zinoviev daha sonra idam edildi. Marx da öldürülmeli miydi? Paris Kömünü ayaklanınca, başarısızlıkla sonuçlanacağını gördüğü halde destekledi. İlk proletarya diktatörlüğü olduğunu anladı-

ğı zaman üç ay dayansa bile çoḳ iyi olacağını düşündü. Ekonomist bir bakış açısıyla değerlendirirsek değmezdi. Bizim de Kanton Komünümüz [27] vardı ama Büyük Devrim başarısızlığa uğradı. Şimdiki çalışmamız da 1927'deki gibi başarısız mı olacak? Veya üslerimizin bir çoğunun kaybedildiği ve Sovyet topraklarının daha önceki genişliğinin onda birine düştüğü, 25.000 Li'lik Uzun Yürüyüş gibi mi olacak? Hayır, onlar gibi olmayacak! Bu sefer başarısızlığa mı uğradık? Burada bulunan bütün yoldaşlar kazançlar olduğunu; tam bir başarısızlık olmadığını söylüyorlar. Esas olarak bir başarısızlık mıdır? Hayır, sadece kısmî bir başarısızlıktır. Yüksek bir bedel ödedik. Çok fazla 'komünist rüzgarı' esti, ama bütün ülke halkı bir ders aldı.

Çengçov'da Stalin'in 'Sosyalizmin Ekonomik Meseleleri' üzerine iki kerc konuştum. Ama bunlar yalnızca konuşmaydı. Şimdi onu derinlemesine incelemeliyiz. Aksi takdirde davamızı geliştiremez ve sağlamlaştıramayız. [28]

Sorumluluktan söz ederken, Tarım Bakanlığından XXX'ın sorumluluğu olduğu gibi, 30 ve 30'in de sorumlulukları vardır. Ama en fazla sorumlu olan benim. İhtiyar Ko, senin kendi icadından ötürü sorumluluğun var mı? (İhtiyar Ko «Evet» dedi.) Benimkinden daha mı hafifti? Seninki ideolojik bir mesele, benimki 10.700.000 ton ve 90 milyon insanın savaşa girmesi meselesiydi. Yaratılan kargaşa büyük çaptaydı ve ben sorumluluğu üstleniyorum. Yoldaşlar hepiniz kendi sorumluluğunuzu tahlil etmelisiniz. Sıçacaksanız sıçın! Osuracaksanız osurun! Kendinizi çok daha iyi hissedeceksiniz.

[7]

ASKERÎ İŞLER KOMİTESİNİN VE DIŞİŞLERİ KONFERANSININ GENİŞLETİLMİŞ OTURUMUNDA KONUŞMA

(11 Eylül 1959)

Yoldaşlar; Bu çok iyi bir toplantı oldu. Yürcklerinde fesat besleyenlerin kendi zıtlarına dönüşeceğine inanıyorum. Dünya işçi sınıfına, dünyadaki partilere, Partinin davasına, işçi sınıfının davasına ve halkın davasına karşı yüreklerinde fesat besliyenler, kendi zıtlarına doğru ilerleyeceklerdir. Yani amaçları gerçekleşemeyecektir. Meselâ bir kimse bir amaca erişmek isteyip te sonunda amaç gerçekleşmezse, manevi bir yenilgiye uğrar ve kitlelerden tecrit olur. Örneğin benim gözümde marksist olmayan ve hiç bir zaman da marksist olmamış olan yoldaşlar vardır. Peki bunlar nedir? Bunlar marksizmin yol arkadaşlarıdır. Bu noktayı daha etraflı bir şekilde tartışmak istersek, elimizde hayli malzeme vardır. Örneğin son zamanlarda hayli malzeme yayınlandı. Bunlar arasında Japonya'ya karşı savaş zamanında, Uzun Yürüyüş sırasında ayrılık tohumları ekme faaliyetleriyle ilgili malzeme de vardır. Japonya'ya karşı savaş döneminin malzemesinde «hürriyet, eşitlik, kardeşlik»; «Japonya'ya karşı cephe sol, merkez ve sağ olarak bölünemez»; «sol, merkez ve sağ halinde bölünmeler yanlıştır»;

«kendine yapılmasını istemediğin şeyleri, sen de başkasına yapma» gibisinden şeyler bulunuyordu. Sınıf ilişkilerinin hakim olduğu, proletarya ile burjuvazinin ezenle ezilenlerin bulunduğu yerlerde bu gibi ilkeler öne sürmeye, «Hükümdarın suçu halka da bulaşır» kabilinden sözler sarfetmeye marksist bir bakış açısı denemez. Buna hiçbir şekilde marksist bir görüş denemez. Böyle bir görüş, halkı aldatan, marksizme aykırı bir burjuva görüşüdür. Daha sonraları Kao, Lao, Peng ve Huang'ın [1] «Ordu-Parti» teorileri gibi Parti aleyhtarı görüşleri, Parti içinde ayrı ayrı alanlar varmış gibi göstererek, Parti içindeki doğru ilişkileri baltaladı. Bunların görüş ve tavırları, marksist değildi. Bunların yalnız Luşan Programı hakkında değil, Luşan Konferansından yıllarca önceki bölücü faaliyetleri hakkındaki bir çok belge bu kez ışığa çıkmış bulunuyor. Ayrıca Li Li-san çizgisi dönemine ait de bir çok malzeme mevcuttur. Bunların çoğu yazıya dökülmüş bulunuyor. Burada sözünü ettiğim, herkesin açığa çıkarmakta olduğu şeylerdir. Bu nedenle, bunların hiç bir zaman marksist olamadıklarını, ancak yol arkadaşları olduklarını, ve gene bunların sadece Partimize sızmayı başarabilmiş burjuva ve oportünist unsurlar olduklarını tartışmak istiyorsak, bu noktayı ispat etmek ve bir sonuca bağlamak istiyorsak, elimizde çok bol malzeme vardır. Şu sırada böyle bir şey yapmaya şahsen niyetli değilim çünkü bu birçok makale yazılmasını gerektirecek, birçok yoldaşın başına iş çıkaracaktır. Onun için bu konuyu ortaya atmakla yetiniyorum. Burjuva devrimcilerinin Komünist Partisi'ne girmeleri ve bunların burjuva dünya görüşlerinin ve tutumlarının değişmemiş olması pekalâ anlaşılabilir bir şeydir. Bunlar hata yapmaktan kaçınamazlar. Kritik zamanlarda böyle yol arkadaşlarının hata yapmamaları imkansızdır.

Luşan Konferansı, bu toplantı ve bütün ülkedeki Parti örgütünün çeşitli kademeleri, hep Sekizinci Genel Toplantının kararlarını tartıştılar ve bu olaydan, geniş kitleleri eğitmek ve onların düzeylerini yükseltebilmelerine ve daha bilinçli olmalarına yardımcı olmak için yararlandık. Bu, hal-

kın büyük bir çoğunluğunun, Parti kadrolarının büyük çoğunluğunun, diyelim % 95'inin, bunlarla aynı görüşte olmadığını tamamen ispatlamıştır. Bu aynı zamanda, bunların tutumuna karşı yoldaşların tepkisinin de gösterdiği gibi, Parti'nin olgun olduğunu ispatlamaktadır.

Komünist Partimize burjuva unsurlar sızmıştır. Parti üyelerimiz arasında birçok burjuva ve küçük burjuva unsur vardır. Bunlar tahlil edilip iki gruba ayrılmalıdır. Büyük çoğunluk, iyi insanlardır. Bunlar marksizmi kabul etmeye istekli olduğundan, komünizme kazanılabilirler. Azınlık ise muhtemelen yüzde bir, iki, üç, dört veya beştir; belki yüzde üçtür, belki yüzde dörttür, belki de yüzde beştir. Son birkaç hafta boyunca eyalet seviyesindeki toplantılarda, birçok yüksek kadro, tek endişeleri dünyada kargaşalık olmaması olan sağ oportünist unsurlar ve fesatçılar olarak teşhir edildi. Ne zaman bir kargaşalık çıksa bunlar sevinir. Bunların ilkeleri şudur: Bir yanda sükûnet hükünı sürüyorsa ve işler iyi gidiyorsa bunlar rahatsız olur. Fakat rüzgar çıkıp ta otlar dalgalanmaya başlar başlamaz mutlu olurlar. Örneğin, yeterince et, yeterince sebze, yeterince sabun, yeterince saç tokası yoksa bunu «işleri berbat ettiniz!» demek için fırsat bilirler. Bunun, kendilerini değil sizi ilgilendirdiğini söylerler. Örgütler toplanıp kararlar alınırken çıt çıkarmazlar. Örneğin Peytayho Konferansında çıt yok, Çengçor Konferansında çıt yok, Vuçang Konferansında gene çıt yok. Şanghay Konferansında gerçi bir şeyler geveleldiler ama kendilerini pek işitemedik. Sonra işler aksadığı zaman (daha doğrusu işlerin aksadığını zanettiklerinde), o zaman gördüğünüz gibi sebze, et, bazı bölgelerde tahıl, sabun ve hatta şemsiye kelimeleri dillerinden düşmez oldu. Örneğin Çekyang'da bir şemsiye sıkıntısı olduğu zaman, buna tutup, «oranların yanlış ayarlanması», «küçük burjuva fanatizmi» vb. dedilcr. Bu küçük azınlığı oluşturan insanların komünizme girmeleri, gerçek birer marksist olmaları son derece güç olacaktır. Güç olacaktır derken, imkansızdır demek istemiyorum. Liu Po-çeng'in dediği gibi «tamamen yeniden doğmak gerekir». Eskiden savaş ağası olanlar, nihayet savaş

ağalarıydı. Fakat yoldaş XXX gibi eskiden savaş ağası olmayanlara ne demeli? Kendisi nasıl olur da bir savaş ağası sayılabilir? O edebî bir ağa, akademik bir ağaydı. Eğer tamamen yeniden doğmazsanız, komünizmin kapısından giremezsiniz.

Beş çizgi hatası olmuştur. Li Li-San çizgisi, birinci ve ikinci Vang Ming çizgileri [2], Kao-Cao çizgisi ve şimdi malûm Peng-Huang-Çang-Çu çizgisi. Bazı kimseler beş seferinde de hata yapmışlar, bazıları ise yapmamıştır. Örneğin Yoldaş XXX, Li Li-San çizgisi sırasında henüz bize katılmamıştı. Peng ve Huang'a gelince, onlar Li Li-San çizgisi döneminde de saldırıya uğradılar. Bu tesadüf değildir. Beş hatalı çizginin ciddiyetini göstermesi bakımından, son iki seferinde, yani Kao-Cao ve Peng-Huang çizgileri döneminde Partiyi bölmek için komploların tezgâhlandığını belirtmeliyiz. Bu parti disiplinine aykırıdır. marksist bir parti disiplinli olmalıdır. Bunlar, Lenin'in proletarya partisi disipline, demir disipline sahip olmalıdır dediğini bilmiyorlar. Bu yoldaşlara gelince, nasıl bir disipline sahiptirler? Demir disiplin mi, çelik disiplin m, yoksa maden, ağaç, su, ateş ve toprak disiplin mi? Ya da tahtadan bir disiplin mi, yoksa fasulya lapasından disiplin mi? Sudan disiplin demek, hiç disiplin yok demektir. O halde nasıl demir disiplinden söz edebiliriz? Bölücü faaliyetleri sürdürmek, disiplini bozmak demektir ki, bunun amacı ve sonucu da zorunlu olarak proletarya diktatörlüğünün yıkılması ve yerine başka türden bir diktatörlüğün kurulmasıdır.

Birlik bayrağı, son derece önemlidir. Marksist birlik sloganı, «dünya proletaryası, birleşin»dir. Fakat bu onlara göre değil! Onlara bakılırsa, ne kadar az olursak o kadar iyidir! Onlar kendi klikleri olmasını ve geniş kitlelerin isteklerinin aksine kendi bildiklerini okumayı isterler. Luşan Konferansında, bunların birlik sloganını ağızlarına almadıklarını, çünkü bu slogan ortaya atılacak olursa, faaliyetlerini sürdüremiyeceklerini gözledim. Bu slogan çıkarlarına uygun olmadığından ağızlarına almaya cesaret edemiyorlar. Söz konusu edilen birlik, hata yapmayanlar şöyle dursun,

hatta hata yapanları, kendileri ile bir kez daha birleşebilmek için hatalarını düzeltmede onlara yardımcı olacağımız kimseleri de kapsamaktadır. Fakat bu kimseler, onları yıkmak istiyor. Siyasetleri birlik siyaseti değil, yıkıcı bir siyasettir. Salladıkları bayrak yıkıcılık bayrağıdır, kendi görüşlerine aykırı görüşler taşıyanların yıkılması bayrağıdır. Böyle kimseleri kötü gösteriyorlar. Halbuki bu sözümona kötü kimseler, aslında, yüzde 95'in üzerindeki büyük çoğunluktur.

Eğer birlik istiyorsanız, disiplinli olmalısınız ki ulusumuzun tümü birkaç beş yıllık plan süresi içinde kudretli bir ülke kurabilsin. Önümüzdeki görev bütün ülke halkının, bütün parti ile birlikte birkaç beş yıllık plan süresi içinde güçlü bir ülke kurmasıdır. Bunun için demirden bir disiplin gereklidir. Bunsuz yapılamaz; öyleyse birleşmeliyiz. Soranm sizlere, bu hedefe başka türlü nasıl ulaşabiliriz? Bir kaç beş yıllık plan süresinde büyük bir sosyalist ülke kurmak mümkün müdür? Geçmişte devrim yapmamız gerekiyordu. Şimdi inşayı sürdürmemiz gerekiyor. Bu mümkün müdür, değil midir? Disiplin olmadan hiç bir şey mümkün değildir. Birlik, disiplin gerektirir. Peng De-huay'ın Tayhang Dağlarındaki [3] tutumuyla ilgili bir çok belgeye gelince, yoldaşlar lütfen Sun Yat-sen'in hazırladığı Guomingdang 1. Milli Kongresi Bildirisi ile Peng De-huay'ın, Japonya'ya karşı Direnme Savaşı sırasında Tayhang Dağlarında ileri sürdüğü görüşleri karşılaştırsınlar. Bunların biri Guomingdang üyesi, öteki ise Komünist Partisi üyesiydi. Zaman bakımından ise biri 1924'te, öteki 1938-39 ve 40'da yazılmıştı. Komünist, Guomingdang üyesinden daha geri bir noktaya gitmişti. Guomingdang üyesinin adı Sun Yat-sen'di ve ilerlemek istiyordu. Sun Yat-sen Komünist Partisi'nden etkileniyordu. O parçayı neden yazdı? Geçenlerde metni bulduni ve bir göz attım. Sun Yat-sen'in Guomingdang Milli Kongresi Bildirisi, sınıf tahlili fikrini içeriyordu. Komünistlerin demir disiplinine nasıl sahip olabilirdi? Proletarya disiplinini benimsemesi nasıl münkün olabilirdi? Komünistlerin dilini konuşmadan, ortak bir bakış açısı ve ortak görüşlere sahip olmadan disiplin kurulamaz. Ben Peng De-huay'ın, Sun Yat-sen

kadar olamadığını söylüyorum. Çang Ven-tien'e [4] gelince, o da Sun Yat-sen kadar olamamıştır. Sun Yat-sen o sıralar devrimciydi, bu yoldaşlar ise geriliyorlardı. Kurulmuş olan örgütü yok etmek istiyorlardı. Ortaya attıkları sloganlar, düşmana yaradı, işçi sınıfına ve halka zararlıydı. Bu türden daha başka görüşler de vardı. Örneğin...

Anavatanımızın sırtından yabancı bir ülke ile işbirliği yapılmasına asla izin verilemez. Yoldaşlar bu olayı eleştirmek amacıyla toplantılar düzenlediler, çünkü hepsi Komünist Partisi'nin örgütlerindedirler; hepsi marksisttirler. Bir grubun diğerini sabote etmesine izin veremeyiz. Çin Komünist Partisi üyelerinin yabancı ülkelerin parti örgütlerini sabote etmesine ve bir grup insanı diğer bir gruba karşı kışkırtmasına göz yumamayız. Aynı zamanda bazı kimselerin Merkez'in arkasından yabancı kışkırtmasına alet olmasına da izin veremeyiz.

Şimdi hata yapmış olan bazı yoldaşlara nasihat edeceğim. Kendinizi bazı dobra sözler dinlemeye hazırlayın. Geçmişte de başkalarına, örneğin o dönemde hatalar işlemiş olan Lo Ping-huy yoldaşa nasihat etmiştim.[5] Kendisi çok sinirlenmişti ve bunun üzerine onu yeniden uyarmış ve şöyle demiştim: «Kızma. Hatalar yaptın; o halde bırak herkes konuşsun, bırak söyleyecekleri bir şey kalmayana dek konuşsunlar. Söyleyecekleri bir şey kalmamasının sebebi. senin hatalarını düzeltmiş olacağındır. Sen insanlara karşı dostça bir tutum takınır ve kendi hatalarına karşı bir özeleştiri tavrını benimsersen, başkaları senin hakkında konuşmaya neden devam etsin? O zaman artık konuşmayacaklardır.» Bugün de hatalar yapmış olan yoldaşlar, bazı dobra sözler dinlemeye hazırlanmanızı tavsiye ederim. Hatalarınızdan söz edilir edilmez, sanki herkes yıllar boyu sizden söz edecekmiş gibi ödünüz kopmasın. O kadar uzun süremez. Ben bile o kadar uzun konuşamam. Bu, hatalarınızı nasıl düzelteceğinize bağlıdır. Onları çabucak düzeltirseniz birkaç ay sonra artık sizden söz edilmeyecektir. Eğer onları daha yavaş düzeltirseniz o zaman birkaç yıl sonra sizden sözedilmeyecektir. Önemli olan, er veya geç, hatala-

rımızı düzeltmemizdir. İnsanlara karşı samimi olmalı ve kıvırtmamalısınız. Dürüst olmalı ve dürüst konuşmalısınız. Hata yapmış yoldaşlara sesleniyorum; ezici çoğunluğun safında yer almalısınız, ezici çoğunlukla işbirliği yapmalısınız. Yalnızca kendi görüşünüzde olan azınlıkla işbirliği yapmamalısınız. Şu iki noktayı bir uygulayabilseniz! Birincisi, hakkınızda edilecek sözleri dinleyebilmeli, kendinizi dinlemeye hazırlamalı, sinirlerinize hakim olmalısınız. Siz konuşurken ben dinledim; söylediklerinizin doğru olduğunu kabul ettim! O hatayı gerçekten de işlemiştim! Ah Ku adlı birinin bazı fiziki kusurları vardı; kafası pek te bakılacak gibi değildi, yer yer yaralarla kaplıydı. Kendisi hastalığından sözetmeye dayanamadığından, başkaları inadına bundan bahsederler ve o da çileden çıkardı. Öyle ki yaraları kıpkırmızı kesildiğinde bile bundan sözetmez başkaları kırmızı kelimesini ağzına aldığında da küplere binerdi. **Burada yazar,** henüz bilinçlenmemiş saf bir köylüyü anlatmaktadır. Ah Ku iyi bir adamdır, kesinlikle bir hizip örgütlemeye kalkmamıştır. Bununla beraber bilinçsiz bir kimsedir. Hatalardan söz etmeyi kendisine yedirememektedir. Kendisi inisiyatifi ele almaz ve kendisi inisiyatifi ele almadığı için de başkaları bundan söz etmek ister, konu açılır açılmaz cinleri tepesine çıkar, cinleri tepesine çıkar çıkmaz kavgaya girişir. Girdiği her kavgada dayak yer ve sonra da tutup bunu babanın oğlu tarafından dövülmesine benzetir. Kavga ettiği kimseler ona şöyle derler: «Ah Ku, seni dövmemi istemiyorsan, bunun bir babanın evladını dövmesi olduğunu şöyle, artık dövmeyeyim.» «Pekala» der. «Babanın evladını dövmesi olsun». Ama kendisine dayak atan kimse uzaklaşır uzaklaşmaz, bunun oğlun babasını dövmesi olduğunu söyler ve bir kere daha kendinden hoşnut olur.

Hata işleyen yoldaşlar, birkaç söz dinlemeye hazırlanmalıdırlar. Pek çok şey dinlemeye hazırlanmalıdırlar. İnsanlara karşı açık yürekli ve dürüst olmalı, insanlara yalan söylememelidirler. Diğer bir nokta da çoğunluğun yanında yer almalarıdır. Sadece bu birkaç noktaya uymaları halinde kesinlikle düzeleceklerine inanıyorum. Aksi takdirde

kendilerini düzeltemezler. Laf işitmeye kendilerini hazırlamazlar, insanlara karşı samimi davranmazlar, yalan söylerler, üstelik çoğunluğun safında da yer almazlarsa o zaman işler çok güçleşir. «Bilgelerden başka kim hatalardan kaçınabilir ki?» Aslında bu atasözü dahi doğru değildir, çünkü bilgeler bile hata yapmışlardır. «Üstün insanın hataları güneş ve ay tutulmasına benzer. Hata yaptığında bunu herkes farkeder. Hatalarını düzelttiğinde ise herkes yine ona hürmet eder.»[6] Biz Konfüçyus değiliz. Fakat Konfüçyus'un bile hata yaptığını gördüğümüze göre, istisnasız her kimsenin, ama az ama çok, ama büyük ama küçük bazı hataları olabileceği sonucuna varmalıyız. Hata yapmamız önemli değildir. Ancak hataların bize yük olmasına izin vermemeli, onları olağanüstü şeyler olarak görmemeli, üzerlerine gidip düzeltmeliyiz. «Üstün insanın kusurları güneş ve ay tutulmaları gibidir.» Göklerin köpeğinin, güneşi ve ayı yuttuğu[7] zaman gibi, bir hata yaptığı zaman bunu herkes görür, hatasını düzelttiğinde «herkes ona saygı gösterir.»

Bazı şeyleri öğrenmeli, marksizm-leninizmi incelemeliyiz. XXX'in inceleme alanındaki görevlerimizle ilgili önerilerini tamamen destekliyorum. İstisnasız hepimiz çalışmalıyız. Peki zaman yetmiyorsa ne yapmalıyız? Zaman yetmiyorsa zaman yaratmalıyız. Mesele çalışma alışkanlığını kazanmaktır; bir kere bunu başardıktan sonra çalışmaya devam edebiliriz. Bunları öncelikle hata yapmış yoldaşlara söylüyorum; ancak sözlerim, kendim de dahil bütün yoldaşlara yönelmektedir. Benim de incelemediğim birçok şey var. Benim de birçok eksiklerim var. Hiç bir şekilde mükemmel bir insan değilim. Kendimden hoşnut olmadığım çok olur. Marksist öğretinin çeşitli alanlarının tümünde ustalaşmış değilim. Ve örneğin yabancı dilleri de iyi bilmiyorum. İktisadi konuları incelemeye ancak yeni yeni başladım. Ama yoldaşlar, azimle çalışıyorum ve ölünceye kadar çalışacağım; çalışmamı ancak ölüm sona erdirecek! Kısacası, hayatta olduğum süre her gün çalışacağım. Hep beraber bir çalışma ortamı yaratalım. Benim de öğrenmem gereken bazı şeyler var, aksi halde, Marx'la buluşma vakti geldiğinde

durumum pek içaçıcı olmaz. Bana birkaç soru sorar da, ben cevaplayamazsam halim nice olur? Hiç şüphe yok ki kendisi Çin devriminin her yönüyle yakından ilgileniyordur. Tabii ilimler ve mühendislik gibi alanlarda da durumum pek parlak değil.

İncelenmesi gereken bunca şey olduğuna göre bunu nasıl başarabileceğiz? Bir parça öğrenme, sebat etme ve biraz daha derine inme yolunda yürümeye devam etmek yeter. Azmederseniz ister genç, ister yaşlı olun mutlaka öğrenirsiniz diyorum. Size bir örnek vereyim. Ben doğru dürüst yüzmeyi ancak 1954'te öğrendim. Daha önceleri ustası değildim. 1954 yılında Zinghua Üniversitesinde kapalı bir yüzme havuzu vardı. Her akşam elimde çantamla oraya gittim, üstümü değiştim ve kesintisiz üç ay boyunca suyun tabiatını inceledim. Su insanı boğmaz! İnsan sudan değil, su insandan korkar. Tabii istisnalar vardır ama her çeşit suda yüzmek mümkündür. Temel önerme budur. Örneğin Vuhan'daki Yangze ırmağı sudur. O halde orada, Yangze'de yüzmek mümkündür. Yangze'de yüzmeme karşı çıkan yoldaşların mantığını böyle çürüttüm. «Formel mantığı bilmiyorsunuz» dedim. Eğer suysa, içinde yüzebilirsiniz. Bazı haller hariç tabii: örneğin su ancak bir iki santim derinliğindeyse yüzemezsiniz. Eğer donmuş durumdaysa, gene yüzemezsiniz. Köpek balıklarının kaynaştığı veya Yangze'nin üç boğazında olduğu gibi anaforlu yerlerde de yüzemezsiniz. Belirli durumlar hariç, su olan her yerde yüzebilirsiniz. Temel önerme, pratikten çıkan temel önerme budur. Böylece örneğin, Vuhan'daki Yangze sudur. O halde bundan orada, Yangze'de yüzmenin mümkün olduğu sonucu çıkar. Milo ve İnci ırmakları sudur, yüzebilirsiniz. Peytayho'da denizde yüzebilirsiniz. O da su değil midir? Su olan her yerde yüzülebilir. Temel önerme budur; bir iki santim derinliğinde bir suda yüzülemeyeceği, 100 derecenin üzerinde ya da soğuktan donmuş bir suda, köpek balıklarının bulunduğu veya anaforlu sularda yüzülemiyeceği bir yana, bu gibi şartlar bir yana, bütün sularda yüzülebilir. Bu bir gerçektir. Buna inanıyor musunuz? Kararlıysanız azmederse-

niz, herşeyin başarıyla üstesinden gelinebileceğine inanıyorum. Yoldaşlar size çalışmanızı öğütlerim.

Geçenlerde Tien An Men'deki büyük tören salonunu gördük. Gerçekten muhteşem bir şey. Hepiniz gidip bir görmek istermisiniz? (Herkes bir ağızdan «evet!» diye bağırdı.) Van Li Yoldaşı bulun size anlatsın. Bu çocuğun adı Van'dı değil mi? Günde 10.000 li koşabiliyordur sanırım.[8] Topu topu 10 ay oldu; bir yığın insan (yapılabileceğine) inanmadıklarını söylemişti; çağırdığımız Sovyet uzmanları inanmadıklarını söylemişlerdi. Bu yılın Haziranından itibaren Sovyet uzmanları mümkün olabileceğini söylüyorlardı ve Eylül geldiğinde Çin'in gerçekten de Büyük Bir İleri Atılım içinde olduğunu söylcyerek hayranlıklarını belirttiler. Ülkenin her yanından gelen, ülkedeki bütün eyaletlerin gücünü, kapasitesini, insan kapasitesini temsil eden 12 000 kişi, pazar tatili yapmadan, günde 3 vardiya ve herhangi bir götürü ücret sistemine dayanmadan çalıştı. Çoğu günde 8 saatle başladı, günde aralıksız 12 saat çalışmaya kadar vardı. Fazladan çalıştıkları 4 saat için bir ücret talep ettiler mi? Hayır! Belli bir proje tamamlanana kadar işlerinin başından ayrılmayan, tam 48 saat işbaşından ayrılmayan kimseler de vardı. Maddi müşevviklere ihtiyaç duyuyorlar mıydı? Fazladan bir kaç **yuan**, diyelim fazla çalıştıkları her saat başına bir **yuan** istiyorlar mıydı? İstemiyorlardı. Bu insanlar bunu istemiyorlardı. Maddi müşevvik nihayet maddi müşevviktir. **50 yuan** aylıktan başka birşey değildir. Sırf o kadarcık işte. Ama onlar ortak bir dava için çaba gösteriyorlardı. 12 000 kişilik yönetici ve işçi kitlesi, bu koskoca projeyi 10 ay içinde tamamladı. Bu, «herkese çalışmasına göre» ilkesinin de ötesinde, Lenin'in «Komünist Cumartesi» denilen büyük katkısını da kapsıyordu. Karşılıksız emeği de kapsıyordu.

Yoldaşlar, gidip bir bakın... Bir de Miyün'deki suni göl var... Siyasetin kumanda etmesiyle maddi müşevviklerin, siyasi çalışmayla yapılan işe göre karşılığın birleştirilmesinin iyi bir şey olduğu kanısındayım. Hepimiz kararlı ve azimliyiz. Bazılarının bitirilemez dediği şey, tamamlanmış durum-

dadır. Birçok kimsenin tamamlanabileceğini sanmadığı bu büyük toplantı salonundan bahsediyorum. Pek çok kimse Büyük İleri Atılım'ımıza ve Halk Komünlerinize hakaretler yağdırıyor. Fakat bunlar herşeye rağmen başarıya ulaşacaktır ve gerçekten daha şimdiden başarıya ulaşmışlardır, ya da başarılı sonuçlar alınmaya devam edecektir. Örneğin demir ve çelik üretiminde, sanayide ve ayrıca tarımda hızla ilerleyeceğiz. Çalışmak da bunun gibidir. Yeter ki azmedelim, iyi çalışabileceğimize inanıyorum. Yapacak çok şey olması ve zamanın kıt olması bizi ürkütmesin; sığdırabiliriz! Bu alışkanlığı edinelim. Bu dünyayı fethetmeliyiz. Hedefimiz bu dünyadır. Güneşteki çalışmamızın nasıl yürütüleceğinden ise şimdilik sözetmeyeceğiz. Ay'a, Merkür'e, Venüs'e ve Dünya dışındaki diğer 8 gezegen'in herhangi birine gelince, gelecekte bunları araştırabilir ve oraya kadar gidebilirsek ziyaret edebiliriz. Çalışmalarımıza, mücadelelerimize gelince, bunların yeryüzünde olmaya devam edeceğini düşünüyorum. Eğer güçlü bir ülke kuracaksak şimdi olduğumuz gibi, bu büyük çabamızda onca barajı, fabrikayı inşa ederken olmamız gerektiği gibi kararlı olmalıyız. Doğru olanın kesinlikle bu olduğuna inanıyorum.

Bütün Parti ve Bütün halk birleşin! Dünya Proleterleri birleşin! Hedefimize mutlaka ulaşacağız!

[8]

BİR GENİŞLETİLMİŞ MERKEZİ ÇALIŞMA KONFERANSINDA KONUŞMA

(30 Ocak 1962)

Yoldaşlar! Ortaya koymak istediğim bir kaç nokta var. **(Coşkun alkışlar)** Sözünü edeceğim noktaların tümü altı tanedir. Söylemek istediğim şeyin özü, demokratik merkeziyetçilik meselesidir, ama aynı zamanda birkaç başka konuya da değinmek istiyorum.

1 — Bu konferansın izlediği yol

Bu genişletilmiş merkezi çalışma konferansına 7000'ni aşkın kişi katıldı. Konferansın başında, Liu Şao-çi Yoldaş ile daha birçok yoldaş bir rapor taslağı hazırladılar. Önce Siyasî Büro tarafından tartışılması yerine, taslağı bu konferansa katılan yoldaşlara hemen dağıtmamızı ve herkesin taslak hakkındaki fikirlerini ortaya koymasını önerdim. Yoldaşlar, sizin aranızda çeşitli alan ve yerlerden, çeşitli eyalet, il ve ilçe komitelerinden ve çeşitli işletmelerin Parti komitelerinden gelmiş kişiler var. Merkezdeki çeşitli dairelerden gelmiş kişiler var. Çoğunluğunuzun aşağı kademelerle daha çok ilişkiniz var ve durumları ve meseleleri Dai-

mi Komite, Siyasî Büro ve sekreterlikteki yoldaşlardan daha iyi bilmeniz gerekir. Ayrıca değişik görevlerde bulunduğunuz için, değişik açılardan meseleler ortaya koyabilirsiniz. İşte bu yüzden sizi, düşüncelerinizi belirtmeye çağırdık ve rapor taslağını size dağıttık. Sonuç, hepsi Merkez Komitesinin temel siyasî çizgisi doğrultusunda olmayan birçok düşüncenin ortaya konduğu canlı bir tartışma oldu. Daha sonra Şao-çi Yoldaş çeşitli merkez bürolarının sorumlu üyelerini de içeren, 21 kişilik bir taslak komitesine başkanlık etti. Sekiz günlük tartışmadan sonra ikinci bir yazılı rapor taslağı ortaya çıkardılar. Bu ikinci rapor taslağında, Merkezin, 7000'i aşkın insanın tartışma sonuçlarını bir araya topladığı söylenebilir. Sizin fikirleriniz olmadan, bu ikinci taslak yazılamazdı. Gerek birinci, gerekse ikinci kısımda bir çok değişiklikler var. Bu sizin çabalarınızın ürünüdür. İkinci taslağın kötü olmadığını, birincisinin geliştirilmesi olduğunu düşündüğünüzü işitiyorum. Bu yöntemi kullanmasaydık ve konferansı alışılmış şekilde toplasaydık, önce raporu dinleyecek ve ondan sonra bir tartışma açacaktık. Herkes ellerini kaldırarak onu onaylayacaktı ve böyle iyi bir şey ortaya çıkaramayacaktık.

Bu, toplantıların nasıl yapılması gerektiği sorunudur. Önce rapor taslakları dağıtılır ve hazır bulunanlar fikirlerini ve istedikleri değişiklikleri söylemeğe çağırılır. Sonra yeni bir rapor hazırlanır. Bu rapor sunulurken sadece okunmakla kalmamalı, ek fikirler anlatılmalı ve değişiklikler açıklanmalıdır. Bu yolla demokrasiyi daha iyi geliştirebilir, her yönden bilgi edinebilir ve bütün değişik görüşleri karşılaştırabiliriz. Toplantılarımız daha da canlı olur. Bu konferansın amacı, geçen 12 yılın çalışma tecrübesini, özellikle son dört yılın çalışma tecrübesini özetlemektir. Birçok mesele vardır; bundan dolayı birçok fikir ortaya atılabilir ve böylece bu çeşit bir konferans için elverişli şartlar yaratılabilir. Bütün konferansların bu yöntemi uygulaması mümkün müdür? Hayır, mümkün değildir. Bu yöntemi kullanmak için bol zamana sahip olmamız gerekir. Bu yöntemi bazan halk meclislerimizin toplantılarında kullanabiliriz. E-

yalet komitelerinden, bölge komitelerinden ve il komitelerinden yoldaşlar, gelecekte konferanslar topladığınız zaman, uygun şartlarda bu yöntemi siz de uygulayabilirsiniz. Tabii çok meşgul olduğunuz zamanlarda konferanslara genellikle pek vakit harcayamazsınız. Ama şartlar uygun olduğu zaman, neden denemeyesiniz?

Bu nasıl bir yöntemdir? Demokratik merkeziyetçi bir yöntemdir; bir kitle çizgisi yöntemidir. Önce demokrasi, sonra merkeziyetçilik, kitlelerden kitlelere gitmek ve önderlik ile kitlelerin birliği yöntemidir. Bu, konuşmak istediğim birinci noktadır.

2 —Demokratik merkeziyetçilik meselesi

Bazı yoldaşlarımızın, Marx ve Lenin'in sözünü ettiği demokratik merkeziyetçiliği hâlâ anlamadıkları görülüyor. Bu yoldaşların bazıları, «üç-sekiz tarzına»[1] ya da başka bir tarza sahip eski devrimcilerdir. Herneyse, 20-30 yıldan beri Parti üyesidirler ama bu meseleyi hâlâ anlamıyorlar. Kitlelerden korkuyorlar, kitlelerin kendileri hakkında konuşmasından korkuyorlar, kitlelerin kendilerini eleştirmesinden korkuyorlar. Markist-leninistlerin kitlelerden korkması ne demektir? Hata yaptıkları zaman, kendileri hakkında konuşmuyorlar ve kitlelerin kendileri hakkında konuşmasından da korkuyorlar. Daha çok korktukça, daha çok rahatsız oluyorlar. Ben, korkmamak gerektiğine inanıyorum. Ortada korkacak ne var? Bizim tavrımız gerçeğe sıkı sıkı sarılmak ve hatalarımızı düzeltmeğe her zaman hazır olmaktır. Çalışmamızda doğru ya da yanlış, hatasız ya da hatalı olma meselesi, halk içindeki çelişmelerle ilgilidir. Halk içindeki çelişmeleri çözmek için, küfür ya da yumruk, hele silah ya da bıçak kullanamayız. Sadece tartışma, ikna, eleştiri ve özeleştiri yöntemlerini kullanabiliriz. Kısacası, sadece demokratik yöntemleri, kitlelerin konuşmasına izin verme yöntemini kullanabiliriz.

Gerek Parti içinde, gerekse Parti dışında, demokratik merkeziyetçiliği titizlikle uygulamak anlamına gelen, tam bir demokratik hayat olmalıdır. Dürüst bir şekilde meseleleri ortaya getirmeliyiz ve kitlelerin konuşmasına izin vermeliyiz. Lânetlenmek tehlikesi olsa bile gene de onların konuşmalarına izin vermeliyiz. Onların küfürlerinin en kötü sonucu, bizim atılmamız ve bu çeşit işi yapmaya devam edememiz olur, başka göreve veriliriz ya da yerimiz değiştirilir. Bu o kadar kötü bir şey mi?

Niçin bir kimse sadece yükselsin ve hiç aşağı inmesin? Niçin bir kimse sadece bu yerde çalışsın da hiç bir zaman başka bir yere geçirilmesin? Görev ve yer değiştirmenin, haklı olsun ya da olmasın, insanlara iyi geldiğini düşünüyorum. Bu suretle devrimci azimlerini pekiştirirler, çeşitli yeni şartları araştırıp inceleyebilirler ve faydalı bilgilerini arttırırlar. Benim de bu konuda tecrübem oldu ve büyük yarar sağladım. Bana inanmıyorsanız neden kendiniz denemeyesiniz. Su-ma Çien şöyle diyordu: Ven Vang hapsedilmişti ve bunun sonucu, **Çu Yi**'nin gelişmesi oldu; Konfüçyüs çok büyük sıkıntı içindeydi ve böylece **İlkbahar, ve Sonbahar Olaylarını** derledi. Çü Yuan sürgün edilmişti ve böylece **Si Sao**'yu yazdı. Zo Çin kör oldu ve sonra **Kuo-yü**'yü yazdı; Sun-zu kötürüm edildiği zaman askeri stratejiyi çok iyi öğrendi; Sü Pu-vey, Şu krallığına[1] gönderildi ve böylece dünya onun eserini okuyabildi; Han Fey, Çin krallığında hapsedildi ve öfkesini kendine saklıyamadığı için bunu yazıya döktü. Yazılan yüzlerce şiir ve nesir eserden çoğu öfke içindeki ve sıkıntı çeken bilginler tarafından yazılmıştır.[2]

Modern zamanlarda insanların Veng Vang'ın, Çu Yi'yi geliştirmesi ve Konfüçyusun **İlkbahar ve Sonbahar Olaylarını** derlemesi konusunda söylenenlerden şüpheleri olmuştur. Ama bizim bu konuda endişe etmemize gerek yok-bırakalım bu konuları uzmanlar incelesinler! Su-ma Çien bunun doğru olduğuna inanıyordu ve Ven Vang'ın hapsedildiği ve Konfüçyus'un büyük sıkıntı içinde olduğu da bir gerçektir. Zo Çin'in kör olması dışında, Su-ma Çien'in sözünü ettiği şeyler hep, insanların zamanın yüksek yöneticileri tarafın-

dan yanlış bir şekilde ele alınmasıyla ilgilidir. Geçmişte biz de bazı kadroları yanlış bir şekilde ele aldık. İster bu insanları ele alışımızda tamamen ya da isterse kısmen hatalı olalım, hepsi bugünkü şartlara göre temize çıkarılmalı ve hata düzeltilmelidir. Ama genel olarak bu yanlış davranış, yani görevlerini ve yerlerini değiştirme, onların devrimci azmini çelikleştirir ve kitlelerden birçok yeni bilgi kazanmalarını sağlar.

Kadrolarımıza, Yoldaşlarımıza ya da herhangi bir kimseye, eskilerin Ven Vang'ı hapsettiği, Konfüçyus'u aç bıraktığı, Çü Yuan'ı sürgün ettiği ya da Sun zu'nun dizkapaklarını kestiği gibi fark gözetmeksizin hatalı davranılmasını savunmadığımı belirtmeliyim. Ben işlerin bu şekilde yapılmasına taraftar değilim ve buna karşı çıkıyorum. Benim söylemek istediğim insanlık tarihinin her döneminde daima böyle hatalı davranış örneklerinin var olduğudur. Sınıflı toplumlarda böyle durumlar sayısızdır. Sosyalist bir toplumda bile, ister doğru isterse yanlış bir çizgi hâkim olsun, böyle şeyler tamamen önlenemez. Ama gene de bir fark vardır: doğru çizginin hâkim olduğu dönemde kişilerin yanlış bir şekilde ele alındığı farkedilir farkedilmez, insanlar temize çıkarılır ve hata düzeltilir; huzura kavuşmaları ve yeniden başlarını dik tutabilmeleri için onlardan özür dilenir. Ama önderliğin yanlış çizgi izlediği bir dönemde, işleri bu şekilde yapmak imkansız bir hale gelir. O zaman doğru çizgiyi temsil edenlere düşen tek şey, uygun bir fırsattan yararlanarak demokratik merkeziyetçilik yöntemini uygulamak ve inisiyatifi ele alarak hatayı düzeltmektir. Kendileri hata yapan kimselere gelince, yoldaşlar tarafından hataları eleştirildikten, durumları yüksek kademeler tarafından değerlendirildikten ve hataları doğru bir şekilde ele alındıktan sonra, görevleri ya da yerleri değiştirilirse, bu görev ve yer değiştirmenin hatalarını düzeltmede ve yeni bilgi edinmelerinde onlara yardımcı olabileceğini söylemeğe gerek bile yoktur.

Kitlelerin tartışma açmasından ve önderlerden ve önder örgütlerinkinden farklı fikirler ortaya atmasından kor-

kan bazı yoldaşlar var. Meseleler tartışılmaya başlar başlamaz kitlelerin canlılığını bastırıyor ve başkalarının konuşmasına izin vermiyorlar. Bu tavır çok zararlıdır. Partimizin Tüzüğünde ve Devlet Anayasasında demokratik-merkeziyetçilik uygulanacağı yazılıdır, ama onu uygulamıyorlar. Yoldaşlar, bizler devrimciyiz. Eğer halkın davasına zarar verecek türde hataları gerçekten yaptıysak kitlelerin ve yoldaşların fikirlerini almalı ve kendimizi incelemeliyiz. Bu tür kendini inceleme, bazen bir kaç kere tekrarlanmalıdır. Bir defa yeterli değilse ve insanlar tatmin olmamışlarsa o zaman ikinci bir defa yapılmalıdır. Gene tatmin olmazlarsa üçüncü bir defa, hiç kimsenin, hiç bir eleştirisi kalmayıncaya kadar, tekrarlanmalıdır. Bazı eyalet Parti komiteleri bunu yaptılar. Bazı eyaletler daha fazla insiyatif kullanıyor ve herkesin konuşmasına izin veriyorlar. Özeleştiriye daha erken başlayan, 1959'da özeleştiri yaptılar. Geç başlayanlar ise 1961'de yapmaya başladılar. Honan, Kansu ve Çingay gibi bazı eyalet Parti komiteleri kendilerini incelemeye zorlandılar. Bazı raporlara göre, özeleştiri yapmaya ancak şimdi başlayan başka eyaletler de var. Kendini inceleme konusunda ilk adımı sizin atmanız ya da buna zorlanmış olmanız önemli değildir. Hatalarınızı açık yüreklilikle görmek ve onları kabul etmeği ve düzeltmeği istemek ve kitlelerin sizi eleştirmesine izin vermeğe hazır olmak şartiyle, özeleştiriyi erken ya da geç yapmanız önemli değildir. Ancak böyle bir tavır takınırsanız hoş karşılanabilirsiniz.

Eleştiri ve özeleştiri bir yöntem türüdür. Halk içindeki çelişmeleri çözme yöntemidir ve bunda kullanılacak tek yöntemdir. Kullanılacak başka hiç bir yöntem yoktur. Ama tam bir demokratik hayata sahip olmazsak ve demokratik - merkeziyetçiliği doğru bir şekilde uygulamazsak, bu eleştiri ve özeleştiri yöntemi uygulanamaz.

Şimdi bir çok zorlukla karşı karşıya değil miyiz? Kitlelere dayanmazsak ve kitlelerin ve kadroların şevkini harekete geçirmezsek bu zorlukların üstesinden gelemeyiz. Ama durumu kitlelere ve kadrolara açıklamazsanız, kalbinizi onlara açmazsanız ve kendi fikirlerini söylemelerine izin

vermezseniz, sizden hâlâ korkacaklar ve konuşmaya cesaret edemeyeceklerdir. O zaman onların şevkini harekete geçirmek ımkansız olacaktır. 1957'de şöyle demiştim: «Hem merkeziyetçiliğin, hem demokrasinin, hem disiplinin, hem özgürlüğün ve hem irade birliğinin hem de kişisel gönül rahatlığının bulunduğu canlı ve hayat dolu bir siyasi ortam yaratmamız gerekir.» Gerek Parti içinde ve gerekse Parti dışında bu siyasî ortama sahip olmalıyız. Bu siyasî ortam olmadan kitlelerin şevki harekete geçirilemez. Demokrasi olmadan zorlukların üstesinden gelemcyiz. Elbette, merkeziyetçilik olmadan, zorlukların üstesinden gelmek daha da imkansızdır[3] ama demokrasi yoksa merkeziyetçilik de olmaz.

Demokrasi olmadan doğru bir merkeziyetçilik olamaz, çünkü insanların düşünceleri farklıdır, ve şeyleri kavrayışlarında birlik yoksa, o zaman merkeziyetçilik gerçekleştirilemez. Merkeziyetçilik nedir? Merkeziyctçilik, kavrayış, siyaset, planlama, kumanda ve hareket birliğinin sağlanması temelinde doğru fikirlerin merkezileştirilmesidir. Buna merkezi birleşiklik adı verilir. İnsanlar hâlâ meseleleri anlamıyorlarsa, düşündükleri bir şeyler varsa ama onları açıklamamışlarsa, ya da öfkelilerse ama bu öfkelerini hâlâ dışarı vurmamışlarsa, merkezî birleşiklik nasıl gerçekleştirilebilir? Demokrasi olmazsa, tecrübeleri doğru bir şekilde özetleyemeyiz. Demokrasi yoksa, kitlelerden fikirler gelmiyorsa, iyi bir çizgi, iyi genel ve özel siyasetler ve yöntemler ortaya koymak imkansızdır. Yönetici organiarımız iyi bir çizginin, iyi genel ve özel siyaset ve yöntemlerin ortaya konmasında, sadece hammadde işleyen bir fabrika rolünü oynarlar. Hammaddeye sahip olmayan bir fabrikanın herhangi bir işlem yapamayacağını herkes bilir. Hammadde, miktar ve kalite bakımından yeterli değilse, fabrika iyi mamül mallar üretemez. Demokrasi olmadan, aşağı kademelerde neler olup bittiğini bilemezsiniz; durumu berrak bir şekilde göremezsiniz; her yönden yeterli fikir toplayamazsınız; yukarı ve aşağı kademeler arasında hiç bir irtibat olmaz; yüksek kademelerdeki yönetici organlar verdikleri

kararlarda tek yönlü ve yanlış bilgilere dayanırlar, böylece subjektif olmaktan kaçınmak zor olur; kavrayış birliği ile hareket birliğini ve gerçek merkeziyetçiliği sağlamak mümkün olmaz. Konferansımızın bu oturumunda başlıca tartışma konusu ayrılığa karşı çıkmak ve merkezi birleşikliği güçlendirmek değil midir? Demokrasiyi tam olarak geliştirmeyi başaramazsak o zaman bu merkeziyetçilik ve bu birleşiklik doğru mu yoksa yanlış mı olur? Gerçek mi yoksa boş mu olur? Hatasız mı yoksa hatalı mı olur? Tabii ki yanlış, boş ve hatalı olur.

Merkeziyetçiliğimiz, demokratik temeller üzerine inşa edilmiştir; proletaryanın merkeziyetçiliği geniş demokratik temellere dayanır. Çeşitli kademelerdeki Parti komitesi, merkezi önderliği uygulayan organdır. Ama Parti komitelerinin önderliği kollektif bir önderliktir; meselelere sadece birinci sekreter tarafından keyfî olarak karar verilemez. Parti komiteleri içinde demokratik-merkeziyetçilik biricik çalışma tarzı olmalıdır. Birinci sekreter ve diğer sekreterler ve komite üyeleri arasındaki ilişki, azınlığın çoğunluğa uyması ilişkisidir. Meselâ, Daimi Komite ve Siyasî Büroda buna benzer durumlar sık sık ortaya çıkar: ben bir şey söylediğim zaman, ister doğru isterse hatalı olsun, herkes benden farklı düşünüyorsa, çoğunlukta oldukları için, onların görüşlerini kabul ederim. Bana, bazı eyalet Parti komitelerinde, bölge Parti komitelerinde ve il Parti komitelerinde, bütün meselelerde birinci sekreter ne derse onun uygulandığı durumlar olduğu söylendi. Bu, oldukça yanlıştır. Bir kişinin her söylediğinin yapılması saçmalıktır. Günlük işleri değil, önemli konuları kastediyorum. Bütün önemli konular kollektif bir şekilde tartışılmalı, değişik fikirler ciddi bir şekilde dinlenmeli ve durumun karmaşıklığı ve tarafsız olmayan fikirler de mutlaka tahlil edilmelidir. Bir durumun çeşitli yönleri hakkında çeşitli imkân ve tahminler, yani, hangilerinin iyi, hangilerinin kötü, hangilerinin kolay, hangilerinin zor, hangilerinin mümkün ve hangilerinin imkânsız olduğu dikkate alınmalıdır. Gerek ihtiyatlı gerekse çok dikkatli olmak için her çaba sarfedilmelidir.

Aksi halde, tek adam diktatörlüğü olur. Böyle birinci sekreterlere demokratik-merkeziyetçiliğin «takım kaptanları» değil, diktatör adı verilmelidir. Bir zamanlar Batı Çu'nun diktatörü denen bir Siang Yü vardı. Kendi fikirlerinden farklı fikirleri dinlemekten nefret ederdi. Ona öğüt vermeyi teklif eden, onun için çalışan Fan Zeng adlı bir adamı vardı ama Siang Yü onu dinlemedi. Kao-zu adıyla Han imparatoru olan, kendininkinden farklı fikirleri daha kolay kabul eden Liu Pang adlı başka adam daha vardı. Li Yi-çi adlı bir aydın Liu Pang'ı görmeye gitti ve kendisini Konfüçyus okuluna mensup bir bilgin olarak tanıttı. Liu Pang, «Savaş var, bilginleri görmek istemiyorum», diye haber yolladı. Li Yi-Çi birden parladı. Kapıcıya «Derhal içeri git ve benim Kao yang'dan gelen bir sarhoş olduğumu, bilgin filan olmadığımı söyle», dedi. Kapıcı içeri gitti ve Li Yi-çi'yi öyle tanıttı. Liu Pang, «İyi, onu içeri alın», dedi. İçeri davet edildiği sırada Liu Pang ayaklarını yıkıyordu ama onu karşılamak için hemen ayağa kalktı. Ama Li Yi-çi, bir bilgini görmeği reddeden Liu Pang'a hâlâ kızgındı ve ona şöyle bağırdı: «Dünyayı fethetmeği istiyor musun yoksa istemiyor musun? Büyüklerini niçin hor görüyorsun?» O sırada Li Yi-çi altmışını aşmıştı ve Liu Pang'dan daha yaşlıydı. Bu yüzden kendisi için «büyüklerin» sözünü kullanabiliyordu. Bu sözler karşısında Liu Pang özür diledi ve hemen Çen-liu ülkesini zaptetmek için Li Yi-çi'nin öne sürdüğü planı kabul etti. Bu olay, **Şi-ci**'deki[4] Li Yi-çi ve Çu Çien'in biyografilerinden okunabilir.

Liu Pang, feodal dönemin tarihçilerinin, öğüt dinleyen, akan bir nehir gibi gevşek ve rahat, dürüst ve geniş görüşlü bir adam olarak adlandırdıkları bir kimseydi.. Liu Pang, Siang Yü ile birçok yıl savaştı. Sonunda Liu Pang kazandı ve Siang Yü yenildi. Bu sadece tesadüf değildi. Şimdi, feodal dönemin Liu Pang'ı kadar bile olamayan ve biraz Siang Yü'ye benzeyen bazı birinci sekreterlerimiz var. Bu yoldaşlar düzelmezlerse, görevlerini kaybederler. **Diktatör Karısına Allahaısmarladık Diyor**[5] adlı oyunu hepiniz bilirsiniz; düzelmezlerse bu yoldaşların da karılarına allahaısmarladık di-

yecekleri gün mutlaka gelecektir. **(Gülüşmeler)** Bunu neden bu kadar dobra dobra söylüyorum? Bazı yoldaşların olayları yeniden doğru bir şekilde düşünmelerini sağlamak için iğneleyici olmak ve onlara acı vermek niyetindeyim de ondan. Bir iki gece uyuyamazlarsa iyi olur. Uyuyabilirlerse, bundan memnun olmam çünkü, bu, henüz acı duymadıkları anlamına gelir.

Kendi fikirlerine zıt fikirleri dinlemeye tahammül edemeyen ve eleştirilmeye tahammül edemeyen bazı yoldaşlar var. Bu çok yanlıştır. Bu konferans sırasında, bir eyalet, çok canlı bir şekilde başlayan bir toplantı düzenledi ama eyalet Parti sekreteri gelir gelmez toplantıya bir sessizlik çöktü ve kimse konuşmaz oldu. Eyalet Parti Sekreteri Yoldaş, toplantılara katılmaktaki amacın nedir? Niçin kendi odanda oturup meseleleri düşünmüyor ve başkalarının da tartışmaya katılmasına izin vermiyorsun? Böyle bir ortam yaratılmışsa ve insanlar senin önünde konuşmaya cesaret edemiyorlarsa, o zaman sana uzak durmak düşer. Hatalar yaptıysan, o zaman özeleştiri yapmalısın, başkalarının konuşmasına izin vermelisin ve başkalarının seni eleştirmesine izin vermelisin. Geçen yıl 12 Haziran'da, Merkez Komitesi tarafından toplantıya çağrılan Pekin Konferansının son gününde kendi eksikliklerim ve hatalarım hakkında konuştum. Yoldaşların söylediklerimi kendi çeşitli eyalet ve bölgelerine ulaştırmalarını istediğimi söyledim. Daha sonra, benim hatalarım saklanabilirmiş, saklanması gerekirmiş gibi, birçok bölgenin benim mesajımı almadığını öğrendim. Yoldaşlar, bunlar saklanmamalıdır. Merkezin yaptığı her hata benim doğrudan sorumluluğum altında olmalıdır ve Merkez Komitesinin Başkanı olduğum için hatada benim de dolaylı bir payım vardır. Başka insanların sorumluluklarını üzerlerinden atmalarını istemiyorum, sorumluluk taşıyan bazı başka yoldaşlar da vardır ama en başta sorumlu olan ben olmalıyım. Eyalet komite sekreterleri, bölge Parti komite sekreterleri il Parti komite sekreterleri, **mahalle** Parti sekreterleri ve diğer sekreterler, fabrika komite sekreterleri ve komün Parti Komite sekreterleri olan sizler, hepiniz,

birinci sekreterlik görevini üzerinize aldığınıza göre, çalışmadaki hataların ve eksikliklerin sorumluluğunu da üstlenmelisiniz.

Aranızda sorumluluğu üzerinden atan ya da sorumluluk almaktan korkan, insanların konuşmasına izin vermeyen, kendisini kaplan zanneden ve inine kimsenin dokunmaya cüret edemeyeceğini düşünen kim varsa, yüzde yüz yenilgiye uğrayacaktır. İnsanlar, siz isteseniz de istemeseniz de konuşacaklardır. Sahiden hiç kimsenin senin gibi bir kaplanın inine dokunmağa cesaret edemiyeceğini mi sanıyorsun? Hiç merak etme, pek güzel edecektir!

Ülkemizde halk demokrasisini ve Parti içi demokrasiyi tam olarak geliştirmedikçe ve proletarya demokrasisi sistemini tam olarak uygulamadıkça, gerçek proletarya merkeziyetçiliğini sağlamak imkansız olacaktır. Yüksek derecede bir demokrasi olmadan yüksek derecede bir merkeziyetçilik olmadan, sosyalist bir ekonomi kurmak imkansızdır. Ülkemiz sosyalist bir ekonomi kurmazsa, nasıl bir durumda oluruz? Gerçekte bir burjuva ülkesi haline dönüşen Yugoslavya gibi bir ülke oluruz; proletarya diktatörlüğü, bir burjuva diktatörlüğüne, gerici faşist bir diktatörlüğe dönüşür. Bu en fazla uyanıklık göstermemiz gereken bir meseledir. Yoldaşların bu konuda bir hayli düşüneceklerini umuyorum.

Demokratik-merkeziyetçilik sistemi olmadan, proletarya diktatörlüğü sağlamlaştırılamaz. Halk içinde demokrasi uygulamak ve halkın düşmanları üzerinde diktatörlük uygulamak: bu iki yön birbirinden ayrılmayan şeylerdir. Bu iki yön birleştirildiği zaman, bu proletarya diktatörlüğü olur, ya da demokratik halk diktatörlüğü adı verilebilir. Sloganımız şudur: «Proletarya önderliğinde ve işçi köylü ittifakına dayanan bir demokratik halk diktatörlüğü» Proletarya, önderliğini nasıl uygular? Komünist Partisi vasıtasıyla. Komünist Partisi proletaryanın öncüsüdür. Proletarya, sosyalist devrimi ve sosyalist inşayı onaylayan, destekleyen ve ona katılan bütün sınıf ve tabakalarla birleşir ve gerici sınıflar ve onların kalıntıları üzerinde diktatörlük uy-

gular. Ülkemizde insanın insan tarafından sömürülmesi sistemi şimdiden ortadan kaldırılmıştır. Toprak ağası sınıfının ve burjuvazinin iktisadî temelleri ortadan kaldırılmıştır. Gerici sınıflar artık eskiden oldukları kadar azgın değildirler. Meselâ artık ne 1949 yılında Halk Cumhuriyeti kurulduğu zaman oldukları kadar ne de 1957'de sağ-kanat burjuvazi bize çılgınca saldırdığı zaman oldukları kadar azgın değiller.[6] Bundan dolayı, onlardan gerici sınıfların kalıntıları diye sözediyoruz. Ama bu kalıntıları asla küçümseyemeyiz. Onlara karşı mücadele etmeğe devam etmeliyiz. Devrilmiş olan gerici sınıflar hâlâ geri dönmeyi planlıyorlar. Sosyalist bir toplumda hâlâ yeni burjuva unsurlar yaratılabilir. Bütün sosyalist dönem boyunca sınıflar ve sınıf mücadelesi hâlâ vardır ve bu sınıf mücadelesi uzun, karmaşık ve hatta bazen bir şiddet olayıdır. Diktatörlük araçlarımız zayıflatılmamalı aksine güçlendirilmelidir. Güvenlik sistemimiz doğru çizgiyi izleyen yoldaşların elindedir. Bazı yerlerde güvenlik dairelerinin kötü insanların elinde olması mümkündür. Güvenlik çalışmalarıyla ilgilenenler arasında kitlelere veya Partiye dayanmayan bazı yoldaşlar da var. Karşı-devrimcileri tasfiye çalışmasında, onları, Parti komitelerinin önderliğinde kitlelerin yardımıyla tasfiye etmek çizgisini izlemiyorlar. Sadece gizli çalışmaya, sözümona profesyonel çalışmaya dayanıyorlar. Profesyonel çalışma gereklidir; karşı devrimci unsurların hakkından gelmek için izleme ve yargılama yöntemlerini kullanmak mutlaka gereklidir. Fakat en önemli şey Parti komitesinin önderliği altında kitle çizgisini uygulamaktır. Bütün gerici sınıflar üzerinde diktatörlük söz konusu olduğu zaman, kitlelere ve Partiye dayanmak özellikle önemlidir. Gerici sınıflar üzerinde diktatörlük uygulamak, bütün gerici insanları tamamen ortadan kaldırmamız gerektiği değil, onların ait oldukları sınıfları ortadan kaldırmamız gerektiği anlamına gelir. Onları yeniden biçimlendirmek ve yeni insanlar haline getirmek için uygun yöntemler kullanmalıyız. Geniş bir halk demokrasisi olmadan, proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştıramayız ve siyasi iktidar istikrarsız olur. Demok-

rasi olmadan, kitleler harekete geçirilmeden, kitle denetimi olmadan, gerici ve kötü unsurlar üzerinde etkili bir diktatörlük uygulamak ve onları yeniden biçimlendirmek imkansız olur. Böylece karışıklık çıkarmağa devam ederler ve bir geri dönüş tezgahlayabilirler. Bu konu uyanıklık gerektirir ve yoldaşların bunu da uzun uzun düşüneceklerini umuyorum.

3 — Hangi sınıflarla birleşmeliyiz?

Hangi sınıflarla birleşmeliyiz? Hangi sınıflara baskı uygulamalıyız? Bu bir temel tutum meselesidir.

İşçi sınıfı, köylü sınıfıyla, şehir küçük burjuvazisi ve yurtsever millî burjuvaziyle birleşmelidir; en başta köylü sınıfıyla birleşmelidir. Aydınlar, mesela, bilim adamları, mühendisler, teknisyenler, öğretmenler, yazarlar, sanatçılar, aktörler, tıp işçileri ve gazeteciler, bir sınıf meydana getirmezler; ya burjuvazinin ya da proletaryanın yanında yer alırlar. Biz sadece devrimci aydınlarla mı birleşiriz? Hayır. Yurtsever oldukları sürece onlarla birleşiriz ve çalışmalarını sürdürmelerine izin veririz. İşçiler, köylüler, şehirli küçük burjuva unsurlar, yurtsever aydınlar, yurtsever kapitalistler ve diğer yurtseverler hep birlikte bütün ülke nüfusunun % 95'inden fazlasını oluştururlar. Demokratik halk diktatörlüğümüz altında bunların hepsi, halk sınıflamasına dahildir. Ve halk içinde demokrasi uygulamalıyız.

Demokratik halk diktatörlüğünün baskı uygulayacakları şunlardır: toprak ağaları, zengin köylüler, karşı-devrimci unsurlar, kötü unsurların ve anti-komünist sağcıların temsil ettikleri sınıflar, toprak ağası sınıfı ile gerici burjuvazidir. Bu sınıflar ve kötü insanlar nüfusun % 4 ya da 5'ini oluştururlar. Bunlar düzelmeğe zorlamamız gereken insanlardır. Demokratik halk diktatörlüğünün karşı olduğu insanlar bunlardır.

Hangi safta yer alıyoruz? Bütün ülke nüfusunun % 95'inden fazlasını oluşturan halk kitlelerinin yanında mı yer

alıyoruz? Yoksa bütün ülke nüfusunun % 4'ünü ya da 5'ini oluşturan toprak ağalarının, zengin köylülerin, karşı-devrimci unsurların, kötü unsurların ve sağcıların yanında mı yer alıyoruz? Halk kitlelerinin yanında yer almalıyız ve kesinlikle halkın düşmanlarının yanında yer almamalıyız. Bu, bir marksist-leninistin temel tutumu meselesidir.

Bu, gerek ülkemiz içinde ve gerekse uluslararası alanda geçerlidir. Bütün ülkelerin halkları, (dünya) nüfusunun % 95'inden fazlasını oluşturan büyük halk kitleleri, hiç şüphesiz devrim istiyor hiç şüphesiz marksizm-leninizmi destekliyor ve revizyonizmi destekleyemez. Bazıları geçici olarak revizyonizmi destekleyebilirler ama sonunda onu reddedeceklerdir. Hepsi yavaş yavaş uyanacaklar ve emperyalizme ve çeşitli milletlerin gericilerine karşı koyacaklardır; hepsi revizyonizme karşı çıkacaklardır. Gerçek bir marksist-leninist kararlı bir şekilde dünya nüfusunun % 95'inden fazlasını oluşturan halk kitlelerinin yanında yer almalıdır.

4 — Objektif dünya hakkında belli bir kavrayış kazanmak

Objektif dünya hakkında belli bir kavrayış kazanırken, zaruretler dünyasından özgürlükler dünyasına bir sıçrama yaparken, insan bir süreçten geçmelidir. Çin'in demokratik devrimi nasıl yürüteceği meselesi hakkında Partimizin kavrayışı tam bir birliğe ulaşmadan önce, Partinin 1921'de kuruluşundan, 1945'deki Yedinci Kongreye kadar aradan tam 24 yıl geçti. Bu arada, 1942 baharından 1945 yazına kadar tamamı üç buçuk yıl süren, bütün Parti Çapında Düzeltme Hareketi tecrübesini yaşadık. Bu, demokrasi yönetimini uygulayan yani, hatayı yapan kim olursa olsun, hatalarını kabul etmesi ve düzeltmesi şartıyla, her şeyin yoluna girdiği ve hatalarını kabul etmesinde ve düzeltmesinde herkesin ona yardımcı olduğu derin bir araştırma hareketiydi. Buna, «gelecekte daha dikkatli olmak için geçmişten ders almak; hastayı kurtarmak için hastalığı tedavi etmek»,

«başlangıç noktası olarak birlik isteğini almak, eleştiri veya mücadeleden geçmek, doğru ile yanlış arasında ayırım yapmak ve yeni bir temelde, yeni bir birliğe ulaşmak» adı verildi. «Birlik-eleştiri-birlik» formülü o sırada yaratıldı. Düzeltme Hareketi bütün Partili yoldaşların kavrayış birliğine varmalarına yardım etti. Demokratik devrimin nasıl yürütüleceği meselesi ile Parti çizgisinin ve çeşitli somut siyasetlerin ortaya konması meselelerinin tümü o sırada ve özellikle Düzeltme Hareketinden sonra tamamen çözümlendi.

Partinin kurulmasıyla, Japonya'ya karşı Direnme Savaşı arasında, iki zafer ve iki yenilgi tecrübesi yaşadığımız Kuzey Seferi Savaşı ve on yıllık Toprak Devrimi Savaşı oldu. Kuzey Seferi Savaşı zafer kazandı ama 1927'de devrim bir yenilgiye uğradı. Toprak Devrimi Savaşında büyük zaferler kazandık, Kızıl Ordu 300.000 kişilik bir güç haline geldi ama sonra yeniden aksiliklerle karşılaştık ve Uzun Yürüyüşten sonra 300.000 kişi 20.000 küsura indi. Kuzey Şensi'ye vardıktan sonra bu sayı biraz arttı ama gene de 30.000'e varmıyordu. Yani hâlâ başlangıçtaki 300.000'in onda birinden azdı. Son tahlilde hangisi daha güçlüydü, başlangıçtaki 300.000 kişilik ordu mu yoksa 30.000'nin altındaki ordu mu? Böylesine büyük aksiliklerle karşılaşarak, böylesine zorluklarla mücadele ederek çelikleşmiş, tecrübe kazanmış, yanlış çizgimizi düzeltmiş ve doğru çizgiyi, yeniden hakim kılmıştık. Bunun için 30.000 kişiden az olan ordu, başlangıçtaki 300.000 kişilik ordudan daha güçlüydü. Liu Şao-çi Yoldaş, raporunda, son dört yıl içinde çizgimizin doğru olduğunu ve başarılarımızın esas yönü teşkil ettiğini söyledi; pratik çalışmalarımızda bazı hatalar yaptık ve bazı zorluklarla karşılaştık, ama tecrübe kazandık; bu yüzden eskisinden daha zayıf değil, aksine daha güçlüyüz. Aslında, gerçek durum zaten böyledir. Demokratik devrim sırasında önce zafer, sonra yenilgi ve sonra yeniden zafer ve yeniden yenilgi tecrübelerini yaşadıktan ve ikisini (zaferi ve yenilgiyi) kıyasladıktan sonradır ki, ancak, Çin'in bu objektif gerçeğini kavramağa başladım. Japonya'ya Karşı Di-

renme Savaşının arifesinde ve bu savaş sırasında, **«Çin Devrimci Savaşında Strateji Meseleleri»**, **«Uzun Süreli Savaş Üzerine»**, **«Yeni Demokrasi Üzerine»**, **«Komünist Dergisine Önsöz»** gibi birkaç makale yazdım ve Merkez Komitesi için siyaset ve strateji üzerine birkaç belge taslağı hazırladım. Bütün bunlar devrimci tecrübeyi özetlemeye hizmet etti. Bu makale ve belgeler ancak o sırada yazılabilirdi, daha önce değil, çünkü bu büyük fırtınalardan geçinceye ve iki zaferimizi iki yenilgimizle kıyaslayabilinceye kadar henüz yeterli tecrübeye sahip değildim ve Çin devriminin kanunlarını henüz tam olarak kavrayamıyordum.

Genel olarak konuşursak, Çin'in objektif gerçeğini kavrayanlar, Komünist Enternasyonal'deki Çin meseleleriyle ilgili yoldaşlar değil, biz Çinliler olduk. Kısacası Komünist Enternasyonal'deki bu yoldaşların Çin toplumunu, Çin milletini ve Çin devrimini anlamadıklarını veya anlamakta tamamen başarısızlığa uğradıklarını' söyleyebiliriz. Bırakın yabancı yoldaşları, uzun zaman için biz bile Çin'in objektif gerçeği hakkında berrak bir kavrayışa sahip değildik! Ancak Japonya'ya Karşı Direnme döneminde gerçek duruma uygun bir genel Parti çizgisi ve eksiksiz bir dizi somut siyaset formüle ettik. Oysa O zamana kadar, yirmi yılı aşkın bir süredir devrim yapmaktaydık. Önceki yıllar boyunca epey karanlıkta çalışıyorduk. Herhangi bir kimse, herhangi bir yoldaşın mesela Merkez Komitesinin herhangi bir üyesinin ya da benim, başlangıçtan beri Çin devriminin kanunlarını tam olarak anladığını iddia edecek olursa, bol keseden atıyor demektir. Ona kesinlikle inanılmamalıdır. Çünkü hiç de öyle olmadı. Geçmişte ve özellikle başlangıçta, bütün enerjimiz devrime yönelmişti ama devrimin nasıl yapılacağı neyi değiştirmek istediğimiz, neyin önce ve neyin sonra geleceği ve neyin gelecek döneme kadar beklemesi gerektiği meselelerinin hiç biri oldukça uzun bir dönem boyunca, doğru bir şekilde kavranmamıştı ya da onların tam olarak kavranmamış olduğunu söyleyebiliriz.

Demokratik devrim döneminde Çin Komünist Partimizin nasıl birçok zorlukta karşılaştıktan sonra, Çin devrimi-

nin kanunlarını başarıyla anlamaya başladığını anlatmaktaki, bu tarihi olayları ortaya getirmekteki amacım, yoldaşlarımızın bir şeyi değerlendirmelerine yardım etmektir: Sosyalist inşa kanunlarının kavranması bir süreçten geçmelidir. Başlangıç noktası olarak pratiği almalı, hiç bir tecrübesi olmamaktan, biraz tecrübesi olmaya, biraz tecrübesi olmaktan, daha fazla tecrübesi olmaya; henüz tam olarak kavranmamış olan zaruretler dünyasındaki sosyalizmin inşasından, yavaş yavaş körlüğümüzü yenmeğe ve objektif kanunları anlamaya geçerek, böylece özgürlük kazanmak, bilgimizde bir sıçrayış sağlamak ve özgürlük dünyasına ulaşmak.

Sosyalist inşaya gelince, bu konudaki tecrübemiz hala eksiktir. Bu konuyu, çok az sayıda ülkenin kardeş partilerinin delegeleriyle tartıştım Ve onlara sosyalist bir ekonomi inşa etmede hiç tecrübemiz olmadığını söyledim.

Bu konuyu, aralarında Snow adlı bir Amerikalının da bulunduğu kapitalist ülkelerden gelen birçok gazeteciyle de tartıştım. Snow uzun zamandır Çin'e gelmek istiyordu, 1960'da gelmesine izin verdik. Onunla bir tartışma yaptım. Ona «Bildiğiniz gibi bir takım tecrübelerimiz, ve siyaset, askeri işler ve sınıf mücadelesi konularında genel ve özel siyasetlerimiz ve yöntemlerimiz var; ama sosyalist inşaya gelince, geçmişte hiç bir zaman böyle bir şey yapmadık ve hâlâ hiç tecrübemiz yok. 'On bir senedir bu işi yapmıyor musunuz?' diyebilirsiniz. Evet, on bir senedir yapıyoruz ve hâlâ bilgimiz ve tecrübemiz eksik. Biraz tecrübe sahibi olmaya başlıyorsak da, henüz fazla değil,» dedim. Snow, Çin'in uzun vadeli inşa planı hakkında bir şeyler söylememi istedi. «Bilmiyorum» dedim. «Çok temkinlisiniz» karşılığını verdi. Ben, «Bu temkinli olmak meselesi değil. Sadece gerçekten bilmiyorum, kesin olarak hiç tecrübemiz yok, hepsi bu» dedim. Yoldaşlar, bilmediğimiz bir gerçektir, gerçekten tecrübe eksikliğimiz var ve öyle bir uzun vadeli plana sahip olmadığımız da bir vakıadır. 1960, bir çok zorlukla karşı karşı karşıya kaldığımız bir yıl oldu. 1961'dc, Montgomcry'le yeniden bu konuların sözünü ettiğimiz bir tartışma yaptım.

«Bir elli yıl sonra müthiş olacaksınız.» dedi. Elli yıl içinde değil ama elli yıl sonra, güçlü olabileceğimizi ve başka devletleri «istila» edebileceğimizi söylemek istiyordu. 1960'da Çin'e geldiği zaman bana görüşlerini açıkladı. Ben, «Bizler marksist-leninistiz, devletimiz de kapitalist bir devlet değil, sosyalist bir devlettir, işte bu yüzden değil yüz yıl sonra, on bin yıl sonra bile hiç bir yeri istila etmeyiz. Güçlü bir sosyalist ekonomi inşa etmeye gelince, Çin'de buna elli yıl yetmez; yüz yıl hatta daha da uzun sürebilir. Sizin ülkenizde kapitalizmin gelişmesi birkaç yüzyıl sürdü. O sırada hala Orta Çağ'da olan onaltıncı yüzyılı da saymayalım. On yedinci yüzyıldan bugüne kadar 360 yıl geçti. Ülkemizde büyük ve güçlü bir sosyalist ekonomi inşa etmenin yüzyıldan daha fazla süreceğini sanıyorum.» dedim. Onyedinci yüzyıl hangi dönemdi? Çin'de, Ming hanedanının sonu ve Çing hanedanının başlangıcıydı. Bir yüzyıl sonra, onsekizinci yüzyılın ilk yarısı, Çing hanedanının **Çien-Lung dönemiydi. Kırmızı Odanın Rüyası**'nın yazarı Zao Süeh-çin o dönemde yaşadı. O dönem, feodal sistemden memnun olmayan Çia Pao-yü karakterini yaratan dönemdi. Çien-lung döneminde Çin'de kapitalist üretim ilişkileri daha o zamandan filizlenmişti, ama hala feodal bir toplum niteliğindeydi. Bu **Umut Bahçesi**[9] adlı kitaptaki karakterlerin toplumsal ortamını oluşturuyordu. Bundan önce, onyedinci yüzyılda, birkaç Avrupa ülkesi daha o zamandan kapitalizmi geliştirme süreci içine girmişti. Kapitalist üretim güçlerinin bugünkü durumlarına gelebilmeleri üç yüz yıldan fazla sürdü. Sosyalizm birçok yönden kapitalizmden üstündür ve ülkemizin iktisadî gelişmesi, kapitalist ülkelerin gelişmesinden çok daha hızlı olabilir. Ama Çin'in büyük bir nüfusu vardır, kaynaklarımız kıttır ve ekonomimiz geridir; işte bu yüzden benim görüşüme göre üretim gücümüzü, yüz yıldan kısa bir süre içinde, en ileri kapitalist ülkelerin düzeyine ulaştıracak ve onları geçecek bir hızla geliştirmemiz imkansızdır. Eğer sadece 20-30 yıl, mesela bazılarının tahmin ettiği gibi 50 yıl sürerse, o zaman bu, övgüye değer, fevkalâde bir şey olur. Ama yoldaşlar, zorlukların çok olacağını düşünerek bu dönemin

daha uzun süreceğini hesaplarsak daha iyi ederiz derim. Büyük ve güçlü bir kapitalist ekonomi inşa etmek üçyüz, dörtyüz yıl sürmüştür; biz de ülkemizde büyük ve güçlü bir sosyalist ekonomiyi elli ya da yüz yıl içinde inşa etsek ne olur? Önümüzdeki elli ya da yüzyıl, dünya toplumsal sistemin de temel değişmelerin yer aldığı destansı bir dönem, geçmişteki hiç bir çağla kıyaslanamayacak kadar dünyayı saran bir dönem olacaktır. Böyle bir dönemde yaşadığımız için, geçmiş dönemlerin mücadele biçimlerinden birçok yönde ayrılan büyük mücadeleleri sürdürmeye hazır olmalıyız. Bu görevi yerine getirmek amacıyla, marksizm-leninizmin evrensel gerçeğini, Çin'de sosyalist inşanın somut gerçeğiyle ve gelecekteki dünya devriminin somut gerçeğiyle kaynaştırmak için elimizden geleni yapmalıyız; pratik yoluyla yavaş yavaş mücadelenin objektif kanunlarını kavranıaya başlamalıyız. Cahilliğimiz yüzünden birçok yenilgiye uğramaya ve gerilemelerle karşılaşmaya hazır olmalıyız; bu suretle tecrübe sahibi olacağız ve nihaî zaferi kazanacağız. Olaylara bu açıdan baktığımız zaman sosyalist inşanın uzun bir zaman alacağını düşünmenin birçok yararı vardır; aksine kısa bir dönem hayal etmek zarar getirebilir.

Sosyalist inşa çalışmamızda hâlâ çok büyük ölçüde körce davranıyoruz. Sosyalist ekonomi bizim için birçok yönden hâlâ, henüz anlaşılmamış bir zaruretler ülkesidir. Örnek olarak beni alın: iktisadî inşa çalışmasında hâlâ kavramadığım birçok konu var. Sanayi ve ticareti hâlâ çok fazla kavramıyorum. Tarımı bir parça kavrıyorum ama bu nisbî olarak böyle, gene de çok fazla kavramıyorum. Tarımı daha derin bir şekilde kavramak için insanın pedolojiyi, botaniği, tahıl üretimini, tarım kimyasını, tarımın makinalaştırılmasını v.s. anlaması gerekir. Aynı zamanda, tahıl, pamuk, yağ, kenevir, ipek, çay, şeker, sebzeler, tütün, tıbbi otlar ve çeşitli tarım ürünleri vb. gibi, birçok tarım üretimi biçimleri de var. Hayvancılık ve ormancılık da var. Ben Vilensky'nin pedolojisine inanan biri kimseyim. Vilensky, pedoloji konusundaki eserlerinde çiftçiliğin, ormancılığın ve hayvancılığın birleştirilmesini savundu. Bu üç yönlü birleşmeye sa-

hip olmamız gerektiğini düşünüyorum, yoksa tarım zarar görür. Yoldaşlar, çalışmalarınızdan arta kalan birkaç dakikanız olduğu zaman, bu tarım üretimi meselelerini ciddi bir şekilde düşünmenizi öneririm. Ben de daha çok incelemek isterdim. Bununla beraber, şimdiye kadar, bu konularda bilgim çok azdı. Sistemle ve üretim ilişkileriyle ilgili konulara daha çok önem verdim. Üretim güçlerini çok az biliyorum. Bütün olarak Partimize gelince, sosyalist inşa hakkındaki bilgimiz çok yetersizdir. Şimdiden sonra tecrübelerimizi özetlemeye zaman ayırmalı ve yoğun çalışmayla ve pratik içinde, sosyalist inşanın kanunlarını ortaya çıkararak, yavaş yavaş kavrayışımızı derinleştirmeliyiz. Bir çok yoğun çalışma ve derin araştırmalar yapmalıyız. Tesbit edilmiş bir yerde yerleşmek için köylük bölgelere gitmeliyiz. Üretim tugaylarına ve üretim ekiplerine gitmeli ve yerleşmeliyiz ve fabrikalara ve imalathanelere gitmeliyiz. Araştırma ve inceleme yapmaya gelince, eskiden oldukça iyi bir şekilde yapardık ama şehirlere geldiğimizden beri bu meseleyi artık ciddi bir şekilde ele almıyoruz. 1961'de bunu bir kere daha savunduk ve şimdi bazı değişiklikler oldu. Ama önder kadrolar, özellikle yüksek-kademedeki önder kadrolar arasında bazıları ve bölgeler, daireler ve işletmeler hâlâ bu tarzı uygulamaya başlamadılar. Tesbit edilen yerlere hâlâ gitmemiş olan bazı eyalet sekreterleri var. Eyalet sekreterleri kendileri gitmezlerse, bölge Parti sekreterlerinin ve il Parti sekreterlerinin gidip yerleşmelerini nasıl isteyebilirler? Bu iyi değildir, değiştirilmelidirler.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından bu yana on iki sene geçti. Bu oniki yıl sekiz yıllık bir birinci döneme ve dört yıllık bir ikinci döneme ayrılabilir: 1950'den 1957'nin sonuna kadar geçen süre ilk sekiz yılı oluşturur; 1958'den bugüne kadar geçen sürede ikinci dört yıldır. Bu konferansımızda, ilk olarak geçmiş çalışmalarımızın tecrübelerini, esas olarak, dört yıllık ikinci dönemin tecrübelerini özetledik. Bu özet Liu Şao-çi yoldaşın raporunda yansıtılmıştır. Çeşitli alanlarda somut siyasetleri şimdiden formüle ettik, ediyoruz ya da edeceğiz. Halen formüle ettiklerimiz,

köylük bölgelerde çalışma üzerine altmış kural, sanayi işletmeleri üzerine yetmiş kural, yüksek öğrenim üzerine altmış kural ve bilimsel araştırma üzerine kırk kural gibi şeylerdir. Bütün bu kural tasarıları ya şimdiden uygulandı ya da şu anda denenmektedir; gelecekte yeniden gözden geçirilecekler. Bazıları büyük ölçüde değişikliğe ihtiyaç gösterebilir. Formüle edilmekte olan bu kurallar arasında, ticaret kuralları da vardır. Gelecekte formüle edilecek kurallar arasında ise orta okul ve ilk okul eğitimi[9] hakkında kurallar var. Partimizin, ve hükümet ve kitle organlarının çalışması hakkında bazı kuralları da formüle etmeliyiz. Ordu şimdiden bazı kurallar formüle etmiştir. Kısacası, doğru çizgide gelişmeleri için, sanayide, tarımda, ticarette, eğitimde, orduda, hükümette ve Partide bu yedi çalışma alanında doğru bir şekilde tecrübeleri özetlemeli ve şartlarımıza uygun bir dizi eksiksiz genel ve özel siyaset ve yöntem bulmalıyız. Sadece Genel Çizgiye sahip olmak yetmez; aynı zamanda sanayi, tarım, ticaret, eğitim, ordu, hükümet ve Parti alanlarında Genel Çizginin önderliğinde şartlarımıza uygun bir dizi eksiksiz somut genel ve özel siyaset ve yöntem de olması gerekir. Ancak o zaman, kitleleri ve kadroları ikna etmek mümkündür. Kavrayış ve hareket birliğine sahip olmaları amacıyla onları eğitirken, bunları, eğitim malzemesi olarak kullanmalıyız. Ancak o zaman, devrim ve inşa görevinde zafer kazanmak mümkün olur; aksi halde başaramayız. Bu noktada, daha Japonya'ya karşı Direnme Savaşı sırasında bile derin bir kavrayışımız vardı. O sırada bu şekilde davrandık ve bunun için kadrolar ve kitleler demokratik devrim döneminin eksiksiz bir dizi somut genel ve özel siyasetleri hakkında kavrayış birliğine sahiptiler ve dolayısıyla hareket birliği de vardı. Bu yüzden o dönemin demokratik devrim görevinde zafer kazandık. Bunu herkes biliyor. Sosyalist devrim ve inşa döneminde, ilk birkaç yıldaki devrimci görevlerimiz şunlardı: köylük bölgelerde, feodal toprak sisteminin değiştirilmesini tamamlamak ve sonra tarımda kooperatifleşmeyi uygulamak; şehirlerde ise, kapitalist sanayi ve ticaret işletmelerinin sosyalist dö-

nüşümünü gerçekleştirmek. O sırada iktisadî inşa alanındaki görevimiz, ekonomiyi onarmak ve birinci beş-yıllık planı uygulamaktı. O sırada gerek devrim gerekse inşa için, objektif şartlara uygun ve çok fazla ikna gücü olan Genel bir Çizgiye sahiptik. Aynı zamanda Genel Çizginin önderliği altında eksiksiz bir dizi genel ve özel siyasetlere ve yöntemlere de sahiptik. Bu yüzden kadroları ve kitleleri eğitebildik, kavrayışlarında birlik sağlayabildik ve çalışma nisbeten iyi bir şekilde yürütüldü. Bunu da herkes biliyor. Ama o günlerde, iktisadî inşada hiç tecrübemiz olmadığı için, Sovyetler Birliği'ni kopya etmekten başka çaremiz yoktu. Özellikle ağır sanayi alanında aşağı yukarı herşeyi Sovyetler Birliği'nden kopya ettik ve yaratıcılığımız çok azdı. O sırada bu şekilde davranmak mutlak bir zorunluluktu ama aynı zamanda da bir zayıflıktı; yaratıcılık ve kendi ayaklarımızın üstünde durma yeteneği eksikliğiydi. Tabiî bu, uzun vadeli stratejimiz olamazdı. 1958'den sonra kendi gücüne güvenmeyi başlıca siyasetimiz, dış yardım almak için çabalamayı ise ikincil amacımız yapmaya karar verdik. 1958'de Partinin Sekizinci Kongresinin İkinci Oturumunda «Sosyalizmi inşada vargücümüzle yüksek hedeflere yönelerek daha büyük, daha hızlı, daha iyi ve daha ekonomik sonuçlar elde etme» Genel Çizgisini kabul ettik. Aynı yıl halk komünleri de kuruldu ve «Büyük İleri Atılım» sloganı ortaya atıldı. Sosyalist inşanın Genel Çizgisinin açıklanmasından sonra, daha bir süre hâlâ yeterli tecrübemiz olmadığı için şartlara uygun eksiksiz bir dizi genel ve özel siyaset ve yöntemleri formüle etmeğe ne vaktimiz ne de imkânımız olmamıştı. Bu şartlar altında kadrolar ve kitleler ne bütünsel bir eğitim malzemesine sahiptiler, ne de siyaset üzerine sistematik bir eğitim görmüşlerdi; bu yüzden, gerçek bir kavrayış ve hareket birliğine sahip olmak mümkün değildi. Bu ancak, zamanla ve aksilik ve zorlukların tecrübesinden ve gerek olumlu gerekse olumsuz tecrübe kazandıktan sonra mümkün oldu. Şimdi her şey yolundadır ve bunlara ya şimdiden sahibiz ya da şu anda onları formüle etmekteyiz. Böylece şimdi sosyalist devrimi ve sosyalist inşayı daha akıllı bir şe-

kilde sürdürebiliyoruz. Genel Çizginin rehberliğinde eksiksiz bir dizi somut genel ve özel siyasetleri formüle edebilmek için, kitlelerden fikirlerin gelmesine izin vermek, sistematik ve derinlemesine araştırma ve inceleme yöntemini uygulamak ve çalışmalarımızdaki olumlu ve olumsuz tecrübeleri tarihi olarak incelemek gereklidir. Ancak o zaman objektif şeylerin tabiatında var olan ve insanların sübjektif hayalleriyle yaratılmamış olan kanunları keşfedebiliriz; ve gene ancak o zaman, şartlara uygun çeşitli kuralları formüle edebiliriz. Bu çok önemli bir konudur. Yoldaşlar, lütfen bu noktaya dikkat ediniz.

Sanayi, tarım, ticaret, eğitim, askeri işler, hükümet ve Parti, bütün bu yedi alanda, herşeye önderlik eden Parti'dir. Sanayi, tarım, ticaret, kültür, eğitim, ordu ve hükümete Partinin önderlik etmesi gerekir. Genel olarak konuşursak, Partimiz çok iyidir. Partimiz esas olarak işçiler ve yoksul köylülerden oluşur. Kadrolarımızın büyük çoğunluğu iyidir ve hepsi gayretle çalışırlar. Ama Partimizde hâlâ bazı meselelerin var olduğunu da görmemiz gerekir. Partimizde herşeyin iyi gittiğini hayal etmemeliyiz. Şimdi onyedi milyondan fazla Parti üyesine sahibiz ve bu üyelerin aşağı yukarı yüzde seksenı, devletin kurulmasından sonra üye olduları; Partiye ellilerde katıldılar. Üyelerin sadece % 20'si devletin kurulmasından önce (Partiye) katılmıştır ve bu yüzde yirmi arasında Partiye 1930'dan önce katılanlar —yani 1920'lerde Partiye katılanlar— sekiz yıl önce yapılan bir tahmine göre 800 küsurdu. Bunların bazıları son iki yıl içinde öldü, şimdi korkarım böylece yalnız 700 küsur kişi kaldı. Gerek eski gerekse yeni Parti üyeleri arasında —özellikle yeni üyeler arasında— daima karakterleri ve çalışma tarzları saf olmayan bazı kimseler vardır. Bunlar bireyciler, bürokratlar ve sübjektivistlerdir. Hatta bazıları yozlaşmış insanlar haline gelmişlerdir. Komünist Partisi üyeleri kılığına giren bazı insanlar vardır ama bunlar hiçbir şekilde işçi sınıfını temsil etmezler; aksine burjuvaziyi temsil ederler. Parti içinde her şey saf değildir. Bu noktayı tespit etmeliyiz, aksi halde sıkıntı çekeriz.

Yukarıda sözünü ettiğim, öne sürdüğüm dördüncü noktadır. Objektif dünyayı kavrayışımız bir işlemden geçmelidir. Başlangıçta onu kavramayız, ya da tam olarak kavramayız ama tekrarlanan pratikten sonra ve pratik yoluyla sonuçlar elde ettikten sonra, zaferler kazandığımız ve aynı zamanda sendelediğimiz ve aksiliklerle karşılaştığımız zaman, zaferlerimizi ve yenilgilerimizi kıyaslama olanağına kavuşuruz. Ancak o zaman, tam kavrayış ya da nisbeten tam kavrayış noktasına erişme olanağı ortaya çıkar. O zamana kadar daha fazla insiyatif kullanmış ve daha hür, daha akıllı oluruz. Hürriyet zaruretin kavranması demektir ve objektif dünyanın değiştirilmesi demektir. İnsan, ancak, zaruretin kavranması temelinde hareket hürriyetine sahip olabilir. Bu, hüriryet ve zaruretin diyalektik kanunudur. Zaruret diye adlandırdığımız şey, objektif olarak var olan kanundur. Onu kavramadan önce davranışımız bilinçli olamaz; körlük unsurları taşır. Bu süre içinde aptal oluruz; son bir kaç yıl içinde bir sürü aptalca hata yapmadık mı?

5 — **Uluslararası Komünist Hareket**

Bu konuda da sadece basit birkaç cümle söyleyeceğim. İster Çin'de, isterse dünyanın başlıca ülkelerinde olsun, halkın yüzde doksanından çoğu uzun vadede marksizm-leninizmi destekleyecektir. Bugün dünyada, hâlâ, sosyal demokrat partiler, revizyonistler, emperyalistler ve çeşitli ülkelerin gericileri tarafından aldatılan henüz uyanmamış pek çok insan vardır. Ama, sonunda, yavaş yavaş uyanacaklar ve marksizm- leninizmi destekleyeceklerdir. marksizm-leninizm gerçektir; ona karşı durulamaz. Kitleler devrim istiyor; dünya devrim sonunda zafer kazanacaktır. Lu Sün'ün kitabındaki Ah Kü'nun devrim yapmasına izin vermeyen Çao ağa, Çien ağa ve Sahte Yabancı şeytan gibi devrimi yasaklayan karakterler, en sonunda, mutlaka yenilgiye uğrayacaklardır.

Sovyetler Birliği ilk sosyalist ülkeydi ve Sovyet Komü-

nist Partisi de Lenin'in yarattığı partiydi. Sovyetler Birliği'nde Parti ve devlet önderliğinin revizyonistler tarafından gaspedilmiş olmasına rağmen, yoldaşlarımıza Sovyetler Birliği'ndeki geniş kitlelerin, sayısız Parti üyesinin ve kadroların iyi olduğuna; devrim istediklerine ve revizyonistlerin iktidarının uzun sürmeyeceğine kesinlikle inanmalarını öğütlerim. Ne zaman olursa olsun; ister şimdi, ister gelecekte, bizim neslimiz ya da bizim neslimizden sonraki dönemde, hepimiz Sovyetler Birliği'nden öğrenmeli ve Sovyetler Birliği'nin tecrübelerini incelemeliyiz. Sovyetler Birliği'nden öğrenmezsek hatalar yaparız. Sovyetler Birliği revizyonistlerin iktidarı altında olduğuna göre, hâlâ onlardan öğrenmeli miyiz diye sorulabilir. Sovyetler Birliği'nin iyi insanları ve iyi şeylerinden ve Sovyet Komünist Partisi'nin iyi tecrübelerinden öğrenmeliyiz. Sovyetler Birliği'nin kötü insanlarına ve kötü şeylerine ve Sovyet revizyonistlerine gelince, onları olumsuz örnekler olarak ele almalı ve bundan ders çıkarmalıyız.

Proleter enternasyonalizminin birlik ilkesini daima yüksekte tutmalıyız. Biz, daima, sosyalist ülkelerin ve dünya komünist hareketinin sıkı bir şekilde birleşmesi gerektiğini savunuyoruz. Uluslararası revizyonistler durmadan bize küfrediyorlar. Bırakalım küfretmeye devam etsinler. Gerekli olduğu zaman onlara bazı uygun cevaplar verebiliriz. Partimiz küfredilmeye alışmıştır. Geçmişte bize saldıranları bir yana bırakırsak, bugün saldıranlar kimlerdir? Dışta, bizi emperyalistler lânetliyor, gerici milliyetçiler lânetliyor, revizyonistler lânetliyor; ülkemizde ise Çang Kay-şek bizi lânetliyor, toprak ağaları, zengin köylüler, gericiler, kötü unsurlar ve sağcılar lânetliyor. Geçmişte de daima böyle yaptılar. Tecrit olmuş bir durumda mıyız? Ben kendimi tecrit edilmiş hissetmiyorum. Sadece bu odada 7000'den fazla insan var; 7000'den fazla insanla nasıl tecrit olunur? Bütün ülkelerin halk kitleleri şimdiden bizimle aynı saftalar, ya da aynı safta olacaklar. Hiç tecrit olmuş sayılabilir miyiz?

6 — Bütün Partiyi ve bütün halkı birleştirmeliyiz

Partinin içinde ve dışında ilerici unsurları ve faal unsurları birleştirmeliyiz ve geride kalanları ileriye çekmek için ortadaki unsurları birleştirmeliyiz. Ancak bu şekilde bütün Partiyi ve bütün ülkeyi birleştirebiliriz. Ancak böyle bir birliğe dayanarak, çalışmamızı sürdürebilir, zorlukları yenebilir ve Çin'i doğru bir şekilde inşa edebiliriz. Bütün Partiyi ve bütün halkı birleştirmek, bizim kendi belirli yolumuz olmayacak demek değildir. Bazıları, Komünist Partisi'nin «bütün halkın Partisi olduğunu» söylüyorlar ama biz meseleyi bu şekilde görmüyoruz. Partimiz, bir proletarya partisidir; proletaryanın öncüsüdür; marksizm-leninizmle silahlanmış savaşçı bir güçtür. Biz, toplam nüfusun yüzde doksan beşinden fazlasını oluşturan halk kitlelerinin yanındayız. Toplam nüfusun yüzde dördünü beşini oluşturan toprak ağalarının, zengin köylülerin, gericilerin, kötü unsurların ve sağcıların kesinlikle yanında değiliz. Uluslararası alanda da durum aynıdır; bütün marksist-leninistlerin, bütün ihtilâlci yoldaşların ve bütün halkın birliğinden sözediyoruz. Çeşitli ülkelerin anti-komünist halk düşmanı emperyalistleri ve gericileriyle birlikten kesinlikle söz etmiyoruz. Ama, aynı zamanda, bu kimselerle mümkün olan her zaman diplomatik ilişkiler kurmak da istiyoruz ve beş ilke temelinde onlarla barış içinde birarada yaşamak için çalışıyoruz. Ama bu konu, bütün ülkelerin halklarıyla birlik konusundan farklı bir kategoriye girer. Bütün Parti ve bütün halkı birleştirmek için, demokrasiyi geliştirmek ve halkın konuşmasına izin vermek gereklidir, Parti içinde böyle olmalıdır; Parti dışında da böyle olmalıdır. Eyalet Parti komitelerindeki yoldaşlar, bölge Parti komitelerindeki yoldaşlar, il Parti komitelerindeki yoldaşlar, geri döndüğünüz zaman halkın konuşmasına kesinlikle izin vermelisiniz. Şimdi burada olanlar da olmayanlar da böyle davranmalıdırlar. Partideki bütün yönetim üyeleri demokrasiyi geliştirmeli ve halkın konuşmasına izin vermelidirler. Sınırlar nedir?

Biri: Parti disiplinini gözetmeliyiz, azınlık çoğunluğa uymalıdır ve bütün Parti Merkez Komitesine uymalıdır.

Başka bir sınırlama ise, gizli hiziplerin örgütlenmesini yasaklamaktır. Açık muhalefet gruplarından korkmuyoruz, biz sadece gizli muhalefet gruplarından korkuyoruz. Böyle insanlar gerçeği sizin yüzünüze söylemezler, yüzünüze söyledikleri sadece yalan ve sahtekârlıktır. Gerçek amaçlarını ortaya koymazlar. Ama disiplini bozmadıkça, gizli hizipçi faaliyetler sürdürmedikçe, konuşmalarına daima izin vermeliyiz ve yanlış şeyler söyleseler bile, onları cezalandırmamalıyız. İnsanlar yanlış şeyler söylerlerse eleştirilebilirler ama onlara karşı ikna yöntemini kullanmalıyız. Onları ikna etmeye çalışırsak ama ikna olmazlarsa ne yapmalıyız? Kendi fikirlerini korumalarına izin verebiliriz. Çoğunluk tarafından alınan kararlara uydukları sürece, azınlığın kendi çeşitli fikirlerini korumasına izin verilebilir. Gerek Parti içinde ve gerekse dışında azınlığın kendi fikirlerini korumasına izin vermenin faydası vardır. Yanlış fikirlere sahipseler, geçici olarak onları koruyabilirler ve gelecekte fikirlerini değiştirirler. Azınlığın fikirlerinin doğru olduğu çok sık ortaya çıkar. Tarih böyle örneklerle doludur. Başlangıçta gerçek, insanların çoğunluğunun elinde değil, bir azınlığın elindedir. Marx ve Engels gerçeği ellerinde tutuyorlardı ama başlangıçta azınlıktaydılar. Lenin de çok uzun bir dönem boyunca azınlıktaydı. Kendi Partimiz içinde de bu çeşit tecrübemiz oldu. Gerek Cen Du-siyu'nun hakimiyeti altında ve gerekse «Sol-kanat» çizgisinin hakimiyeti döneminde, gerçek, yönetim organlarındaki çoğunluğun değil, azınlığın elindeydi. Tarihte de, Kopernik, Galile, Darwin gibi tabiat bilimcilerinin öğretileri çok uzun süre halkın çoğunluğu tarafından kabul edilmemişti, aksine onların yanlış olduğu düşünülüyordu. Zamanlarında, onlar azınlıktaydılar. Partimiz 1921'de kurulduğu zaman, ancak bir kaç düzine üyemiz vardı; biz de azınlıktaydık ama bu bir kaç kişi gerçeği ve Çin'in geleceğini temsil ediyordu.

Ayrıca tutuklama ve idamlar konusunda da birkaç şey söylemek istiyorum. Bugün devrimin zaferinden bir düzine

ya da daha fazla yıl sonra devrilmiş gerici sınıfların unsurları henüz düzelmemişken, hala bir geri dönüşü gerçekleştirmeye çabalayan insanlar varken, bir kaç kişinin tutuklanması ve idam edilmesi gereklidir. Aksi halde halkın kızgınlığı yatıştırılamaz ve halkın diktatörlüğü sağlamlaştırılamaz. Ama insanların rastgele tutuklamamalıyız ve özellikle insanları rastgele idam etmemeliyiz. Saflarımıza sızmış olan bazı kötü insanlar, kötü unsurlar ve yozlaşmış insanlar var; sefilce ve başıboş bir şekilde davranan ve halkın tepesine oturarak onun üstüne eden yozlaşmış unsurlar var. Bu insanlar küçük Çang Kay—şek'lerdir. Bu tip insanların hakkından gelecek bir yol bulmalıyız ve bazılarını tutuklamalı ve en büyük suçları işlemiş, en büyük kötülükleri yapmış olan en berbatlarından birkaçını idam etmeliyiz. Çünkü bu tip insanların hiç birini tutuklamaz ya da idam etmezsek, halkın kızgınlığını yatıştıramayız. "Onları tutuklamaktan vazgeçemeyiz, onları idam etmekten vazgeçemeyiz» derken bunu kastediyoruz. Ama ne sebeble olursa olsun çok fazla insan tutuklamamalı ve çok fazla kişiyi idam etmemeliyiz. Tutuklanabilecek ama tutuklanmasa da olacak, idam edilebilecek ama idam edilmese de olabilecek insanları tutuklamamaya yada idam etmemeye karar vermeliyiz. Bir zamanlar Şanghay'ın belediye başkanı yardımcısı olan Pau Han-nien adlı bir adam vardı. Geçmişte Guomindang'a gizlice teslim olmuştu. C.C. kliğinin [10] bir adamıydı. Şimdi hapiste tutuluyor; onu idam etmedik. Pau Han-nien gibi bir insanı öldürürsek ve böylece idamlar üzerindeki yasağı kaldırırsak, o zaman onun gibi olan herkesi öldürmemiz gerekir. Guomindang hesabına çalışan bir gizli ajan olan Vang Şih-vey adlı bir adam daha vardı. Yenan'dayken, devrime saldıran ve Komünist Partisine söven **Vahşi Zambak** adlı bir kitap yazdı. [11] Sonradan tutuklandı ve idam edildi. Bu olay, ordunun yürüyüşte olduğu sırada meydana geldi ve güvenlik organları onu idam etmeye kendileri karar verdiler; karar merkezden gelmedi. Bu olay konusunda sık sık eleştiriler yönelttik; idam edilmemesi gerektiği kanısındaydık. Gizli bir ajansa, bize saldırmak

için makaleler yazdıysa ve ölünceye kadar düzelmeği reddettiyse, nedcn onu orada bırakmayalım yada gidip çalışmasına izin vermeyelim? İnsanları öldürmek iyi değildir. Mümkün olduğu kadar az insanı tutuklamalı ve idam etmeliyiz. Adım başında insan tutuklar ve idam edersek, bunun nihai sonucu, herkesin can korkusuna düşmesi ve kimsenin konuşmaya cesaret edememesi olur. Böyle bir ortamda fazla demokrasi olmaz.

İnsanlara ayırım yapmaksızın ceza külâhı giydirmemeliyiz. Yoldaşlarımızın bazıları insanlara külâh giydircrek mahkum etme alışkanlığı içindedirler. Ağızlarını açar açmak külâhlar fırlıyor; insanları konuşmaya cesaret edemeyecek kadar korkutuyorlar. Tabii, insan külâh giydirmekten tamamen kaçınamaz. Liu Şao-çi Yoldaş tarafından verilen raporda bir çok külâh yok mu? «Bölücülük» bir külâh değil midir? Her Tom, Dick ve Harry'ın «bölücülük» damgası yememesi ve herkesin «bölücülükle» damgalanmaması için, insanlara yeteri kadar düşünmeden külâh giydirmemeliyiz. Başkaları tarafından giydirilmesi yerine, külâhların insanların kendileri tarafından giyilmesi ve giyene uyması daha iyidir. İnsanlar kendileri bir kaç külâh giyerler de başkaları onların bu külâhları giymelerini kabul etmezse, o zaman çıkarılmalıdırlar. Bu, çok iyi bir demokratik ortam yaratacaktır. Biz, başkalarının hatalarına sarılmamayı, insanlara külâh giydirmemeyi ve sopa sallamamayı savunuyoruz. Amaç, insanların yüreklerinin ferah olması ve fikirlerini ifade etmeğe cesaret etmelerini sağlamaktır.

Hata yapmış olanlara karşı ve insanların konuşmasına izin vermeyenlere karşı iyi niyetli ve yardımcı bir tavır almalıyız. İnsanların, hata yapmayı kaldıramıyacaklarını, herhangi bir hata yaparlarsa bunun müthiş sonuçlar doğuracağını ve bir kere hata yaptıkları takdirde bir daha asla başlarını dik tutamayacaklarını hissettikleri bir ortam yaratmamalıyız. Bir kimse hata yaptığında, samimi bir şekilde düzelmek isterse ve gerçekten bir özeleştiri yaparsa, o zaman onu kabul ettiğimizi göstermeliyiz. Birinci yada

ikinci defa özeleştiri yapanlardan çok fazla şey istememeliyiz. Kendi kendilerini incelemede eksik kalmışlarsa önemli değildir; yeniden düşünmelerine izin vermeli ve onlara iyi niyetle yardım etmeliyiz. İnsanların başkalarının yardımına ihtiyacı vardır; hata yapan yoldaşlara hatalarını anlamaları için yardım etmeliyiz. İnsanlar samimi bir şekilde özeleştiri yapıyor ve hataları düzeltmek istiyorlarsa; o zaman onları affetmeli ve onlara karşı yumuşak bir siyaset izlemeliyiz. Başarıları hâlâ birinci derecede önemliyse, yeterliyseler, görevlerine devam etmelerine izin verilebilir.

Bu konuşmamda bazı olayları ve bazı yoldaşları eleştirdim ama onların adlarını vermedim. Tom, Dick ve Harry'nin kim olduğunu belirtmedim. Siz, kendiniz, kafalarınızda bazı yakıştırmalar yapmışsınızdır. **(Gülüşmeler)** Son birkaç yıldaki eksikliklerin ve yapılan hataların en büyük sorumluluğunu Merkez üstlenmelidir; Merkez de en önemli sorumluluk benimdir; ondan sonra sorumluluk, eyalet komitelerine, belediye komitelerine ve özerk bölge Parti komitelerine aittir; ve üçüncü olarak bölge komite kademesine, dördüncü olarak il komite kademesine ve beşinci olarak da fabrika Parti komitelerine ve komün Parti komitelerine aittir. Kısacası herkese sorumluluk payı düşmektedir. Yoldaşlar, geri döndüğünüz zaman, demokratik merkeziyetçiliği inşa etmelisiniz. İl komitelerindeki yoldaşlar, demokratik merkeziyetçiliği inşa etmeleri ve güçlendirmeleri için komün Parti komitelerine önderlik etmelidirler. Herşeyden önce kollektif önderliği kurmalı ve güçlendirmeliyiz ve çok önceden «bölücülük» olarak teşhis edilen önderlik türünü uygulamamalıyız. Bu son yöntemde, Parti komite sekreterleri ve üyeleri kendi işlerini tek başlarına yaparlar; ne gerçekten kollektif tartışmalar olur ne de gerçekten kollektif önderlik uygularlar.

Demokrasiyi geliştireceksek, başkalarını bizi eleştirmeye teşvik etmeliyiz ve eleştirilerini dinlemeliyiz. Eleştiri kaldırabilmek için önce özeleştiri yapmak yolunda tedbirler almalıyız. İncelenmesi gereken herşeyi bir saatte yada en fazla iki saatte incelemeliyiz. Herşey açığa çıkarılacaksa bu

kadar zaman alabilir. Başkaları yeterli olmadığımızı düşünürlerse o zaman bırakın düşündüklerini söylesinler. Söyledikleri doğruysa, fikirlerini kabul ederiz. Başkalarının konuşmasına izin verdiğimiz zaman, tavrımız aktif mi yoksa pasif mi olmalıdır? Elbette, aktif olmak daha iyidir. Savunmaya itilirsek ne yapabiliriz? Geçmişte demokratik değildik ve onun için kendimizi savunmada bulduk. Önemli değil. Bırakın herkes bizi eleştirsin. Bana gelince, bütün gün dışarıya çıkmayacağım; akşam da tiyatroya gitmeyeceğim. Lütfen gelin ve gece gündüz beni eleştirin **(Gülüşmeler)** O zaman oturup dikkatle düşüneceğim, iki üç gece uyumayacağını, anlıyana kadar eleştiriyi düşüneceğim ve o zaman samimi bir kendini-inceleme yazacağım. Meseleyi böyle ele almak gerekmez mi? Kısacası, başka insanların konuşmasına izin verin. Başkaları konuşursa ne dünya yıkılır, ne de siz kapı dışarı edilirsiniz. Ama konuşmalarına izin vermezseniz, o zaman, kapı dışarı edileceğiniz gün mutlaka gelecektir.

Bugün konuşmamı yukardaki meselelerle sınırlıyorum. Konuşmamın esas noktası, demokratik merkeziyetçiliğin gerçekleştirilmesi ve Parti içinde ve dışında demokrasinin geliştirilmesi konusudur. Yoldaşların bu konuya dikkatle eğilmelerini öneririm. Bazı yoldaşlar hâlâ demokratik-merkeziyetçilik açısından düşünmüyorlar. Şimdi, bu düşünme tarzını uygulamanın ve bu konu hakkında bir parça kavrayış edinmenin zamanıdır. Demokrasiyi geliştirmek için elimizden geleni yaparsak, o zaman Parti içinde ve dışında geniş halk kitlelerinin çoşkunluğunu harekete geçirebiliriz. Toplam nüfusumuzun yüzde doksan beşinden fazlasını oluşturan geniş halk kitlelerini birleştirebiliriz. Bunu sağladığımız zaman, çalışmalarımız gittikçe düzelir ve karşılaştığımız zorlukların üstesinden daha çabuk gelebiliriz. Davamız çok iyi gelişir. **(Coşkun alkışlar)**

[9]

SEKİZİNCİ MERKEZ KOMİTESİNİN ONUNCU GENEL TOPLANTISINDA KONUŞMA

(24 EYLÜL 1962 SABAIII HUAY - CEN SALONU)

Şimdi saaat on. Toplantı başlamıştır.

Merkez Komitesinin bu genel toplantısı bir dizi önemli meseleyi çözmüştiir. Bunlardan biri tarım meselesi, bir diğeri de ticaret meselesidir. Bunların ikisi de önemli meselerlerdir. İkinci derecede meseleler olan sanayi ve planlama meseleleri de var. Üçüncü Parti içi birlik konusıdur. Birçok yoldaş konuşma yaptı. Tarım konusu Cen Bo-da Yoldaş, ticaret konusú Li Siennien Yoldaş ve planlama konusu Li Fu-çun ve XX Yoldaşlar tarafından açıklandı. Bu konulara ek olarak, Kontrol Komisyonunun üyelerini arttırma ve kadroların terfi ve nakilleri sorunları da var.

Bu konferans bugün açılmadı. İki aydan fazla bir süredir toplantı halindedir. Bir ay Peyhayho'da toplandı ve Pekin'e nakledildiğinden bu yana da aşağı yukarı bir aydır devam ediyor. Pratik meseleler, Ağustos ve Eylül'de gerçekte geniş gruplar olan (burada hazır bulunan herkes katıldı) çeşitli küçük gruplar tarafından tartışıldı ve açıklığa kavuşturuldu. Onun için, şimdi, genel toplantı fazla uzun sürmeyecektir, üç beş gün herhalde yeterli olacaktır. 27'sine kadar bitiremezsek, toplantının sona ermesi gereken tarih olan 28'ine kadar devam ederiz.

Peytayho'da üç meseleyi, sınıf, durum ve çelişmeler meselelerini ortaya getirdim. Sınıf meselesini ortaya getirdim. Çünkü bu mesele çözülmemiştir. İç durumu bir yana bırakırsak, uluslararası alanda, emperyalizm, milliyetçilik ve revizyonizm vardır. Sınıf meselesini çözmemiş olan kapitalist ülkeler hakkında konuşuyorum. Bu yüzden anti-emperyalist bir görevimiz var. Millî kurtuluş hareketlerini destekleme, yani, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın, işçileri, köylüleri, devrimci milli burjuvaziyi ve devrimci aydınları içine alan geniş halk kitlelerini destekleme görevimiz var. Bu kadar çok sayıda insanla birleşmek istiyoruz. Ama bu, ne Nehru gibi gerici milli burjuvaziyi, ne de yedi sekiz kişiyle birlikte yapısal reformlar teorisini savunan dönek Japon Komünist Sosiro Kasuga [1] gibi gerici burjuva aydınlarını içermez.

Peki, sosyalist ülkelerde sınıflar var mıdır? Sınıf mücadelesi var mıdır? Şimdi sosyalist ülkelerde sınıfların var olduğunu ve sınıf mücadelesinin de şüphesiz var olduğunu kesinlikle söyleyebiliriz. Lenin şöyle demişti: İhtilâlin zaferinden sonra, uluslararası alanda burjuvazi varolduğu için, ülke içinde burjuva kalıntıları var olduğu için, küçük burjuvazi var olduğu ve sürekli olarak burjuvaziyi yarattığı için, ülke içinde devrilmiş olan sınıflar gelecekte uzun bir zaman için varlıklarını sürdürecekler ve hatta geri dönüş teşebbüsünde bulunabileceklerdir. Avrupa'da, İngiltere ve Fransa gibi ülkelerde burjuva devrimlerinin birçok inişi ve çıkışı oldu. Feodalizmin yıkılmasından sonra, birçok geri dönüş ve tarihi zigzag meydana geldi. Böyle geri dönüşler sosyalist ülkelerde de mümkündür. Bunun bir örneği, işçilerin ve köylülerin ülkesi olmaktan çıkıp, gerici milliyetçi unsurlar tarafından idare edilen bir ülke haline dönüşerek niteliğini değiştiren ve revizyonist olan Yugoslavya'dır. Ülkemizde bu konuyu gerçekten derinlemesine kavramalı ve incelemeliyiz. Sınıfların uzun zaman var olmağa devam edeceğini kabul etmeliyiz. Ayrıca, sınıf mücadelesinin de var olduğunu onaylamalı ve gerici sınıfların geri dönmesinin mümkün olduğunu kabul etmeliyiz. Uyanıklığımızı arttırmalı ve

kadroları, kitlcleri, orta ve alt kademe kadrolarını olduğu kadar gençliğimizi de doğru bir şekilde eğitmeliyiz. Eski kadrolar da bu konuları incelemeli ve eğitilmelidir. Aksi halde bizimki gibi bir ülke hâlâ kendi zıddına dönüşebilir. Kendi zıddına dönüşmek gene de çok fazla önemli olmayabilir, çünkü gene inkârın inkârı olur ve sonradan gene kendi zıddımıza dönüşebiliriz. Çocuklarımızın nesli revizyonist olur ve kendi zıddına dönüşürse, böylece sözde hâlâ sosyalizme sahip olmalarına rağmen, gerçekte kapitalizm var olursa, o zaman torunlarımız hiç şüphesiz isyan edecekler ve babalarını devireceklerdir, çünkü kitleler bu durumdan memnun olmayacaklardır. Onun için bundan sonra, her yıl, her ay, her gün bu konu üzerinde durmalıyız. Bu konuda daha berrak bir marksist-leninist çizgiye sahip olmak için, kongrelerde, Parti temsilcileri konferanslarında, genel toplantılarda ve yaptığımız her toplantıda bunun hakkında konuşacağız.

Son bir kaç yıldır ülkemizdeki durum çok iyi değildi, ama şimdi daha iyiye doğru bir dönüş başlıyor. 1959 ve 1960'da, esas olarak, çoğu kimsenin meseleleri anlamalarını sağlayacak tecrübeleri olmadığı için, birçok şey yanlış yapıldı. En ciddi hata, mahsule el koymada fazla ileri gitmemizdi. Çok fazla tahılımız olmadığı zaman, olduğunu söylemekte ısrar ettik. Gerek sanayi de ve gerekse tarımda körlemesine emirler yayınlandı. Bazı başka büyük çapta hatalar da oldu. 1960'ın ikinci yarısından itibaren bunları düzeltmeğe başladık. Aslında, düzeltmeye, Ekim 1958'deki Birinci Çengçov Konferansında başladığımız söylenebilir. O yılın Nisan ayında yapılan Şanghay Konferansında da hatalarımızı düzeltmeğe önem verdik. Bu arada, 1960'da, revizyonizm bize baskı yaptığı için, buna yeteri kadar önem vermediğimiz bir dönem oldu. Dikkatimiz Kruşçef'e karşı çıkmağa çevrilmişti. 1958'in ikinci yarısından itibaren Çin kıyılarını abluka altına almak istedi. Kıyılarımızı kontrol etmek ve bizi abluka altına almak için ortak bir donanma kurmak istedi. Kruşçev'in ülkemize gelişi, bu mesele yüzündendi. Bundan sonra, Kruşçef Eylül 1959'daki Çin-Hint sınır

anlaşmazlığı sırasında bize saldıran Nehru'yu destekledi ve Tass ajansı bir bildiri yayınladı. Ondan sonra Kruşçef Çin'e geldi ve Ekim'deki Onuncu Yıldönümünü Kutlama ziyafetinde, bizim kürsümüzden bize saldırdı. 1960'daki Bükreş Konferansında, bizi kuşatmak ve imha etmek [2] istediler. Ondan sonra, hepsi marksizm-leninizm ile revizyonizm arasındaki mücadele ile ilgili olan İki Komünist Partisinin Konferansı, Yirmialtı-ülke Taslak Komitesi, Seksenbir-ülke Moskova Konferansı ve Varşova Konferansı yapıldı. Bütün 1960 yılını Kruşçef'le savaşarak geçirdik. İşte görüyorsunuz, sosyalist ülkeler arasında ve marksizm-leninizm içinde de böyle bir sorun ortaya çıkabiliyor. Ama gerçekte bunun kökleri, çok eskiden olmuş olan olaylarda, geçmişte yatmaktadır. Çin'in devrim yapmasına izin vermediler; bu 1945'de oldu. Stalin, iç savaşa girişmememizi ve Çan Kay-şek'le işbirliği yapmamızı aksi halde Çin milletinin yokolacağını söyleyerek, Çin'in devrim yapmasını önlemek istedi. Ama biz onun söylediğini yapmadık. Devrim zafer kazandı. Devrimin zaferinden sonra ise, Çin'in bir Yugoslavya olacağından benim de ikinci bir Tito haline geleceğimden endişe etti. Daha sonra Çin-Sovyet İttifak ve Karşılıklı Yardımlaşma Anlaşmasını imzalamak için Moskova'ya gittiğim zaman, başka bir mücadeleden daha geçmemiz gerekti. Bir anlaşma imzalamak istemiyordu. İki ay süren görüşmelerden sonra, en sonunda imzaladı. Stalin ne zaman bize güven duymaya başladı? 1950 kışından itibaren ABD'ye Karşı Direnme ve Kore'ye Yardım Kampanyası sırasında. O zaman bizim Tito olmadığımıza, Yugoslavya olmadığımıza inanmağa başladı. Ama şimdi, Yugoslavlar «marksist-leninistler» olurken, bizler «sol maceracılar», «milliyetçiler», «dogmatikler», ve «sekterler» olduk. Bugünlerde, Yugoslavya oldukça iyidir, iyi gidiyor. Yeniden «sosyalist» olduğunu işitiyorum. Dolayısıyla sosyalist kamp da kendi içinde çok karmaşıktır. Aslında, aynı zamanda, çok da basittir. Bu konuda sadece tek bir ilke vardır: o da sınıf mücadelesi meselesidir. Proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadele meselesi, marksizm-leninizm ile anti-marksizm-leninizm arasındaki mücadele me-

selesi, marksizm-leninizm ile revizyonizm arasındaki mücadele meselesidir.

Duruma gelince, gerek uluslararası alanda, gerekse ülke içinde durum iyidir. Devletimizin kuruluşundan sonra başlangıç döneminde, ben ve XX Yoldaş da dahil olmak üzere bazı kişiler, Asya partilerinin ve sendikalarının ve Afrika partilerinin ciddi zarar görebileceğini düşünüyorduk. Daha sonra bu görüşün yanlış olduğu ispat edildi: bizim beklediğimiz gibi olmadı. İkinci Dünya Savaşından bu yana Asya, Afrika ve Latin Amerika'da gittikçe yayılan millî kurtuluş mücadeleleri yıldan yıla gelişti. Küba devrimi gerçekleşti, Cezayir bağımsızlığını elde etti ve Endonezya'da Asya Oyunları oldu; onbinlerce kişi gösteri yaptı ve Hindistan konsolosluğunu yerle bir etti ve Hindistan tecrit oldu; Batı İrian Hollanda tarafından geri verildi; Güney Vietnam'da silahlı mücadele gelişti; çok iyi bir silahlı mücadele. Ayrıca, Cezayir'deki silahlı mücadelenin zaferi, Laos'daki muzaffer silahlı mücadele, Süveyş Kanalı olayı, ve Mısır'ın bağımsızlığı olayları meydana geldi. Birleşik Arap Cumhuriyeti sağa eğilimlidir, ama daha sonra Irak ortaya çıktı. Her ikisi de ortanın sağındadır ama ikisi de emperyalizme karşıdır. Cezayir'in nüfusunun on milyondan az buna karşılık Fransa'nın yedi yada sekiz senedir savaşan 800,000 kişilik bir orduya sahip olmasına rağmen sonunda Cezayir kazandı. Dolayısıyla uluslararası durum mükemmeldir. Çen Yi Yoldaş bu konuda çok güzel bir rapor vermiştir.

Üzerinde konuşmak istediğim çelişme, bizimle emperyalizm arasındaki çelişmedir. Bütün dünya halkları ile emperyalizm arasındaki çelişme, baş çelişmedir. Bütün ülkelerin halklarının gerici burjuvaziye ve gerici milliyetçiliğe karşı direnişi vardır. Ayrıca, bütün ülkelerin halklarıyla revizyonizm arasında çelişme, emperyalist ülkeler arasında çelişme, milliyetçi ülkelerle emperyalizm arasında çelişme, emperyalist ülkelerin kendi iç çelişmeleri ve sosyalizm ile emperyalizm arasında da çelişme vardır. Çin'deki sağ kanat oportünizminin yeniden isimlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum; Çin revizyonizmi diye adlandırılmalıdır. Peytayho

ve Pekin'deki iki aylık konferans iki ayrı çeşit meseleyle ilgiliydi. Biri siyasi çalışma meselesiydi; diğeri ise sınıf mücadelesi meselesiydi; yani marksizm-leninizm ile revizyonizm arasındaki mücadeleydi. Çalışma meselesi ise, aynı zamanda, marksizm-leninizmle revizyonizm arasındaki mücadeleyle özdeş olan burjuva fikirlere karşı mücadele meselesidir. Sanayi, tarım, ticaret vb. de çalışma meselesi konusunda çeşitli belgeler vardır. Çeşitli yoldaşlar bu meseleler hakkında konuştular.

Partinin, ülke içindeki ve Parti içinde revizyonizm meselesinin ve burjuvazi meselesinin üstesinden nasıl geleceği konusuna gelince, değiştirmeksizin daha önceki siyasetlere bağlı kalmamız gerektiğini düşünüyorum. Bir yoldaş ne çeşit hatalar yapmış olursa olsun, 1942-45'in [3] Düzeltme Kampanyasının çizgisini izlemeliyiz. Yoldaşlar hatalarını kabul ettikleri ve düzeldikleri sürece onları iyi karşılamalıyız. Onlarla birleşmeliyiz ve hastayı kurtarmak için hastalığı tedavi etmeliyiz; geleceği korumak için geçmişten ibret almalıyız. Birlik-eleştiri-birlik. Ama neyin doğru ve neyin yanlış olduğu hakkında oldukça kesin olmalıyız. Lâfımızı sakınmamalı, yada dirhemle söylememeliyiz. Niçin rahip, Buda'nın vecizelerini her söylediğinde tahta balık davula vuruyor? **Batı'ya Seyahat** adlı kitap bunu şöyle açıklıyor: Hindistan'da toplanan Buda vecizeleri, siyah balık şeytan tarafından yutulmuştur. Siyah balık şeytan, kendisine her vurulduğunda ağzından sadece bir kelime çıkarırdı. Bu, tahta balığın izahıdır. Biz bu tavrı almamalı ve siyah balık şeytan gibi davranmamalıyız. Olayları dikkatli bir şekilde ele almalıyız. Hata yapmış olan yoldaşlar, hatalarınızı kabul ederseniz ve marksist tutuma dönerseniz, sizinle birleşeceğiz. Burada bulunan yoldaşlardan bazıları, sizlere de «hoş geldiniz» diyorum. Sizleri de memnuniyetle karşılıyorum. Hatalar yapmış olduğunuz için utangaç olmayınız. Biz insanların hatalar yapmasına izin veriyoruz ve hatalar yaptığınız zaman, onları düzeltmenize de izin veriyoruz. Hatalara karşı tahammülsüz olmayınız ve insanların onları düzeltmelerini engellemeyiniz. Birçok yoldaş hatalarını çok iyi bir şekilde düzeltmiş-

tir ve bu fevkalâde birşeydir. Li Vey-han [4] Yoldaşın konuşması bunun somut bir örneğidir. Li Vey-han Yoldaş hatalarını düzeltmiştir ve biz ona güveniyoruz. Önce insanları incelemede ve sonra onlara yardım etmede kararlı olmalıyız. Hata yapan birçok başka yoldaş var. Ben de hatalar yaptım. Geçen yıl bunun hakkında konuştum. Benim de hatalar yapmama ve onları düzeltmeme izin vermelisiniz. Onları düzelttiğim zaman, bunu iyi karşılamalısınız. Geçen yıl insanlara karşı tahlilci olmamız gerektiğini söyledim. Hiç kimse hatasız olamaz. Bilginleri düşününüz: onların eksiksiz olduğunu söylemek, bir marksist diyalektik-materyalist görüş açısı değil, bir metafizik görüş açısı olur. Her şey tahlil edilebilir. Ben israr ediyorum yoldaşlar, ister yabancı ülkelerle bağlarınız olsun yada isterseniz gizli Parti aleyhtarı gruplara katılmış olun, hatalarınızı ortaya döker ve bütün gerçeği söylerseniz, sizi sevinçle karşılar ve size yapacak iş veririz. Hiç bir şart altında böyle insanları görmemezlikten gelme tavrını almamalı, hele hele idam yöntemine hiç başvurmamalıyız. İdamlar üzerindeki yasağımızı kaldıramayız; öldürmediğimiz birçok karşı-devrimci vardı. İmparator Süan Tung [5] bir karşı-devrimci değil miydi? Öldürmediğimiz Vang Yao-vu, Kang Zeg, Tu Yü-ming, Yang Kuang gibi savaş suçluları ve daha bir çok başkaları da vardı. Birçok insan hatalarını düzeltti ve onların cezalarını af ettik. Onları öldürmedik. Hatalarını düzelten sağcıların külâhları çıkartıldı [6]. Hükümlerin değiştirilmesi yolundaki son eğilim yanlıştır. Sadece gerçekten yanlış olan hükümler değiştirilebilir. Doğru olan hükümler değiştirilemez. Gerçekten yanlış olan hükümlerin değiştirilmesine gelince, tamamen yanlış olduğu zaman, tamamen değiştirilmelidir, kısmen yanlış olduğu zaman, kısmen değiştirilmelidir. Yanlış olmadıkları zaman değiştirilmemelidir. Ayırım yapmaksızın hepsini değiştiremeyiz.

Çalışma konusunda, yoldaşlar sınıf mücadelesinin çalışmanızı engellememesi için lütfen dikkat ediniz. 1959'daki birinci Luşan Konferansı esas olarak çalışmayla ilgiliydi. O sırada Peng De-huay ayağa fırladı ve «Siz benim kırk gün

canıma okudunuz, ben sizin yirmi gün canınıza okuyamaz mıyım» dedi. Bu konuşması, konferansı karıştırdı ve çalışma etkilendi. Yirmi gün yeteri kadar uzun değildi ve çalışma meselesini bir kenara bıraktık. Bu sefer bunu gerçekten yapmamalıyız, gerçekten dikkat etmeliyiz. Bütün bölgeler ve şubeler, Konferans raporlarını iletirken, çalışmayı birinci plana koymaya dikkat etmelidirler. Çalışma ve sınıf mücadelesi bir arada ilerlemelidir. Sınıf mücadelesine çok aşırı bir önem verilmemelidir. Şimdi meseleleri aydınlatmak, meseleleri açıklamak ve sonra halkı ikna etmek için iki tane Özel Durumları Gözden Geçirme Komisyonu kurduk. Sınıf mücadelesiyle meşgul olmalıyız ama bu çeşit çalışmayla ilgilenecek belirli kişiler vardır. Güvenlik şubeleri özellikle sınıf mücadelesini sürdürmekle görevlidir. Pan Han-nien [7] bir karşı-devrimcidir! Hu Feng ve Cao Şu-şih de karşı-devrimcilerdir! Onların hiç birini öldürmedik! Sınıf mücadelesinin çalışmamızı engellemesine izin vermemeliyiz. Gelecek genel toplantıya yada ondan sonrakine kadar bekleyebilir ve o zaman bu meseleleri aydınlatmak için başka bir hamle yapabiliriz. (Güvenlik organlarının) En önemli görevi düşman sabotajıyla [8] uğraşmaktır. İnsanlar sabotajla uğraşırlarsa, o zaman idamlar üzerindeki yasağımızı kaldırırız. Ama bu sadece fabrikaları yada köprüleri yıkan, Kanton bölgesine bombalar atan, insanları öldüren yada kundakçılık yapan kimselere yöneliktir. Güvenlik organlarının görevi, davamızı savunmak, fabrikaları, işletmeleri, komünleri, üretim tugaylarını, okulları, hükümeti, orduyu, Partiyi kitle teşkilâtlarını ve gazeteler, basım evleri, haber ajansları gibi kültür organlarını; yani üst yapıyı korumak, savunmaktır.

Roman yazmak bugünlerde epey rağbette, değil mi? Parti aleyhtarı faaliyet için romanları kullanmak büyük bir buluş. Bir siyasi rejimi devirmek isteyen herhangi bir kimse, kamu oyu yaratmalı ve biraz ideolojik hazırlık çalışması yapmalıdır. Bu devrimci sınıflar için olduğu kadar karşı-devrimci sınıflar içinde geçerlidir. Bizim ideolojimiz ihtilâlci marksizm-leninizmdir; Marksizmin evrensel gerçeğinin

Çin devriminin somut pratiği ile kaynaştırılmasıdır. Bunlar iyi kaynaşırsa, o zaman meseleler daha kolaylıkla çözülecektir. İyi kaynaştırılmazsa, o zaman yenilgilerle ve aksilliklerle karşılaşırız. Sosyalist inşaya gelince, bu da evrensel gerçeğin inşa pratiğiyle kaynaştırılmasıdır. Bunları iyi bir şekilde kaynaştırdık mı yoksa kaynaştırmadık mı? Bu meseleyi çözme sürecindeyiz. Aynı şey askerî inşa için de doğrudur. Meselâ, birkaç yıl öncesinin askerî çizgisi, bugünkü askerî çizginin aynısı değildir. Yeh Çiyen-ying [9] Yoldaş çok vurucu bir kitap yazdı. Canalıcı noktalarda çok berrak. Ben daima sizi yeteri kadar vurucu olmadığınız için eleştirdim ama bu sefer vurucuydunuz. İşte size bir kaç cümle: «Lü Duam büyük meselelerde açık kafalıyken [10], Çu-go Liang bütün hayatı boyunca ihtiyatlıydı.»

XX Yoldaş lütfen bu genel toplantıya katılmayanların isimlerini açıklar mı? Siyasi Büronun Daimi Komitesi beş kişinin katılmamasına karar verdi.

(Yoldaş XX: Siyasi Büronun Daimi Komitesi beş kişinin Genel Toplantıya katılmamasına karar verdi. Peng, Si, Çang, Huang ve Çu [11] şu anda haklarında soruşturma yapılan önemli kişilerdir. Soruşturma yapılmaktayken, toplantılara katılmaya ehliyetli değillerdir.)

Suçları gerçekten çok büyük olduğu için toplantılara katılmaya chliyetli değildirler ve soruşturma yoluyla durum aydınlığa kavuşturuluncaya kadar önemli toplantılara katılmamalı, Tien An Men'de gözükmelerine de izin verilmemelidir. Önemli ve önemsiz kimseler arasında tahlil yoluyla ayırım yapmalıyız; aralarında fark vardır. Önemsiz kimseler bugün toplantımıza katıldılar. Önemsiz kimseler hatalarını tamamen düzelttikleri zaman onlara yapacak iş verilmelidir. Önemli kimseler de hatalarını tamamen düzeltirlerse, onlara da yapacak iş verilmelidir. Önemsiz kimselerin (hatalarının) bilincine varacaklarından özellikle umutluyuz; tabii ki önemli unsurların da hatalarının bilincine varacaklarını umuyoruz.

[10]

BAHAR FESTİVALİNDE KONUŞMALAR

Zabıt Özeti (13 Şubat 1964)

BAŞKAN MAO: Bugün Bahar Festivalidir ve biz dış ve iç meselelerimizi tartışmak için toplanmış bulunuyoruz. [1]... Siz, devletimizin çökebileceğini düşünüyor musunuz? Emperyalizm ve revizyonizm, birlikte, sınırlarımıza geldi dayandı, siz demokrat kişiler [2] atom bombasından korkuyor musunuz? Atom bombası patlarsa, kendimizi yeniden Yenan'da buluruz. Bütün Şen-Kan-Ning sınır bölgesinin nüfusu 1.500.000 dir, Yenan şehrinin nüfusu ise 30.000. Halk, saldırıya uğramadan açıkça karşı-saldırıya geçemez. Bir zamanlar Guomindang alışıla geldiğinden daha akıllı davranıyor ve bizi açıkça itham etmiyordu. Bir belge yayınlayarak «kökü dışarda» partileri, komünist partisini sınırlandırma yöntemini kullandılar [3]. Bundan haberiniz var mıydı?

FAN ŞİH-ÇAO: [4] Hayır, yoktu.

BAŞKAN MAO: Sizler pek bilgi sahibi değilsiniz. 1941 Ocağında Guomindang, bize 17.000 kişiye malolan Güney Anvey Olayı'nı tezgahladı. Bundan sonra birçok anti-komünist kampanya daha tezgâhladılar ve böylece Partimize bir ders verdiler. Çan Kay-şek bir işe yaramaz, eline geçen her fırsatta bizi satmaya çalıştı. Japonya'ya karşı savaşın sona ermesinden sonra Çan barıştan sözetti ve görüşmek için be-

ni Çungking'e davet etti. Fakat aynı zamanda el altından emirler verdi. Görüşmeler sırasında Partimize karşı bir kampanya yürüttü. Ve Kao Şu-Sün'ün [5] tümenini yoketti.

XXX: Kao Partiye katıldı bile. İnsanlar değişebilir.

KANG ŞENG: İmparator Suan Tung yeni yıl tebriklerini sunmaya geldi (Siyasi Danışma Konferansında).

BAŞKAN MAO: İmparator Suan Tung ile çok iyi birleşmeliyiz. Hem Kuang Su hem de Suan Tung bizim efendilerimizdi [6] Suan Tung'un 100 yenden biraz fazla olan aylığı çok az. Bu adam İmparator.

CAN Şİ-CAO: Suan Tung'un amcası, Zay Tao [7] müşkül durumda.

BAŞKAN MAO: Bu Zay Tao yüksek rütbeli bir subay. Fransa'da öğrenciydi. Kendisini tanırım ama, yakından değil. Biraz daha iyi beslenebilmesi için ona sizin vasıtanızla yardım etmek doğru olur mu? Ne de olsa misafirimiz. Onun yaşama düzeyini yükseltmeliyiz. Köpeklik etmek hoş bir şey değil. Nehru kötü durumda, emperyalizm ve revizyonizm onun gözlerini kör etti. Revizyonizm her yerde geri püskürtülüyor: Romanya'dan defedildi. Polonya'da kulak asılmaz oldu. Küba'da ise yarısını dinliyor, yarısını reddediyorlar; yarısını dinliyorlar, çünkü petrol yada silah üretmediklerinden ellerinden başka türlüsü gelmez. Emperyalizm de güç durumda. Japonya ABD'ye karşı çıkıyor; hem de sadece Japon Komünist Partisi ve Japon halkı değil, büyük kapitalistler de ABD'ye karşı çıkıyor. Kısa bir süre önce Kito Demir İşletmeleri Amerikan denetimini reddetti. De Gaulle'ün ABD'ye karşı oluşu da kapitalistlerin taleplerine uygundur. Fransız kapitalistleri, De Gaulle'ün Çin ile diplomatik ilişkiler kurma çabalarını destekliyorlar. Çin, ABD'ye karşıdır; önceleri Pekin'de Şen Çung [8] vardı, bütün ülke ABD emperyalizmine karşıydı. Kruşçev revizyonistleri dogmatik, sahte devrimci diyerek bize saldırıyorlar. Basbayağı küfrediyorlar. Kısa bir süre önce Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinden Çin Komünist Partisi Merkez Komitesine gelen bir mektup şu dört talebi ileri sürüyordu:

1 — Açık polemiklere bir son verilmesi,
2 — (Sovyet) uzmanlarının (Çin'e) geri dönmesi,
3 — Çin-Sovyet sınırı konusunda görüşmeler,
4 — Ticaretin genişletilmesi.

Sınır konusunda görüşmelerde bulunabiliriz; 25 Şubat'ta görüşmeler başlayacak. Bir miktar ticaret de yapabiliriz; çok değil, çünkü Sovyet malları ağır, kaba, pahalıdır ve daima gizledikleri bir şey olur. [9]

KANG ŞENG: Sovyet mallarının kalitesi düşük.

BAŞKAN MAO: Birincisi kaba, ikincisi pahalı, üçüncüsü düşük kaliteli, dördüncüsü de birşeyler gizliyorlar. Bu yüzden onlarla iş yapmak, Fransız burjuvalarıyla iş yapmak kadar iyi değil, çünkü Fransızlar hâlâ biraz iş ahlâkına sahipler.

Geçmişte çalışmamızda hatalar yaptık. İlki uygulanamaz emirler vermekti. İkincisi çok fazla şey istemekti; bunlar şimdi düzeltildi. Şimdi aksi uca gittik; uygulanamaz emirler vermekten, hiç emir vermeme yoluna gittik ve sonuç olarak yapabileceğimizin en iyisini yapamıyoruz. Kurtuluş Ordusu ve Taçing [10] Petrol Bakanlığını örnek almalıyız. Taçing petrol alanında X'den fazla yatırım yaptılar ve üç yıl içinde X ton üretimde bulunan bir petrol alanı ve X ton petrol işleyen bir rafineri inşa ettiler. Yatırım az, zaman kısa, başarılar ise büyük oldu. Bu konuda yazınlanlara bir göz atmaya değer. Bütün bakanlıklar Petrol Bakanlığından ve Kurtuluş Ordusu'ndan öğrenmeli, böylece düşman karşısında bir savaş tugayı, kendimize ilişkin olarak da bir çalışma tugayı olabilmek amacıyla bazı yararlı tecrübeler edinmelidirler. Üniversite öğrencileri de Kurtuluş Ordusu'ndan öğrenmelidirler. Başarılarından iyi yararlanmalı, örnek alınacak kişileri övmeli ve aynı zamanda hataları eleştirmelidirler. Övgü esas, eleştiri ise tamamlayıcı olmalıdır. Davamız uğruna çalışanlar arasında övülmesi gereken birçok iyi insan ve birçok iyi örnek vardır.

Geçen yıl Hopey'de büyük tabii afetler oldu. Güneyde kuraklık vardı; önceleri hasat iyiydi, fakat şiddetli yağışlar

20 milyar çin (takriben 12 milyon ton) hububat kaybına yol açtı. Buna rağmen geçen yıl toplam üretim 10 milyar çinden fazla artış kaydetti. Bu yıl daha iyi bir sonuç almak istiyoruz. Şu anda Kurtuluş Ordusundan öğreniyoruz. Petrol Bakanlığından öğreniyoruz, şehirlerdeki, köylerdeki, fabrika ve okullardaki örneklerden öğreniyoruz ve çalışmamızdaki hatalarımızı yeniyoruz. Bu yıl işimizi daha da iyi yapmaya çalışıyoruz. Bugünkü toplantıda uluslararası meseleleri tartıştık, fakat bizim esas konumuz iç meselelerimizdir. Kendi iç meselelerimizle etkili bir biçimde ilgilenmezsek, uluslararası olaylardan söz etmenin hiçbir yararı olmaz. Şu sıralar Kongo gibi bazı ülkeler, ülkemizle ilişki kurmak istiyorlar. Lumumba'nın Kongosu bir gerilla savaşı başlattı ama hiç modern silahları yok. Sadece Kuan Kung'un Kara Ejderha Hilal Kılıcı ve Çang Fey'in 18 ayaklık mızrağı gibi şeylere sahipler [11].

XXX: Huang Çung'un okları da var.

BAŞKAN MAO: Kuan, Çang, Çao, Ma ve Huang'ın silahları dışında hiç bir modern silahları yok. Geçmişte bizim de yoktu. Nançang ayaklanmasından sonra iki tümen kaybettik; sonra Çu Teh, Cen Yi ve Lin Biao geriye kalanları Çingkangşan'a götürdüler. Ben de savaşmayı bilmiyordum. 1918'de Pekin Üniversitesi kütüphanesinde çalışıyordum; ayda 8 dolar alıyordum, giyecek, yiyecek ve yatacak yer derdim olmadan idare edip gidiyordum. Çang Şih-çao, Yuan Şih-Kay'ın memuru olmak istemedi, o da Çang'ın Pekin Üniversitesi rektörü olmasına izin verdi. Çang, Pekin Üniversitesine bir gazete çıkarmaya gitti. İhtiyar Huang, meşrutiyetçi misiniz?

HUANG YEN PEY: Hayır. Devrimciyim, meşrutiyetçi değilim. Tung Meng Huy'a katıldım.

ÇANG SİH-ÇAO: O bir devrimcidir.

BAŞKAN MAO: İhtiyar Çen [12] siz Araştırma Kliğindendiniz [13].

ÇANG ŞİH-ÇAO İkinci devrime katıldı ve 1925'de bakan oldu. Ve şimdi hepiniz bizimle birlikte yürüyorsunuz. Yeni Çin'in sosyalist inşasına katılıyorsunuz. Bu yıl işimizi daha iyi yapacağımızı ümit ettiğimizi söylerken, bu sadece

Merkez Komitesinin değil, sizin de ümidiniz olduğu için söylüyorum. Sü Te-heng bir sanayi bakanlığının mı başındasınız. [14]

XXX: Onun bakanlığı çok ümit vadediyor.

BAŞKAN MAO: İhtiyar Huang, aileniz içinde her türlü parti ve grup mensubu var. Demokratik Birlik'ten, Demokrasiyi İlerletme Birliğinden,[15] Komünist Gençlik Birliğinden. Oğlunuz Huang Van Li'nin yazdığı «Damada Tebrikler» başlıklı şiir çok iyi yazılmış. Hayran oldum. 3 Eylül Topluluğunun üyelerinden olan biri de iyi şiirler yazıyor. Onu da beğeniyorum. Siz de Kuo Zu-yi [16] gibisiniz, çocuklarınızı pek iyi tanımıyorsunuz.

Bütün Bakanlıklar Kurtuluş Ordusundan öğrenmeli, bir siyasi bölüm kurmalı ve siyasi çalışmalarını güçlendirmelidirler. Başarıyı teşvik etmeli, örnek işçiler yetiştirmeli, bunları övmeli ve aynı zamanda hataları eleştirmelidirler. Övgü esas, eleştiri tamamlayıcı olmalıdır. Davamız uğrunda çalışanlar arasında pekçok iyi insan ve iyi şey vardır, övmemiz gereken pek çok iyi örnek vardır.

Bugün size eğitim meselesinden söz etmek istiyorum. Sanayide ilerleme kaydedildi, sanıyorum eğitimde de bazı değişiklikler yapılması gerekiyor. Şimdiki haliyle olmuyor. Bence, eğitimin çizgisi ve yönü doğru, fakat yöntemler yanlıştır ve değiştirilmelidir. Bugün burada Merkez Komitesinden, Partiden, Parti dışından ve Fen Bilimleri Akademisinden yoldaşlar var. Şimdi yoldaş XXX[17] bir konuşma yapacak.

XXX: Günümüzde, eğitim alanındaki acil mesele öğrenimin gereğinden fazla uzun olmasıdır. Şimdiki halde, çocuklar okula 7 yaşında başlıyorlar, ilkokulda 6 yıl, ortaokulda 6 yıl ve üniversitelerde genellikle 5 yıl, bazı durumlarda ise 6 yıl harcıyorlar; böylece hepsi 17 yada 18 yılı buluyor. Üniversiteden ancak 24-25 yaşında mezun oluyorlar ve bir yıl süre ile bedeni çalışmaya katılıyorlar, daha sonra bir yıl da meslekî hazırlık eğitimi görüyorlar ve bu sürecin sonunda 26-27 yaşında oluyorlar. Bu süre Sovyetler Birliği'ndekinden 2-3 yıl fazladır. Sovyetler Birliği'nde ilk ve ortaokul 10 yıl sürmektedir, üniversite ise 4 veya 5 yıl, böylece 23-24

yaşında görev alır ve işe başlarlar. Edebi bilimler öğreniminde öğrencilerin yaşlanmasının büyük bir sakıncası yok. Tabii bilimlerde ise öğrenimin çok uzun sürdüğü açıktır. Bu özellikle atom enerjisi biliminde böyledir, en ileri bilimlerde öğrenciler mezun olduklarında çok yaşlanmış oluyorlar. Dünyanın bütün ülkelerinin tecrübeleri temeli üzerinde, bir insanın 24, 25 yaşına vardığında tabii bilimlere katkıda bulunabilmesi mümkündür. Meselâ, ABD ve Sovyet Birliği'nde tabii bilimlerde atom enerjisi alanında kişisel bazı başarılar kazananlar çoğunlukla 24-25 yaşlarındadır. O yaşta, beyin en etkin biçimde çalışır, fakat o yaşta, bizim öğrencilerimiz hâlâ üniversitededir ve bir görev alıp, işe başlamamışlardır. Ancak 26-27 yaşında işe başlarlar, bu da bilimin gelişmesi yönünden elverişli değildir. Derslerin süresi çok fazladır, eğitim sistemi üzerine biraz kafa yormalıyız.

BAŞKAN MAO: Okul süresi biraz kısaltılmalı.

XXX: Geçenlerde Yoldaş XX bir fikir ortaya attı: İlkokul 5 yıl, orta öğrenim dört yıl olmalı böylece öğrenciler 16 yaşında ortaokuldan mezun olmalı. Eğer ilkokul 6 yıl olursa, ortaokuldan 17 yaşında mezun olurlar. Mesele, yüksek öğrenim görme olanaklarının yetersiz olmasıdır. Her yıl, üniversiteler sadece 120.000, 130.000 veya en fazla 150.000 öğrenci alıyorlar. Diğerleri 16 yaşında işe başlıyabilirler. Ortaokuldan sonra 2 yıllık mesleki eğitim görebilirler ve 18 yaşında fabrika veya köylerde çalışmaya gidebilirler; bu şekilde (gerçekle) daha yakın bir ilişki kurarlar. Veya 2 yıllık hazırlık kurslarına devam edebilirler, böylece üniversite ile bağ kurabilirler ve 24, 25 yaşında işe başlıyabilirler. Kısacası öğrenim biraz kısaltılmalı. Şimdi, Merkez Komitesi özellikle eğitim sistemi meselesini incelemek üzere yoldaş XX'in önderliğinde küçük bir grup **(Siao-sü)** kurmuş bulunuyor.

Eğer milli eğitimimizi geliştirmek (düzeltmek) için bu öneriyi kabul edersek, öğrenciler genellikle 15-16 yaşında mezun olabilecekler. Ancak, bir de askerlik hizmeti meselesi var. Bunun için çok genç olacaklar, fakat bir ön hazırlıktan geçebilirler.

BAŞKAN MAO: Bu önemli değil, askerlik hizmeti için çok genç olanlar da askerlik hayatı yaşayabilirler. Sadece erkek öğrenciler değil, kız öğrenciler de askerlik eğitiminden geçebilirler. Kızıl kadın müfrezeleri kurabiliriz. 16-17 yaşında kızlar da 6 aydan 1 yıla kadar asker hayatı yaşayabilirler ve 17 yaşında asker olarak görev yapabilirler.

XXX: Öyleyse, edebi konularda öğretim yapan okullar meselesi o kadar önemli değil. Fen ve Mühendislik fakültelerinin meseleleri biraz daha önemli. Üniversitelerin 1-2 yıllık hazırlık dersleri var; ortaokuldan mezun olduktan sonra, öğrenciler ya üniversite hazırlık kurslarına gidebilirler yada bir meslek okuluna girerek, 2 yıllık bir eğitimden sonra 18 yaşında bir fabrikada yada köylük bölgelerde çalışabilirler, böylece gerçekle nisbeten (daha fazla) temasta olurlar. Eğer mühendislik öğrenimi görürlerse gerçekle yine nisbeten temas halinde olurlar, ve 23-24 yaşlarında mezun olarak bir görev alıp işe başlıyabilirler.

BAŞKAN MAO: Şu anda çok fazla ders var ve bu çok zararlı. Şimdi çok fazla ders konusu var ve yük çok ağır. Bu, ortaokul ve üniversite talebelerini sürekli bir gerginlik içinde tutuyor. İlk ve ortaokul talebeleri arasında miyopluk sürekli olarak artıyor. Bu böyle sürüp gidemez.

XXX: Ders programının içerdiği konular çok fazla ve çok karmaşık. Birçok eski öğretmen görevde kaldı. Öğrencilerin buna tahammülü yok; sinirleri çok gergin, ders dışında uğraşları ve ders dışı okuma yapabilmek için vakitleri yok.

BAŞKAN MAO: Ders programı yarı yarıya kısaltılmalı. Öğrencilerin eğlence, yüzme, top oynama ve ders dışı serbestçe okuma için vakti olmalı. Konfüçyüs sadece 6 sanatı öğretirdi: Dinî ayinler, müzik, ok atma, araba sürme, şiir ve tarih; fakat 4 bilge yarattı: Yen Huy, Seng Zu, Zu lu ve Mençius. Öğrencilerin bütün gün kitap okuması ve kültürel faaliyetlerde bulunamamaları, beden eğitimi, yüzme, gezme, ders dışı şeyler okuma, vb. ile uğraşamamaları iyi değildir.

XXX: Öğrenciler çok gergin. Evde, çocuklar her dersten yüksek not almanın neye yaradığını soruyorlar.

BAŞKAN MAO: Tarih boyunca imparatorluk sınavında birinci olanlardan pek azı büyük ün kazandılar. Kutlu Tang hanedanı şiirlerinden Li Po ve Tu Fu, ne Çin Şi ne de Han-lin [18] diler. Han Yü ve Liu Sung-yüan [19] ise sadece ikinci dereccden Çin–şi idiler. Ne Vang Şi-Fu, ne Kuan Han-Çing [20], ne Lo Kuan-çun [21], ne Pu Sung-Ling, ne de Zao Süeh-çin, Çin-şi veya Han-lin değildiler. Pu Sung-Ling terfi etmiş olan bir Siyu-zay'dı, ondan sonraki dereceye yükselmek istedi ama Çü-cen değildi [22]. Çin-şi veya Han-lin olanlardan hiçbiri başarılı değildi. Sadece Ming hanedanının 2 imparatoru Zay-Su ve Çeng-su başarılıydılar. Biri okuma yazma bilmezdi, diğeri de birkaç harfi bilirdi. Sonraları, bunun aksine aydınların iktidarda olduğu Çia-çing'in saltanatı sırasında, durum kötü idi. Ülkede düzensizlik hâkimdi [23]. Han Vu Ti ve Li Hu-çu [24] çok iyi eğitim görmüşlerdi ama ülkeyi mahvettiler. Şurası açıktır ki, çok fazla kitap okumak zararlıdır. Liu-su [25] bilim adamıydı. Halbuki Liu Pang cahilin biriydi.

XXX: Ders programında çok şey var, çok fazla ev ödevi var, öğrenciler bağımsız düşünemiyorlar. Şimdiki sınav yöntemi -

BAŞKAN MAO: Şimdiki sınav yöntemimiz halkla ilgilenme yöntemi değil, düşmanla uğraşma yöntemidir. Dolaylı ve garip sorular soran bir anî saldırı yöntemi. Bu hâlâ o eski 8 bacaklı makale yöntemidir. Ben bunu onaylamıyorum. Tamamen değiştirilmeli. Ben soruların önceden basılmasından, öğrencilerin bunları incelemelerinden ve kitapların yardımıyla cevaplandırmalarından yanayım. Meselâ, eğer birisi **Kızıl Odanın Rüyası** üzerine 20 soru hazırlar da bazı çocuklar bunların yarısını iyi cevaplarsa, bazı cevaplar da çok iyi olur ve yaratıcı fikirler içerirse onlara 100 vermek gerekir. Eğer diğer bazı öğrenciler 20 sorunun tümünü doğru cevaplar fakat sadece ders kitabını ve derste okutulanları tekrarlamakla yetinip yaratıcı fikirler ortaya koymazsa, onlara 50-60 verilmelidir. Sınavlarda kulağa fısıldama ve yer değiştirmeye izin verilmelidir. Eğer sizin cevabınız iyiyse ve ben doğru cevabı kopye ettiysem, benimki de doğru

sayılmalıdır. Fısıldaşma ve başkasının yerine sınava girme eskiden gizli yapılırdı. Şimdi açıkça yapılmasına izin verilsin. Eğer ben bir şey yapamıyorsam sizin yazdığınızı kopye etmemin bir zararı yoktur. Bir deneyelim bakalım. Cansız değil canlı bir şekilde çalışmalıyız. Ders verirken konuyu durmadan dağıtan öğretmenler vardır, bunlar öğrencilerini uyutmamalıdırlar. Eğer iyi ders vermiyorsanız, ne diye başkalarının sizi dinlemesinde ısrar ediyorsunuz? Gözlerinizi açık tutmaya çalışmak ve sıkıcı bir ders dinlemektense, dinlendirici bir uyku çekmek daha iyidir. Saçmalık dinleyeceğinize kafanız dinlenir.

XXX: Eğer öğrenim süresini kısaltırsak, çalışmak veya askerlik için zaman kalır. Başarılı talebelerin sınıf atlamasını da düşünebiliriz. Onları sonuna kadar aynı yerde tutmak zorunda değiliz. Çocuğumun olduğu sınıfta başarılı bir talebe vardı, daha sonra sınıf atladı ve yine başarılı. Görüyoruz ki, sınıf atlamak mümkün. XX Yoldaş'a bu okul sistemi meselesini derinlemesine inceleyecek bir küçük grup örgütlemesini söyleyelim.

BAŞKAN MAO: XX ve XXX bu küçük gruba katılsınlar. Şimdilik işleri çok cansız bir biçimde yürütüyoruz. Ders programında çok şey var ve sınavlar çok katı bir biçimde yürütülüyor. Bunu onaylıyamam. Bugünkü eğitim yöntemi, yeteneği ve gençliği mahvediyor. Bu kadar çok kitap okunmasını onaylamıyorum. Sınav yöntemi düşmanla uğraşma yöntemidir, çok zararlıdır. Bundan vazgeçilmelidir.

XXX: Eğitim Bölümü [26] Başkanı iki meselenin tartışıldığı bir toplantı yaptı. Meselenin ilki öğrenciler üzerindeki yükün çok ağır olması ve her konuda ev ödevi verilmesi; ikincisi ise 3 pedagojik sistemin, Konfüçyüs, Sovyet ve Dewey sistemlerinin mevcut olması.

BAŞKAN MAO: Konfüçyüs gerçekte böyle değildi. Konfüçyüsçülüğün esas akımını bir yana bıraktık. Onun sadece altı konusu vardı: dinî ayinler, müzik, ok atma, araba sürme, 'şu', ve matematik. (Başkan Mao, XXX'e Şu'nun tarih mi, yoksa yazı yazma sanatı mı olduğunu sordu. [27]

XXX: Yazı yazma sanatı.

BAŞKAN MAO: Hayır, tarih demektir. **Şu Çing** veya **Han Şu**'da [28] olduğu gibi.

XXX: Bugünkü durumda, orta öğrenimdeki öğrenciler eğitimlerine devam etmeyi tek amaç olarak görüyorlar. Mezuniyetten sonra, bedenen çalışmak istemiyorlar, bu çok önemli ve çözmemiz gereken bir meseledir.

Eğitim ve üretici çalışma birliğini uygulamaya koymalıyız, ve iki ayağımız üzerinde yürümeliyiz. [29] Geçen yıl Hopey'de sel vardı ve Eğitim Bölümü büyük sıkıntı içindeydi. Birçok bina yıkıldı ve ellerinden geldiğince basit okullar yapmak zorunda kaldılar. Sonuç olarak, ilk ve ortaokullardaki öğrenci sayısı gerçekten arttı.

BAŞKAN MAO: Sel dogmatizmi yıktı. Yerli ve yabancı dogmalardan kurtulmalıyız.

XXX: Diğer yerler düzenlemeler yaptı ve her dersi ayrı sınıfta yapmak yerine hepsini aynı sınıfta yapmaya başladı. Öğrenci sayısı düştü, yoksul ve aşağı orta köylü sayısı düştü, pek çok yoksul ve aşağı orta köylü eğitime devam etmiyorlar. Hopey eyaletinde bazı iyi tecrübeler var. Kvantung Eyaletinde Sin-huy **Sien**'inde 10 değişik tarım ortaokulu ve normal ortaokulda araştırma yapıldı. Bir normal ortaokulda devlet öğrenci başına yılda 120 yen harcarken, tarım ortaokulunda bir öğrenci için yılda sadece 6.80 yen harcanmaktadır. Tarım ortaokulu mezunlarının iş bulmaları mesele değildir. Oysa üniversite giriş sınavlarını kazanamayan normal bir ortaokul mezununun iş bulması konusunda büyük güçlükler ortaya çıkar. Bu nedenle, ilk ve ortaokullar iki ayak üzerinde yürümelidir. Aynı zamanda, niteliği yükseltmeye de dikkat etmeliyiz. Önceleri herşey Sovyet yöntemlerine göre yapıldı fakat 1958'de buna bir darbe indirdik ve bedenî çalışmaya daha fazla yer verdik. Bu sefer de dersler ihmal edildi, fakat şimdi getirilen değişikliklerle daha iyi oldu. Edebiyat ve sanat için de durum aynı, şimdi düzey nisbeten daha yüksek fakat eğer 1958 tecrübesi olmasaydı bugünkü düzeye erişemezdik. [30]

BAŞKAN MAO: Aktörleri, şairleri, tiyatro sanatçılarını ve yazarları şehirlerden çıkarıp hepsini köylük bölgelere

yollamalıyız. Belli sürelerle hepsi gruplar halinde köylere fabrikalara gitmelidir. Yazarları hükümet dairelerinde bırakmamalıyız, eğer köylük bölgelere gitmezlerse asla yazacak bir şeyleri olamaz. Gitmeyenlere ekmek yok. Sadece köylere giderlerse karınları doyar.

XXX: Bugün, ilk ve ortaokul öğretmenlerinin % 2'den biraz fazlası kötü unsurlardır. İlk ve ortaokul öğrencileri arasında da çok kötü unsurlar vardır.

BAŞKAN MAO: Bu önemli değil, görevleri değiştirilebilir.

XXX: Bugünkü durumda, en kötü öğrenciler normal okullara, iyileri de mühendisliğe devam ediyorlar. Dolayısıyla, normal okullara veya edebiyat fakültelerine lise mezunlarını doğrudan kabul etmek yerine, mezun olduktan sonra bir-iki yıl bedenen çalışmış olanları alabiliriz. Tabii bilimler öğrencileri de köylük bölgelere gitmelidir. Harbin'deki XX Okulunda bazı tecrübeler elde ettiler; öğretmenleri 1-2 yıl içinde köylük bölgelere gönderiyorlar. Önceleri pek iyi olmayanlar da, bedenî çalışmadan döndüklerinde epey düzelmiş oluyorlar.

BAŞKAN MAO: Köylere gitmeliler. Şu sıra köylük bölgelerde çalışmaya gitmeye pek önem vermeyenler var. Ming hanedanında, Li Şi-çen [31] şuraya buraya gider, ot toplamak için dağlara tırmanırdı. Su Çung-ci [32] hiç ortaokul veya üniversiteye gitmedi. Konfüçyüs yoksul bir köylü ailedendi. Koyun güderdi ve ne ortaokula ne de üniversiteye devam etti. Müzisyendi, her türlü işi yapardı. Aileden biri öldüğünde, cenazede çalgı çalması için çağrılırdı. Muhasebeci olması da muhtemeldir. Çin [33] çalabilir, araba sürer, ata biner, ok ve yay kullanabilirdi. «Yü» araba sürmek demektir, otomobil şoförlüğüne benzer. Yen Huy ve Seng Zu gibi (72 bilge yetiştirdi), 3000 öğrencisi vardı. Gençliğinde, kitleler arasından gelmişti ve kitlelerin acılarını biraz anlıyordu. Sonra Lu devletinde memur oldu ama çok yüksek dereceli bir memur değildi; Lu devletinin nüfusu milyonun üzerindeydi ve uzun bir süre insanlar onu hor gördü. Çeşitli ülkelere seyahat ettiğinde insanlar onu lanetledi. Samimi konuşmayı

severdi ve sefalet çekmediğini, hakarete dayanamadığını söylerdi. Sonraları, Zu Lu Konfüçyüs'ün koruyucusu oldu ve insanların Konfüçyüs hakkında kötü konuşmalarına izin vermedi ve ağzını açanı dövdü. O günden sonra, Konfüçyüs hiç bir kötü söz duymadı ve kitleler ona yaklaşmaya cesaret edemediler. Konfüçyüs örneğini unutmamalıyız. Genel siyasetimiz doğru fakat yöntemlerimiz yanlış. Bugünkü öğrenim sistemi, dersler, öğretim yöntemleri, ve sınav yöntemlerine ilişkin epeyce meselemiz var ve bütün bunlar değiştirilmelidir. Hepsi halka çok zararlı.

XXX: 5 yıllık ilkokul öğrenimiyle yetinebiliriz.

BAŞKAN MAO: İlkokul öğrenimi de çok uzun olmamalı. Gorki ilkokulda sadece iki yıl okudu. Öğrenimini kendi kendine yaptı. Amerika'nın Franklin'i önceleri bir gazete satıcısıydı, ama elektriği keşfetti. Watt bir işçiydi, ama buhar makinasını keşfetti. Hem eski, hem de modern çağlarda, Çin'de ve Çin dışında birçok fen adamı kendilerini pratik içinde yetiştirdiler.

XX: Gelecekte öğrenim sistemi düzeltildiğinde, öğrenciler 23-24 yaşında bir görev alabilecekler. 7 yaş okula başlamak için epeyce geç, 6'ya indirebiliriz. Bina meselesi var fakat ilkokul 5 yıla inerse, idare edebiliriz. Sonra 4 yıllık bir orta öğrenim ve 1-2 yıllık üniversite hazırlık kursu. Üniversitedeki değişik derslerin farklı niteliklerine göre, değişiklik yapabilir ve 1-2 yıllık hazırlık kursları için her yıl 140 veya 150.000 öğrenci alabiliriz.

XXX: Üniversiteye girmeden önce bir süre, fabrika veya köyde çalışmaya gidebilirler.

BAŞKAN MAO: Eğitim için orduya da girebilirler.

XX: Edebi konularda bu uygun. Fakat fizikte, 2 yıl çalışırlarsa matematiği unutabilirler.

XX: Sovyetler Birliği'nde ortaokuldan mezun olduktan sonra 2 yıl çalışıyorlar ve sonra fizik ve kimya fakültelerine giriyorlar, doğrudan oraya kabul edilmiyorlar.

XX: Bazı özel okullar dışında üniversiteler 3 öğrenim süresine bölünmüşler; 6 yıl, özellikle tıb için, 5 yıl mühendislik, 4 yıl da edebi bilimler için. 4 yıllık öğrenim birçok

üniversite için yeterli. Gelecekte sistem ikiye ayrılmalı ve değişik öğrenim süreleri olmalı. Şehirlerde, biri üniversiteye, diğeri ise öğrencileri 2 yılda mezun edip uzmanlık eğitimine geçirmeye yönelik 2 tür ortaokul olmalı.

BAŞKAN MAO: Doğru, ikiye ayırmalıyız.

XX: Ders programıyla ilgili esas mesele merkeziyetçilik eksikliğidir. Ayrıca geçmişte incelediğimiz meseleler var; birçok konu tekrar tekrar okunuyor, her sömestr 8-9 ders ve bir sürü sınav var; bu da büyük gerilim yaratıyor.

BAŞKAN MAO: Birincisi, şu anda çok fazla ders var, ikincisi de çok fazla kitap var. Baskı çok büyük. Bazı dersler okutmaya değmez. Meselâ, ortaokulda öğrencilerin okuduğu kısa mantık ve gramer derslerine gerek yok. Gerçek kavrayış çalışmada edinilen tecrübe ile adım adım kazanılmalıdır. Mantık ve gramerin ne olduğunu bilmek yeter.

XX: Bugünkü durumda tıka basa öğreniliyor, herşey mekanik bir şekilde ezberlemek ve ezberleneni tekrarlamaktan ibaret.

XXX Şu sıra 2 düşünce okulu var. Biri konuların derinlemesine öğretilmesini, diğeri ise konuların özetlenmesini ve biraz daha az şey öğretilerek konuların nasıl ele alınacağını kavratmayı savunuyor. Bugün birçok okul ilk örneği uyguluyor, fakat bunun yürümeyeceği açık değil mi? Bu örneğin uygulanmasını savunmakla, düşünceyi kalıplaştırıyorlar.

BAŞKAN MAO: Bu medreseciliktir. 4 kitap ve 5 klasik'e düşülen notlar tamamen medrese ürünüdür ve bugünlerde hepsi de tümüyle anlaşılmaz hale gelmiştir. Medresecilik eninde sonunda yok olmaya mahkumdur. Meselâ, klasiklere ilişkin çalışmalarda pek çok yorum yazılmıştı ama şimdi hiç biri mevcut değil. Öyle sanıyorum ki, ister Çin'de, ister ABD'de, ister Sovyetler Birliği'nde olsun bu yöntemle eğitilen öğrencilerin tümü yok olacak ve kendi zıtlarına dönüşeceklerdir. Aynı şey çok sayıdaki Budist klasikleri için de geçerlidir. Tang Hanedanından Süan-Seng [34] 'ın yayınladığı **Sutra Elması** nisbeten basitleştirilerek, 1500 kelimeye indirgenmişti ve hâlâ da yaşıyor. Aynı kitabın Kumarajiva'nın [35]

yayınladığı bir başka baskısı ise çok uzundu ve yokolup gitti. 5 klasik ve 13 klasik de aynı akibete uğramıyacak mı? Durmadan yoruma tabi tutuldular ve sonuç olarak kimse tarafından okunmuyorlar. 14. ve 15. yüzyıllarda skolastik felsefeye dalmışlardı; ancak 17, 18 ve 19. yüzyıllarda aydınlanma çağına girildi ve Rönesans gerçekleşti. Çok fazla kitap okumamalıyız. Marksist kitapları okumalıyız, ama gene de çok fazla değil. Bir düzine kadarını okumak yeter. Eğer çok fazla okursak, kendi zıddımıza dönüşebilir, kitap kurtları, dogmatikler, revizyonistler haline gelebiliriz. Konfüçyüs'ün yazılarında tarımla ilgili hiç bir şey yoktur. Bu yüzden, öğrencilerinin bedenleri çalışmaya alışkın değildi ve beş tahılı birbirinden ayırdetmesini beceremezlerdi. Bu konuda bir şeyler yapmalıyız.

XXX: Başka bir mesele daha var, siyasi bir mesele, öğrencilerin daha iyi beslenmesi meselesi. Her öğrencinin beslenmesi için 12,5 yen harcanıyor. 40 milyon yen daha harcamalıyız.

BAŞKAN MAO: 40 milyon yen daha harcayabiliriz.

XXX: Harcamayı 2 ilâ 4 yen arasında arttırmamız gerek. [36]

BAŞKAN MAO: Eğer çok fazla kitap okursanız, bunlar sonunda zihninizi köreltir. Liang hanedanından İmparator Vu ilk yıllarında oldukça iyiydi, fakat sonraları çok kitap okudu ve pek başarılı olamadı. Sonunda Tay Çeng'de [37] açlıktan öldü.

[11]
FELSEFE MESELELERİ ÜZERİNE KONUŞMA
(18 Ağustos 1964)

Felsefe, ancak sınıf mücadelesi varsa varolabilir. Pratikten kopuk olarak epistemoloji (bilgi teorisi) tartışmak zaman kaybıdır. Felsefe çalışan yoldaşlar, köylük bölgelere gitmelidirler. Ya bu kış, ya da gelecek ilkbahar gidip sınıf mücadelesine katılmalıdırlar. Sağlıkları iyi olmayanlar dahi gitmelidir. Gitmek kimseyi öldürmez. Olsa olsa soğuk alırlar; ve fazladan birkaç kat giyinirlerse, o bile olmaz.

Şu sırada üniversitelerde felsefenin kitaptan kitaba ve kavramdan kavrama geçerek öğretiliş tarzı hiç bir şeye yaramaz. Felsefe hiç kitaplardan çıkabilir mi? Marksizmin üç esas unsuru, bilimsel sosyalizm, felsefe ve ekonomi politiktir.[1] Temeli sosyal bilimdir, sınıf mücadelesidir. Proletarya ile burjuvazi arasında bir mücadele vardır. Marx ve diğerleri bunu gördüler. Ütopik sosyalistler daima burjuvaziyi iyiliksever olmaya ikna etmeye çalışırlar. Bu söknez; proletaryanın sınıf mücadelesine dayanmak gerekir. Daha o sıralarda birçok grev olmuştu. Bir İngiliz parlamento soruşturması, 12 saatlik işgününün kapitalistlerin çıkarları açısından 8 saatlik işgününden daha elverişsiz olduğunu

tesbit ediyordu.[2] Marksizm, ancak bu bakış açısından başlayarak gelişti. Temel, sınıf mücadelesidir. Felsefenin incelenmesi ancak bundan sonra gelir. Kimin felsefesi? Burjuva felsefesi mi, yoksa proletarya felsefesi mi? Proletarya felsefesi, marksist felsefedir. Bir de, klâsik ekonomiyi değiştirmiş olan proletarya ekonomisi var. Felsefeyle uğraşanlar, felsefenin önde gelmesi gerektiğine inanıyorlar. Ezenler, ezilenleri eziyorlar; ezilenler ise, felsefeden önce, buna karşı koymak ve bir çıkış yolu bulmak ihtiyacındadırlar. İnsanlar ancak bunu başlangıç noktası olarak aldıkları zaman, marksizm-leninizm ortaya çıktı ve felsefeyi keşfettiler. Hepimiz bunu gördük geçirdik. Beni öldürmek isteyenler vardı; Çan Kay-şek beni öldürmek istiyordu. Böyle böyle, sınıf mücadelesiyle uğraşmaya, felsefe yapmaya başladık.

Üniversite öğrencileri bu kıştan itibaren köylük bölgelere gitmeye başlamalıdırlar. Sosyal ve edebî bilimler bölümlerindekilerden söz ediyorum. Tabiî bilimler talebeleri ise henüz yerlerinden oynatılmamalıdır; bununla beraber onları da bir süre için gönderebiliriz. Sosyal ve edebî bilimler —tarih, ekonomi, politik, edebiyat, hukuk— üzerine çalışan herkes, hiç istisnasız, gitmelidir. Öğretim üyelerinin, yardımcılarının, idarecilerin ve öğrencilerin tümü, beş aylık bir süre için gitmelidirler. Eğer beş ay için taşraya veya fabrikalara giderlerse, biraz algısal bilgi edineceklerdir. Atları, inekleri, koyunları, tavukları, köpekleri, domuzlar ve pirinci, süpürge darısı, fasulya, buğday, mısır çeşitlerini bir görmüş olurlar. Kışın giderlerse harmanı göremezler ama yine de hiç olmazsa toprağı ve insanları görürler. Biraz sınıf mücadelesi tecrübesi kazanmak, üniversite diye buna derim ben! Hangi üniversitenin, Pekin Üniversitesinin mi, yoksa Halk Üniversitesinin mi daha iyi olduğu tartışılıyor. Şahsen ben, kır üniversitesinin mezunlarındanım; az buçuk bir şeyler öğrendim orada. Geçmişte Konfüçyus'u inceledim ve Dört Kitap ile Beş Klâsik üzerine altı yıl sarfettim.[3] Onları ezbere öğrendim ama anlamadım. O sırada Konfüçyus'a derinden inanıyor ve hattâ

(onun fikirlerini savunan) denemeler yazıyordum. Daha sonra yedi yıl süreyle bir burjuva okuluna gittim. Yedi, altı daha, on üç yıl eder. Bütün bilinen burjuva yavelerini, tabii ve sosyal bilimleri öğrendim. Biraz pedagoji de öğrettiler. Buna, beş yıllık ortaokul, iki yıllık lise ve kütüphanede geçirdiğim zaman da dahildi.[4] O sırada Kant'ın düalizmine, özellikle idealizmine inanıyordum. Başlangıçta feodaldim ve burjuva demokrasisini savunuyordum. Toplum beni devrime katılmaya zorladı. Birkaç yıl ilkokul öğretmenliği ve sonra dört yıllık bir okulun müdürlüğünü yaptım. Aynı zamanda altı yıllık bir okulda tarih ve Çince öğrettim. Kısa bir süre lisede de öğretmenlik yaptım ama hiç bir şey anlamadım. Komünist Partisi'ne katıldığımda devrim yapmamız gerektiğini biliyordum, ama neye karşı ve nasıl yapacaktık? Elbette emperyalizme ve eski topluma karşı devrim yapmamız gerekiyordu. Emperyalizmin ne menem bir şey olduğunu pek kavramıyordum; ona karşı nasıl devrim yapabileceğimizi ise, daha da az kavrıyordum. On üç yıl boyunca öğrendiklerimin hiç biri devrim yapmaya yaramıyordu. Sadece aracı, dili kullandım. Makale yazmak bir araçtır. Öğrenimimin içeriğini ise hiç kullanmadım. Konfüçyus, «iyilikçilik, insanlığın karakteristik unsurudur» ve «iyilikçi insan başkalarını sever» diyordu.[5] Konfüçyus kimi severmiş? Bütün insanları mı? Hiç bile, Sömürücüleri mi severmiş? Tam bu bile değil. O, sadece sömürücülerin bir kısmını seviyordu. Aksi takdirde Konfüçyus, niçin yüksek bir görevli olamasındı? İnsanlar onu istemiyordu. O, insanları seviyor ve birleşmelerini istiyordu. Ama mesele aç kalmaya ve «üstün insan yoksulluğa katlanabilir» ilkesine gelince, az daha hayatını kaybediyordu; Kuang halkı onu öldürmek istedi.[6] Batıya seyahatinde Ch'in'e[7] uğramadı diye onu eleştirenler oldu. Aslında, **Kasideler Kitabı**'ndaki «Yedinci Ayda Ateş Yıldızı En Yüksek Noktasını Geçer» şiiri, Şensi'deki olaylardan söz etmektedir. Bir de, Ch'in dükü Mu öldüğünde üç yüksek görevlisinin de onunla birlikte öldürülüp gömülüşü olayını anlatan «Sarı Kuş» şiiri var. Su-ma Çien, **Kasideler Kitabı**'nı çok değerli buluyordu. İçindeki

300 şiirin, hep eski zamanların bilge ve seçkin kişileri tarafından yürekleri kabardığında yazıldığını söylüyordu. (Oysa) **Kasideler Kitabı**'ndaki şiirlerin büyük bir kısmı çeşitli devletlerin üslûbundadır, sıradan halkın türküleridir; bilge ve seçkin kişiler, sıradan halktan başkası değildir. «Yürekleri kabardığında yazılan» ise, bir insanın yüreği öfkeyle dolduğundan tutup bir şiir yazıyordu demektir, o kadar!

Ne eker, ne de biçersiniz;
Üç yüz yuvarlak ambarınız için nerden gelir pirinciniz?
Ava çıkmazsınız;
Nerden gelir avlunuzda asılı gördüğümüz keklikleriniz?
Ey üstün adam!
Tembelliğin meyvasını yemeyi reddeden!

«Bir mevkiin maaşını alırken görevini yapmamak» deyimi buradan gelir. Bu, tanrıkatını suçlayan ve yöneticilere karşı çıkan bir şiirdir. Konfüçyus da biraz demokrattı; [Kasideler Kitabı'na] erkekle kadın arasındaki aşkı anlatan şiirler de aldı. Çu Si, yorumlarında, bunları gizli aşk maceralarını anlatan şiirler olarak niteliyor.[8] Aslında bir kısmı böyledir, bir kısmı ise değildir; bu sonuncular, prens ile tebası arasındaki ilişkileri anlatmak için erkek ve kadın benzetmesini kullanmaktadırlar. Şu'da (bugünkü Seçuan) Beş Sülâle ve On Ülke zamanında, Vey Çuang'ın yazdığı «Ch'in'in Karısı Kıştan Yakınıyor» diye bir şiir vardı.[9] Gençliğinde yazmıştı ve prensine duyduğu hasreti anlatıyordu.

Şu (köylere) gitmek meselesine dönelim. Bu kış ve ilkbahardan itibaren, gruplar halinde ve sırayla, sınıf mücadelesine katılmak için gitmeye başlanmalıdır. Ancak bu şekilde birşeyler öğrenebilirler; devrimi öğrenebilirler. Siz aydınlar bütün gün hükümet dairelerinde oturuyor, iyi yiyor, iyi giyiniyor ve yürüyüşe bile çıkmıyorsunuz. Bu yüzden hastalanıyorsunuz. Giyim, yemek, evler ve spor yapmamak (hareketsizlik), hastalığa yol açan dört büyük etkendir. Eğer iyi hayat şartlarının tadını çıkarmayı bırakıp biraz daha kötü şartlara geçerseniz, gidip sınıf mücadelesine katılırsanız, «dört temizlik» ve «beş aleyhtarlık»[10] (hareketi)nin içi-

ne girer ve bir pişme dönemi geçirirseniz, siz aydınlar yeni bir görünüm kazanacaksınız.

Eğer sınıf mücadelesine katılmıyorsanız, bu uğraştığınız felsefe nedir?

Niçin gidip bir denemiyorsunuz? Eğer hastalığınız çok artarsa geri dönmelisiniz. Ölmekte çizgiyi çizmek gerekir. Ölüm halinde hastalanırsanız, o zaman dönmelisiniz. Gider gitmez biraz ruh kazanacaksınız. **(Kang Şeng şunları ekledi:** 'Bilimler Akademisinin Felsefe ve Sosyal Bilimler Bölümlerindeki araştırma enstitüleri de toptan gitmelidir. Bunlar şu anda, antikaların incelenmesi enstitüleri haline, tütsü dumanlarını içine çekerek beslenen bir periler ülkesi haline gelmek üzeredir. Felsefe Enstitüsünde kimse **Kuang ming cih-pao'yu** okumuyor.') Ben sadece **Kuang ming cih-pao** ile **Ven-huy pao**'yu okuyorum.[11] **Halkın Gazetesi**'ni okumuyorum çünkü **Halkın Gazetesi** teorik yazılar basmıyor; biz bir karar aldık mı onu basıyorlar. **Kurtuluş Ordusu Gazetesi** canlıdır, okunabilir. **(Kang Şeng Yoldaş:** 'Edebiyat Enstitüsü Çu Ku-çeng'e[12] hiç dikkat etmiyor; Ekonomi Enstitüsü de Sun Yeh-fang'a[13] ve onun Libermanizmine, kapitalizm taraftarlığına hiç dikkat etmiyor.')

Bırakın yapsınlar kapitalizm taraftarlığı. Toplum çok karmaşıktır. Eğer sadece sosyalizm taraftarlığı olsa ve hiç kapitalizm taraftarlığı olmasa, bu çok basit olmaz mı? O zaman zıtların birliğinden mahrum kalmaz ve sadece tek taraflı olmaz mıydık? Bırakın yapsınlar. Bırakın bize çılgınca saldırsınlar, caddelerde gösteri yapsınlar, ayaklanmak üzere silahlansınlar. Ben bunların hepsini onaylıyorum. Toplum çok karmaşıktır, birin ikiye bölünemeyeceği tek bir komün, tek bir **sien**, Merkez Komite'sinin tek bir kesimi yoktur. İşte bakın: Köy Çalışmaları Kesimi dağıtılmadı mı?[14] Bu kesim kendini tamamen aile birimi temeli üzerinde hesap yapmaya ve «dört büyük özgürlük»ü —borç verme özgürlüğü, ticaret yapma özgürlüğü, işgücü kiralama özgürlüğü ve toprak alıp satma özgürlüğü— yaymaya hasretmişti. Geçmişte (bu yol da) bir bildiri yayınlamışlardı. Teng Zu-huy benimle tartıştı. Merkez Komite'sinin bir top-

lantısında, dört büyük özgürlüğü gerçekleştirmek fikrini ileri sürdü.[15]

Yeni Demokrasi'yi sağlamlaştırmak ve ilelebet sağlamlaştırmaya devam etmek, kapitalizm yolunu tutmak demektir. Yeni Demokrasi, proletarya önderliğinde bir burjuva-demokratik devrimdir. Yalnız toprak ağalarına ve komprador burjuvaziye dokunur; millî burjuvaziye hiç dokunmaz. Toprağı bölüp köylülere vermek, feodal toprak ağalarının mülkiyetini köylülerin özel mülkiyetine dönüştürmek demektir ve bu, burjuva devriminin sınırlarını aşmaz. Toprağı bölüşmek hiç te fevkalâde birşey değildir. Mac Arthur Japonya'da bunu yaptı. Napolyon da toprağı dağıtmıştı. Toprak reformu ne kapitalizmi yıkabilir, ne de sosyalizme götürebilir.

Bugün devletimizde iktidarın aşağı yukarı üçte biri düşmanın veya düşman sempatizanlarının elindedir. Onbeş yıldır uğraşıyoruz ve şimdi ülkenin üçte ikisine hâkimiz. Bugün bazı (Parti) kol sekreterlerini, kızınızı onlara vermek şöyle dursun, bir kaç paket sigaraya satın alabilirsiniz. Toprak reformunun barış içinde gerçekleştirildiği ve toprak reformu ekiplerinin çok zayıf olduğu bazı yerler vardı; şimdi oralarda birçok problem olduğunu görebilirsiniz.

Felsefe üzerine malzemeleri aldım.* Taslağa** bir göz atabildim; diğerlerini okuyamadım. Analiz ve sentez üzerine olan malzemelere de baktım.

Zıtların birliği kanunu hakkında ve bu konuda burjuvazinin ne dediği, Marx, Engels, Lenin ve Stalin'in ne dediği, revizyonistlerin ne dediği hakkında böyle malzemeler toplamak iyidir. Burjuvaziyi ele alalım. Bugün Yang Sien-çen zıtların birliğinden sözediyor; eskiden Hegel de bundan söz ediyordu. Bu gibileri eskiden de vardı. Şimdi daha da kötülediler. Eskiden, Bogdanov ve Lunaçarski de vardı;

* Stenografın notu: Burada kastedilen, çelişmeler meselesi üzerine malzemelerdir.

** Stenografın notu: Burada kastedilen, «ikinin birleşip bir olması»[16] tezini eleştiren bir yazı taslağıdır.

bunlar tanrıcılıktan dem vuruyorlardı. Bogdanov'un ekonomik görüşlerini okudum. Lenin de okumuş ve anlaşılan ilk birikim üzerine olan bölümü doğru bulmuş. **(Kang Şeng:** 'Bogdanov'un ekonomik teorileri, modern revizyonizminkilerden belki biraz daha aydınlıktı. Kautsky'nin ekonomik teorileri Kruşçev'inkilerden biraz daha aydınlıktı ve bugün Yugoslavya da Sovyetler Birliği'nden biraz daha aydınlıktır. Alt tarafı, Cilas, Stalin hakkında bir-iki iyi şey söylüyor; Stalin'in Çin meseleleri hakkında özeleştiri yaptığını söylüyor.')

Stalin, Çin meselelerini ele alışta hatalar yapmış olduğunu hissediyordu; ve bunlar hiç te küçük hatalar değildi. Biz, birkaç yüz milyonluk büyük bir ülkeyiz; oysa o, bizim devrimimize ve iktidarı ele geçirmemize karşı çıktı. Bütün ülkede iktidarı ele geçirmek için yıllar boyu hazırlanmıştık; Japonya'ya Karşı Savaş'ın tümü, bir hazırlıktı. **Yeni Demokrasi Üzerine** yazısı da dahil olmak üzere o dönemin Merkez Komitesi belgelerine bakarsanız bu gayet açık görülür. **Yeni Demokrasi** şunları söylüyordu: «Bir burjuva diktatörlüğü kuramazsınız; yalnız proletarya önderliği altında da Yeni Demokrasi'yi kurabilirsiniz. Yalnız proletarya önderliğinde bir demokratik halk diktatörlüğü kurabilirsiniz. Ülkemizde seksen yıl boyunca burjuvazinin önderlik ettiği bütün demokratik devrimler başarısızlığa uğradı. Bizim önderliğimizdeki demokratik devrim mutlaka zafere ulaşacaktır. Tek çıkış yolu budur; başka çıkış yolu yoktur. Bu ilk adımdır. İkinci adım sosyalizmi kurmak olacaktır.» Böylece **Yeni Demokrasi Üzerine,** başlıbaşına bir programdı. Siyaseti, ekonomiyi ve kültürü de ele alıyordu, yalnız askerî meseleleri ele almıyordu. **(Kang Şeng: 'Yeni Demokrasi Üzerine,** dünya komünist hareketi açısından çok önemlidir. İspanyol yoldaşlara sorduğumda, kendileri için meselenin Yeni Demokrasi'yi değil, burjuva demokrasisini kurmak olduğunu söylediler. Kendi ülkelerinde, üç noktayla: orduyla, köylük bölgelerle, siyasî iktidarla ilgilenmediler. Kendilerini tamamen Sovyet dış politikasının ihtiyaçlarına uydurdular ve hiç bir şey başaramadılar.') Bunlar Cen Du-siyu'nun po-

litikalarıdır! «Komünist Partisinin bir ordu örgütlediğini ve sonra da başkalarına devrettiğini söylüyorlar.» Bu tamamen yanlıştır. **(Kang Şeng Yoldaş:** 'Bunlar, aynı zamanda ne siyasî iktidarı istiyor, ne de köylülüğü seferber ediyorlardı. O sırada Sovyetler Birliği onlara şöyle dedi: 'Eğer proletarya önderliğini kabul ettirirseniz, İngiltere ve Fransa buna karşı çıkabilir ve bu, Sovyetler Birliği'nin çıkarlarına uygun düşmez.')

Küba'ya gelince, Küba'da, tam da siyasî iktidar kurmak ve bir ordu kurmak ile ilgilendiler, aynı zamanda, geçmişte (bizim yaptığımız) gibi köylülüğü seferber ettiler; bu nedenle başarıya ulaştılar.

(Kang Şeng Yoldaş : «Bir de, onlar (İspanyollar) savaştıklarında düzenli savaş veriyorlardı; tıpkı burjuvazi gibi, Madrid'i sonuna kadar savundular.[17] Her şeyde kendilerini Sovyet dış politikasına tâbi kıldılar.»)

Üçüncü Enternasyonal'in dağılmasından önce bile, biz Üçüncü Enternasyonal'in emirlerine itaat etmiyorduk. Zunyi Konferansı'nda[18] itaat etmedik ve daha sonra, Düzeltme Hareketi[19] de dahil olmak üzere, nihayet bir karar tasarısını («Partimizin Tarihindeki Bazı Meseleler Üzerine Karar»)[20] benimsediğimiz ve «solculuk» hatalarını düzelttiğimiz Yedinci Kongre'ye kadar[21] uzanan on yıl boyunca onlara hiç itaat etmedik. Bu dogmatikler, Çin'in özelliklerini hiç ama hiç incelemiyorlardı; kendilerini köylük bölgelere atmalarından on küsur yıl sonra da, köylük bölgelerdeki toprak, mülkiyet ve sınıf ilişkilerini hâlâ hiç ama hiç bilmiyorlardı. Sırf oraya gitmekle köylük bölgeleri anlayamazsınız; köylük bölgelerdeki bütün sınıflar ve tabakalar arasındaki ilişkileri incelemeniz gerekir. Ben ancak on yıldan fazla zaman hasrettikten sonra bu meseleleri kendi kafamda açıklığa kavuşturabildim. Her çeşit insanla, kahvelerdeki ve kumarhanelerdeki insanlarla bile, ilişki kurmalı ve inceleme yapmalısınız. 1925'te Köylü Hareketi Eğitim Enstiüsü'nde [22] faaldim ve köy araştırmaları yapıyordum. Kendi köyümde, inceleme yapmak üzere yoksul köylüleri arayıp buldum. Acınacak bir hayatları vardı, yiyecek hiç bir şeyleri yoktu. Birlikte domi-

no (hani o gök, yer, insan, uyum, Mey Çien, Çang Sang ve sıralı cinsinden) oynadığım, sonra da bir yemek ısmarladığım bir köylü vardı. Yemekten önce, yemek sırasında ve yemekten sonra onunla konuştum ve köylük bölgelerdeki sınıf mücadelesinin niçin o kadar keskin olduğunu anladım. Benimle konuşmayı kabul etmesinin nedenleri şunlardı: Birincisi, ona insan muamelesi yapıyordum; ikincisi, ona yemek ısmarlamıştım ve üçüncüsü, benden biraz para kazanması mümkündü. Ben hcp kaybediyordum, bir-iki güm dolar kaybettim ve sonuç olarak çok memnun kaldı. Kurtuluştan sonra bile beni iki kere görmeye gelen bir arkadaş vardı. O günlerde bir ara durumu gayet sıkışıktı ve bir dolar borç almak için beni aradı. Ben ona karşılıksız yardım olarak üç dolar verdim. O zamanlarda böyle karşılıksız yardım bulmak çok güçtü. Babam, bir insan kendini kollamadığı takdirde yerin ve göğün onu cezalandıracağı görüşündeydi. Annem ona karşı çıkıyordu. Babam öldüğünde, cenazeyi çok az kişi izledi. Annem öldüğünde ise cenaze çok kalabalıktı. Bir seferinde Ko Lao Huy[23] ailemizi soydu. Ben onların haklı olduğunu, çünkü halkın hiç bir şeyi olmadığını söyledim. Annem bile bunu asla kabul edemiyordu.

Bir keresinde Çangşa'da pirinç yüzünden kargaşalıklar çıktı ve eyalet valisi dövüldü. Fasulyelerini pazarda satmış ve eve dönmekte olan bir takım Siang Siang'lı satıcılar vardı. Onları durdurup durumu sordum. Kırmızı ve Yeşil Çeteler de köylük bölgelerde toplantılar yapıyor ve büyük aileleri yiyip bitiriyorlardı. Bunlar Şanghay gazetelerinde yazıldı ve kargaşalıklar, ancak Çangşa'dan asker gönderildiği zaman bastırıldı. (İsyancılar) disiplinsizdiler, orta köylülerin pirincine el koyuyorlardı, böylece kendilerini tecrit ettiler. Önderlerinden biri kâh oraya, kâh buraya kaçtı, nihayet dağlara sığındı, ama orada yakalandı ve idam edildi. Daha sonra köy eşrafı bir toplantı yaptılar ve birkaç yoksul köylüyü daha öldürdüler. O sırada henüz Komünist Partisi yoktu; bunlar, kendiliğinden gelme sınıf mücadeleleriydi.

Bizi siyaset sahnesine toplum itti. Daha önce Marksizme dalmak kimin aklına gelirdi? Ben adını bile duymamış-

tım. Duyduklarım ve aynı zamanda okudukların, Konfüsyus, Napolyon, Vaşington, Büyük Petro, Meiji Restorasyonu, üç ünlü İtalyan (yurtseveri) idi. Yani hep kapitalizmin kahramanlarıydı. Franklin'in bir biyografisini de okumuştum. Yoksul bir aileden geliyordu, daha sonra yazar oldu ve elektrik üzerine de deneyler yaptı. (Cen Bo-da: «İnsanın âlet yapan bir hayvan olduğu tezini ilk Franklin ortaya attı.»)

İnsanın alet yapan bir hayvan olduğunu söylüyordu. Daha önceleri, insanın düşünen bir hayvan olduğunu söylüyorlardı. «Kalp organı düşünebilir»[24] diyorlardı, insanın bütün yaradılışın ruhu olduğunu, söyliiyorlardı. Kim bir toplantı yapıp onu (o mevkiye) seçti? O, bu payeyi kendi kendine bahşetti. Bu görüş, feodal dönemde mevcuttu. Daha sonra Marx, insanın bir âlet-yapıcı olduğu ve sosyal bir hayvan olduğu görüşünü ileri sürdü. Gerçekte insanın büyük bir beyine ve iki ele sahip olması, ancak bir milyon yıllık (bir evrimin) sonucudur. Gelecekte, hayvanlar gelişmeye devam edecek. Yalnız insanların iki eli olabileceğine inanmıyorum. Atlar, inekler, koyunlar gelişemez mi? Sadece maymunlar mı gelişebilir? Ve üstelik, bütün maymunlardan sadece bir türünün gelişebileceği ve diğerlerinin gelişemeyeceği gerçek olabilir mi? Bir milyon yıl, on milyon yıl sonra, atlar, inekler ve koyunlar hâlâ bugünkünün aynı mı olacak? Ben, değişmeye devam edeceklerine inanıyorum. Atlar, inekler, koyunlar veb öceklerin hepsi değişecek. Hayvanlar bitkilerden oluştu, deniz yosunlarından oluştu. Çang Tay-yen, bütün bunları biliyordu. Devrim konusunda Kang Yu-vey ile tartışdığı kitabında, bu ilkeleri savunuyordu.[25] Yeryüzü başlangıçta ölüydii; ne bitki, ne su, ne hava yoktu. Kimbilir kaç on milyon yıl sonra su oluştu; hidrojen ve oksijen hemencecik ve herhangi bir şekilde suya dönüşmez. Suyun da kendi tarihi vardır. Daha da önceleri, hidrojen ve oksijen bile mevcut değildi. Ancak hidrojen ve oksijen ortaya çıktıktan sonra, bu iki elemanın birleşip su olması ihtimali belirdi.

Tabii bilimlerin tarihini incelemeliyiz: bu konuyu ihmal etmek olmaz. Birkaç kitap okumalıyız. Bugünkii miicadele-

lerimizin ihtiyaçlarına göre okumakla, hedefsiz bir şekilde okumak arasında büyük bir fark vardır. Fu Ying[26], hidrojenle oksijenin ancak yüzlerce ve binlerce kere yanyana geldikten sonra su meydana getirdiğini söylüyor; bu, hiç te basit bir «ikinin birleşip bir olması» olayı değildir. Fu Ying bu konuda da haklıdır. Onu bulup bir konuşmak istiyorum. (Lu Ping'e hitaben:) Sizler, Fu Ying'in her dediğine kesinkes karşı çıkmamalısınız.[27]

Bugüne kadar analiz ve sentez açık bir şekilde tanımlanmamıştır. Analiz konusu daha açık ama sentez konusunda pek bir şey söylenmemiştir. Ay Su-çi[28] ile konuştum. Bugünlerde sadece kavramsal sentez ve analizden söz edildiğini, objektif pratik sentez ve aanlizden pek söz edilmediğini söyledi. Komünist Partisinin ve Guomindang'ın, proletaryanın ve burjuvazinin, toprak ağalarının ve kövlülerin, Çinlilerin ve emperyalistlerin analiz ve sentezini nasıl yapıyoruz? Mesela Komünist Partisi ve Guomindang açısından bunu nasıl yapıyoruz? Bunun analizi, çok basit bir sorundur: ne kadar güçlü olduğumuz, ne kadar toprağımız, kaç üyemiz, kaç askerimiz, Yenan gibi kaç üssümüz olduğu, zaaflarımızın neler olduğu sorunudur. Elimizde hiç büyük şehir yok, ordumuz yalnız 1.200.000 dış yardım almıyoruz, oysa Guomindang büyük miktarda dış yardım alıyor. Yenan'la Şanghay'ı karşılaştırırsak, Yenan'ın sadece 7.000 nüfusu var; buna (Parti ve hükümet) organlarında çalışanları ve (Yenan'da bulunan) birlikleri eklersek, toplam 20.000 oluyor. Sadece el zanaatları ve tarım mevcut. Bunu nasıl olur da büyük bir şehir ile karşılaştırabiliriz? Güclü noktalarımız ise, Guomindang'ın halktan kopuk olmasına karşılık, bizim halkın desteğini almamızdır. Sizin daha cok toprağınız, askeriniz ve silahınız var, ama askerleriniz zorla silah altına alınmış ve subaylarla erler arasında zıtlık var. Elbette ordularının oldukça büyük bir kısmı da önemli bir savaş kapasitesine sahiptir, hepsinin bir darbede çökmesi asla söz konusu değildir. Zayıf noktaları şudur: anahtarı, halktan kopuk olmalarıdır. Biz halk kitleleriyle birleşiyoruz, onlar halk kitlelerinden kopukturlar.

Onlar propagandalarında, Komünist Partisi'nin ortak mülkiyeti ve karıların ortak olmasını getirdiğini söylüyorlar ve bu fikirleri ilkokullara kadar sokuyorlar. Şöyle bir şarkı bestelediler: «Çu Teh ve Mao Zedung, yakıp yıkarak ve her çeşit şey yaparak çıkageldiklerinde, haliniz ne olacak?» İlkokul talebelerine bunu söylemeyi öğrettiler ve onlarda öğrenir öğrenmez gidip analarına ve kız ve erkek kardeşlerine sordular ve böylec tam tersi bir etkiyle, bizim propagandamızı yaptılar. (Şarkıyı) duyan ve babasına soran küçük bir çocuk vardı. Babası: «Böyle şeyler sorma; büyüdüğünde kendin görür anlarsın» dedi. Orta yolcunun biriydi. Derken çocuk amcasına da sordu. Amcası onu azarladı ve «Neymiş bu yakıp yıkma lafları? Bir daha duyarsam döverim!» dedi. Amcası eskiden Komünist Gençlik Birliği üyesiydi. Bütün gazeteler ve radyo istasyonları bize saldırıyordu. Çok gazete vardı, her şehirde birkaç düzine vardı, her hizbin bir gazetesi vardı ve istisnasız hepsi komünizm düşmanıydı. Sıradan halkın hepsi dinliyor muydu onları? Hiç te değil! Çin işlerinde belli bir tecrübemiz var; Çin bir «serçe»dir.[29] Yabancı ülkelerde de herşey, zenginler ve fakirler, karşı-devrim ve devrim, marksizm-leninizm ve revizyonizmden ibarettir. Herkesin komünizm düşmanı propagandayı yutacağına ve komünizm aleyhtarlığında birleşeceğine asla inanmamalısınız! O sıralarda biz de gazete okumuyor muyduk? Ama hiç te etkilenmedik işte.

Ben **Kırmızı Odanın Rüyası**'nı beş kere okudum ve ondan etkilenmedim. Onu tarih olarak okudum. İlkönce bir hikâye olarak, sonra da tarih olarak okudum. İnsanlar **Kırmızı Odanın Rüyası**'nı okuduklarında dördüncü bölümü dikkatle okumuyorlar, oysa bu bölüm aslında kitabın özüdür. Biz de Cang-kuo malikanesini anlatan ve şarkılar besteleyip notlar yazan Leng Zu-sing var. «Su kabağı Rahibinin su kabağı meselesini halledişi» başlığını taşıyan dördüncü bölüm, «Memurların Nazarlığı»ndan söz etmekte ve dört büyük aileyi tanıtmaktadır:

Yaşa, varol diye bağır
Nanking'li Çiya'lara-
Onlar altınlarını
Küple tartarlar.
Göklere sürtünür Ah-pang Sarayı
Ama yetmez
Nanking'li Şih'leri barındırmaya.
Okyanusun Kralı,
Altın yatakları tükendiğinde,
Nanking'li Vang'lara gider borç almaya,
Öyle zengindirler ki,
Paralarını saymak bütün gün sürer[30]...

Kırmızı Odanın Rüyası, dört büyük ailenin her birini tek tek anlatır. Düzinelerle insanın kaderini etkileyen şiddetli bir sınıf mücadelesi hakkındadır, ama bu insanların ancak yirmi-otuz kadarı hakim sınıftandır. (Bu kategoride otuz üç kişi olduğu hesaplanmıştır.) Yüeh Yang, Zu-çi, İkinci Kız-kardeş Yu, Üçüncü Kızkardeş Yu, vb. gibi bütün diğerleri köledir ve sayıları üç yüzden fazladır. Tarihi incelerken baş-langıç noktası olarak sınıf mücadelesini almadığınız takdir-de kafanız karışacaktır. Meseleler ancak sınıf tahlili yo-luyla açık seçik tahlil edilebilir. **Kırmızı Odanın Rüyası** yazılalı iki yüz yıldan fazla oluyor ve kitap üzerine yapı-lan araştırmalar bugün bile meseleleri aydınlatabilmiş de-ğildir; problemin güçlüğünü buna bakarak anlayabiliriz. Her ikisi de uzman olan Yü Ping-po ve Vang Kun-lun var.[31] Ho Çi-fang da bir önsöz yazdı.[32] Vu Çih-çang adında biri de aynı konuyu ele aldı. Bütün bunlar, **Kırmızı Odanın Rüyası** üzerine yakın zamanlarda yapılan araştırmalardır; eski a-raştırmaları saymayacağım bile. **Kırmızı Odanın Rüyası** hakkında Zay Yüan-pey'in görüşü yanlıştı; Hu şih'inki biraz daha doğruydu.

Sentez nedir? İki zıddın, Guomindang ile Komünist Partisi'nin, kıta toprakları üzerinde nasıl sentez olduğunu hepiniz gördünüz. Sentez şu şekilde gerçekleşti: orduları üstümüze geldiler ve biz onları yedik, lokma lokma yiyip

bitirdik onları. Yang Sien-çen'in sözünü ettiği şekilde, ikinin birleşip bir olması değildi bu; barış içinde bir arada varolan iki zıttın sentezi değildi. Onlar barış içinde birarada yaşamak istemiyorlardı, bizi yutmak istiyorlardı. Aksi takdirde ne diye Yenan'a saldırsınlardı? Orduları üç sınır üzerindeki üç sien hariç, Kuzey Şensi'nin her köşesine girdi. Sizin kendi hürriyetiniz var, bizim de kendi hürriyetimiz. Siz 250.000 kişisiniz, biz ise 25.000.[33] Birkaç tugay, 20.000'in az üzerinde bir şey. Analizi yaptık, sentezi nasıl yapacağız? Eğer bir yerlere gitmek istiyorsanız, buyrun gidin, biz yine de ordunuzu lokma lokma yutacağız. Zafer kazanacak şekilde savaşabiliyorsak savaşıyorduk; kazanamayacaksak, geri çekiliyorduk. 1947 Mart'ından 1948 Mart'ına kadar düşmanın bütün ordusu doğaya karışıp gitti, çünkü on binlerce askerini imha etmiştik. Yi-çuan'ı sardığımızda ve Liu Kan, şehri kurtarmaya geldiğinde, başkomutan Liu Kan öldürüldü, üç tümen komutanının ikisi öldürülüp diğeri esir alındı ve bütün ordu (bir anda) yokoldu. İşte bu sentezdi. Tüfeklerinin ve toplarının tümü bizim tarafa sentez oldu ve askerleri de sentez oldu. Bizimle kalmak isteyen kalabilirdi, kalmak istemeyenlerin ise seyahat masraflarını ödüyorduk. Liu Kan'ı imha ettikten sonra Yi-çuan'daki tugay savaşmadan teslim oldu. Üç büyük seferde Liao-Şen, Huay-Hay ve Pekin-Tienzin seferlerinde - sentez yöntemimiz neydi? Fu Zo-yi 400.000 kişilik ordusuyla birlikte savaşmadan bizim tarafımıza sentez oldu ve hepsi tüfeklerini teslim ettiler.[34] Bir şeyin başka bir şeyi yemesi, büyük balığın küçük balığı yemesi, işte sentez budur. Bu şimdiye kadar kitaplarda hiç böyle konmadı. Ben de kendi kitaplarımda böyle koymuş değilim. Yang Siençen'e kalsa, o, ikinin birleşip bir olduğuna ve sentezin, iki zıt arasındaki çözülmez bağ olduğuna inanıyor. Bu dünyada çözülmez bağ olarak ne var ki? Şeyler birbirine bağlanabilir, ama sonunda koparılacaklardır. Koparılamayacak hiç bir şey yoktur. Yirmi küsür yıllık mücadelemizde, bizim de bir çoğumuz düşman tarafından yutuldu. 300.000 kişilik Kızıl Ordu, Şen-Kan Ning (Şensi-Kansu-Ningsia) bölgesine vardığında sadece 25.000 kişi kalmıştı. Di-

ğerlerinin bir kısmı yutulmuş, bir kısmı dağılmış, bir kısmı öldürülmüş veya yaralanmıştı.

Zıtların birliğini tartışırken başlangıç noktamız olarak hayatı almalıyız. (**Kang Şeng Yoldaş:** «Sadece kavramlardan söz etmek yetmez.»)

Analiz olurken, sentez de olmaktadır ve sentez olurken, analiz de olmaktadır.

İnsanlar, hayvan ve bitkileri yediklerinde de ilkönce analizle işe başlarlar. Niçin kum yemiyoruz? Pirinç kumlu olduğundan yenmez. Niçin atlar, inekler ve koyunlar gibi ot yemiyoruz da sadece lahana gibi şeyleri yiyoruz? Her şeyi tahlil etmeliyiz. Şen Nung yüz otu tattı ve onların ilâç yapmada kullanılmasını başlattı.[35] Onbinlerce ve onbinlerce yıl sonra, analiz nihayet neyin yenebileceğini ve neyin yenmeyeceğini açıkça gösterdi. Çekirgeler, yılanlar ve kaplumbağalar yenebilir, Yengeçler, köpekler ve su hayvanları yenebilir, Yemeyen bazı yabancılar(da) var. Kuzey Şensi'de su hayvanlarını yemezler, balık yemezler. Kedi de yemezler orada. Bir yıl, Sarı Nehir adamakıllı taşmış ve kıyıya onbinlerce kilo balık vurmuştu; hepsini gübre olarak kullandılar.

Ben yerli bir filozofum; sizler yabancı filozoflarsınız.

(**Kang Şeng Yoldaş:** «Acaba Başkan, üç kategori meselesi hakkında bir şeyler söyleyebilir mi?»)

Engels üç kategoriden söz etmişti ama bana sorarsanız ben bu kategorilerin ikisine inanmıyorum. (Zıtların birliği en temel kanundur; nicelik ve niteliğin birbirine dönüşmesi, nicelik ve nitelik zıtlarının birliğinden ibarettir ve yadsımanın yadsıması ise hiç yoktur.) Nicelikle niteliğin birbirine dönüşmesini, yadsımanın yadsınmasını ve zıtların birliği kanunu aynı düzeyde yanyana koymak, «tekçilik» (monizm) değil, «üçcülük»tür. En temel şey, zıtların birliğidir. Nicelikle niteliğin birbirine dönüşmesi nicelik ve nitelik zıtlarının birliğidir. Yadsımanın yadsınması diye bir şey yoktur. Olumlama, yadsıma, olumlama, yadsıma... şeylerin gelişiminde, olaylar zincirinin her halkası, hem olumlama hem de yadsımadır. Köleci toplum ilkel toplumun yadsınmasıy-

dı, ama feodal toplum açısından olumlamayı teşkil ediyordu, Feodal toplum köleci toplum açısından yadsınmayı ama kapitalist toplum açısından olumlamayı teşkil ediyordu. Kapitalist toplum feodal toplumun yadsınmasıydı ama o da sosyalist toplum açısından olumlamadır.

Sentez yöntemi nedir? İlkel toplumun köleci toplumla yanyana varolması mümkün müdür? Evet, yanyana vardırlar ama bu, bütünün sadece küçük bir parçasıdır. Genel gö-ı ünüm şudur: ilkel toplum tasfiye olacaktır. Üstelik, toplumun gelişmesi, aşama aşama gerçekleşir, ilkel toplum da birçok aşamaya ayrılır. O sırada henüz kocaları öldüğünde kadınları da birlikte gömme adeti yoktu ama kadıılar kocalarına tâbi olmaya zorlanıyorlardı. İlkönce erkekler kadınlara tâbiydi, sonra işler zıddına dönüştü ve kadınlar erkeklere tâbi oldu. Tarihin bu aşaması bir milyon yıldan fazla zamandır sürdüğü halde henüz sonuca ulaşmamıştır. Sınıflı toplum daha 5000 yıl bile sürmüş değil; İlkel çağın sonundaki Lung Şan ve Yang Şao kültürlerinde[36] renkli çömlekçilik vardı. Kısacası, biri diğerini yutar, biri diğerini devirir, bir sınıf tasfiye olur, başka bir sınıf yükselir, bir toplum tasfiye olur, başka bir toplum yükselir. Elbette, gelişme süreci içinde her şey bu kadar saf değildir. Feodal topluma varıldığında, toplumsal yapının büyük kısmını feodal sistem belirlemekle birlikte, hâlâ köleci sistemden bir şeyler mevcuttur. Hâlâ bazı serfler ve aynı zamanda zanaatkarlar gibi bağımlı emekçiler mevcuttur. Kapitalist toplum da o kadar saf değildir ve daha gelişmiş kapitalist toplumlarda bile aynı zamanda geri bir kesim de vardır. Meselâ ABD'nin güneyinde kölelik sistemi vardır. Linkoln, kölelik sistemini kaldırdı ama bugün siyah köleler hâlâ var ve mücaadele çok şiddetlidir. Bu mücadeleye 20 milyondan fazla insan katılıyor; bu az şey değildir.

Bir şey başka bir şeyi yıkar, şeyler ortaya çıkar, gelişir ve yıkılırlar. Her yerde bu böyledir. Eğer şeyler, başka şeyler tarafından yıkılmazlarsa, kendi kendilerini yıkarlar. İnsanlar niçin ölür? Aristokrasi de ölür mü? Bu bir tabiat kanunudur. Ormanlar insanlardan daha uzun yaşar ama

onlar bile ancak birkaç bin yıl dayanabilirler. Ölüm diye bir şey olmasaydı, bu dayanılmaz olurdu. Bugün Konfüçyüs'ü hâlâ hayatta görebilseydi, dünya bu kadar insanı taşıyamazdı. Çuang-zu'nun yaklaşımını doğru buluyorum.[37] Karısı öldüğünde, tef çalıp şarkı söylemişti. İnsanlar öldüğünde, diyalektiğin zaferini kutlamak, eskinin yıkılışını kutlamak için şölenler yapılmalıdır. Sosyalizm de tasfiye olacaktır; tasfiye olmazsa olmaz, çünkü o zaman komünizm olmaz. Komünizm binlerce ve binlerce yıl sürecektir. Komünizm altında nitelik değişiklikleri olmayacağına, komünizmin nitelik değişiklikleriyle farklı aşamalara bölünmeyeceğine inanmıyorum! Asla inanmıyorum! Nicelik niteliğe, nitelik niceliğe dönüşür. Komünizmin milyonlarca yıl hiç değişmeden, nitelik bakımından hep tamamen aynı kalabileceğine inanmıyorum. Diyalektiğin ışığında böyle bir şey düşünülemez. Meselâ şu, «herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre» ilkesi var. Bir milyon yıl hep aynı iktisat bilgisiyle idare edebileceklerine inanıyor musunuz? Hiç düşündünüz mü bu meseleyi? Eğer öyle olsaydı, iktisatçılara ihtiyacımız kalmazdı veya en azından tek bir ders kitabı her şeye yeterdi ve diyalektik ölmüş olurdu.

Diyalektiğin hayatı, zıtlara doğru sürekli harekettir. İnsanlık da bir gün son bulacak. Din adamları kıyamet gününden karamsarlıkla söz ediyorlar ve insanları korkutuyorlar. Biz insanlığın sonunun, insandan daha ileri bir şey yaratacağını söylüyoruz. İnsanlık hâlâ çocukluk dönemindedir. Engels, zorunluluklar ülkesinden özgürlük ülkesine doğru ilerleyişten söz etmiş ve özgürlüğün, zorunlulukların anlaşılması olduğunu söylemişti. Bu cümle tamam değildir; meselenin sadece yarısını söylemekte ve kalanını söylemektedir. Sadece anlamak, sizi özgür kılar mı? Özgürlük, zorunlulukların anlaşılması ve zorunlulukların dönüştürülmesidir; insanın biraz çalışması da gerekir. Eğer yapacak bir iş olmaksızın sadece yerseniz, sadece anlarsanız, bu yeterli midir? Bir kanun keşfettiğinizde, onu uygulayabilmelisiniz, dünyayı yeniden kurmalı, araziyi açıp binalar dikmeli, madenler açmalı, sanayileşmelisiniz. Gelecekte daha çok

insan olacak ve tahıl yetmeyecek, dolayısıyla insanların maden cevherlerinden yiyecek çıkarması gerekecek. Böylece özgürlük, ancak dönüştürme yoluyla elde edilebilecek. Gelecekte o kadar da özgür olmak mümkün olacak mı? Lenin, gelecekte, göklerde oraya buraya koşan uçakların sinekler kadar çok olacağını söylemişti. Her yerde birbiriyle çarpışacaklardır; bu meseleyi nasıl halledeceğiz? Onları nasıl idare edeceğiz? Haydi idare ettik, her şey o kadar özgür mü olacak? Bugün Pekin'de 10.000 otobüs var; Tokyo' da 100.000 (taşıt) var (yoksa 80.000 mi?) dolayısıyla daha fazla otomobil kazası oluyor. Bizde otombil daha az, aynı zamanda sürücüleri ve halkı da eğitiyoruz, dolayısıyla az kaza oluyor. 10.000 yıl sonra Pekin'de ne yapacaklar? Hâlâ 10.000 otobüs mü olacak? Belki de yeni bir şey icat edecekler. Öyle ki bütün bu ulaştırma araçlarından vaz geçebilecekler, insanlar basit bir mekanizmayla her yere uçup istedikleri yere konabilecekler. Sadece zorunlulukları anlamak yetmez; şeyleri dönüştürmek de gerekir.

Komünizmin aşamalara bölünmeyeceğine ve hiç nitelik değişiklikleri olmayacağına inanmıyorum. Lenin her şeyin bölünebileceğini söyledi. Atomu örnek olarak verdi ve yalnız atomun değil, elektronun da bölünebileceğini söyledi. Oysa daha önceleri atomun bölünmeyeceği kabul ediliyordu; atom çekirdeğinin parçalanmasıyla uğraşan bilim dalı henüz çok gençtir, ancak yirmi-otuz yaşındadır. Son yirmi - otuz yıl içinde bilim adamları atom çekirdeğini protonlar, anti-protonlar, nötronlar, anti-nötronlar, mesonlar ve anti-mesonlar gibi unsurlarına ayırdılar. Bunlar ağır olanlardır; bir de hafif olanlar var. Bu keşiflerin çoğu, ancak İkinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında yapılmaya başlandı. Elektronların atom çekirdeğinden ayrılabileceği gerçeğine gelince, o daha eskiden keşfedilmişti. Bir elektrik telinde elektrik akımı, bakır veya alüminyumun dışındaki serbest elektronlar vasıtasıyla geçer. Dünyanın 300 li kalınlığındaki atmosferinde de, serbest elektron tabakaları bulunduğu keşfedilmiştir. Orada da, elektronlarla atom çekirdeği ayrılmış bulunuyor. Henüz elektron parçalanabilmiş

değildir, ama bir gün mutlaka onu da parçalayacaklar. Çuang-zu, «belli bir uzunluğu her gün yarıya bölmekle onu asla sıfıra indirgeyemezsin» demişti. (Çuang-zu, «Çeşitli okullar Üzerine» bölümü [Bölüm 33G] Kung-sun Lung'dan naklen.) Bu gerçektir. İnanmıyorsanız hele bir düşünün. Eğer sıfıra indirgenebilseydi, bilim diye bir şey olmazdı. On binlerce şey sürekli ve sınırsız şekilde gelişmektedir ve sonsuzdurlar. Zaman ve mekan sonsuzdur. Mekanı ele alalım, gerek makroskopik ve gerekse mikroskopik olarak bakıldığında sonsuzdur, sonsuz olarak bölünebilir. Bu nedenle bir milyon yıl sonra bile bilim adamlarının yapacak işleri olacaktır. Sakata'nın temel parçacıklar üzerine, «Tabii Bilimler Dergisi» deki yazısını çok beğendim.[38] Şimdiye kadar hiç böyle bir yazı görmemiştim. Diyalektik materyalizm budur. Leninden alıntı yapıyor.

Felsefenin zaafı, pratik felsefe değil, yalnız kitabî felsefe yaratmış olmasıdır.

Daima yeni şeyler ortaya çıkarmalıyız. Aksi takdirde ne diye burada bulunuyoruz? Ne diye haleflerimiz olsun istiyoruz? Yeni şeyler, ancak gerçeklikte bulunabilir, gerçekliği kavramalıyız. Son tahlilde, Cen Çi-yu[39] Marksist midir, değil midir? Onun Budizm üzerine makalelerini çok beğendim. Belli bir araştırmaya dayanıyorlar, Cen Çi-yu, Tang Yung-tung'un talebesidir.[40] Cen Çi-yu yalnız Tang sülalesi Budizmini inceliyor ve sonraki zamanların Budizmini doğrudan doğruya ele almıyor. Sung ve Ming metafiziği, Tang sülalesinin Çan Okulundan doğup gelişti ve bu, sübjektif idealizmden objektif idealizme doğru bir hareketti.[41] Hem Budizm, hem de Taoizm vardır ve ikisi arasında ayırım yapmamak yanlıştır. Onlara önem vermemek nasıl doğru olabilir? Han Yu saçmalıyordu. Onun şiarı: «ifade tarzlarından değil, fikirlerinden öğrenin» idi. Kendi fikirlerini tamamen başkalarından kopya ediyor, denemelerin biçimini, kompozisyon tarzını değiştiriyordu. Saçmalıyordu ve ettiği az buçuk akıllı laflar da esas olarak eskilerden alınmıştı. «Öğretmenler üzerine konuşma» gibi yazılarda biraz yeni bir şeyler vardır. Liu Zu-hu farklıydı. Budist ve Taoist mater-

yalizmin girdisini çıktısını biliyordu.[42] Bununla beraber, **Gök Cevap Veriyor** adlı eseri, biraz fazla kısadır. **Gök Cevap Veriyor**, Çü Yüan'ın **Gök Soruyor** adlı eserinin bir ürünüdür.[43] Binlerce yılda, bir tek bu adam çıkıp **Gök Cevap Veriyor** gibi bir eser yazdı. **Gök Soruyor** ve **Gök Cevap Veriyor** neden bahsetmektedir? Eğer açıklayıcı notların yardımı olmadan okursanız anlayamazsınız, yalnız genel bir fikir edinebilirsiniz; **Gök Soruyor** gerçekten inanılır gibi değildir, binlerce yıl önceden, evren, tabiat ve tarih hakkında bir yığın soru ortaya atmıştır.

(İkinin birleşip bir olması meselesi hakkındaki tartışma üzerine:) **Hung Çi** bir kaç iyi makaleyi yayınlasın ve bir rapor yazılsın.

[12]

ÇİN'İN BÜYÜK İLERİ ATILIMI[1]

(Aralık 1964)

Dünyadaki diğer ülkelerin eski teknik gelişme yollarını izleyip onların gerisinden adım adım emekleyemeyiz. Eski gelenekleri yerle bir etmeli, ileri teknikleri uygulamak için elimizden geleni yapmalı, çok uzun olmayan bir tarihi dönemde ülkemizi güçlü, modern bir sosyalist devlet olarak inşa etmeliyiz. Büyük İleri Atılım'dan sözederken bunu kastediyoruz. Bu gerçekten imkansız mıdır? Övünüyor muyuz ya da havanda su mu dövüyoruz? Kesinlikle hayır. Bu gerçekleşebilir. Bunu anlamak için sadece tarihimize göz atmamız yeterlidir. Güçlü görünen emperyalizmi, feodalizmi ve kapitalizmi kendi ülkemizde esas olarak devirmedik mi? Yoksulluktan, sıfırdan başlayarak 15 yıllık bir çabayla sosyalist devrimin ve sosyalist inşanın her alanında elle tutulur bir gelişme düzeyine erişmedik mi? Atom bombasını da patlatmadık mı? Batılıların bize geçmişte takmış olduğu Doğu Asya'nın hasta adamı lakabını da silkip atmadık mı? Batı burjuvazisinin başardığını Doğu proletaryası neden başarmasın? Büyük Çin Devrimcisi selefimiz Bay Sun Yat-sen bu yüzyılın başında Çin'de Büyük İleri Atılım'ın olacağını söylemişti. Onun bu kehaneti mutlaka 20-30 yıl içinde gerçekleşecektir. Bu herhangi bir gerici güç tarafından durdurulamayacak, kaçınılmaz bir akımdır.

[13]

KAMU SAĞLIĞI ÜZERİNE TALİMAT

(26 Haziran 1965)

Kamu Sağlığı Bakanlığına ülke nüfusunun sadece yüzde onbeşi için çalıştığını ve bu yüzde onbeşin de büyük ölçüde beyefendilerden[1] meydana geldiğini, öte yandan geniş köylü kitlelerinin hiç bir tıbbî bakım görmediğini anlatın. Geniş köylü kitleleri birinci olarak doktorsuzdur; ikinci olarak da ilaçtan yoksundur. Kamu Sağlığı Bakanlığı halkın sağlığı ile ilgilenen bir Bakanlık değildir, öyleyse adını Şehirlilerin Sağlık Bakanlığı, Beyefendilerin Sağlık Bakanlığı, hatta Şehirli Beyefendilerin Sağlık Bakanlığı olarak neden değiştirmeyelim?

Tıp eğitimi yeniden düzenlenmelidir. Öyle fazla kitap okumaya hiç gerek yoktur. Hua To[2] üniversitede kaç yıl okudu? Ming hanedanından Li Şih-çen kaç yıl eğitim gördü? Tıb eğitimine sadece lise ya da ortaokul mezunlarının kabul edilmesi şart değildir. İlkokulları bitirenleri üç yıllık bir eğitimden geçirmek yeterlidir. Daha sonra onlar, esas olarak pratik içinde öğrenebilir ve düzeylerini yükseltebilirler. Bu gibi doktorlar köylük bölgelere gönderilirse, çok yetenekli olmasalar bile, şarlatanlardan ve büyücü doktorlardan daha faydalı olacaklardır ve köyler de onların masrafını daha iyi karşılayabilecektir. İnsanlar fazla kitap okudukça aptallaşıyorlar. Bugün hastanelerde kullanılan

tıbbî muayene ve tedavi usulleri köylere hiç uygun değildir ve doktorların yetiştirilme tarzı sadece şehirlerin yararınadır. Oysa bugün Çin'de 500 milyonu aşkın köylü nüfus vardır.

Bu doktorlar kitlelerden kopuk bir şekilde çalışıyorlar. Sözümona bilimin zirvesi sayılan nadir, teşhisi zor, zahmetli hastalıklar üzerinde çalışmak için bol miktarda insan gücü ve malzeme harcıyorlar. Oysa, çok kimsede görülen, sık sık ortaya çıkan ve yaygın hastalıkların nasıl önlenebileceğini ya da daha iyi tedavi edilebileceğini araştırma konusunda ya ilgisiz kalıyorlar ya da çok az çaba gösteriyorlar. İleri düzeydeki meseleleri görmezlikten gelelim demiyorum, ama onlara ancak küçük bir insan gücü ve malzeme harcanmalıdır; öte yandan insan gücü ve malzememizin büyük çoğunluğu kitlelerin en çok çözüm bekleyen meselelerine ayrılmalıdır.

Garip bir şey daha var. Hastasını muayene eden bir doktor hastalık ne olursa olsun maske takmak zorundadır. Bu, hastalığa yakalanıp başkalarına da geçirecekleri korkusundan mıdır? Korkarım ki, esas olarak kendileri hastalanmaktan korktukları içindir. Farklı hastalıklara farklı muamele yapılmalıdır. Hastalık ne olursa olsun doktorlar maske taktı mı, doktorla hastası arasında ilk andan itibaren bir mesafe yaratılmış oluyor.

Bir iki yıl önce mezun olmuş çok yetenekli olmayan doktorlardan birkaçını şehirlerde bırakmalı, diğerlerinin tümünü köylük bölgelere göndermeliyiz. 'Dört temizlik' hareketi (XX) yılında sona erdi ve esas olarak tamamlanmış[3] bulunuyor. Ama 'dört temizlik' hareketinin tamamlanmasına rağmen köylerdeki tıb ve sağlık çalışmaları hâlâ tamamlanmış değildir. Tıb ve sağlık çalışmasında ağırlığı köylük bölgelere verelim!

[14]

HANGÇOV KONUŞMASI
(21 Aralık 1965)

Çe süeh yen-çiu* (Felsefe Araştırmaları)nın bu sayısında üç makale okudum. Felsefeyle uğraşanlarınız pratik felsefeyle uğraşmalıdır, yoksa yazılanları kimse okumaz. Kitabî felsefenin anlaşılması çok zordur. Bunlar kimin için yazılıyor? Vu Han[1] ve Çien Po-zan[2] gibi bazı aydınlar gittikçe kötüleşiyorlar. Sun Ta-jen[3] adlı biri Çien Po-zan'ın, feodal toprak ağası sınıfının köylülere karşı bir taviz politikası uyguladığı düşüncesini çürüten bir makale yazmış. Köylü savaşlarından sonra toprak ağaları sınıfının istediği, sadece, karşı-saldırıya geçerek intikam almaktı; tavizler asla söz konusu olmamıştır. Toprak ağaları sınıfı Tayping İlâhi Krallığına hiç taviz vermemiştir. Bokserler önce şöyle diyorlardı: «Çing'e karşı çıkın, yabancıları tasfiye edin.» Daha sonra ise, «Çing'i destekleyin ve yabancıları tasfiye edin» diyerek Ana Kraliçe Zu-si'nin desteğini sağladılar. Çing hanedanı emperyalizm tarafından yenilgiye uğratılınca ana kraliçe ve imparator kaçtı ve Zu-si yabancıları desteklemeye ve Bokserleri tasfiye etmeye başladı. Bazıları **Çing Sarayının İç Yüzü**'nün yurtsever olduğunu söylüyorlar ama

(*) İşçiler, köylüler ve askerler tarafından yazılan felsefî makaleler özel sayısı; 1965, sayı 6.

ben hainice olduğunu, tepeden tırnağa ihanet olduğunu düşünüyorum.[4] Neden bazıları yurtsever olduğunu söylüyorlar? Sırf, İmparator Kuang Sü'nün, Kang Yu-vey ile birlikte okullar açan, Yeni Orduları kuran ve birkaç aydınca tedbir alan zavallı bir adam olduğunu düşündükleri için.

Çing hanedanının sonlarında bazıları «Öz için Çin öğretisi, pratik uygulama için Batı öğretisi» görüşünü ileri sürdüler. Öz, bizim genel çizgimize benzer, değiştirilemez. Ne Batı öğretisini öz olarak alabilir, ne de demokratik cumhuriyetin özünü kullanabiliriz. 'İnsanın doğal hakları' ya de 'evrim teorisini' kullanamayız. Batının sadece teknolojisini kullanabiliriz. Elbette 'İnsanın doğal hakları' hatalı bir düşünce çizgisini temsil eder. Tabiatın bahşettiği haklar diye birşey var mıdır? İnsana hak bahşeden insanın kendisi değil midir? Bugün yararlandığımız haklar tabiat tarafından mı bahşedildi? Haklarımız sıradan halk tarafından, özellikle işçi sınıfı ile yoksul ve aşağı-orta köylüler tarafından bahşedilmiştir.

Bir parça modern tarih çalışırsanız 'tavizler politikası' diye bir şeyin olmadığını görürsünüz. Taviz olarak ne verilmişse, devrimci güçler tarafından gericilere verilmiştir. Gericiler her zaman karşı- saldırıya geçmiş ve intikam almak istemişlerdir. Tarihte ne zaman yeni bir hanedan ortaya çıkmışsa 'zorla çalıştırmayı ve vergiyi azaltma' siyaseti uygulamıştır. Bunun sebebi de halkın yoksul olması ve gaspedilecek daha fazla bir şeyi bulunmamasıdır. Bu siyaset toprak ağası sınıfının çıkarınaydı.

Felsefeyle uğraşanların birkaç yıl için fabrikalara ve köylük bölgelere gideceklerini umarım. Felsefe sistemi yeni baştan düzenlenmelidir. Eski usulde yazmamalı, hem o kadar çok da yazmamalısınız.

Nanking Üniversitesinde köylü kökenli bir tarih öğrencisi, 'dört temizlik' hareketinde yer almış. Daha sonra tarihle uğraşanların köylük bölgelere gitmeleri gerektiği konusunda bazı makaleler yazdı. Nanking Üniversitesi Dergisi'nde yayınlanan bu makalelerde şu itirafta bulundu: «Yıllarca öğrenim gördüm ve şimdi bedeni çalışma kavra-

mını tamamen unutmuş bulunuyorum. Nanking Üniversitesi Dergisi'nin aynı sayısındaki bir başka makalede ise şöyle deniyor: «Öz, baş çelişmedir ve hatta baş çelişmenin ana yönüdür.» Ben bile şimdiye kadar böyle bir şey söylemedim. Dış görünüş gözle görülebilir; duyuları harekete geçirir. Öz ise gözle görülemez ve elle tutulamaz; dış görünüşün ardında gizlidir. Öz ancak araştırma ve incelemeyle keşfedilebilir. Öze dokunup görebilseydik, bilime gerek kalmazdı.

Yavaş yavaş gerçekle temasa geçmeli, köylük bölgelerde bir süre yaşamalı, biraz tarım bilimi, botanik, toprak teknolojisi, gübre teknolojisi, bakterioloji, ormancılık, vb. öğrenmelisiniz. Koca ciltler devirmeye gerek yoktur. Küçük kitaplar okuyup genel bir bilgi edinmek yeterlidir.

Gelelim bu üniversite eğitimi meselesine; ilkokula başladığınız andan üniversiteyi bitirinceye kadar toplam on altı-on yedi yıl geçiyor. İnsanların 20 yılı aşkın bir süre pirinç, hardal otu, buğday ya da akdarının tarlada büyüyüşünü veya işçilerin nasıl çalıştığını, köylülerin nasıl çift sürdüğünü, ya da insanların nasıl iş yaptıklarını görmeyeceklerinden endişe ediyorum. Üstelik sağlıkları da bozulacaktır. Bütün bunlar gerçekten çok zararlıdır. Kendi çocuğuma şöyle dedim: «Köylük bölgelere git ve yoksul ve aşağı-orta köylülere de ki: 'Babam birkaç yıl okuduktan sonra gitgide aptallaştığımızı söylüyor. Amcalar, teyzeler, kardeşler, bacılar n'olur benim öğretmenim olun. Sizlerden öğrenmek istiyorum.'» Aslına bakarsanız okul yaşına gelmemiş çocuklar yedi yaşına kadar toplumla adamakıllı ilişki içindedir. İki yaşında konuşmayı öğrenirler ve üç yaşında gürültülü tartışmalara girişirler. Biraz daha büyüdüklerinde, oyuncak çapalarla toprak kazarak büyüklerin çalışmasını taklit ederler. Gerçek dünya budur. Artık çocuklar kavramları öğrenmişlerdir bile. 'Köpek' temel bir kavramdır. 'Siyah köpek' ve 'sarı köpek' ikincil kavramlardır. Ailesinin sarı köpeği somuttur. 'İnsan' ise anlamının büyük kısmından arınmış bir kavramdır. Erkek ya da kadın, küçük ya da büyük, Çinli ya da yabancı, devrimci ya da karşı-devrimci, bütün bu ayırımlar eksiktir. Geri kalan sadece insanı diğer hayvan-

lardan ayıran özelliklerdir. Hiç 'insan' gören olmuş mudur? Sadece Bay Çang ya da Bay Li'yi görebilirsiniz. 'Ev' kavramını da göremezsiniz. Sadece Tiyenzin'in yabancı üslüptaki yapıları veya Pekin'in bahçeli evleri gibi gerçek evler görebilirsiniz.

Üniversite eğitimini yeniden düzenlemeliyiz. Derslere devam için bu kadar çok vakit sarfedilmemelidir. Edebiyat fakültelerini yeniden düzenlememek felaket olur. Yeniden düzenlenmezlerse filozof yetiştirebilirler mi? Yazar yetiştirebilirler mi? Tarihçi yetiştirebilirler mi? Bugünün filozofları felsefe yapamıyor, yazarları roman yazamıyor ve tarihçileri tarih yazamıyor. Sadece imparatorlar, krallar, generaller ve bakanlar hakkında yazmak istiyorlar. Çi Pen-yü'nün makalesi [5] çok güzeldi, üç kere okudum. Eksik olan yanı isim vermemesi. Yao Ven-yuan'ın makalesi de [6] çok iyiydi. Tiyatro, tarih ve felsefe çevrelerinde büyük etkisi oldu. Onun eksik yönü de meselenin özüne inmemesiydi. **Hay Cuy'un Görevden Azledilişi**'nin özü görevden azledilme meselesiydi. Çia Çing imparatoru, Hay Cuy'u görevden azletti. Biz 1959'da Peng De-huay'ı görevden azlettik. Ve Peng De-huay'da Hay Cuy'dur.

Üniversitelerdeki edebiyat fakültelerini yeniden düzenlemeliyiz. Öğrenciler fakültenin dışına çıkmalı, sanayi, tarım ve ticaretle uğraşmalıdırlar. Mühendislik ve bilim bölümleri farklıdır. Pratik çalışma için fabrikaları ve aynı zamanda laboratuarları da vardır. Öğrenciler fabrikalarda çalışabilir, laboratuarlarda deney yapabilirler. Liseyi bitirdikten sonra; önce bir süre pratik çalışma yapmalıdırlar. Sadece köylük bölgelere gitmek yetmez. Fabrikalara, atölyelere ve ordu bölüklerine de gitmelidirler. Birkaç yıl böyle bir çalışma yaptıktan sonra iki yıl yeniden okuyabilirler. Bu yeterli olacaktır. Eğer üniversite beş yıl ise bunun üç yılını üniversite dışında geçirmelidirler. Öğretmenler de dışarı gitmeli ve hem çalışmalı, hem de ders vermelidirler. Gittikleri yerlerde de felsefe, edebiyat ve tarih öğretmiyecekler mi? Mutlaka kocaman yabancı üsluplu binalarda mı ders vermeleri gerekiyor?

Watt ve Edison gibi pek çok büyük mucit, işçi ailelerinden gelmedir. Elektriği keşfeden Franklin gazete satardı; hayata gazete satıcısı olarak başladı. Pek çok büyük düşünür ve bilim adamı üniversiteden yetişmemiştir. Partimizin Merkez Komitesindeki yoldaşlardan çoğu da üniversite mezunu değildir.

Şimdi yazdığınız şekilde kitap yazmaya devam edemezsiniz. Analiz ve sentez örneğini alalım. Geçmişte kitaplar bu kavramları berrak bir şekilde açıklamıyordu. Şöyle diyorlardı: 'Analizin içinde sentez vardır; analiz ve sentez birbirinden ayrılamaz.' Bu tip bir açıklama doğru olabilir ama yetersizdir. Şöyle denmelidir: 'Analiz ve sentez hem bölünebilir, hem bölünemez.' Herşey bölünebilir. Bu 'birin ikiye bölünmesi meselesi'dir.

Analiz değişen şartlara uygulanmalıdır. Meselâ, Guomindang'ın ve Komünistlerin analizini ele alalım. Guomindang'ı geçmişte nasıl tahlil ettik? Kalabalık nüfuslu büyük bir toprak parçasına hakim olduğunu, büyük ve orta büyüklükteki şehirleri kontrol ettiğini, emperyalizmin desteğine sahip olduğunu ve iyi donatılmış büyük ordulara sahip olduğunu söyledik. Ama temel nokta, kitlelerden —köylülerden ve askerlerden— kopuk olmasıydı. Aynı zamanda iç çelişmeleri de vardı. Bizim ordularımız küçüktü. Silahlarımız kötüydü, sadece akdarımız ve tüfeğimiz vardı. Topraklarımız azdı, büyük şehirlerimiz yoktu ve dış yardım almıyorduk. Ama kitlelerle sıkı bağlarımız vardı; üç esas alanda demokrasiye sahiptik; «üç-sekiz» çalışma tarzına sahiptik ve kitlelerin taleplerini temsil ediyorduk. Temel mesele de buydu.

Askerî akademilerden mezun olmuş Guomindang subayları savaşamıyorlardı, ama Vampoa Askerî Akademisinde sadece birkaç aylık eğitim görenler savaşabiliyordu. Kendi mareşallerimiz ve generallerimiz arasında üniversiteye gitmiş olanların sayısı çok azdı. Ben hiç askerî kitap okumamıştım. **Zo Yorumu** [7], **İyi Hükümetin Aynası** [8] **ve Üç Krallığın Hikâyesi'ni** okumuştum. Bu kitaplar savaşları anlatıyordu. Ama bilfiil savaşa girdiğimde kitapları tamamen

unuttum. Savaşırken yanımıza tek bir kitap bile alamazdık. Sadece kendimizin ve düşmanın durumunu tahlil eder, somut durumu tahlil ederdik.

Düşmanın sentezini yapmak onu yiyip yutmaktır. Guomindang'ın sentezini nasıl yaptık? Düşmanın malzemesini alıp onu yeniden biçimlendirerek yapmadık mı? Esirleri öldürmüyorduk. Bir kısmını serbest bırakıyor ve çoğunu kendi ordumuzu takviye etmek için alıkoyuyorduk. Bütün silahlara yiyeceğe, hayvan yemine ve her çeşit donatıma el koyuyorduk. Kullanmadıklarımızı, felsefi bir terim kullanmak gerekirse, 'aufgehoben' yaptık, (yokettik); To Yu-ming [9] gibilerinin durumu buydu. Yemek yemek de bir analiz ve sentez sürecidir. Meselâ yengeç yerken etini yersiniz ama kabuğunu yemezsiniz. Mide, gıdalı kısmını özümleyecek ve faydasız kısımlarını dışarı atacaktır. Sizler hepiniz yabancı tipte filozoflarsınız. Ben yerli tipte bir filozofum. Guomindang'ın sentezini yapmak, onu yemek, çoğunu sindirmek ve küçük bir kısmını tasfiye etmek demektir. Bunu Marx'tan öğrendim. Marx, Hegel'in felsefesinin kabuğunu çıkararak yararlı olan iç kısmını özümledi ve onu diyalektik materyalizme dönüştürdü. Marx Feuerbach'ın materyalizmini özümledi ve metafiziğini eleştirdi. Mirasın daima ileriye devredilmesi gerekir. Marx, Fransız hayalci sosyalizmini ve İngiliz ekonomi-politiğini ele alırken iyi şeyleri özümledi ve kötüleri çıkarıp attı.

Marx'ın **Kapital**'i metaların ikili tabiatının tahliliyle başlar. Bizim metalarımızın da ikili bir tabiatı vardır. Yüzyıl sonra dahi metaların ikili bir tabiatı olacaktır. Meta olmayan şeylerin de ikili bir tabiatı vardır. Yoldaşlarımız da doğru ve hatalı olmak üzere ikili bir tabiata sahiptirler. Sizin de ikili bir tabiatınız yok mu? Benim var, biliyorum. Genç insanlar kolaylıkla metafizik olma hatasına düşüyorlar. Kendi hatalarından söz etmeye tahammül edemiyorlar. İnsanlar tecrübeyle gelişir. Halbuki son yıllarda gelişme kaydedenler gençler oldu. Umutsuz durumdakiler ise bazı eski profesörlerdi. Vu Han bir şehrin belediye reisidir. Rütbesi bir ilçe yöneticiliğine indirilirse daha iyi olur. Yang Sien-çen

ve Çang Ven-tiyen'in de rütbeleri indirilirse daha iyi olur. Bu onlara gerçekten yardım etmenin tek yoludur.

Son zamanlarda 'Yeterli Haklılık Kanunu' üzerine bir makale yazılmıştı. Hangi 'Yeterli Haklılık Kanunu'? Böyle bir şeyin mevcut olduğunu sanmıyorum. Değişik sınıfların hareketlerini haklı göstermek için değişik yolları vardır. Hangi sınıfın yeterli haklılığı yoktur? Russell'in yok mudur? Geçenlerde bana çevrilmesi ve okunması gereken bir broşür gönderdi. Russell, bugün siyasi bakımdan biraz daha iyidir. Revizyonizme ve Amerika'ya karşıdır ve Vietnam'ı desteklemektedir. Bu idealist, biraz materyalizm kazanmıştır. Eylemlerinden söz ediyorum.

Bir insan pek çok alanda çalışmalı, her çeşit insanla ilişki kurmalıdır. Solcular sadece solcularla değil, aynı zamanda sağcılarla da görüşmelidir. Böyle şeylerden korkmamalıdırlar. Ben şahsen pek çok insan tanıdım. Büyük ve küçük yetkililer tanıdım.

Felsefe yazma yöntemlerinizi değiştirebilir misiniz? Emekçi yığınların dilini kullanarak halkın anlayacağı bir dilde yazmalısınız. Hepimiz öğrenciler gibi konuşuyoruz. (Cen Bo-da yoldaş söze karıştı: «Başkan hariç.») Ben köylü hareketine, işçi hareketine, öğrenci hareketine, Guomindang hareketine katıldım ve yirmi yılı aşkın bir süre askerî çalışma yaptım; dolayısıyla biraz daha iyiyim.

Çin felsefesini öğrenmeye girişirken, Çin tarihini ve Çin felsefesinin tarihi sürecini incelemeliyiz. İlk önce geçen yüzyılın tarihi öğrenilmelidir. Tarihi süreç, zıtların birliği değil midir? Modern tarih, sürekli olarak birin ikiye bölünmesi ve devamlı mücadele sürecidir. Bu mücadelelerde bazı kişiler uzlaştılar. Ama halk onlardan memnun kalmadı ve mücadeleye devam etti. 1911 Devriminden önce Sun Yat-sen ve Kang Yu-vey arasındaki mücadele vardı. 1911 Devrimi İmparatoru alaşağı ettikten sonra, Sun ve Yuan Şih-kay arasındaki mücadele oldu. Daha sonra Guomindang'da sürekli olarak iç bölünmeler ve mücadeleler oldu.

Marksist-leninist klasikler sadece önsöze değil, açıklamalara da ihtiyaç göstermektedir. Siyasî önsözler, zor olan

felsefi önsözlerden daha kolay yazılır. Eskiden diyalektiğin üç büyük kanunu olduğu söylenirdi, sonra Stalin dört kanun olduğunu söyledi. Benim görüşüme göre sadece bir temel kanun vardır, o da çelişme kanunudur. Nitelik ve nicelik, olumlu ve olumsuz, dış görünüşle öz, içerik ve biçim, zorunluluk ve özgürlük, olasılık ve gerçek vb., bütün bunlar zıtların birliği durumlarıdır.

Biçimsel (formel) mantık ile diyalektik arasındaki ilişkinin, başlangıç matematiği ile yüksek matematik arasındaki ilişkiye benzediği söylenir. Bu formül üzerinde daha dikkatle durulmalıdır. Biçimsel mantık, düşüncenin biçimiyle ilgilidir ve tartışmanın birbirini izleyen aşamaları arasında çelişki olmamasını sağlamakla ilgilenir. Uzmanlaşmış bir bilimdir. Her çeşit yazı biçimsel mantıktan yararlanmalıdır.

Biçimsel mantık temel ilkelerle ilgilenmez. Bunu yapması imkansızdır. Guomindang bize «haydut» diyor. «Komünistler hayduttur». «Çang San bir komünisttir»; «öyleyse Çang San bir hayduttur.» biz şöyle diyoruz. «Guomindanglılar hayduttur.» «Çan Kay-şek Guomindang'lıdır», «öyleyse Çan Kay-şek bir hayduttur.» Bu silojizmlerin her ikisi de biçimsel mantığa uygundur.

Biçimsel mantık yoluyla pek taze bilgi edinilemez. Elbette bazı sonuçlar çıkarılabilir ama varılan sonuç yine de dayanılan temel ilke içinde mevcuttur. Şu sırada bazı kişiler biçimsel mantıkla diyalektiği karıştırıyorlar. Bu yanlıştır.

[15]

MAO YUAN-SİN * İLE KONUŞMALAR. (1964-1966)

Birinci Konuşma

5 Temmuz 1964 [1]

BAŞKAN : Geçen yılın ikinci yarısında bir ilerleme kaydettin mi? (Düzeyini) yükselttin mi?

YUAN-SİN : Bu konuda benim de kafam biraz karışık, herhangi bir ilerleme kaydettiğimi söylemeye cesaretim yok; eğer ilerlemiş isem de bu pek yüzeydedir.

BAŞKAN : Ne de olsa belli bir ilerleme kaydetmişsin; meselelere bakışın artık eskisi kadar basit değil. «Dokuzuncu Cevab»ı okudun mu? Okumadın mı? [2] Halefler için beş kıstası gördün mü?

YUAN-SİN : Gördüm. **(Yuan-sin bundan sonra, bir süre konuşarak «Dokuzuncu Cevap»ın haleflere ilişkin temel içeriğini ortaya koydu.)**

BAŞKAN : Bu konu hakkında konuştun, tamam, ama anlıyor musun? Bu beş kıstas ayrılmaz bir biçimde birbirine bağlıdır. Birincisi teori, yada yönelimdir. İkincisi amaçtır; yani sadede gelirsek kime hizmet ediyorsun? En önem-

(*) Mao Yuan-sin Yoldaş Başkan Mao'nun Harbin Askerî Mühendislik Enstitüsü'nde okuyan yeğenidir.

lisi budur. Bu noktayı kavradığında her şeyi yapabilirsin. Üçüncü, dördüncü ve beşinci kıstaslar metodoloji meselelerine ilişkindir. Çoğunlukla birleşmeli, demokratik merkeziyetçiliği uygulamalı, her şeyin tek kişinin sözüyle hallolmasına izin vermemeli, özeleştiri yapmalı, mütevazi ve temkinli olmalısın. Bütün bunlar metodoloji değil midir?

(Halefler için ilk kıstastan söz ederken Başkan şöyle dedi :) Marksizm-leninizmi mi yoksa revizyonizmi mi öğreneceksin?

YUAN-SİN : Tabii ki marksizm-leninizmi öğreniyorum.

BAŞKAN : O kadar emin olma. Kim biliyor senin ne öğrendiğini? Marksizm-leninizmin ne olduğunu biliyor musun?

YUAN-SİN : Marksizm-leninizm, sınıf mücadelesini sürdürmek, devrimi sürdürmek demektir.

BAŞKAN : Marksizm-leninizmin temel fikri devrimi mutlaka sürdürmektir. Ama devrim nedir? Devrim, proletaryanın kapitalistleri devirmesi, köylülerin toprakağalarını devirmesi ve daha sonra işçi ve köylü iktidarını kurmaları ve üstelik onu sağlamlaştırmaya devam etmeleridir. Günümüzde devrimin görevi henüz tamamlanmamıştır; henüz, en sonunda kimin kimi alacağı edeceği kesinlikle belli değildir. Sovyetler Birliği'nde Kruşçev iktidarda değil midir? Burjuvazi iktidarda değil midir? Bizde de siyasî iktidarın burjuvazinin elinde olduğu durumlar vardır; onların adamlarının bulunduğu üretim tugayları, fabrikalar ve **sien** komiteleri olduğu gibi, bölge ve eyalet komiteleri de var, kamu güvenliği dairelerinde yine onların adamları olan başkan yardımcıları var. Kültür Bakanlığını kim yönetiyor? Sinema ve tiyatro tamamen onların hizmetinde olup, halkın çoğunluğunun hizmetinde değildir [3]. Önderlik kimin elinde dersiniz? Marksizm-leninizmi öğrenmek, sınıf mücadelesini öğrenmek demektir. Sınıf mücadelesi her yerdedir; senin Enstitünde de mevcuttur; senin Enstitünde bir karşı-devrimcinin ortaya çıktığının farkında mısın, değil misin? Birkaç defterlik gerici bir günce yazmış, her gün bize küfretmiş; bu kişi karşı-devrimci bir unsur değil midir?

Sizler sınıf mücadelesine karşı tamamen vurdumduymaz değil misiniz? Sınıf mücadelesi hemen sizin yanı başınızda değil midir? Karşı-devrim diye bir şey olmasa o zaman niye hâlâ devrime ihtiyacımız olsun?

(Yuan-sin pratik eğitim için gittiği fabrikadaki 'beş aleyhtarlık' hareketine ilişkin bazı durumları anlattı ve bunlardan çok şey öğrendiğini söyledi.)

BAŞKAN : Karşı-devrim her yerde var, fabrikalarda olmaması mümkün mü? Orta ve aşağı rütbeli Guomindang subayları, **sien** düzeyindeki Guomindang parti sekreterleri, vb. hep içeri sızmış bulunuyorlar. Hangi kılığa girmiş olurlarsa olsunlar, şimdi hepsini temizlemeliyiz. Her yerde sınıf mücadelesi vardır. Her yerde karşı-devrimci unsurlar vardır. Çen Tung-ping[4] senin hemen yanı başında uyumuyor muydu? Onun Enstitünüz tarafından mahkum edilmiş pek çok yazısını okudum. Bir karşı-devrimcinin yanı başında uyuyordun ama farkında değildin!

(Başkan daha sonra Enstitüdeki siyasi ve ideolojik çalışma hakkında bilgi istedi. Mao Yuan-sin bu konudaki görüşlerini anlattı.)

YUAN-SİN : Toplantılar yapıyor ve çok konuşuyorlar; dıştan baktığımızda çok heyecan verici, ama gerçek meseleleri pek çözemiyorlar.

BAŞKAN : Bütün ülke, Halk Kurtuluş Ordusundan geniş çapta öğrenmeye girişmiş bulunuyor. Sizler Halk Kurtuluş Ordusu üyelerisiniz; neden ondan öğrenmiyorsunuz? Enstitünün siyasi bir bölümü var mı? Ne yapıyor? Siyasi eğitim görüyor musunuz, görmüyor musunuz? **(Yuan-sin Enstitüde siyasi eğitimin nasıl yürüdüğünü anlattı.)** Bütün bunlar derslere devam etmek ve meseleleri tartışmaktan başka bir şey değil. Bu neye yarar? Gidip gerçeği incelemelisin. İdeolojinin başta geldiği ilkesini dahi uygulamamışsın. Hiç bir gerçek bilgin yok. Öyleyse insanlar bu meselelerden söz ettiğinde onları nasıl anlayabilirsin?

(Başkan rüzgarlı ve dalgalı havalarda yüzmeyi özellikle tavsiye etti ve hatta Mao Yuan-sin'i bunu hergün kararlılıkla uygulamaya teşvik etti.)

Daha şimdiden suyu tanımış ve üstesinden gelmiş bulunuyorsun. Bu çok iyi. Ata binmesini biliyor musun?

YUAN-SİN : Bilmiyorum.

BAŞKAN : Asker olup da ata binmesini bilmemek; işte bu olmaz! **(Başkan, Yuan-sin'in gidip ata binmeyi öğrenmesini istedi. Başkan kendisinin de sürekli olarak ata bindiğini ve sekreteri ile yardımcılarını da öğrenmeye zorladığını söyledi.)** Tüfekle atış yaptın mı?

YUAN-SİN : Dört yıldır silaha elimi sürmedim.

BAŞKAN : Şu sırada milisler çok güzel ateş ediyor, **ama** siz Halk Kurtuluş Ordusu üyeleri hiç atış yapmıyorsunuz. Bu eleştirimi (XXX) ile tartış; ateş etmesini bilmeyen asker nasıl askerdir?

(Bir keresinde Yuan-sin suyun dışardan daha ılık olduğu soğukça bir havada yüzmüş, sudan çıktığında, biraz üşüyerek şöyle demişti : 'suyun içi ne de olsa biraz daha iyiydi.')

BAŞKAN : (Mao Yuan-sin'e kızgın kızgın bakarak) Demek ki rahatı seviyor ve zorluklardan korkuyorsun. **(Başkan halefler için ikinci kıstası tartışırken şöyle dedi :)** Kendini düşünmesini biliyorsun, bütün zamanını kendi meselelerini düşünmekle geçiriyorsun. Baban (Mao Ze-ming yoldaş) düşman karşısında korkusuz ve kararlıydı; en ufak bir tereddüt geçirmedi, çünkü halkın çoğunluğuna hizmet ediyordu [5] Onun yerinde sen olsaydın, iki dizinin üzerinde çöküp hayatının bağışlanması için yalvarmaz mıydın? Ailemizin pek çok mensubu Guomindang ve Amerikan emperyalistleri tarafından öldürülerek hayatlarını verdiler. Sen bal yiyerek büyüdün ve şimdiye kadar hiç acı çekmedin. Gelecekte bir sağcı olmaz da bir orta yolcu olursan memnun olacağım. Hiç acı çekmedin, nasıl solcu olabilirsin?

YUAN-SİN : Benim için hâlâ ümit var mı?

BAŞKAN : Eh, evet ümit var. Ama benim koyduğum kıstasları aşarsan daha da iyi olur.

(Başkan üçüncü kıstas hakkında da konuştu ve şunları söyledi :) Sizler bir toplantı yaptığınızda nasıl yapıyorsunuz? Sen bir müfreze takım komutanısın; takım komutanı

nasıl olunur? Herkes seni eleştirdiğinde, eleştiriyi kabul edebiliyor musun? Onların eleştirilerini yanlış olsalar bile kabul edebiliyor musun? Yanlış ve haksız bir ithamı kabul edebiliyor musun? Eğer kabul edemezsen o zaman insanları nasıl birleştireceksin? Özellikle senden farklı fikirde olanlarla çalışmayı öğrenmelisin. Eğer insanların seni övmesinden hoşlanıyorsan, eğer ağzına bal, kulaklarına övgü türküleri çalınmasından hoşlanıyorsan, işte en tehlikeli şey budur ve senin hoşlandığın da tamı tamına budur.

(Dördüncü kıstastan bahsederken Başkan şunları söyledi :) Kitlelerle kaynaşıyor musun, yoksa kaynaşmıyor musun? Zamanını kadroların kızları ve oğulları ile geçiriyor ve diğer insanlara tepeden bakıyorsun. Öyle değil mi? İnsanların konuşmasına izin ver ve her şeyin tek bir kişi tarafından yapılmasından hoşnut olma.

(Beşinci kıstastan söz ederken Başkan şöyle dedi :) Bu açıdan belli bir ilerleme kaydetmişsin, biraz özeleştiri yapmışsın, ama bu sadece bir başlangıçtır, her şeyin yolunda gittiğini sanma.

(Daha sonra Başkan Mao yeniden Enstitüdeki çalışma hakkında konuştu :) Enstitünüzün en temel hatası 'dört öncelik'i uygulamamış olmanızdır. [6] Marksizm-leninizmi öğrenmek istediğini söylemedin mi? Ne çeşit bir çalışma yöntemi uyguluyorsun? Sadece konferans dinleyerek ne öğrenebilirsin? En önemli şey gidip pratik içinde öğrenmektir.

YUAN-SİN : Bilim ve mühendislik fakültesi ile edebiyat fakkültesi farklıdır; (Birincisi) gidip toplumun içine girmek için o kadar fazla zaman bırakmaz.

BAŞKAN : Bu yanlış; en önemli dersin sınıf mücadelesidir ve bu ders zorunludur. Bu meseleyi (XXX) ile de konuştum. Enstitünüz 'dört temizlik'e katılmak için köylük bölgelere gitmelidir. Kadrolardan öğrencilere kadar hepiniz gitmeli ve bir tekiniz bile kalmamalısınız. Bu kış yada gelecek yıl baharda gitmelisiniz; geç gitmektense erken gitmek daha iyidir, mutlaka gitmelisiniz. Sana gelince, sadece 'dört temizlik'te beş ay geçirmekle kalmayıp, aynı zamanda bir fabrikaya gitmeli ve altı ay 'beş aleyhtarlık' hareketine

katılmalısın. Toplum hakkında hiç bir şey bilmediğin doğru değil mi? 'Dört temizlik'e katılmazsan köylüleri anlayamazsın; 'beş aleyhtarlık'a katılmazsan işçileri anlayamazsın. Ancak böyle bir siyasi eğitim kursunu tamamladığında seni üniversite mezunu sayabilirim. Aksi halde, Askerî Mühendislik Enstitüsü seni mezun etse de ben senin diplomanı tanımam. Sınıf mücadelesinden bile haberdar değilsen nasıl olur da üniversite mezunu sayılırsın? Mezun olmak için bu dersi de öğrenmek zorundasın. Enstitünüz ideolojik çalışma yürütmemiştir. Etrafınızda bir sürü karşı-devrimci var ve siz bunun farkında değilsiniz; Çen Tung-ping hemen yanı başındaydı ve sen farkında değildin. **(Mao Yuan-sin, Çen Tung-ping'in evine tatile gittiğinde düşman radyosunu dinlediğini ve böylece yozlaştığını söyledi)** Düşman radyosunu dinleyen nasıl inanır? Düşman radyosunu dinlemedin mi? Düşmanın yiyeceği bile yok. Onun lafına nasıl inanırsın? Vey Li-huang [7] Hong Kong'da iş yapıyordu. Parasını batırarak döndü. Herkes Vey Li-huang gibilerini aşağılıyor. Çen Tung-ping'i düşmanın bile hor görmediğini düşünmek zor. 'Dört Öncelik' nedir? **(Mao Yuan-sin bunun hakkında konuştu)**

BAŞKAN : Bunu biliyorsun; o zaman neden yaşayan ideolojiye sarılmıyorsun? Sizin Enstitüde çok sayıda siyasi kadro olduğunu duydum. Ama bunlar esası kavramıyorlar, doğal olarak ideolojiye de sarılmıyorlar. Tabii ki sizin Enstitü de bazı başarılar kaydetti. Bazı sorunları olması normal. Askerî Mühendislik ile sadece on yıldır uğraşıyoruz. Ordumuzun teknik okulları yönetmede hiç bir tecrübesi yok. Durum 1927'de savaşmayı ilk öğrendiğimiz zamanki gibi. Başlangıçta nasıl savaşıldığını bilmiyorduk. Peşpeşe yenilgilere uğradık. Ama daha sonra nasıl savaşıldığını öğrendik.

(Başkan şunu da sordu :) Sizin Enstitüde eğitim reformu nasıl gidiyor?

YUAN-SİN : Son sınavlarda bizim birlik yeni bir yöntem denedi. Herkes bu yöntemin iyi olduğunu, (her öğrenciyi) doğru değerlendirdiğini düşünüyor. Aynı zamanda çalışma yöntemini bütün olarak etkiledi ve canlı bir çalışma sağladı.

BAŞKAN : Bu çok önceden yapılmalıydı.

YUAN-SİN : Geçmişte not kavramı geliyordu, dolayısıyla insiyatif kullanarak çalışamıyorduk.

BAŞKAN : Bunu görebilmen iyi bir şey. Ayrıca bu konuda seni suçlayamam da. Çünkü bütün eğitim sistemi, havasızca, sizleri on almak için çalışmaya zorluyor. Bu kadar parlak bir not alabilmek için didinmezseniz ilerlemenizi tamamen engelleyebilirler. Ablan da aynı şeyin acısını çekti. Pekin Üniversitesinde normal zamanlarda hiç not tutmayan ve imtihanlarda yedi ile sekiz arasında not alan bir talebe vardı. Ama mezuniyette verdiği tez, sınıfının en iyisiydi. Bütün bunların içyüzünü görüp çalışmada insiyatif gösterenler vardır. Notların içyüzünü gören, cesaretle ve insiyatifle çalışan bu çocuk gibileri vardır. Öğretmenleriniz dersleri ezberletiyorlar. Her gün konferans dinliyorsunuz. Gerçekten bu kadar çok söyleyecek şeyleri var mı? Öğretmenler ders notlarını size dağıtmalıdırlar. Neden korkuyorlar ki? Bıraksınlar öğrenciler notları kendi kendilerine öğrensin. Ders notlarını öğrencilerden gizli tutmak ve sadece derste not tutmalarına izin vermek öğrencileri fena halde kısıtlıyor. Geçmişte, Kang Ta'da öğretmenlik yaparken ben ders notlarını öğrencilere önceden dağıtırdım. Derste otuz dakikadan fazla konuşmaz ve öğrencileri kendi başlarına çalışmaya bırakırdım; sonra da onlar sorar ben cevaplardım. Üniversite öğrencileri, özellikle son sınıfta olanlar için en önemli şey onlara çalışma ve meseleleri çözme fırsatı vermektir. Bu kadar çok konuşmak neye yarar ki?

Geçmişte, herkesten en yüksek notu almak için çalışması isteniyordu. Herkes okulda mükemmeldi ama çalışmalarında mutlaka mükemmel olamıyorlardı. Çin tarihinde Hanlin Akademisinin en iyi mezunlarının hiç biri gerçekten yetenekli yada bilgili değildi. Bilgili ve yetenekli olanlar daha ziyade ikinci derece ile bile mezun olamayanlar arasında görülüyordu. Tang hanedanının [8] en büyük iki şairi, **çü-cen** derecesini bile kazanamamışlardı. Notları çok fazla önemsemeyin; enerjinizi meseleleri tahlil etme ve çözme yeteneğinizi korumak ve geliştirmek üzerinde yoğunlaştırın. Öğret-

menlerin peşinde sürüklenip onlar tarafından kısıtlanmayın. Eğitim reformu en başta bir öğretmen sorunudur. Öğretmenlerin pek çok kitabı var ve ders notları olmadan hiç bir şey yapamazlar. Neden ders notlarını size dağıtmıyorlar ve meseleleri sizinle birlikte incelemiyorlar? Son sınıf öğrencileri soru sorduğunda hocalar bunların ancak yarısını cevaplandırabilir, geri kalanı hakkında ise hiç bir şey bilmezler, o zaman sorunu öğrencilerle birlikte inceleyip tartışmalıdırlar. Bu hiç de kötü değildir. Öğretmenler insanları korkutmak için kibirli havalara bürünmemeliler. Burjuvazi ile hababam ezberleme şeklindeki eğitim yöntemine karşı çıkmıştır. Biz niye karşı çıkmayalım? Öğrenciler boy hedefi yapılmadıkça herşey yolunda gidecektir. Eğitim reformunun anahtarı öğretmenlerdir.

(Bir keresinde Mao Yuan-sin Başkanın, yeni bilimsel başarıların gösterildiği bir sergiyi gezmesi için ısrar etmişti : «Şimdi meşgulüm, gidip gezemem. Sergiyi dikkatle inceleyecek vaktim yok, at sırtında gezerken çiçeklere bakmanın ise faydası yoktur.»)

Bununla ilgileniyorsun da marksizm-leninizm ile ilgilenmiyorsun. Bu nasıl oluyor? Meselelerin bu yönüyle ilgili soru sorduğunu pek az duyuyorum. Genellikle hangi gazeteyi okuyorsun?

YUAN-SİN : **Halkın Gazetesi**'ni okuyorum.

BAŞKAN : **Halkın Gazetesi**'nde okumaya değer bir şey yok. **Kurtuluş Ordusu Gazetesi**'ni yada **Çin Gençliği Gazetesi**'ni [9] okumalısın. İşçilerin ve askerlerin yazdığı şeyler gerçek ve canlıdır. Meseleleri açıklamasını biliyorlar. «İkinin birleşip bir olması» konusundaki tartışmayı okudun mu?

YUAN-SİN : Çok azını okudum, okuduğum kadarından da pek bir şey anlamadım.

BAŞKAN : Öyle mi? Bu gazeteye bir göz at (Başkan, **Çin Gençliği Gazetesi**'nin bir sayısını uzattı). İşçilerin meseleleri nasıl tahlil ettiğini gör, Gençlik Birliği kadrolarının meseleleri nasıl tahlil ettiğini gör, onlar meseleleri çok iyi tahlil ediyorlar. **Halkın Gazetesi**'nden daha kolay anlaşılıyor.

(Başkan şunu da söyledi :) Siyasi çalışman lafazanlıktan ibaret. Eğer çok şey öğrenmek istiyorsan en önemli nokta gidip gerçeğin ta içinde çalışmaktır. Neden kendi mesleki uzmanlığınla ilgileniyorsun da marksizm-leninizmle ilgilenmiyorsun?

Tarih öğrenirken onu günümüzün gerçeğiyle birleştirmezsen işe yaramaz. Günümüz tarihini öğrenirken köy ve aile tarihleri üzerinde çalışmazsan tamamen zaman kaybı olur. Eski tarihin incelenmesi de bugünün gerçeğiyle birleştirilmelidir ve kazılardan ve arkeolojiden koparılamaz. Yao, Şun ve Yü [11] gerçekten yaşadılar mı? Ben inanmıyorum, elimizde gerçek bir kanıt yok. Sang hanedanı konusunda delil teşkil eden kehanet kemikleri var; buna inanabiliriz. Gidip te kitap yığınlarının içine gömülürsen, ne kadar çok çalışırsan çalış o kadar az şey öğreneceksin.

İkinci Konuşma

18 Şubat 1966

[Başkan Mao ve yeğeni] Askerî Mühendislik Enstitüsünün ilk önce 2 veya 3 yıllık bir öğrenimden sonra kısmen çalışma ve okumayla geçecek bir yıl daha koyup koymaması meselesini ve aynı zamanda çalışmaların koordinasyonu ve dağıtımı meselesini tartıştılar.

BAŞKAN MAO : Bilim ve mühendislik fakülteleri kendi dillerini kullanmaya devam etmelidir. Bu fakültelerin bugünkü altı yıllık öğretim programını ilk önce üç yılda vermeye çalışalım ve bakalım nasıl yürüyecek. İki yıla indirmek için de pek acele etmeyelim. Yüksek bilim alanında, açık seçik bir hedef varsa, üç yıllık çalışma belki yeterli olacaktır. Üç yıl yetmezse sonradan biraz daha uzatabiliriz.

Ancak açık seçik bir hedef olduğunda daha az ama daha temiz iş çıkarabilir ve ancak o zaman genelle özeli

kaynaştırabiliriz. O vakit altı yıl, üç yıla indirilebilir. Bunu gerçekleştirdikten sonra attığımız adımlar emin ve sağlam, tuttuğumuz yol doğru olur.

Yeni bir işe giriştiğimizde en iyi yol buna birkaç yıl devam etmek ve devamlı olarak tecrübeleri özetlemektir.

Bilim ve mühendislik fakültelerinin kendilerine özgü bir tabiatı ve de özel bir terminolojisi vardır. Bu nedenle birkaç kitap okumak gereklidir. Ama bu fakültelerin aynı zamanda diğer derslerle ortak bir yanı da vardır; sadece kitap okumak işe yaramaz. Eskiden Vampoa Akademisinde yarım yıl okumak, sonra da bir yıl asker olarak hizmet görmek gerekiyordu. Böylece pek çok yetenekli subay yetişiyordu. Ama Vampoa Akademisi Ordu Üniversitesi haline getirildikten sonra (ne kadar çalıştıklarını kaydetmemişim) sonuç şu oldu : Buradan mezun olanlar savaşta üstüste yenilgiye uğruyor ve bize esir düşüyorlardı.

Bilim ve mühendislik fakülteleri hakkında hiç bir şey bilmiyorum ama tıp fakültesi hakkında biraz bilgim olduğunu iddia ediyorum. Bir göz doktorunu dinlediğinizde konuşması çok esrarengiz gelir, ama insan vücudunu bir bütün olarak ele almak gerekir.

Bilimin gelişmesi alt düzeyden üst düzeye doğru, basitten karmaşığa doğrudur. Ama öğretirken bu gelişme sırası izlenemez. Tarih öğrenirken modern tarih üzerinde yoğunlaşmalıyız. Bugün sadece üçbin küsur yıllık yazılı tarihimiz var. Ya 10 bin yıllık tarihimiz olduğunda ne yapacağız, o zaman tarihi nasıl öğreteceğiz?

Yararlı olduğu pratikte kanıtlanan temel teorileri içeren yüksek bilim, pratiğin yararsız ve akıl dışı olduğunu ortaya koyduğu kısımlardan kurtulmalıdır.

Nükleer fizik hakkında ders veriliyorsa Sakata modelini anlatmak yeterlidir; Danimarka okulunun Bohr teorilerinden başlamaya gerek yoktur; aksi halde on yıl okusanız da mezun olamazsınız. Sakata bile diyalektiği kullanıyor; siz niye kullanmıyorsunuz?

İnsanın olayları kavrayışı her zaman somuttan başlar ve soyuta doğru gelişir. Tıpta psikoloji, sinir sistemi, vb. gi-

bi soyut şeylerden başlarlar. Bunun hatalı olduğunu düşünüyorum; anatomiyle başlamalılar. Matematik ilk olarak fizik modellerden elde edilmiştir. Artık kimse matematiği fizik modellerle birleştiremiyor; bunun yerine bir adım ileri atılmış ve matematik soyutlaştırılmıştır.

üçüncü konuşma

1966

BAŞKAN MAO : Eskiden bir ilkokulda müdürlük ve bir ortaokulda öğretmenlik yaptım. Aynı zamanda Merkez Komitesi üyesiyim. Bir zamanlar da Guomindang'da bir bölüm şefiydim. [12] Ama köylük bölgelere gidip köylülerle yaşadığımda ne kadar çok şey bildiklerini görmek beni derinden etkiledi. Onların bilgisinin engin olduğunu ve onlarla aşık atamayacağımı, tersine onlardan öğrenmek gerektiğini anladım. Sen en azından Merkez Komitesi üyesi değilsin, değil mi? Nasıl olur da köylülerden daha çok şey bilebilirsin? Döndüğünde siyasi komiserine bundan böyle her yıl bir kere köylük bölgelere gitmeniz gerektiğini söylediğimi anlat. Bunun büyük yararları vardır!

Diyalektiği anlamıyorsun, birin ikiye bölündüğünü anlamıyorsun. Eskiden kendinin olağanüstü olduğunu sanırdın, şimdi ise beş para etmediğini düşünüyorsun. Her iki düşünce de yanlıştır.

Hata yapanlar cesaretlendirilmelidir. Hata yapan kimse hatalarını gördüğünde onun iyi yanlarına işaret etmelisiniz. Gerçekten de içinde hâlâ pek çok iyi yan barındırıyordur. Hata yapanlar temizlenmek için ılık suda yıkanmalıdır. Su çok sıcak olursa dayanamazlar; ılık su en uygunudur. Hata yapan genç insanlar tasfiye edilmemelidir. Bu onlara zarar verir ve açık çalışmaları örtbas eder. Bu yolla Kang Ze [13] gibi kimseler düzeltildiler. Düzelmeyen gençler arasında bazı Parti üyeleri ve bazı (Gençlik) Birliği üyeleri de var. Onları tasfiye etmek meseleyi çok fazla basitleştirmek olur.

Sen Enstitüde solcu musun? Seni öven bir makale gördüm. [14] İnsanların seni övmesi hiç te iyi bir şey değil. Senin gibi gençlerin kusurları yüzlerine vurulmalıdır. Hataları yüzlerine az vurulursa iyi olmaz. Herşey böyle bir zorlamaya tâbidir. (XXX)'i yazdığımda bunu yazmaya zorlanmıştım. Bugün yazmak gerekseydi, yazamazdım.

İleri derken ne kastediyoruz? İleri olmak, geri olanın işini yapmak, etrafımızdakileri tahlil etmek, meseleleri soruşturmak ve her gittiğimiz yerde arkadaş kazanmakta kararlı olmaktır. Gençlerimiz diyalektiği öğrenmeli ve meselelerin tahlilinde diyalektiği kullanmada ustalaşmalıdırlar. Meselâ beni alın. Kesinlikle başkalarından daha zeki değilim ama diyalektiği anlıyorum ve meseleleri tahlil etmede nasıl kullanılacağını biliyorum. Açık olmayan bir meseleyi tahlil etmede diyalektiği kullanırsak, mesele bir anda beraklaşır. Diyalektiği ciddiyetle öğrenmelisiniz, etkinliği çok büyüktür.

[16]

MERKEZİN ÖNDERLERİNE HİTABEN KONUŞMA

(21 Temmuz 1966)

Başkan Mao, Nieh Yuan-zu'nun 25 Mayıs **duvar afişlerinin, önemi Paris Komünü'nü bile aşan 20. yüzyılın 60'larının Çin Paris Komünü'nün bir manifestosu olduğunu söyledi.** «Biz böyle duvar afişleri yazamıyoruz.» **(Birçok genç izci, babalarından bahseden duvar afişleri yazarak babalarının kendi geçmişlerini unuttuklarını, çocuklarına Mao Zedung Düşüncesi'ni anlatmadıklarını, bunun yerine okulda aldıkları notu sorduklarını ve iyi not aldıklarında onları ödüllendirdiklerini anlattılar.)**

Başkan Mao, Cen Bo-da yoldaştan, bu küçük arkadaşlara şu mesajı göndermesini istedi : «Duvar afişleriniz çok iyi yazılmış.» **(Başkan şöyle devam etti :)**

Hepinize söylüyorum : Gençlik, Büyük Kültür Devrimi'nin Büyük ordusudur. Sonuna kadar seferber edilmelidir.

Pekin'e dönüşümden sonra kendimi çok mutsuz ve yalnız hissettim. Bazı Üniversiteler kapılarını bile kapatmıştı. Hatta öğrenci hareketini bastıranlar da vardı. Öğrenci hareketini bastıran kimdi? Sadece pey-yang savaş ağaları.[1] Komünistlerin öğrenci hareketinden korkması, marksizm düşmanı bir davranıştır. Bazı kimseler her gün kitle çizgisinden ve halka hizmetten söz ediyorlar ama tersine burjuva çizgisini izleyip burjuvaziye hizmet ediyorlar. Gençlik Birliği Merkez Komitesi'nin öğrenci hareketi yanında saf tutması gerekir. Ama tersine, öğrenci hareketinin bastı-

rılmasının yanında yer alıyor. Büyük Kültür Devrimi'ne kim karşı çıkıyor. Amerikan emperyalistleri, **Sovyet revizyo**nistleri, Japon revizyonistleri ve gericiler.

'İç' ve 'dış' arasında ayırım yapma mazeretine baş vurmak, [2] devrimden korkmaktır. Asılmış duvar afişlerini kapatmak gibi şeylere izin verilemez. Bu, temel bir yön hatasıdır. Derhal yön değiştirmeli ve bütün eski gelenekleri yerle bir etmelidirler.

Biz kitlelere inanıyoruz. Kitlelerin öğretmeni olmak için önce onların öğrencisi olmalıyız. İçinde bulunduğumuz Büyük Kültür Devrimi, yeri göğü sarsan bir olaydır. Sosyalizm geçidini aşabilecek miyiz? Aşmaya cesaret ediyor muyuz? Bu geçid, sınıfların nihai olarak yok olmasına ve üç büyük farklılığın ortadan kalkmasına götürür.

Karşı çıkmak, özellikle burjuva 'otoritelerine' karşı çıkmak, yıkmak demektir. Bu yıkım olmadan sosyalizm inşa edilemeyeceği gibi birinci olarak mücadele, ikinci olarak eleştiri, üçüncü olarak ta dönüşüm gerçekleştirilemez. Bürolarda oturup rapor dinlemenin bir yararı yoktur. Tek yol kitlelere dayanmak, kitlelere güvenmek, sonuna kadar mücadele etmektir. Devrimin bize karşı çevrilmesine hazırlıklı olmalıyız. Parti ve hükümet önderliği ve sorumlu partili yoldaşlar buna hazırlıklı olmalıdırlar. Şimdi devrimi sonuna kadar sürdürmek istiyorsanız, kendinizi disipline sokmalı, geride kalmamak için kendinizi yenilemelisiniz. Aksi halde, sadece devrimin dışında kalırsınız.

Bazı yoldaşlar, başkalarına karşı amansız bir mücadele yürütüyorlar, ama kendileriyle mücadele edemiyorlar. Böyle devam ederlerse onlar, geçidi hiç bir zaman aşamayacaklardır.

Ateşi kendi vücutlarınıza yanaştırmak, yanması için alevleri körüklemek sizin görevinizdir. Buna cesaret edecek misiniz? Çünkü ateş, kafalarınızı da yakacaktır.

Yoldaşlar şöyle cevap verdiler : «Hazırız. Eğer başedemezsek, görevlerimizden istifa edeceğiz. Komünist Partisi üyeleri olarak yaşıyoruz ve Komünist Partisi üyeleri olarak öleceğiz. Kanapeler ve elektrikli vantilatörlerle dolu bir hayat bize yaramaz.»

(Başkan Mao devam etti :)

Kitleler için katı ölçüler koymak olmaz. Pekin Üniversitesi, öğrencilerin ayaklandığını gördüğünde ölçüler koymaya kalkıştı. Buna kibarca 'doğru yola dönüş' adını verdiler. Gerçekte yaptıkları, 'yanlış yola saptırma' idi.

Öğrencileri karşı-devrimciler olarak damgalayan bazı okullar oldu. (İrtibat subayı Çang Yen tuttu, 29 kişiyi karşı-devrimci ilan etti.)

(Başkan Mao devam etti :)

Bu şekilde hareket etmekle kitleleri muhalefet saflarına atmış olursunuz. Kötü insanlardan korkmamalısınız. Alt tarafı kaç kişiler ki? Öğrenci kitlelerinin büyük çoğunluğu iyidir.

(Birisi karışıklıklar meselesini ortaya attı. «Böyle durumlarda kanunî yollara nasıl başvuracağız?» Başkan Mao şöyle dedi :)

Neden korkuyorsunuz? Kötü insanlar söz konusu olduğunda onların kötü olduklarını ispat edersiniz. İyi insanlardan korkacak ne var? 'Korku' kelimesinin yerine 'cesaret' kelimesini yerleştirmelisiniz. Sosyalizm geçidinin aşılıp aşılmadığını kesinkeş göstermelisiniz. Her şeye siyasetin kumanda etmesini sağlamalı, kitlelere gitmeli ve onlarla beraber olmalı, Büyük Proleter Kültür Devrimi'ni daha da iyi bir şekilde yürütmelisiniz.

[17]

BÖLGE SEKRETERLERİ VE MERKEZ KOMİTESİNİN KÜLTÜR DEVRİMİ GURUBU ÜYELERİYLE YAPILAN BİR TOPLANTIDA KONUŞMA

(22 Temmuz 1966)

Bütün Bölge Sekreterleri ve Kültür Devrimi Gurubu üyeleri hazır bulunuyor. Bu toplantının amacı belgelerimizi ele almak ve en önemlisi çalışma guruplarını gönderme yöntemine son vermek, böylece okullardaki devrimci öğretmen ve öğrencilerin ve hatta bazı orta yolcuların Büyük Kültür Devrimine önderlik edecek Kültür Devrimi Okul Guruplarının örgütlenmesini sağlamaktır. Okulların meselesini ancak onlar anlıyor. Çalışma gurupları anlamıyor. Bazı çalışma gurupları işleri berbat ettiler. Büyük Kültür Devriminin okullardaki hedefi mücadeleyi, eleştiriyi ve dönüşümü sürdürmektir. Çalışma guruplarının etkisi hareketi engellemek oldu. Mücadeleyi ve dönüşümü gerçekleştirebilir miyiz? Meselâ, Çiyen Po-zan pek çok kitap yazdı, ama çoğunuz bunları hâlâ okumadınız. Ona karşı nasıl mücadele edecek, onu nasıl değiştireceksiniz? Okullar söz konusu olduğunda şu sözü hatırlatan bir durum ortaya çıkıyor : 'Tapınak küçük olduğunda tanrılar büyük gözükür, göl sığ olduğunda kaplumbağalar çok gözükür.' İşte bu yüzden okullardaki öz güçlere dayanmalıyız. Çalışma guruplarıyla olmaz. Benimle ya da sizinle de olmaz. Eyalet Parti komi-

teleriyle de olmaz. Eğer istediğiniz mücadele ve dönüşüm ise okulların ve birimlerin kendilerine dayanmalısınız. Çalışma guruplarına dayanmanın bir yararı yoktur. Acaba bu çalışma gurupları irtibat görevlilerine dönüştürülebilir mi? Eğer danışman durumuna getirilirlerse aşırı güçlü olacaklardır. Belki gözlemci olabilirler, çalışma grupları devrimi engelliyor, ama aralarında böyle olmayanlar da var. Bu guruplar devrimi engellerlerse kaçınılmaz olarak karşı-devrimci olacaklardır. Sian'daki Haberleşme Üniversitesi kimsenin telefon etmesine ya da Merkez'e yollanmasına izin vermiyor. İnsanların Merkez'e gitmesinden niye korkuyorlar? Bırakın gelsinler ve Devlet Konseyi'ni kuşatsınlar. Telefon edebileceklerini veya delege yollayabileceklerini anlatan belgeler hazırlamalıyız. Bu kadar korkmak olur mu? Sian ve Nanking'deki gazeteler üç gün süreyle sarıldığında ilgililer öylesine korktular ki akılları başlarından gitti. Siz de bu kadar korkuyor musunuz? Hey siz! Eğer devrim yapmazsanız devrim size karşı yapılacaktır. Bazı bölgeler, halkın gazete bürolarını kuşatmasına, Eyalet Parti Komitesine gitmesine ya da Devlet Konseyini görmeye gitmesine izin vermiyorlar. Niye bu kadar korkuyorsunuz? Devlet Konseyine gittiklerinde bütün gördükleri birkaç önemsiz general oluyor, ve hiç bir şey halloîmuyor. Niye işler böyle gidiyor? Sizler yüzünüzü göstermeseniz de ben göstereceğim. Bu 'korku' kelimesi her zaman öne çıkıyor : karşı-devrimden korku, halkın bıçak ya da silah kullanmasından korku. Gerçekten karşı-devrimciler bu kadar kalabalık olabilir mi? Son bir kaç gündür Kang Şeng [1] Çen Bo-da ve Çiyang Çing duvar afişlerini okumak için okullara gidiyorlar. Algısal bilgiye sahip olmadan ne yapabilirsiniz? Hiç biriniz oralara gitmiyorsunuz çünkü günlük işlerle meşgulsünüz; ama algısal bilgi edinebilmek için, günlük işleriniz aksasa bile mutlaka gitmelisiniz. Nanking'de işler biraz daha iyi yürüyor. Öğrencileri Merkez'e gelmekten alıkoymadılar.

Kang Şeng söze karıştı : **'Nanking'de üç büyük tartışma oldu. İlk tartışma Yeni Çin Gazetesinin devrimci olup olmadığı konusundaydı; ikincisi Kiangsu Eyalet Parti Komite-**

sinin devrimci olup olmadığı konusundaydı. Tartışmada Kiangsu Eyalet Parti Komitesinin herşeye rağmen devrimci olduğu sonucuna varıldı. Üçüncü tartışma ise Kuang Ya-ming'in sokakta eşek külahıyla gezdirilip gezdirilmemesi konusundaydı.

(Başkan Mao yeniden söze başladı)

Okullarda çoğunluk devrimcidir, devrimci olmayanlar azınlıktadır. Kuang Ya-ming'in sokaklarda eşek külahıyla dolaştırılması meselesine gelince, tartışmanın sonucu bu noktayı tabii ki açıklığa kavuşturacaktır.

Bu toplantı sırasında, katılmamakta olan yoldaşlar Pekin Üniversitesine ve Yayın Enstitüsüne gidip duvar afişleri okumalıdırlar. Karışıklığın en çok olduğu yerlere gidip bir bakmalısınız. Bugün gidemezsiniz çünkü belgelerle uğraşmanız gerekiyor. Duvar afişlerini okuduğunuzda, öğrenmek ve onların devrimini desteklemek için orada bulunduğunuzu söyleyebilirsiniz; oraya devrim ateşini yakmak ve devrimci öğretmen ve öğrencileri desteklemek için gidiyorsunuz, yoksa karşı-devrimcilerin ve sağcıların konuşmalarını dinlemek için değil. İki ay oldu ama hâlâ zerrece algısal bilgi edinmediniz, ve hâlâ bürokratça davranıyorsunuz. Oraya giderseniz öğrenciler etrafınızı saracak ve sarmalı da; birkaçıyla konuşmaya başladığınızda etrafınızı saracaklardır. Yayın Enstitüsünde yüzü aşkın kimse dövüldü. Çağımızın iyi bir yanı var : solcular sağcılardan dayak yiyor ve bu, solcuları çeliklestiriyor. Altı ay yada bir yıl için çalışma gurubu göndermek bir işe yaramaz, yalnızca bizzat oralı olan insanlar işe yarar. İlk iş mücadele, ikincisi eleştiri, üçüncüsü dönüşümdür. Mücadele yıkmak demektir, dönüşm yeni bir şey inşa etmek demektir. Eğitim malzemesini altı ayda değiştirmek olmaz. Yapılacak iş, silmek, çıkarmak, özetlemek ve basitleştirmektir. Doğru olmayan ve tekrar niteliğinde olan malzemeler üçte bir oranında veya yarı yarıya kısaltılabilir.

Van Len-çung [2] söze karıştı : **Bunların üçte ikisini atmalı ve Başkan Mao'nun Sözleri'ni incelemeliyiz.**

(Başkan Mao devam etti :)

Siyasi eğitim malzemeleri, merkezi talimatlar ve gazete makaleleri kitleler için bir rehber teşkil eder; bunları dogma olarak görmemek gerekir. Dayak meselesinden genel-gelerimizde söz edilmiyor. Bu olmaz, bu bir temel yön ve yol gösterme meselesidir. Genel siyasetimiz hızla yerleştirilmelidir. Dönüşümü yürütmede okullardaki devrimci öğretmen, öğrenci ve solculara dayanmalıyız. Okullardaki Kültür Devrimi Komitelerine sağcıların da katılmasının bir ziyanı yoktur; onlar da, olumsuz örnek olarak yararlı olabilirler ama, sağcılar bir arada toplanmamalıdır. Pekin Belediyesi Parti Komitesinin o kadar çok insana ihtiyacı yok. Etrafta çok fazla insan olunca telefonlaşma ve emir yağdırma başlar. Sekreterler geniş çapta azaltılmalıdır. Cephe Komitesinde [3] çalışırken Siang Bey adında bir sekreterim vardı. Daha sonra geri çekildiğimiz dönemde artık sekreterlerimiz yoktu. Belgeleri alacak ve dağıtacak birisinin bulunması yeterlidir. Kang Şeng söze karıştı : **Başkan Dört şeyden bahsetti. Birincisi Pekin Belediyesi Parti Komitesinin yeniden örgütlenmesiydi. Bu yapılmış bulunuyor. İkincisi Merkez Komitesi Propaganda Bölümünün yeniden örgütlenmesiydi ki bu da yapılmış bulunuyor. Üçüncüsü beş-kişilik Kültür Devrimi Gurubu'nun tasfiyesiydi, bu da yapılmış bulunuyor [4]. Dördüncüsü belli bazı bakanlıkların dairelere dönüştürülmesiydi. Bu henüz yapılmadı.**

(Başkan Mao cevap verdi :)

Doğru, işini yürütebilen bakanları değiştirmeye gerek yok. Bunlara bakan, daire başkanı, büro başkanı, ofis başkanı denebilir ama görevlerini yapmayan bakanlıklar, Metalurji Dairesi yada Kömür Dairesi olarak değiştirilmelidir.

Birisi söze karıştı : **Pekin Üniversitesinde dört büyük tartışma oldu. 18 Haziran olayı karşı-devrimci bir hareket miydi? [5] Bazıları bu olaya serseriler karıştığı için evet diyor ama bazıları hayır, çalışma gurubu hatalar yapmıştı diyor. Pekin Üniversitesi Ortaokulunda 40'ı aşkın kimse çalışma gurubu başkanı Çang Çeng-siyen'in görevinden azledilmesini istiyor.**

(Başkan Mao cevap verdi :)

Hareketi engelleyen pek çok çalışma gurubu var, Çang Çeng-siyen de bunların arasında. Ama biz rastgele insan tutuklamamalıyız. Karşı-devrimci faaliyet nedir? Sadece cinayet, kundakçılık ve zehir saçmaktır. Böylelerini tutuklayabilirsiniz. Gerici sloganları yayanları şimdilik serbest bırakın ki açık bir çatışma olabilsin. Onlara karşı mücadele ettiysen sonra meseleyi bir daha ele alabilirsiniz.

[18]
ZİNGHUA ÜNİVERSİTESİ ORTAOKULU KIZIL MUHAFIZLARINA BİR MEKTUP

(1 Ağustos 1966)

Zinghua Üniversitesi Ortaokulundaki Kızıl Muhafız Yoldaşlar :

Gerek 28 Temmuz'da yolladığınız bir duvar afişini, gerekse cevap beklediğinizi belirten mektubunuzu aldım. 24 Haziran ve 4 Temmuz'da yazdığınız iki duvar afişi işçileri, köylüleri, devrimci aydınları, devrimci partileri ve grupları sömüren ve ezen bütün toprak ağalarına, burjuvaziye, emperyalistlere, revizyonistlere ve onların köpeklerine karşı öfkenizi ve onları mahkum ettiğinizi ifade ediyor. Gericilere karşı isyanın haklı olduğunu söylüyorsunuz; sizi hararetle destekliyorum. Gericilere karşı isyan etmenin doğru olduğunu belirten Pekin Üniversitesi Ortaokulu Kızıl Bayrak Savaş Gurubu'nun duvar afişini de aynı sıcaklıkla destekliyorum. 25 Temmuzda Pekin Üniversitesi'nin bütün öğretmen, öğrenci, idareci ve işçilerinin katıldığı büyük toplantıda Kızıl Bayrak Savaş Gurubu adına Peng Siya-meng yoldaşın yaptığı çok iyi devrimci konuşmayı da hararetle destekliyorum. Benim kadar bütün devrimci silah arkadaşlarımın da aynı tavrı aldığını burada belirtmek isterim. Kültür Devrimi hareketinde sizinkine benzer tavır alan herkesi nerede olurlarsa olsunlar, Pekin'de ya da Çin'in herhangi bir yerin-

de olsunlar hararetle destekleyeceğim. Bir şey daha var, sizi desteklerken, birleşebileceğiniz herkesle birleşmeye gayret etmenizi de istiyoruz. Ciddi hatalar yapmış olanlara gelince hatalarını ortaya koyduktan sonra onlara güçlüklerinden bir çıkış yolu, göstermelisiniz. Onlara yapacak iş vermeli ve hatalarını düzeltip yeni insanlar olmalarına, imkân tanımalısınız. Marx, proletaryanın yalnız kendini değil, bütün insanlığı kurtarması gerektiğini, eğer insanlığı kurtaramazsa, proletaryanın kendisinin de nihaî kurtuluşa kavuşamayacağını söylemişti. Yoldaşlar lütfen bu gerçeğe de dikkat etsinler.

[19]

SEKİZİNCİ MERKEZ KOMİTESİ ONBİRİNCİ GENEL TOPLANTISININ KAPANIŞ TÖRENİNDE YAPILAN KONUŞMA

(12 Ağustos 1966)

Dokuzuncu Kongre için bir takım hazırlıklar yapmamızın zamanının geldiğini düşünüyorum. Dokuzuncu Kongre'nin ne zaman toplanacağına karar vermek için hazırlanmalıyız. Sekizinci Kongre'nin İkinci Oturumu'ndan bu yana hayli zaman geçti; iki yıl sonra, on yıl geçmiş olacak. Artık, Dokuzuncu Kongre, belki de gelecek yıl uygun bir zamanda toplanmalıdır. Gerekli hazırlıkların Siyasi Büroya ve Siyasi Büro Daimi Komitesine bırakılmasını öneriyorum.

Bu toplantıda alınan kararların doğru mu yanlış mı olduğunu gelecekteki olaylar gösterecek. Fakat öyle görünüyor ki, kararlarımız kitleler tarafından iyi karşılanmaktadır. Meselâ, Merkez Komitesinin önemli kararlarından biri, Büyük Kültür Devrimi'ne ilişkindir. Geniş öğrenci ve devrimci öğretmen kitleleri bizi destekliyor ve geçmiş siyasetlere karşı çıkıyorlar. Bizim kararımız onların geçmiş siyasetlere karşı çıkmalarına dayandırılmıştır. Fakat bu kararın yerine getirilebilmesi nihai olarak, bugün burada bulunan ve bulunmayanlar da dahil, bütün kademelerdeki önderlerin davranışına bağlı olacaktır. Meselâ, kitlelere güven meselesini ele

alalım. Bir yol, kitle çizgisini uygulamaktır. Diğer bir yol, kitle çizgisini uygulamamaktır. Kararlarımızda yazılan herşeyin, bütün Parti komitelerimiz ve bütün yoldaşlarımız tarafından yerine getirileceğine hiç bir şekilde kesin gözüyle bakılmamalıdır. Daima bunu yapmayı istemeyenler bulunacaktır. Geçmişte böyle aleni kararlarımız olmadığından, durum belki şimdi geçmişte olduğundan daha iyidir. Bunun yanı sıra, bu kararların yerine getirilmesinin örgütsel teminatları vardır. Bu sefer örgütlenmemiz bazı değişiklikler geçirmiştir. Siyasi Büro'nun asil ve yedek üyeliklerinde, Sekreterlik'de ve Daimi Komite üyeliklerinde yapılan düzenlemeler, Merkez Komitesi'nin Karar ve Tebliğinin uygulanmasını teminat altına almıştır.

Hata yapan yoldaşlara daima bir çıkış yolu gösterilmelidir. Onların hatalarını düzeltmelerine izin verilmelidir. İlk önce hatalar yaptıkları görüşüne varıp sonra onlara hatalarını düzeltme imkânını vermemezlik etmemeliyiz. Siyasetimiz, «tekrarını önlemek için ilk kabahati cezalandırmak ve hastayı kurtarmak için hastalığı tedavi etmek», «önce gözlemek ve sonra yardım etmek» ve «birlik-eleştiri-birlik» siyasetidir. Partimizin dışında bir parti var mıdır? Böyle olduğunu ve Partinin içinde hiziplerin olduğunu düşünüyorum. Biz «Parti dışında parti yok ve Parti içinde hizip yok» diyen Guomindang'ı eleştirirdik. Bazı kimseler meseleyi «Parti dışında parti yok demek despotluktur, Parti içinde hizip yok demek saçmalıktır» diye koyuyorlardı. Aynı şey bizim için de geçerlidir. Partimizde hizip olmadığını söyleyebilirsiniz, ama vardır. Meselâ, kitle hareketlerine karşı tavır konusunda iki hizip vardır. Mesele, hangi hizibin çoğunlukta ve hangisinin azınlıkta olduğudur. Eğer bu toplantıyı yapmakta birkaç ay daha gecikseydik, işler daha fazla çıkmaza girecekti. Bu nedenle, bu toplantının yapılmış olması iyi bir şeydir. Sonuç alınmasını sağlamıştır.

[20]

RAPOR TOPLANTISINDA KONUŞMA

(24 Ekim 1966)

Başkan : «Korkulacak ne var?» dedi. Li Süeh-feng tarafından hazırlanan kısa raporu okudunuz mu? İki oğlu evden kaçtılar ve geri geldiklerinde Li Süeh-feng'e nutuk çektiler : «Siz yaşlı önderler neden Kızıl muhafızlardan bu kadar korkuyorsunuz? Onlar sizi dövmediler, ama siz kendinizi bir türlü gözden geçirmiyorsunuz.» Vu Siyu-çüan'ın dört çocuğu var ve hepsi farklı hiziplere mensuplar. Birçok okul arkadaşları evlerine geliyor, bir defada on kişi yada daha fazla. Onlarla ilişki kurduğunuz zaman korkulacak bir şey olmadığını anlıyorsunuz. Tam tersine onların oldukça sevimli olduklarını düşünüyorsunuz. Eğer bir kimse başkalarını eğitmek istiyorsa, önce kendisi eğitilmelidir. Kafanız berrak değil ve ne Kızıl Muhafızlarla yüzyüze gelmeye cesaretiniz var, ne de öğrencilere gerçeği anlatmaya. Memurlar ve kodamanlar gibi davranıyorsunuz. Birincisi, insanları görmeye ve ikincisi de, onlarla konuşmaya cesaretiniz yok. Onyıllardan beri devrim yapıyorsunuz, fakat yaptıkça aptallaşıyorsunuz. Şao-çi, Çiang Vey-çing'e * yazdığı mektupta onu eleştiriyor ve aptal olduğunu söylüyordu, ama kendisi, ondan daha mı akıllı?»

(*) Kiangsu Eyalet Komitesi Birinci Sekreteri.

Başkan Liu Lan-tao'ya [2] sordu : «Geri döndüğün zaman ne yapmayı düşünüyorsun?»

Liu cevap verdi : «Önce dönüp etrafa bir bakmak istiyorum.»

Başkan, «Konuştuğun zaman lâfı daima ağzında gevelersin» dedi.

Başkan Mao, Başbakan Çu'ya toplantının nasıl geliştiğini sordu. Başbakan, «Hemen hemen tamamlandı» diye cevap verdi : «Yarın yarım gün toplanacağız. Somut meselere gelince, onları döndüğümüzde temel ilkeler ışığında çözebiliriz.»

Başkan Mao, Li Çing-çüan'a [3] sordu «Liao Çih-kao'nun* durumu nasıl?»

Li cevap verdi : «Başlangıçta çok açık değildi, fakat toplantının son kısmında biraz daha iyiydi.»

Başkan sordu : «Nedir bu sürekli olarak doğru kalmak lâfları? Senin de ödün patladı. Korkudan aklın başından gitti ve kaçıp askerî bölgeye sığındın. Geri döndüğün zaman kendini toparlamalı ve doğru bir şekilde çalışmalısın. Sokaklara Liu ve Teng hakkında büyük duvar afişleri yapıştırılması kötüdür. İnsanların hatalar yapmasına, devrim yapmasına, değişmelerine izin vermeyecek miyiz? Kızıl Muhafızlar **Ah Ku'nun Gerçek Hikayesi**'ni okusunlar.»

Başkan, «Bu sefer, toplantı biraz daha iyi oldu» dedi. «Geçen toplantı, baştan aşağı fikirlerin telkininden ibaretti ve hiç bir ilerleme kaydedilmedi. Üstelik tecrübesizdik. Şimdi iki ay daha tecrübe kazandık. Toplam tecrübemiz beş aydan azdır. Demokratik devrim yirmi sekiz yıl sürdürüldü. Birçok hatalar yaptık ve birçok insan öldü. Sosyalist devrim on yedi yıldır sürdürülüyor. Oysa kültür devrimi yalnızca beş aydır sürdürülmektedir. Biraz tecrübe kazanmak için en azından beş yıl gerekecek. Bir büyük duvar afişi, Kızıl Muhafızlar ve büyük devrimci tecrübe alışverişi yüzünden bütün eyaletlerin ve şehirlerin karışacağını ben dahil hiç

(*) Seçhuan Eyalet Komitesi Birinci Sekreteri.

kimse tahmin etmiyordu. Öğrenciler de bazı hatalar yaptılar fakat hatalar esas biz kodamanlar tarafından yapıldı.»

Başkan, Li Sien-nien'e sordu : «Bugünkü toplantınız nasıl geçti?»

Li cevap verdi : «İktisat ve Maliye Enstitüsü bir suçlama toplantısı tertipledi ve ben özeleştiri yapmak istedim, fakat beni konuşturmadılar.»

Başkan : «Yarın tekrar oraya gitmeli ve özeleştirini yapmalısın, aksi takdirde herkes senin kaçtığını söyleyecektir.»

Li, «Yarın ülke dışına gitmek zorundayım» dedi.

Başkan : «Ayrıca, onlara, San-niang'ın, oğluna öğretmenlik yapmasının [4] geçmişte kaldığını söylemelisin. Bugünlerde, oğlu, San-niang'a öğretiyor. Sende biraz ruh eksikliği olduğu düşüncesindeyim.»

«Seni dinlemek istemeler bile devam etmeli ve özeleştiri yapmalısın. Eğer seni suçlarlarsa hatalarını kabul etmelisin. Ortalığı Merkez karıştırdı, sorumluluk Merkez'indir, fakat bölgelerin de biraz sorumluluğu vardır. Ben, birinci ve ikinci kademelere bölünmeden sorumluyum. Birinci ve ikinci kademelere neden bölündük? Birinci neden, benim sağlığımın pek iyi olmamasıydı; ikincisi, Sovyetler Birliği'nden çıkan dersdi. Malenkov yeterli olgunlukta değildi ve Stalin'in ölümünden önce iktidarı kullanmamıştı. Her şerefe kadeh kaldırışında, yaltaklanıyor ve dalkavukluk ediyordu. Ben, ölmeden önce onların itibarını sağlamak istedim; işlerin ters yönde gelişebileceğini hiç bir zaman düşünmedim.»

Tao Çu Yoldaş [5] : «Yüksek İktidar (ta çüan) elinizden kaymış bulunuyor.» dedi.

Başkan, «Çünkü ben kasten bıraktım» dedi. «Ama şimdi bazıları bağımsız krallıklar inşa ediyorlar, bana danışılmaksızın yapılan birçok şey var; toprak meselesi, Tienzin konuşmaları, Şansi kooperatifleri, araştırma ve incelemenin reddedilmesi, Vang Kuan-mey hakkında koparılan gürültü gibi. Bütün bunlar, kararlar alınmadan önce Merkez'de tartışılmalıydı. Deng Siaoping bana hiç danışmaya gelmedi. 1959'dan [6] bugüne kadar hiç bir meseleyi bana danışmadı. 1962

yılında, dört başbakan yardımcısı, Li Fu-çun, Tan Çen-lin, Li Sien-nien ve Po Yi-po [7] ansızın Nanking'de beni görmeye geldiler ve sonra Tienzin'e gittiler. Ben derhal onayımı bildirdim ve dördü geri döndüler, fakat Deng Siao-ping hiç bir zaman gelmedi. Vuçang Toplantısı beni tatmin etmedi. Yüksek hedefler konusunda bir şey yapamadım. Bu yüzden, bir toplantı yapmak için Pekin'e gittim. Ama siz altı gün toplandığınız halde, benim bir günlük bir toplantı yapmama izin vermediniz. Eserimi tamamlamama izin verilmemesi belki o kadar kötü değil ama bana ölmüş bir ata gibi muamele edilmesinden hoşlanmıyorum.»

«Zunyi toplantısından sonra Merkez daha birleşmişti, fakat 1938'deki Altıncı Genel Toplantı'dan sonra, Siang Ying ve Peng De-huay *, Peng'in Yüz Alaylık bir krallık kurmaya çalıştılar. Bana bu işleri hiç söylemediler, Yedinci Kongre'den sonra Merkez'de kimse kalmadı. Hu Zung-nan Yenan'a yürüdüğünde [10] Merkez iki orduya bölündü. Ben, En-lay ve Cen Pi-şih'le birlikte Kuzey Şensi'deydim[11]. Liu Şao-çi ve Çu Teh, kuzey doğudaydılar. İşler hâlâ nisbeten merkezîydi. Fakat bir kere şehirlere girdikten sonra dağıldık ve herkes kendisine bir dünya yarattı. Özellikle birinci ve ikinci kademelere bölündüğümüzde daha da dağıldık. 1953'de malî ve iktisadî toplantıdan sonra, herkese birbirleriyle, merkezle ve bölgelerle haberleşmelerini söyledim. Liu ve Deng, Peng Çen gibi gizli değil, açık hareket ettiler. Geçmişte Çen Du-siyu, Çang Kuo-tao, Vang Ming, Lo Lung-çang, Li Li-san hep açık hareket ettiler. Bu, o kadar önemli değildi. Fakat Kao Kang, Cao Şu-şih, Peng De-huay iki yüzlüydüler. Peng De-huay onlarla gizlice işbirliği yapıyordu, fakat ben durumu bilmiyordum. Peng Çen, Lao Cuy-çing[12], Lu Ting-yi[13] ve Yang Şang-kun[14] gizli hareket ediyorlar: gizli hareket edenlerin sonu kötü olacaktır. Yanlış çizgi izleyenler kendilerini düzeltmelidir, fakat Çen, Vang ve Li düzelmediler.»

(*) Güney Anvey'deki Yeni Dördüncü Ordu Olayı, [8] Peng'in Yüz Alaylık Saldırısı [9] kastediliyor.

Çu En-lay, «Li Li-san düşünüşünü değiştirmedi» dedi.

(Başkan Mao söze devam etti): «Her türlü klik ve hizip mutlaka saf dışı edilmelidir. Esas mesele, onların kendilerini düzeltmeleri, fikirlerini uyumlu bir hale getirmeleri ve bizimle birleşmeleridir. O zaman işler doğru yola girecektir. Liu ve Deng'in devrim yapmalarına ve kendilerini düzeltmelerine izin vermeliyiz. Benim sulu çamurla birleşen bir insan olduğumu söylüyorsunuz. Evet, ben sulu çamurla birleşen, bir insanım. Yedinci Kongre sırasında, Çen-Çi - han[15], Vang Ming'in çizgisini izleyenlerin Merkez Komitesi' ne seçilmemesi gerektiğini söyledi. Vang Ming ve daha birçoğu Merkez Komitesi'ne seçildiler. Şimdi sadece Vang Ming yok, diğerleri hâlâ buradalar! Lo Fu işe yaramaz. Tungku'daki[16] savaşı doğru bulduğu için Vang Çiasiang[17] hakkında iyi bir izlenimi var. Ningtu toplantısı sırasında Lo Fu beni atmak istedi, fakat Çu ve Çu Teh bunu kabul etmediler.[18] Lo Fu, Zunyi toplantısında olumlu bir rol oynadı. O sırada onlar olmaksızın iş yapılamazdı[19]. Lo Fu dikkafalıydı. Şao-çi yoldaş onlara karşı çıktı ve Nieh Cung-çen da[20] onlara karşı çıktı. Liu Şao-çi'yi alelacele mahkum etmeliyiz. Eğer hata yaptılarsa değişebilirler, değil mi? Değiştikleri zaman iyi olacak. Bırakalım kendilerini toparlasınlar ve cesaretle işlerine sarılsınlar. Bu toplantı benim önerim üzerine yapıldı, fakat zaman o kadar azdı ki, meselelerin açıklığa kavuşup kavuşmadığını bilmiyorum. Bu toplantı yine de geçen toplantıdan daha iyi olabilir. Bir büyük duvar afişinin, Kızıl Muhafızların ve büyük devrimci tecrübe alışverişinin bu kadar büyük bir olay yaratacağını hiç düşünmemiştim. Öğrencilerin bir kısmının çok iyi bir aile kökeni yoktu, ama bizim aile kökenlerimiz de o kadar iyimiydi sanki? Kaçakları ve dönekleri almayın. Bizzat benim Ço Ku-çeng ve Çang Çih-çung[21] gibi birçok arkadaşım var. Sağ kanatla hiç temas olmaması doğru mudur? İnsan nasıl o kadar saf olabilir? Onlarla ilişki kurmak onlar üzerinde çalışma ve araştırma yapmak ve onların davranışlarını anlamak demektir. Geçen gün Tien An Men'de, Li Zung - fen'i[22] kasten yanıma çağırdım. Bu adama görev vermemek

daha iyi olur. Herhangi bir güce ya da mevkiye sahip olmaması daha iyi olur. Demokratik partilerin olmasını istiyor muyuz? Yalnızca tek bir parti olsa olmaz mı? Okullardaki Parti örgütlerinin yeniden inşasında acele edilmemelidir. 1957'den sonra Parti'ye birçok yeni üye katıldı. Çien- Po-zan, Vu Han, Li Ta hep parti üyesiydiler. Bunların hepsi çok mu iyiydi? Bütün demokratik partiler çok mu kötüdür? Demokratik partilerin Peng, Lo, Lu ve Yang'dan daha iyi olduklarını düşünüyorum. Biz hâlâ demokratik partileri, Siyasi Danışma Toplantısını istiyoruz; bunu Kızıl Muhafızlara açıkça anlatmalıyız. Çin demokratik devrimi Sun Yat-sen tarafından başlatıldı. O sırada Kominist Partisi yoktu. Sun-Yat-sen'in önderliğinde, Kang'a, Liang'a[23] ve imparatorluk sistemine karşı savaştılar. Bu yıl Sun Yat-sen'in doğumunun yüzüncü yıldönümüdür. Bunu nasıl kutlayacağız? Bu meseleyi Kızıl Muhafızlarla tartışmalı ve anma toplantıları düzenlemeliyiz. Benim önerdiğim birinci ve ikinci kademelere bölünme, ters sonuçlara yol açmıştır.»

Kang Şeng Yoldaş, Başkan'ın sözünü kesti: «Sekizinci Kongre'deki siyasi rapor, sınıfların ortadan kalkışı teorisini içeriyor.»

(Başkan Mao cevap verdi:) «Raporu ben de okudum, ve rapor kongre tarafından onaylandı. Sadece o ikisini —Liu ve Deng'i— sorumlu tutamayız.

«Fabrikalar ve köyler aşama aşama ve gruplar halinde ele alınmalıdır. Geri dönün, eyaletlerdeki ve belediyeliklerdeki öğrenci arkadaşlarımızın düşüncelerini açıklığa kavuşturun. İiyi toplantılar düzenleyin. Şanghay'da toplanmak için sakin bir yer bulun. Eğer öğrenciler işleri karıştırırlarsa, bırakın karıştırsınlar. Onyedi gündür toplanıyoruz ve toplandığımıza değdi. Lin Biao'nun belirttiği gibi, onların arasında dikkatli bir siyasi ve ideolojik çalışma yapmalıyız. Stalin, 1936'da, sınıf mücadelesinin ortadan kalkmasından sözediyordu, fakat 1939'da karşı- devrimcilerin yeni bir tasfiyesini gerçekleştirdi. O da bir sınıf mücadelesi değil miydi?

«Geri döndüğünüzde kendinizi toparlamalı ve işinizi iyi yapmalısınız. O zaman sizi kim yıkabilir?»

[21]

MERKEZÎ ÇALIŞMA TOPLANTISINDA YAPILAN KONUŞMA

(25 Ekim 1966)

İki mesele hakkında birkaç söz söyleyeceğim. Kanımca, geçmiş on yedi yılda iyi yapmadığımız bir şey var. Devlet güvenliği kaygısıyla ve Sovyetler Birliği'nde Stalin'in dersleri ışığında birinci ve ikinci kademeleri kurduk. Ben ikinci kademedeydim, diğer bazı yoldaşlar birinci kademedeydi. Güçlerimizi dağıttığı için bu durumun iyi sonuç vermediğini şimdi görebiliyoruz. Şehirlere girdiğimizde çabalarımızı merkezileştiremedik ve birçok bağımsız krallıklar ortaya çıktı. Bu nedenle Onbirinci Genel Toplantı bazı değişiklikler getirdi. Meselenin biri budur. Ben ikinci kademedeyim. Günlük işlerde görev almıyorum. Başkalarının da itibar kazanması ve ben Tanrıyı görmeye gittiğim zaman devlette büyük bir kargaşalık olmaması için birçok iş başka kişilere bırakıldı. Herkes bu konuda benimle aynı görüşteydi. Birinci kademedeki yoldaşların pek iyi yürütemediği bazı şeyler var. Bundan ben sorumluyum. Sadece onları suçlayamayız. Neden, benim sorumlu olduğumu söylüyorum?

Birincisi, Daimî Komite'nin iki kademeye bölünmesini ve bir sekreterlik kurulmasını ben önerdim. Buna her-

kes katıldı. Bunun ötesinde, başkalarına çok fazla güven duydum. Yirmiüç madde yayınlandığı sırada uyandım.[1] Pekin'de hiç bir şey yapamadım, Merkez'de hiç bir şey yapamadım. Geçen Eylül ve Ekim'de, Merkez'de revizyonizmin belirmesi halinde mahallî örgütler ne yapabilir?[2] diye sordum. Fikirlerimin Pekin'de uygulanamayacağını hissettim. Vu Han'ın eleştirisi, neden Pekin'de değil de Şanghay'da başlatıldı? Çünkü Pekin'de bu işi yapacak kimse yoktu. Şimdi Pekin meselesi çözülmüştür.

İkincisi; ben Nieh Yuan-zu'nun Pekin Üniversitesi'ndeki büyük duvar afişini onayladıktan, Zinhua Üniversitesi Ortaokulu'na bir mektup yazdıktan ve «Karargâhı Bombalayın» başlıklı kendi afişimi yazdıktan sonra Büyük Kültür Devrimi ortalığı kasup kavurdu.[3] Bütün bunlar çok kısa bir zaman süre içinde, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül ve Ekim gibi beş aydan az bir sürede oldu. Yoldaşların birçok şeyi anlamamalarına şaşmamak gerek. Zaman çok kısa ve olaylar çok şiddetliydi. Pekin Üniversitesi afişi yayınlanır yayınlanmaz bütün ülkenin altüst olacağını ben de önceden göremedim. Daha Kızıl Muhafızlara yazılan mektup gitmeden önce, Kızıl Muhafızlar ülke çapında hareke geçmişlerdi bile ve bir hamlede sizi silip süpürdüler. Bu kasırgaya ben sebep olduğuma göre, bana acı sözler söylemenizi anlayışla karşılıyorum. Geçen defa toplandığımızda, bende güvensizlik vardı ve kararlarımızın mutlaka yerine getirilmeyebileceğini söyledim. Gerçekten o sırada birçok yoldaş hâlâ meseleleri tam kavramıyordu; ama şimdi bir-iki ay geçtikten sonra biraz tecrübe kazandık ve işler biraz daha iyidir. Bu toplantının iki aşaması vardı. İlk aşamada konuşmalar pek normal değildi, fakat ikinci aşamada, konuşmalardan ve Merkez'de yoldaşlar arasında tecrübe alışverişinden sonra işler daha düzgün gitti ve fikirler biraz daha iyi anlaşıldı. Şunun şurasında beş ay oldu, hareket belki bir beş ay daha, belki de daha fazla sürebilir.

Demokratik devrimimiz 1921'den 1949'a kadar, yirmisekiz yıl sürdü. Önceleri, hiç kimse devrimi nasıl yöneteceğini, ya da mücadeleyi nasıl sürdüreceğini bilmiyordu, za-

man geçtikçe biraz tecrübe kazandık, yolumuz pratik içinde yavaş yavaş belirlendi. İlerledikçe edindiğimiz tecrübeleri özetleyerek bu işi yirmisekiz yıl sürdürmedik mi? Sosyalist devrimi on yedi yıldır sürdürmüyor muyuz? Oysa kültür devrimi sadece beş aydır sürmüyor mu? Bu nedenle yoldaşların henüz herşeyi o kadar iyi anlamalarını bekleyemeyiz. Birçok yoldaş, geçen yıl Vu Han'ı eleştiren makaleleri okumadılar ve bu makalelere çok dikkat etmediler. «Vu Sün' ün Hayatı» filmini ve «Kırmızı Odanın Rüyası» üzerine yapılan incelemeleri eleştiren makaleler ayrı ayrı değil, ancak bir bütün halinde ele alınırsa kavranabilir. Bundan ben sorumluyum. Eğer onları tek tek ele alırsak bu, baş ağrıdığı zaman yalnız başı, ayak incindiği zaman yalnız ayağı tedavi etmeye benzer ve mesele çözülemez. Büyük Kültür Devriminin ilk birkaç ayı süresince —Ocak, Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs aylarında— makaleler yazıldı ve Merkez, talimatlar yayınladı. Fakat bunlar fazla ilgi toplamadı. Dikkatinizi çeken, büyük duvar afişleri ve Kızıl Muhafızların saldırıları oldu. Bundan kaçınamazdınız, çünkü devrim tam tepemizdeydi. Tecrübelerinizi çabucak özetlemeli ve doğru bir siyasi ve ideolojik çalışma yürütmelisiniz. Neden iki ay sonra, yeniden toplanıyoruz? Tecrübelerimizi özetlemek, siyasî ve ideolojik çalışmayı sürdürmek için. Geri döndüğünüzde de büyük çapta siyasî ve ideolojik çalışma yapmanız gerekecek. Siyasi Büro, Eyalet Komiteleri, Bölge Komiteleri ve İl Komiteleri on günde veya daha fazla süreyle toplanmalı, meseleleri tartışıp halletmelidirler. Fakat herşeyi açıklığa kavuşturabileceklerini sanmamalıdırlar. Bazı kimseler, «Biz ilkeleri kavrıyoruz, fakat somut meselelerle karşılaştığımızda, onları uygun biçimde çözümleyemiyoruz.» diyorlar. Önceleri, eğer ilkeler açıksa, somut meselelerin niçin çözümlenemeyeceğini anlayamıyordum. Şimdi bunu kısmen görüyorum; belki de, siyasi ve ideolojik çalışma gerektiği biçimde yapılmadığındandır. Geçen toplantımızdan döndüğünüzde bazı yerler düzenli toplantılar yapacak zaman bulamadılar. Honan'da on sekreter vardı. Bu on kişiden yedisekizi ziyaretçilerle görüşmekteydi. Kızıl Muhafızlar paldır -

küldür içeri girdiler ve ortalığı altüst ettiler. Öğrenciler öfkeliydiler, fakat sekreterler bu durumu kavramadılar ve soruları cevaplandırmaya hazırlanmamışlardı. Onbeş dakikalık bir 'hoşgeldin' konuşması yapmayı yeterli gördüler. Oysa öğrenciler bu duruma adamakıllı öfkelendiler. Hemen cevaplandıramadıkları birtakım sorular olması, sekreterleri savunma durumuna soktu. Ama bu savunma tavrı değiştirilebilir, insiyatifi onların ele alacağı şekilde dönüştürülebilir. Bu nedenle toplantıda benim güvenim arttı. Sizin ne düşündüğünüzü bilmiyorum. Geri döndüğünüzde, eski sisteme göre işler yaparsanız, statükoyu korursanız, Kızıl Muhafızların bir grubuna muhalefet edip, başka bir grubun hakimiyeti ele geçirmesine yardımcı olursanız, hiç bir şey değişmez, durumda bir iyileşme olmaz sanıyorum. Fakat ben, durumun değişebileceğini ve her şeyin daha iyi olabileceğini düşünüyorum. Şüphesiz, çok fazla şey ummamalıyız. Merkez, eyalet, bölge ve illerdeki kadro kitlesinin tümünün bu kadar aydınlanacağından emin olamayız. Daima anlayamayanlar olacaktır ve karşı tarafta bir azınlık olacaktır. Fakat çoğunluğun anlamasının mümkün olduğunu düşünüyorum.

İki mesele hakkında konuştum. Birincisi tarihe ilişkindi. On yedi yıldır iki kademe birleştirilmedi. Bunda, başkaları gibi benim de sorumluluğum var. İkinci konu, ateşini benim yaktığım Büyük Kültür Devrimi'nin beş ayıdır. Daha beş aydır sürüyor; yarım yıl bile olmadı. Demokratik Devrimin yirmi sekiz, Sosyalist devrimin on yedi yılına kıyasla çok kısa bir süre. Bu nedenle, derin bir şekilde anlaşılamamasının ve engeller ortaya çıkmasının sebepleri anlaşılabilir. Neden kavranamadı? Geçmişte yalnız Sanayi, Tarım ve Ulaştırmayla uğraşıyordunuz ve hiç Büyük Kültür Devrimi yürütmemiştiniz. Dış İşleri Bakanlığı ve Askerî İşler Komitesi'nde olanlarınız için de durum aynı. Asla hayal etmediğiniz şey gerçekleşmiş bulunuyor. Olanlar oldu. Saldırıya uğramış olmanın bazı yararlı yanları vardır. Yıllardan beri bu konularda hiç düşünmemiştiniz, ama bu meseleler birdenbire karşınıza çıkınca düşünmeye başladınız.

Şüphesiz, bazı hatalar, bazı çizgi hataları yaptınız, fakat bunlar düzeltilebilir. Ve mesele hallolur! Kim sizi devirmeyi isteyebilir? Ben değil; Kızıl Muhafızların da bunu istediğini sanmıyorum. İki Kızıl Muhafız, Li Süeh-feng'e, «Bizim yaşlılarımızın Kızıl Muhafızlardan neden bu kadar çok korktuğunu tahmin edebiliyor musunuz?» dediler. Bir de, Vu Siyu-çüan'ın dördü de ayrı hiziplere mensup olan dört çocuğu var. Bazı okul arkadaşları bir defada birkaç düzinesi olmak üzere onların evine gidiyorlardı ve bu birçok defa oldu. Küçük gruplarla ilişki kurmanın bazı yararları olduğunu düşünüyorum. Diğer bir yöntem, büyük toplantılar yapmak, Birkaç saat için 1.500.000 kişiyi toplamaktır. Her iki yöntemin de bir amacı vardır.

Bu toplantıya birçok kısa rapor sunuldu. Hemen hemen hepsini okudum. Bu geçidi geçmeyi zor buluyorsunuz, ben de bunu kolay bulmuyorum. Hepiniz endişelisiniz, ben de öyleyim. Yoldaşlar, zaman o kadar azdı ki, sizi suçlayamam. Bazı yoldaşlar, kasten hata yapmadıklarını, kafaları karıştığı için hata yaptıklarını söylüyorlar. Bu bağışlanabilir. Bütün kabahati, Şao-çi yoldaş ve Siao-ping yoldaşın üzerine de atmamalıyız. Kısmen onlar sorumludur ama Merkez de öyle. Merkez, işleri doğru yürütmedi. Zaman çok kısaydı. Yeni meselelere kafaca hazır değildik. Siyasi ve ideolojik çalışma yürütülmedi. Bu on yedi günlük toplantıdan sonra işlerin biraz daha iyi olacağını düşünüyorum.

Konuşmak isteyen başka kimse var mı? Bugünlük hepsi bu kadar sanırım. Toplantı sona ermiştir.

[22]

MERKEZİ KÜLTÜR DEVRİMİ GRUBUNUN BİR TOPLANTISINDAKİ KONUŞMA

(9 Ocak 1967)

Ven Huy Pao'da şimdi iktidar solcuların eline geçmiş bulunuyor.[1] Ayın dördünde ayaklandılar. **Kurtuluş Gazetesi** de altısında ayaklandı. Doğru yol budur. **Ven Huy Pao**'nun iktidarın ele geçirilmesinden bu yana çıkan her üç sayısını da okudum. Kızıl Muhafızların bazı yazılarını yeniden basmışlar. İçlerinden bazıları iyidir ve bunlar başka yerlerde de yayınlanmalıdır. Ayın 5'inde Ven Huy Pao, «Bütün şehir halkına bir mektup» yayınladı. Bu, **Halkın Gazetesi**'nde de basılmalı[2] ve radyo istasyonlarınca yayınlanmalıdır. İç ayaklanmalar iyidir. Bir kaç gün içinde bunlar hakkında genel bir rapor sunabileceğiz. Bu, bir sınıfın diğerini alaşağı etmesidir. Bu büyük bir devrimdir. Bana sorarsanız birçok gazete kapatılsa daha iyi olur. Ama yine de gazete yayınlamak gerekir. Önemli olan bunların kimler tarafından çıkartıldığıdır. **Ven Huy Pao**'nun ve **Kurtuluş Gazetesi**'nin yönetimlerinin el değiştirmesi iyi olmuştur. Yayınlanmaya başlar başlamaz bu iki gazete hiç şüphesiz gerek Doğu Çin'i ve gerekse ülkedeki her eyalet ve şehri etkileyeceklerdir.

Devrim yapmadan önce kamuoyunu oluşturmak gerekir. 1 Haziran, **Halkın Gazetesi**'nde yönetimin ele geçiril-

diği gündür. Merkez, bir çalışma ekibi göndererek, «Bütün canavar ve şeytanları silip süpürelim» başlıklı makaleyi yayınlattı. Gerçi, **Halkın Gazetesi**'nin tüm kadrosunun değiştirilmesi gereğine katılmıyorum, ancak ele geçirilmesi de bir zorunluluktu. Tang Ping-Su, Vu Leng-Si'nin[3] yerini aldı. Başlangıçta kitleler güvensizdi, çünkü **Halkın Gazetesi** geçmişte de halkı kandırmıştı ve bundan da öte, herhangi bir beyanda bulunmamıştı. İki gazetede yönetimin ele geçirilmesi ulusal bir sorundu ve bu ayaklanmayı desteklemeliyiz.

Gazetelerimiz, Kızıl Muhafızların yazılarını yeniden basmalıdır. Bizimkilerin son derece cansız olmasına karşılık bunlar çok güzel yazılmış. O adamlar yine orada yemeye devam edebilirler ama, Merkez Komitesi'nin Propaganda Bölümü kaldırılabilir. Propaganda Dairesinin ve Kültür Bakanlığının üstesinden gelemediği birçok şey olmuştur. **(Cen Bo-da yoldaşa işaret ederek)** Sen ve ben bile bunlarla başedemedik. Fakat Kızıl Muhafızların gelmesiyle bunlar derhal denetim altına alındı.

Şanghay'daki devrimci iktidar dalgası, bütün ülkeye ümit verdi. Bunun Doğu Çin'in tümünü olduğu kadar, ülkenin bütün eyalet ve şehirlerini de etkilemesi kaçınılmazdır. «Bütün şehir halkına bir Mektup», iyi yazılara ender bir örnektir. Şanghay şehriyle ilgili olmakla beraber ele aldığı sorun bütün ülke açısından önemlidir.

Günümüzde insanlar devrim yapmak için şunu bunu istiyor. 1920'den itibaren devrim yapmaya giriştiğimizde ilk önce gençlik birliğini ve sonra Komünist Partisini kurduk. Paramız, baskı makinelerimiz, bisikletlerimiz yoktu. Gazetelerimizi çıkartırken, işçilerle ilişkilerimiz çok dostçaydı, ve bir yandan yazıları hazırlarken bir yandan da onlarla sohbet ederdik. Sağda olsun, solda olsun, merkezde olsun her türden insanla ilişki kurmalıyız. Bir birimin, görüşlerinde o kadar saf olmasını hiç bir zaman doğru bulmadım. **(Birisi, Vu Leng-si'nin takımı şimdi son derece rahat görünüyor; oldukça şişmanlamışlar diye karşılık verdi.)** Vu Leng-si'nin fazla rahat olmasına biz izin verdik. Onların az-

ledilmesinden yana değilim. Bırakın, kitleler tarafından denetilmek kaydıyla görevlerinde kalsınlar.

Devrim yapmaya başladığımızda karşılaştığımız şey, marksizm-leninizm değil, oportünizmdi. Ben gençken daha **Komünist Manifestosu**'nu bile okumamıştım.

Devrime sarılmak ve üretimi ilerletmekten sözetmeliyiz. Üretimden soyutlayarak devrim yapmaya kalkmamalıyız. Tutucu hizip, üretimin önemini kavramıyor. Bu bir sınıf mücadelesidir. «Kasap Çang ölürse domuzu kıllarıyla yemek zorunda kalacağımıza» veya onlar olmadan hiç bir şey yapamayacağımıza inanmamalısınız. Bu türden saçmalıklara inanmayın.

[23]

ÇANG ÇUN-ÇİAO VE YAO VEN-YUAN YOLDAŞLARLA YAPILAN ÜÇ TOPLANTIDAKİ KONUŞMALAR

(Şubat 1967)

Başkan Mao, Çang Çun-çiao ve Yao Ven-yuan yoldaşları 12-18 Şubat arasında Pekin'e davet etti, ve bir hafta içinde kendileriyle üç defa görüştü. Daha havaalanına varmalarından önce gelip gelmediklerini soruşturan Başkana, havaalanındaki yoldaşlar, yakında orada olacaklarını söyledikleri zaman da, Başkan onları kapıda bekledi. Gelir gelmez Başkan'ın şu sorusuyla karşılaştılar: «Birinci, İkinci ve Üçüncü Alaylarda neler olup bitiyor? Sizler hakkında ithamlarda bulunmak üzere buraya geldiler.»[1]

1) **Üçlü İttifaklar Meselesi.** Başkan, iktidarı ele geçirmek için Üçlü İttifakların zorunlu olduğunu söyledi.[2] Biraz karışıklık olması mümkün olmakla beraber, Fukien, Kveyçov ve İç Moğolistan büyük bir problem arzetmiyor. Şu sırada, Şansi'de yüzde 53'ü devrimci kitleler, yüzde 27'yi ordu mensupları ve yüzde 20'yi de çeşitli organlardan kadrolar oluşturmaktadır. Şanghay onlardan ders almalıdır. Ocak Devrimi başarıya ulaşmıştır ama Şubat, Mart ve Nisan daha çetin daha önemlidir. Başkan şöyle dedi: «'Herşeyden şüphe edin, herşeyi devirin' sloganı gericidir. Eğer birisine bir şeyin «başı» değil de «memur» veya «yardımcı» adını ve-

rirsek bu aslında sadece şekilde bir değişiklik olur. Gerçekte her zaman «baş»lar olacaktır. Önemli bir içerikdir.»

«Honan'da, 'Bugünkü proletarya diktatörlüğü tamamen değiştirilmelidir» diye bir slogan var. Bu, gerici bir slogandır.»

2) **Şanghay Halk Komünü Üzerine.** Başkan şöyle dedi: «Bir halk komününün kurulmasıyla birlikte bir dizi mesele ortaya çıkar. Bilmem bunları hiç düşündünüz mü? Eğer bütün Çin'de halk komünleri kurulursa, Çin Halk Cumhuriyeti, adını 'Çin Halk Komünü'ne çevirmeli midir? Öyle olsa diğer ülkeler bizi tanır mıydı? Belki İngiltere ve Fransa tanırken, Sovyetler Birliği tanımazdı. Peki çeşitli ülkelerdeki elçilerimizi ne yapardık? vb. Dikkate almamış olabileceğiniz başka bir dizi mesele daha var. Birçok bölge, halk komünleri kurmak üzere Merkeze başvurmuş bulunuyor. Merkez tarafından Şanghay dışında hiç bir yerde halk komünleri kurulmamasını bildiren bir belge yayınlandı. Başkan, Şanghay'ın bir değişiklik yaparak, kendisini bir devrimci komite veya bir şehir komitesi veya bir şehir halk komitesi haline getirmesi gerektiği görüşündedir.»

«İş karşı-devrimi bastırmaya geldiğinde, komünler çok zayıftır. Bana gelip, Kamu Güvenliği Bürosu'nun tutukladığı kişilerin ön kapıdan girip arka kapıdan çıktığından şikayet ettiler.»

«Okulardaki yönetici organlar, kültür devrimi komiteleri veya kültür devrimi önder takımları haline gelebilir.»

3) **Merkez Komitesinin Kültür Devrimi Hakkındaki Genelgesi (Acil Genelgeye)**[3] Başkan şöyle dedi: «Genelgeyi okudum; çok iyi kaleme alınmış —isyan ruhuyla dolu. Son noktası şöyle «Gerekli tedbirleri alacağız.» Eğer Çang Çun - çiao'yu bombardıman etmek için o toplantıyı yaparlarsa, mutlaka gerekli tedbirleri alacak ve tutuklamalara girişeceğiz.»

4) **[Önemli Konular]** «Hâlâ, daha sonra görülmesi gereken bazı hesaplar var. Birincisi, Belediye Halk Komitesinin Başbakana ilettiği talep; ikincisi, Kızıl Devrimciler meselesi; üçüncüsü devrimin, radyo istasyonlarının asker-

lerce ele geçirilmesine karşı yöneltilmesi; dördüncüsü, Lungıhua havaalanındaki askerî denetime karşı muhalefet.»[4]

5) **Diğer Meseleler.** Son zamanlarda çok kullanılan bir söz var: «Dünya bizimdir.» Bu söz Başkan tarafından 1920'de söylenmişti[5]. Kendisi de tamamını hatırlayamıyor ve bundan böyle kullanılmamalıdır.

Bundan böyle, «gerici çizgiyi izlemekte israr eden iflâh olmazları alaşağı edin» demeyin. Onun yerine: «Kapitalist yolu tutan mevki sahiplerini alaşağı edin» deyin.

Başkan şöyle dedi: «Tungci Üniversitesi hâlâ istasyonlarda ve doklarda mı?»[6] Çang Çun-çiao yoldaş, «Hâlâ oradalar» diye cevap verdi. Bunun üzerine Başkan, «Siz geldiğiniz zaman da hâlâ oradalar mıydı?» Diye sordu. Çang Çun-çiao: «Emin değilim.» Başkan: «Bu çok iyi. Geçmişte öğrcnciler işçilerle gerçekten birleşmemişlerdi. Ancak şimdi gerçekten birleştiler.»

(Başkan Mao şöyle dedi:) «Liu Şao-çi'nin 'Nasıl İyi Bir Komünist Olunur?[7]' adlı kitabını birçok defa okudum. Marksizm-leninizme düşman bir kitap. Mücadele yöntemimiz şimdi daha yüksek bir düzeyde olmalıdır, 'Köpek kafalarını ezelim, kahrolsun (XXX)» deyip durmamalıyız. Üniversite öğrencilerinin meseleleri daha derinden incelemeleri ve birkaç parça seçip üzerine eleştiri makaleleri yazmaları gerektiğini düşünüyorum.»

«Edebiyat ve sanat alanındaki kişiler Kültür Devrimini yürütmek amacıyla kendi birimlerine dönmelidirler.»

(Başkan şunu belirtti:) «Ven-huy-pao gazetesi çok iyi iş gördü. Semt kadrolarıyla mücadele konusundaki görüşlerine tamamen katılıyorum ve onları destekliyorum.» Çang Çun-çiao: «Ven-huy-pao çok etkili.» Başkan: «Onları desteklemeliyiz.»

[24]

ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ DOKUZUNCU MİLLİ KONGRESİNİN AÇILIŞ KONUŞMASI

(1 Nisan 1969)

Yoldaşlar! Çin Komünist Partisinin Dokuzuncu Kongresi açılmış bulunuyor. **(Uzun ve coşkun alkışlar. Delegeler, 'Yaşasın Başkan Mao! Başkan Mao'ya uzun çok uzun bir ömür' diye haykırıyorlar)**

Bu kongrenin iyi bir kongre, bir birlik ve zafer kongresi olacağını umarım. **(Coşkun alkışlar ve haykırışlar.)**

Partimizin 1921 yılında kuruluşundan bu yana kırksekiz yıl geçti bile. Birinci kongrede sadece 12 delege vardı. Onlardan ikisi burada. Biri ihtiyar Tung (Pi-vu) diğeri de ben **(Coşkun alkışlar).** Birçoğu hayatlarını feda ettiler. Şantong delegeleri Vang Çin-mey ve Teng En-ming, Hupey delegesi Çen Tan-çinc, Hunan delegesi Ho Şu-heng, Şanghay delegesi Li Han-çun bütün bunlar hayatlarını verdiler. Buna karşılık dört kişi baş kaldırdı ve hainler safına geçti: Çen Kung-po, Çu Fo-lay[1], Çang Kuo-tao[2] ve Liu Çen-Çing[3]. Son ikisi hâlâ hayattadır. İki yıl önce ölen Li Ta[4] adlı bir delege daha vardı. O sırada bütün ülkede sadece birkaç düzine parti üyesi vardı ve bunların çoğunluğu aydındı. Daha sonra parti gelişti. Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Kongrelere katılan delegelerin sayısı çok azdı; 10 ile 20

veya 20 ile 30 kişi arasındaydı. Beşinci Kongre Vuhan'da yapıldı. Delegelerin sayısı biraz artmış, yüzlerce kişi olmuştu. Altıncı Kongre Moskova'da toplandı. Düzinelerce delege vardı, En-lay Yoldaş ve (Liu) Po-Çeng Yoldaş da Kongreye katıldı. Yedinci Kongre Yenan'da yapıldı. Bir birlik kongresi oldu. Çünkü o zamanda Parti içinde Çu Çin-pay, Li Li-san ve Vang Ming'in hatalarının özellikle Vang Ming Çizgisinin sebep olduğu bölünmeler vardı. Vang Ming Çizgisini izleyen yoldaşların Merkez Komitesine seçilmesine karşı olanlar vardı. Biz bu görüşe katılmadık ve herkesi kendi delegelerini seçmeye ikna ettik. Sonuç? Sonuç öyle oldu ki seçilenler arasında iyi olmayanların sayısı pek azdı. Vang Ming bize karşı muhalefet yürütmek için dışarıya kaçtı. Li Li-san da iyi değildi. Çang Ven-Tien ve Vang Çia-Siang hatalar işlediler. Sadece bu birkaç tanesi vardı. Geri kalanlara, mesela Liu Şao-çi, Peng Çen ve Po Yi-Po gibilerine gelince, onların kötü olduklarını bilmiyorduk. Siyasi geçmişleri hakkındaki fikirlerimiz berrak değildi.

Sekizinci Kongreden bu yana, onlar hakkındaki fikirlerimiz daha berraklık kazandı. Siyasi çizgilerini, örgütsel çizgilerini ve ideolojilerini daha berrak bir şekilde görebiliyoruz. İşte bu yüzden bu kongrenin bir birlik kongresi olacağını umuyoruz. **(Coşkun alkışlar ve haykırışlar.)** Bu birlik temelinde zafer kazanabilir miyiz? Bu Kongre bir zafer kongresi olabilir mi? Kongreden sonra bütün ülkede daha da büyük zaferler kazanabilir miyiz? Bence evet. Bence bu Kongre bir birlik ve zafer Kongresi olacaktır. **(Coşkun alkışlar.)** Kongreden sonra bütün ülkede daha da büyük zaferler kazanabiliriz. **(Sürekli coşkun alkışlar ve 'Yaşasın Başkan Mao! Başkan Mao'ya uzun, çok uzun bir ömür! Başkan Mao sonsuza kadar yaşasın!' haykırışları.)**

[25]

ÇİN KOMÜNİST PARTİSİ DOKUZUNCU MERKEZ KOMİTESİ'NİN BİRİNCİ GENEL TOPLANTISINDAKİ KONUŞMA *

(28 Nisan 1969)

Söyleyeceklerim, hiç birinizin yabancısı olmadığı eski şeyler. Yeni olan hiç bir şey yok. Sadece birlikten söz edeceğim. Birleşmenin amacı daha da büyük zaferler kazanmaktır.

Şimdi Sovyet revizyonistleri bize saldırıyorlar. Bazı Tass yayınları Vang Ming'in imal ettiği malzeme[1] ve **Komünist**'deki uzun yazı hep bizim artık bir proletarya partisi olmadığımızı söylüyor, bize 'küçük-burjuva partisi' diyorlar. Yekpare bir düzen kurduğumuzu ve üsler zamanına döndüğümüzü, yani geriye döndüğümüzü söylüyorlar. Nedir bu yekpare olmak dedikleri şey? Onlara göre bu bir askeri-bürokratik sistemdir. Japon terminolojisine göre bu bir «sistem»dir. Sovyet sözlüğünde ise 'askeri-bürokratik diktatörlük'tür. Personel listelerimizde birçok asker kişi gördükleri zaman bize 'askerî' diyorlar. 'bürokratik' kısmına gelince, her halde içinde benim, En-lay, Kang Şeng ve Çen Bo-da'nın bulunduğu bürokratlar 'gürühunu' kastedi-

(*) Teyp bandından alınmış ve Başkan Mao tarafından incelenmemiştir.

yorlar. Kısacası asker olmayanlarımızın tümünün bürokratik ağa dahil olduğu farzediliyor ve hepimize de kollektif olarak 'askerî-bürokratik diktatörlük' adını veriyorlar. Bence bırakalım söylesinler. istediklerini söyleyebilirler. Ama söylediklerinin bir özelliği var: Bize bir burjuva partisi demekten kaçınıyorlar, onun yerine bir 'küçük-burjuva partisi' diyorlar. Buna karşılık biz ise onların bir burjuva diktatörlüğü olduğunu ve burjuva diktatörlüğünü geri getirmekte olduklarını söylüyoruz.

Eğer zaferden söz edeceksek, zafer kazanmak üzere geniş halk kitlelerini proletarya önderliğinde birleştirmeyi sağlamalıyız. Sosyalist devrim hâlâ sürdürülmelidir. Bu devrim içinde tamamlanmamış ve hâlâ devam ettirilmesi gereken şeyler vardır. Mesela, mücadele-eleştiri-dönüşüm. Birkaç yıl sonra belki bir devrim daha yapmamız gerekecektir. Eski yoldaşlarımızın birçoğu her şeyi kendi gözleriyle görmek üzere bir süre için fabrikalara gittiler. İlerde fırsat düştüğünde sizlerin de gidip bir göreceğinizi umarım. Çeşitli fabrikaların meselelerini incelemelisiniz. Büyük Proleter Kültür Devriminin hâlâ sürdürülmesinin zorunlu olduğu görülüyor. Temelimiz sağlamlaştırılmış değildir. Kendi gözlemime dayanarak şunu söyleyebilirim: Bütün fabrikalarda veya fabrikaların ezici çoğunluğunda değil ama fabrikaların oldukça büyük bir çoğunluğunda önderlik gerçek Marksistlerin ve hatta işçi kitlelerinin elinde değildir. Geçmişte fabrikalardaki önderlik iyi insanlardan yoksun değildir; iyi insanlar vardı. Parti Komite sekreterleri, sekreter yardımcıları ve komite üyeleri arasında iyileri vardı. Parti kolu sekreterleri arasında iyileri vardı. Ama bunlar Liu Şao-çi'nin eski çizgisini izliyorlardı. Hepsi maddi dürtülerden yanaydı; kârı hakim kılıyorlar ve proleter siyasete öncelik vermiyorlardı. Onun yerine bir primler sistemi koyuyorlardı, vb. Şimdi onları kurtarmış ve Üçlü İttifaka dayalı önderliğe dahil etmiş olan fabrikalar var. Bazı fabrikalar hâlâ böyle yapmadılar. Ancak fabrikalarda gerçekten kötü insanlar da var. Mesela, Çang Sin-lien'deki Yedi Şubat demiryolu, lokomotif ve vagon tamir atölyelerinde durum

budur. Burası 8000, ailelerini de katarsanız onbinlerce işçinin bulunduğu büyük bir fabrikadır. Geçmişte Guomindang'ın burada dokuz bölge kolu, **San-Min Çu-yi** Gençlik Birliği'nin[2] ise üç örgütü ve sekiz «özel görev organı» vardı. Elbette dikkatli bir tahlil yapılmalıdır, çünkü o günlerde Guomindang'a katılmayı reddetmek olmazdı! Bazıları eski işçilerdi. Bütün eski işçileri atacak mısınız? Bu olmaz! Ciddi olayları önemsizlerden ayırmalısınız. Bazıları ismen Guomindang parti üyeleriydi. Partiye katılmak zorunda kalmışlardı. Onlarla sadece bir konuşmak gerekir. Daha sorumlu olanların yanı sıra kötü şeyler yapmış ve boğazına kadar batmış olan küçük bir azınlık da vardır. Onların farklı durumlarını ayırt etmelisiniz. Kötü şeyler yapmış olanlar arasında da ayırımlar olmalıdır. Eğer samimilerse daha yumuşak davranmalıyız. Direnirlerse sert davranmalıyız. Doğru bir özeleştiri yaparlarsa çalışmaya devam etmelerine izin vermeliyiz —elbette onlara önderlik görevi vermeyeceğiz. Çalışmalarına izin vermezseniz evde ne yapacaklar? Oğulları ve kızları ne yapacaklar? Üstelik, ustalıkları yüksek düzeyde olmasa bile eski işçilerin çoğu vasıflı işçidir.

Bu örneği, devrimin sona ermediğini göstermek için verdim. İşte bu yüzden, yedek üyeler de dahil olmak üzere Merkez Komitesindeki bütün yoldaşlar lütfen kulak versinler: Çok ayrıntılı bir çalışmaya girişmelisiniz. Çalışma ayrıntılı bir şekilde yapılmalıdır. Kabataslak yapmak yetmez. Öylesi çok defa hatalara götürecektir. Çok fazla kişinin tutuklandığı bazı yerler var. Bu kötüdür. Bu kadar çok kişiyi tutuklamak neden? Ne cinayet işlediler, ne kundakçılık yaptılar ne de kimseyi zehirlediler. Bence bu suçlardan birini işlemedikleri sürece onları tutuklamamalısınız. Kapitalist yolu tutma hatasını işleyenlere gelince, onlar hele hiç tutuklanmamalıdır. Fabrikalardakilerin çalışmalarına, kitle hareketlerine katılmalarına izin verilmelidir. Hata yapanlar alt tarafı bunları geçmişte yaptılar. Ya Guomindang'a katıldılar, ya bazı kötü şeyler yaptılar, ya da belki de kapitalist yolu tutanlar gibi yakın geçmişte hatalar işlediler. Ama bunların kitlelerle birleşmelerine izin verilmelidir. Kitlelerle

birleşmelerine izin vermemek kötü olur. Bazıları iki yıldır «sığır ağıllarında» kapalı kaldılar. Dünyada neler olup bittiğinden artık haberleri yok. Dışarı çıktıkları ve insanlar onlarla konuştukları zaman mantıklı cevaplar veremiyorlar. Hâlâ iki yıl öncesinin dilini konuşuyorlar. Bu kişiler iki yıldır hayattan uzak kaldılar ve onlara yardım edilmesi gerekir. İnceleme dersleri düzenlemeli, onlara tarihten söz etmeli, Büyük Proleter Kültür Devriminin son iki yıllık sürecini anlatmalı ve böylece yavaş yavaş uyanmalarını sağlamalısınız.

Bir amaç etrafında birleşelim: Proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmak. Her fabrikada, köyde, büroda ve okulda bunu uygulamalısınız. İlk başta bu işi çok kapsamlı yapmaya kalkışmamalısınız. Yapabilirsiniz ama önce öyle başlayıp sonra bırakmamalısınız. Sadece yarım yıl hatta daha fazla yapılan ondan sonra ise kimsenin ilgilenmediği bir şey halini almamalı. Tecrübeleri fabrika fabrika, okul okul, organ organ özetlemelisiniz. Sırayla her Gençlik Birliği kolunu ve bir bütün olarak Birliği ele almak meselesi de ortaya atılmış bulunuyor.

Daha önce konuştuğumuz bir şey de savaşa karşı hazırlıklı olmamızdır. Uyanıklığımızı yıllar yılı korumalıyız. 'Ya gelmezlerse?' diye soran olabilir. İster gelsinler, ister gelmesinler biz hazırlıklı olmalıyız. Merkezin el bombalarının imali için bile malzeme dağıtmasını beklemeyin. El bombaları her yerde, her eyalette imal edilebilir. Her eyalet tüfek ve hafif silahlar bile imal edebilir. Bu, maddi hazırlıklaılgilidir. Ama en önemlisi psikolojik bakımdan hazırlıklı olmaktır. Psikolojik bakımdan hazırlıklı olmak demek manevi bakımdan savaşmaya hazır olmamız anlamına gelir. Sadece Merkez Komitesindeki bizler bu psikolojik hazırlığa sahip olmakla yetinmemeli, halkın büyük çoğunluğunun da buna sahip olmasını sağlamalıyız. Bunlar içinde toprak ağaları, zengin köylüler, karşı-devrimciler ve kötü unsurlar gibi diktatörlüğün düşmanlarını saymıyorum. Çünkü o takım, emperyalistlerin ve revizyonistlerin bize saldırmalarını sevinçle karşılar. Bunlar, emperyalistler ve revizyonistler bi-

ze saldırdığı takdirde bunun dünyayı tersine döndüreceğini ve kendilerinin başa geleceğini hesap ediyorlar. Bu konuda da hazırlıklı olmalıyız. Sosyalist devrim süreci içinde bu devrimi de sürdürmeliyiz.

Başkaları gelip bize saldırabilir. Ama biz kendi sınırlarımız dışında savaşmayacağız. Biz kendi sınırlarımız dışında savaşmayız. Provokasyona gelmeyeceğiz diyorum. Bizi dışarı çıkmaya davet etseniz bile dışarı çıkmayacağız ama eğer gelir de bize saldırırsanız o zaman sizinle kozumuzu paylaşırız. Bunun ne şekilde olacağı, küçük çapta mı yoksa geniş çapta mı saldıracağınıza bağlıdır. Küçük çapta olursa sınırda savaşırız. Geniş çapta bir saldırı olursa biraz toprak vermekten yanayım. Çin küçük bir ülke değildir. Eğer kazanacakları bir şey olmazsa geleceklerini sanmıyorum. Hem haklı hem de avantajlı olduğumuzu bütün dünyaya göstermeliyiz. Eğer topraklarımızı istila ederlerse bence bu bizim daha da lehimize olur. O zaman hem haklı hem de avantajlı oluruz. Halk tarafından kuşatıldıkları için onlarla savaşmak kolaylaşır. Uçak, tank ve zırhlı araçlar gibi şeylere gelince, her yerdeki tecrübe onların icabına bakılabildiğini ispatlamıştır.

Zafer kazanmak için daha fazla insana sahip olmamız gerektiği doğru değil midir? İsterse güneyde, ister kuzeyde, hangi dağ başında veya eyalette olurlarsa olsunlar hayatın her alanından insanlar gerektiği doğru değil midir? Daha az insanla mı yoksa daha fazla insanla mı birleşmek iyidir? Daima daha fazla insanla birleşmek daha iyidir. Bazı kişilerin görüşü bizden farklıdır, ama bu, düşmanla bizim aramızdaki bir ilişki değildir. Eğer somutlarsak Yang Te-Çih ile Vang Siao-yü[3] arasındaki ilişkinin bu cinsten olduğuna inanmıyorum. Sizin ikiniz arasındaki ilişki düşmanla bizim aramızdaki mi, yoksa halk içindeki bir ilişki mi? Bana göre bu sadece halk içindeki bir anlaşmazlıktır. Merkez de oldukça bürokratik! sizinle fazla ilgilenmedi. Siz de meseleyi tartışmak üzere Merkeze getirmediniz. Şantung gibi büyük bir eyalette halk içinde çelişmeler mevcuttur. Meseleyi konuşmak için bu fırsattan yararlanmamız gerektiği-

ni düşünmüyor musunuz? Doğu Çin'de de bu halk içindeki çelişmeler meselesinin mevcut olduğunu sanıyorum. Şansi' de de bu durum vardır. Sen bir kesimi destekliyorsun, ben bir başkasını, peki ama bu bitmez tükenmez tartışmanın ne gereği var? Yunnan, Kveyçov ve Seçvan'da da meseleler var. Her yerin belli miktarda meselesi var ama durum geçen yıldan ve bir önceki yıldan çok daha iyi. Yoldaş, senin adın Sü Şi-yu[4] değil mi? Bir önceki yıl Şanghay'da olduğumuz zaman, Temmuz, Ağustos ve Eylül'de durum gerçekten berbattı. Şimdi her şeye rağmen hayat biraz daha iyi. Genel durumdan sözediyorum. Sizin şu Nanking'inizde 'Kızıl Karargâh' denen bir şey ortaya çıkmadı mı? Çalışma yapıldı ve sonuç olarak işbirliği yapmaya karar verdiler değil mi? '27 Ağustos' ve 'Kızıl Karargâh' sonunda işbirliği yapmadı mı?

Esas meselenin hâlâ çalışmamıza ilişkin olduğuna inanıyorum. Şu iki cümleyi daha önce de söylemedim mi: Taşra kesimleri meselesinin çözümü ordu; ordu meselesinin çözümü ise siyasi çalışmadır. Kanlı bıçaklı düşmanlar olmadığınıza göre neden mesele yapıyorsunuz? Kişisel minnet veya nefrete gelince o pek öyle önemli değil. Kısacası ne geçmiş ne de şimdiki hayatımızda sizi birbirinizin can düşmanı yapacak hiç bir şey yok. Sadece çatıştınız, bazı görüş ayrılıklarınız oldu, birileri sizi eleştirdi veya size karşı çıktı. Siz karşı-saldırıya geçtiniz ve sonuç olarak bir çelişki doğdu. Size karşı çıkanlar mutlaka kötü değildir. Pekin'in sık sık alaşağı etmek istediği şahsiyetlerden biri de Sieh Fu-Çi'di. Daha sonra o şu yöntemi uyguladı: Kendisini alaşağı etmek isteyen herkese onlarda hatalı birşeyin bulunmadığını, kendisini destekleyenlerin ise mutlaka iyi olmadığını söyledi.

Dolayısıyla hâlâ söylediğim aynı eski sözlerdir: Daha büyük zaferler kazanmak için birleşin. Bunun somut bir içeriği vardır. Ne yapacağız? Ve ne çeşit somut zaferler? Ve halkı nasıl birleştireceğiz?

Geçmişte hatalar yapan bazı eski yoldaşlara güvenim var. Başlangıçta otuz işimden oluşan uzun bir liste vardı.

Hepsinin Siyasi-büroya üye seçilmeleri gerektiğini düşündük. Sonra birisi yirmi kişiden az olan daha kısa bir liste hazırladı. Bu sefer bunun çok kısa olduğunu düşündük. Çoğunluk orta yolcu. **(Gülüşmeler)** Hem uzun hem de kısa listeye karşı çıkanlar yirmi ile otuz arasında ortalama bir listeden yanaydılar. Dolayısıyla yapılacak tek şey temsilci seçmekti. Bu demek değildir ki Merkez Komitesinin aday üyeleri siyasi düzey, çalışma yeteneği, ahlaki ve zihni nitelikler bakımından asli üyelerden veya siyasi-büro üyelerinden daha geridir. Mesele kesinlikle bu değildir. Burada bir haksızlık söz konusudur. Bunun oldukça haklı olduğunu söyliyebilirsiniz; bence bu pek haklı, pek adil değildir. Herkes hem temkinli hem de dikkatli olmalıdır. İster Merkez Komitesinin yedek üyeleri, ister Merkez Komitesi üyeleri isterse de siyasi büro üyeleri olun, hepiniz temkinli ve dikkatli olmalısınız. Düşüncesizce davranıp ne yaptığınızı unutmayın. Marx'ın zamanından beri payenin hiç sözünü etmedik. Sizler komünistsiniz. Kitlelerin daha bilinçli kesimisiniz, proletaryanın daha bilinçli kesimisiniz. Dolayısıyla şu şiarı kabul ediyorum: 'Birincisi zorluklardan korkmayın, ikincisi ölümden korkmayın'; ama şu şiarı kabul etmiyorum: 'Paye kazanmasak bile zorlu çalışmayla ödülleniriz; zorlu çalışma karşılığı paye kazanmasak da ödülümüz yorgunluk olur'. **(Gülüşmeler)** Bu şiar, 'birincisi zorluklardan korkmayın, ikincisi ölümden korkmayın' şiarının tam tersidir. Kaçımızın öldüğü ortada. Hayatta kalan bütün yoldaşlar şanslıdır ve tesadüf eseri hayatta kalmışlardır. Pi Ting-Çün[5] yoldaş, o Hupey-Hunan-Anvey döneminde seninle beraber kaç kişi vardı? Sonradan kaç kişi kaldı? O zamanlar çok kişi vardı, şimdi pek azı kaldı. O zamanlar Kiangsi Sovyeti, Çingangşan Sovyeti, Kuzeydoğu Kiangsi, Batı Hunan ve Hupey, Kuzey Şensi'de savaştan sonra çok büyük kayıplar verdik ve eski yoldaşların pek azı hayatta kaldı. 'Birincisi zorluklardan korkmayın, ikincisi ölümden korkmayın' şiarının anlamı işte budur. Yıllarca maaş gibi şeylerin yüzünü görmedik. Sekiz kademeli ücret sistemimiz yoktu. Sadece sabit bir yiyecek miktarımız, üç torba yağ

ve beş torba tuzumuz vardı. İki kilo akdarımız olması muazzam bir şeydi. Sebzeye gelince, ordunun gittiği her yerde nereden sebze bulacaktık? Şimdi şehirlere girdik. Bu iyi bir şeydir. Eğer şehirlere girmeseydik onları Çan Kay - şek işgal ediyor olacaktı. Ama bu aynı zamanda kötü bir şeydir. Çünkü Partimizin bozulmasına sebep oldu. Bu yüzden Partimizin yeniden inşa edildiğini söyleyen bazı yabancılar ve gazeteciler var. Biz de aynı şiarı atıyoruz ama biz buna düzeltme ve Parti-inşası adını veriyoruz. Aslında Partinin yeniden inşaya ihtiyacı vardır. Her Parti kolunun kitleler içinde düzeltilmeye ihtiyacı vardır. Kitleler arasına gitmelidirler; toplantılara ve eleştiriye sadece birkaç Parti üyesi değil, parti dışındaki kitleler de katılmalıdır. İyi olmayan kişiler Partiden çıkmaya, çekilmeye ikna edilmelidir. Çok küçük bir azınlığın disipline sokulması gerekebilir. Bu, Parti Tüzüğünde belirtilmemiş midir? Bu aynı zamanda Parti kolu kongresinden geçmeli ve üst kademe tarafından onaylanmalıdır. Kısacası ihtiyatı elden bırakmamalıyız. Bu yapılmalıdır, mutlaka yapılmalıdır, ama temkinli bir şekilde yapılmalıdır.

Bu Millî Kongre çok iyi bir kongre oldu gibi gözüküyor. Bence, bir birlik ve zafer kongresi oldu. Bildiriler çıkarma yöntemini kullanıyoruz. Yabancılar artık bizden haber sızdıramıyorlar. **(Gülüşmeler)** Gizli toplantılar yaptığımızı söylüyorlar. Aslında hem gizli hem açığız. Pekin'deki muhabirlerinin pek iyi olmadığını sanıyorum. Belki de içimize sızan hainlerin ve casusların çoğunu temizledik. Geçmişte ne zaman bir toplantı yapsak anında dışarı sızar ve Kızıl Muhafız afişlerinde derhal boy gösterirdi. Vang (Li), Kuan (Feng), Çi (Pen-yü), Yang (Çen-vu), Yü (Li-çin) ve Çuan (Zung-pi) düştüğünden beri Merkez Komitesi toplantıları hakkında artık bilgi sahibi olamıyorlar.

Söyleyeceklerim bundan ibaret. Toplantı dağılmıştır. **(Uzun, coşkun alkışlar.)**

[26]

TAŞRA GEZİSİ SIRASINDA BAŞKAN MAO'NUN ÇEŞİTLİ YERLERDE SORUMLU YOLDAŞLARLA YAPTIĞI KONUŞMALARIN ÖZETİ

(Ağustos ortasından 12 Eylül 1971'e kadar)

Başkan Mao dedi ki: Revizyonizmi değil marksizmi uygulayacağınızı, bölücülük yapmak yerine birlik için çalışacağınızı, hile ve komplolarla meşgul olmak yerine dürüst ve açıkyürekli davranacağınızı umarım.

İdeolojik ve siyasi çizginin doğruluğu ya da yanlışlığı herşeyi tayin eder. Partinin çizgisi doğruysa herşey yolunda gider. Taraftarı yoksa, taraftar kazanabilir. Silahları yoksa, silah kazanabilir. Siyasi iktidara sahip değilse, siyasi iktidarı ele geçirebilir. Çizgisi doğru değilse, sahip olduklarını bile kaybedebilir. Çizgi, bir ağ ipine benzer. İp çekildi mi bütün ağ açılır.

Bizim Partimizin 50 yıllık bir tarihi vardır. Bu zaman süresince çizgi meselesi üzerinde on büyük mücadelemiz oldu. Bu on mücadele sırasında Partimizi bölmek isteyen kişiler çıktı. Fakat hiç biri bunu başaramadı. Bu, incelenmeye değer bir meseledir: Bu kadar büyük bir ülke, bu kadar büyük bir nüfus, fakat hiç bölünme olmuyor. Bu konuda sadece şunu söyleyebiliriz: Parti halkın istediğini istemektedir ve Parti üyeleri bölünmeyi istemiyorlar. Partinin geçmişteki tarihi gözönünde tutulursa, geleceği umut vericidir.

İlkönce sağ oportünist safta yer tutan Çen Du-siu ortaya çıktı. 1927'deki «Ağustos» Konferansından sonra Lu Cen-çing, Peng Şu-çih ve diğerleriyle birlikte «Leninist sol - muhalefet hizbi» ni örgütledi ve bunlardan 81'i bir muhtıra

verdiler. Partimizi bölmeyi amaçlıyorlardı ama başaramadılar. Sonra Troçkistlere sığındılar.

Bundan sonra Çu Çiu-pay çizgi hataları yaptı. Bunun adamları Hunan'da, içinde «siyasi iktidar silahın namlusundan çıkar» şeklindeki sözüm bulunan bir broşürümle karşılaştılar. Bu, onları deliye döndürdü. Nasıl olur da siyasî iktidar silahın namlusundan çıkabilirdi? Böylece beni Siyasî Büro yedek üyelik mevkiinden aldılar. Daha sonra Çu Çiu-Pay Guomindang tarafından yakalandı. «Boş Sözler» adlı eserini yazdı, bize ihanet etti ve karşı tarafa geçti.[1]

Partinin 1928'deki Altıncı Kongresinden sonra Li Li-san bir takım havalara bürünmeye başladı. 1930 Haziranından Eylülüne kadar, üç aydan fazla bir süreyle kendi, Li-san Çizgisini izledi. Büyük şehirlere hücum etmeyi ve ilkönce bir ya da birkaç eyalette zafer kazanmayı önerdi. Ben bunların hiç birini kabul etmedim. Altıncı Merkez Komitesinin Üçüncü Genişletilmiş Toplantısında Li Li-san düştü.

1930'dan 1931'e kadar Lo Çang-lung'un sağcı hizbi ayrı bir Merkez Komitesi kurulmasını teşvik etti ve bölücü faaliyete girişti[2]. Fakat onlar da başarıya ulaşamadı.

En çok yaşayan Vang Ming Çizgisi oldu. Vang Ming Moskova'da bir hizip meydana getirmiş ve «Yirmisekizbuçuk Bolşevikleri»ni örgütlemişti. Üçüncü Enternasyonalin gücüne dayanarak Partide iktidarı ele geçirdiler ve tam dört yıl boyunca ellerinde tuttular. Vang Ming Şanghay'da Altıncı Merkez Komitesini Dördüncü Genişletilmiş Toplantısına çağırdı ve **Çin Komünist Partisinin daha da Bolşevikleşmesi için Savaşın** başlıklı broşürünü yayınladı. Bunda Li Li-san'ı yeteri kadar «sol» olmadığı için eleştiriyordu. Üsleri tamamen kaybedinceye kadar tatmin olmadı ve sonuçta da tam bu oldu. 1931'den 1934'e kadar ki dört yıl içinde benim Merkezde hiç bir sözüm geçmiyordu.[3] Ocak 1935'deki Zunyi Konferansı Vang Ming Çizgisinin hatalarını düzeltti ve Vang Ming düştü.

Uzun yürüyüş sırasında, Birinci ve Dördüncü Cephe Ordularının birleşmesinden sonra Çang Kuo-tao bir bölünmeye yol açtı ve ayrı bir Merkez kurdu. Fakat başarıya u-

laşamadı. Uzun Yürüyüşten önce Kızıl Ordu 300 000 kişiydi. Kuzey Şensi'ye geldiği zaman sadece 25 000 kalmıştı. Merkezî Sovyet bölgesindeki 80 000 kişiden sadece 8 000'i Kuzey Şensi'ye ulaştı. Çang Kuo-tao Kuzey Şensi'ye gitmek istemedi ve bölünmeye yol açtı. Ama o sırada Kuzey Şensi'ye gitmekten başka çıkış yolu var mıydı? Bu bir siyasi çizgi meselesiydi. Bizim o zamanki siyasi çizgimiz doğruydu, Kuzey Şensi'ye gitmeseydik daha sonra Kuzey Çin bölgesine, Doğu Çin Bölgesine, Merkezi Çin bölgesine ve Kuzey Doğu bölgesine nasıl gidebilirdik? Japonlara karşı savaşta nasıl o kadar çok üs kurabilirdik? Kuzey Şensi'ye vardığımızda Çang Kuo-tao kaçtı.

Ulus çapındaki zaferden sonra Kao Kang ve Cao Şu-şih iktidarı gaspetmek amacıyla Parti düşmanı bir ittifak kurdular. Fakat onlar da başarıya ulaşamadı.

1959 Luşan Konferansında Peng De-huay iktidarı gaspetmek için yabancı bir ülkeyle işbirliği yaptı. Huang Ke - ceng, Çang Ven-tien, Çu Siao-çu ortaya fırladılar ve Partiye karşı çıktılar. Bir askeri kulüp kurdular. Fakat askeri işleri tartışacakları yerde ancak şöyle şeyler söylüyorlardı: «Halk Komünleri çok erken kuruldu,» «Kazançlarımız kayıplarımızı karşılamıyor», vb. Peng De-huay ayrıca açık bir savaş ilanı olan bir mektup yazdı. Amacı iktidarı gaspetmekti. Fakat başaramadı.

Liu Şao-çi ve hempaları da yine Partiyi bölmek istediler. Fakat onlar da ihtiraslarını gerçekleştiremediler.

Sonra 1970 Luşan Konferansındaki mücadele ortaya çıktı[4].

1970 Luşan Konferansında bazıları ani bir hücum yaptılar ve yeraltı faaliyeti yürüttüler. Niçin açık hareket etmeye cesaret edemediler? Açıktır ki, saklayacak birşeyleri vardı. Bunun için ilkönce gizlendiler. Sonra ani bir saldırıya geçtiler. Meseleleri Siyasi Büro Daimi Komitesinin beş üyesinin üçünden gizlediler. Aynı zamanda kendi birkaç büyük generalleri dışında Siyasi Bürodaki yoldaşların büyük çoğunluğundan da gizlediler. Bu büyük generallere Huang Yung-şeng, Vu Fa-sien, Yeh Çün-Li Zo-peng, Çin Huy-zo'nun

yansıra Li Süeh-feng ve Çeng Vey-şan da dahildi.[5] Ansızın saldırıya geçmeden önce ağızlarından tek bir lâf bile kaçırmadılar. Yalnız birbuçuk gün değil, 23 Ağustos'tan 25 Ağustos öğleye kadar tam iki buçuk gün boyunca ortalığı karıştırdılar. Bu davranış belli bir amaçları olduğunu gösteriyor. Peng De-huay bir askeri kulüp kurmuş ve savaş ilan etmişti. Bunlar Peng De-huay kadar bile olamadılar. Bu, sadece çalışma tarzlarının ne kadar seviyesiz olduğunu gösterir.

Benim görüşüme göre, onların ani hücumlarının ve yeraltı faaliyetlerinin arkasında belli bir kasıt, örgütlenme ve program vardı. Programları bir devlet başkanı atamak ve «deha»yı göklere çıkarmaktı: Yani, Dokuzuncu Kongrenin çizgisine karşı çıkmak ve Dokuzuncu Merkez Komitesinin İkinci Genişletilmiş Toplantısının üç maddelik gündemini yenilgiye uğratmaktı. Belli bir şahıs devlet başkanı olmak, Partiyi bölmek ve iktidarı gaspetmek istiyordu. Deha meselesi teorik bir meseledir. Onların teorisi idealist apriorizm idi. Birisi, dehaya karşı çıkmanın bana karşı çıkmak olduğunu söylemiş bulunuyor. Fakat ben dahi değilim. Altı yıl Konfüçyüsçü ve yedi yıl da kapitalist kitaplar okudum. 1918'e kadar marksist-leninist kitaplar okumadım. O halde nasıl dahi olabilirim? O sıfatları ve zarfları defalarca karalamadım mı?[6] Parti Tüzüğü Dokuzuncu Kongrede tesbit edildi. Niye ona bakmıyoruz? Ben özellikle deha teorisini eleştiren «Bazı Görüşler»[7] yazısını, sadece birkaç kişiyi bulup konuştuktan ve belli inceleme ve araştırmalar yaptıktan sonra yazdım. Dehadan sözetmek istemiyor değilim. Dahi olmak biraz daha zeki olmak demektir. Fakat deha bir ya da birkaç kişiye bağlı bir şey değildir. O, bir Partiye, proletaryanın öncüsü olan Partiye bağlıdır. Deha, kitle çizgisine, kollektif bilgeliğe bağlıdır.

Lin Biao yoldaş, o konuşmasını[8] benimle tartışmadı ve bana göstermedi. Söyleyecekleri bir şey olduğunda bunu önceden açıklamıyorlardı. Herhalde duruma hakim olduklarını ve başarıya ulaşacaklarını düşündükleri için böyle yaptılar. Fakat fikirlerinin kabul edilemeyeceği söylenir

söylenmez elleri ayakları titremeye başladı. Başlangıçta pek pervasızdılar. Luşan'ı yerle bir edebileceklerini ya da dünyanın dönüşünü durdurabileceklerini izlenimini veriyorlardı. Fakat birkaç gün sonra taslaklarını alelacele geri aldılar.[9] Doğru idiyse niçin geri aldılar? Bu, onların fikirden yoksun ve panik içinde olduğunu gösteriyor.

Peng De-huay ile 1959 Luşan Konferansındaki mücadele iki karargah arasındaki bir mücadeleydi. Bu Luşan Konferansındaki mücadele de iki karargah arasındaki bir diğer mücadeledir.

Luşan'daki bu mücadele, önceki dokuz mücadeleden farklıydı. Önceki dokuz olayda bazı kararlar almıştık. Fakat bu sefer Başkan Yardımcısı Lin'in himaye ettik ve şahsıyla ilgili herhangi bir karar almadık. Elbette belli bir sorumluluk üstlenmesi gerekir. Bu insanlara ne yapmalıyız? Hâlâ onları eğitme siyasetini yani «gelecekteki hataları önlemek için geçmiş hatalardan ders çıkarmak ve hastayı kurtarmak için hastalığı iyi etmek» siyasetini uygulamaya devam etmeliyiz. Lin'i hâlâ korumak istiyoruz[10]. Hatayı kim yaparsa yapsın, birliği ve çizgiyi unutmak iyi bir şey değildir. Pekin'e döndükten sonra yine onları bulup konuşacağım. Onlar beni görmeye gelmezlerse, ben onları görmeye gideceğim. Bazıları kurtarılabilir. Bazılarını kurtarmak ise mümkün olmayabilir. Bu, onların hareketlerine bağlıdır. Onların iki muhtemel gelecekleri vardır: İyileşebilir ya da iyileşmeyebilirler. Büyük ilke, çizgi ve yön hatalarının yapılmasında başı çeken birinin iyileşmesi güçtür. Geriye bakalım. Çen Du-siu iyileşti mi? Çu Çiu-Pay, Li Li-san, Lo Çang-lung, Vang Ming, Çang Kuo-tao, Kao Kang, Cao Şu-şih, Peng De-huay ya da Liu Şao-çi iyileştiler mi? İyileşmediler.

Lin Biao yoldaşla konuştum. Söylediği şeylerin bazıları pek doğru değildi. Meselâ dünyada bir dahinin ancak birkaç yüzyılda bir, Çin'de ise birkaç bin yılda bir görüldüğünü söyledi. Bu, gerçeklere hiç de uymuyor. Marx ve Engels çağdaştılar ve aradan daha bir yüzyıl geçmeden Lenin ile Stalin'e kavuştuk. O halde nasıl olur da bir dahinin sadece birkaç yüzyılda bir görüldüğünü söyleyebilirsiniz?

Çin'de Çeng Şen, Vu Kuang, Hung Siu Çuan ve Sun Yat-sen[11] vardı. O halde nasıl olur da bir dahinin birkaç bin yılda bir görüldüğünü söyleyebilirsiniz? Ve bir de şu doruklar ve «bir cümlenin onbin cümleye bedel olması» meselesi var[12]. Bunun biraz aşırı gitmek olduğunu düşünmüyor musunuz? Bir cümle nihayet bir cümledir. Nasıl olur da onbin cümleye bedel olur? Bir devlet başkanı atamamalıyız. Ben devlet başkanı olmak istemiyorum. Bunu şimdiye kadar altı kere söyledim. Her söyleyişimde bir cümle kullandıysam, şimdi bu altmışbin cümleye eşittir. Fakat onlar asla dinlemiyorlar. O halde benim cümlelerimin her biri yarım cümle değerinde bile değil. Gerçekte hiç bir değeri yok. Onlar için her biri onbin cümleye bedel olan sadece Çen Bo-da'nınkilerdir. Lin Biao «esaslı bir şekilde yerleştirmek»ten sözediyordu. Bununla, benim itibarımı yerleştirmeyi kasteder görünüyordu[13]. Fakat aslında kendini kastediyordu. Ayrıca onlar, Halk Kurtuluş Ordısunun benim tarafımdan kurulduğunu ve yönetildiğini ve şahsen Lin'in kumandası altında olduğunu söylüyorlardı.[14] Oyle görünüyor ki, orduyu kuran kişi ona kumanda edemez! Kaldı ki, yalnız başıma kurmuş da değilim.

Çizgi meseleleri, ilke meseleleri söz konusu olduğunda işi sıkı tutarım ve asla gevşetmem. Önemli ilke meselelerinde taviz vermem. Luşan Konferansından sonra üç yöntem kullandım: Birincisi taş atmaktı, ikincisi toprağa kum karıştırmaktı, üçüncüsü surları alttan çökertmekti. Çen Bo-da'nın yazdığı ve birçok kişiyi yanıltan yazıları eleştirdim. Otuzsekizinci Ordunun ve Zinan Askeri Bölgesi'nin kibirliliğe ve rehavete karşı çıkan raporunu onayladım.[15] Bir de Çen'i eleştiren bir tek kelimenin geçmediği çok uzun bir tartışma toplantısı yapan Askeri İşler Komitesi vardı. Bir belgeye bu konuda birkaç eleştirici not ekledim[16]. Yöntemim bu taşları toplamak, bunlar üstüne birkaç söz yazmak ve herkesin tartışmasını sağlamaktı. Taş atmak dediğim şey budur. Toprak çok sıkışık olursa hava alamaz. Bir parça kum karıştırırsanız hava alabilir. Askeri İşler Komitesinin bileşimi çok yeknesaktı. Ve bazı yeni isimlerin eklenme-

si gerekiyordu. Toprağa kum karıştırmak budur. Pekin Askeri Bölgesinin yeniden örgütlendirilmesi ise suru alttan çökertmekti.[17]

Luşan Konferansı hakkında sizin fikriniz nedir? Mesela Kuzey Çin Grubunun Altıncı Kısa Raporu gerçekte devrimci midir, yarı-devrimci midir yoksa karşı-devrimci midir? Şahsen ben onu karşı-devrimci bir rapor sayıyorum.[18] Doksandokuzlar Toplantısında hepiniz vardınız. Orada Başbakan meseleyi toparlayan konuşmayı yaptı ve beş büyük generalin yanısıra Li Süeh-feng ve Çeng Vey-şan'ın da özeleştirileri dağıtıldı. Öyle ki, herkes meselenin çözüldüğünü düşünüyordu[19]. Fakat gerçekte Luşan olayı bitmemiş, mesele çözülmemişti. Onu örtbas etmek istediler. Genel Komuta ve Genel Kurmay Dairelerindeki en üst kademelerdeki kadroların bile bilmesini istemediler. İşte bu olmazdı.

Söylediklerim sizlere gayrı resmi olarak açıkladığım kendi şahsi düşüncelerimdir. Şimdi resmi sonuçlara varmayacağım. Bu, Merkez Komitesince yapılmalıdır.

Temkinli olun. Birinci olarak ordu temkinli olmalıdır. İkinci olarak bölgeler temkinli olmalıdır. Kibirli olmayın. Kibirli olursanız hata yaparsınız. Ordu birleştirilmeli ve düzeltilmelidir. Ben, bizim ordumuzun isyan edebileceğine asla inanmıyorum. Huang Yua-şeng, sizin Kurtuluş Ordusuna isyan emri verebileceğinize inanmıyorum! (Her) ordu içinde tümenler, alaylar ve adli, siyasi ve destek birimleri vardır. Orduyu kötü şeyler yapmak için harekete geçirmeye çalışırsanız size itaat edeceklerini mi sanıyorsunuz?

Askeri işlere önem vermelisiniz. Sadece sivil görevliler değil, aynı zamanda askeri görevliler olmalısınız. Ordu işini kavramak, çizgiyi incelemek ve yanlış çalışma tarzlarını düzeltmek demektir. Dar grup zihniyetine ya da sekterizme kapılmamalısınız. Birliğe önem vermelisiniz. Ordunun geleneksel çabuk ve kararlı hareket tarzını doğru buluyorum. Fakat bu tarz ideolojik meselelere uygulanamaz. İdeolojik meselelerin çözümü için gerçeklerin bilinmesini sağlamak ve insanlarla tartışmak gereklidir.

Kanton Askeri Bölgesinin «Üç Destek ve İki Askerî» üzerine olan belgesine onayımı koydum[20]. Dikkatle okunması için Merkez Komitesinin onay yazısına «Ciddi bir şekilde incelenmeli» sözlerini ekledim. Artık Bölgesel Parti Komiteleri kurulmuş olduğuna göre bunlar birleşik önderliği gerçekleştirmelidirler. Bölgesel Parti Komiteleri tarafından kararlaştırılmış bulunan meseleler daha sonra tartışılmak üzere ordu Parti komitelerine havale edilirse bu, arabayı atın önüne koşmak olur.

Geçmişte silahlı kuvvetlerimizin askeri eğitimi, birim birim eğitimi kapsıyordu. Bireysel eğitimden tabur eğitimine kadar beş altı ay alırdı. Şimdi askeri işleri bırakıp yalnız sivil işlere daldıkları için ordumuz bir kültür ordusu haline gelmiştir.

«Bir iyi» «Üç iyi»ye önderlik ederse, o zaman bizim bu «bir iyi»miz belki doğru belki de yanlış önderlik edecektir.[21] Ve bir de eylemci temsilcilerinin kongreleri var. Bunların gerçek etkilerinin ne olduğu incelenmeye değer. Bazıları başarılıdır. Fakat bir çoğu değildir. Bu, esas olarak bir çizgi meselesidir. Çizgi yanlışsa, o zaman eylemcilerin kongreleri başarılı olamaz.

«Sanayide Taçing'den öğrenin, tarımda Taçay'dan öğrenin; bütün ülke halkı Halk Kurtuluş Ordusundan öğrensin.» Bu eksiktir. Şunu eklemeliyiz «Halk Kurtuluş Ordusu bütün ülke halkından öğrensin.»

Eugene Pottier'in ölümünün 25. yıldönümü üzerine Lenin'in yazdığı makaleyi incelemelisiniz. «Enternasyonal»i ve «Üç Büyük Disiplin Kuralı ile Dikkat Edilecek Sekiz Nokta»yı söylemeyi öğrenin. Bunlar sadece söylenmekle kalmamalı, aynı zamanda açıklanmalı ve uygulanmalıdır. «Enternasyonal» ve Lenin'in yazısı baştan sona marksist bir bakış açısı ve tutum taşıyor. Esirlerin ayaklanmasını ve gerçek uğruna mücadele etmesini söylüyorlar. Hiç bir zaman yüce bir kurtarıcı olmamıştır. Tanrılardan ya da imparatorlardan medet umamayız. Kurtuluşumuz için tamamen kendi gücümüze güveniyoruz. İnsanlar dünyasını kim yaratmıştır? Biz, emekçi yığınlar. Luşan Konferansı sıra-

sında tarihi kahramanların mı yoksa esirlerin mi yarattığı sorusunu ortaya atan yediyüz kelimelik bir yazı yazdım[22]. «Enternasyonal», komünizmin mutlaka gerçekleşeceği gün gelene kadar birlik olmamız gerektiğini söylüyor. Marksizmi incelerseniz onun parçalanmayı değil, birlik olmayı öğrettiğini görürsünüz. «Enternasyonal»i elli yıldır söylüyoruz. Fakat Partimizi on kere bölmeye çalıştılar. Bunu daha on, yirmi, otuz kere yapmaları mümkündür. Buna inanmıyor musunuz? Belki siz inanmıyorsunuz. Ama ben inanıyorum. Komünizme ulaştığımızda hiç mücadele olmayacak mı? Buna da inanmıyorum. Komünizme ulaştığımızda yine mücadeleler olacak. Fakat bunlar yeni ile eski, doğru ile yanlış arasında olacak. Hepsi bu kadar. Onbinlerce yıl da geçse, yanlış yine işe yaramayacak ve yenilmeye mahkum olacaktır.

Üç Büyük Disiplin Kuralı ve Dikkat Edilecek Sekiz Noktanın «herbiri açık olarak hatırlanmalı» ve «bütün ülke halkı bunları benimsemeli ve desteklemelidir». Ancak kuralların ve dikkat edilecek noktaların bazıları, özellikle Üç Kural'ın birincisi ve Sekiz Nokta'nın birincisi ve beşincisi açık olarak hatırlanmıyor. Bunlar açık olarak hatırlanmıyor. Hepsinin açık olarak hatırlanması ve uygulanması ne kadar iyi olurdu. Üç Kural'ın birincisi bütün hareketlerde emirlere uyulması gerektiğidir. Çünkü ancak uygun adım ilerlersek zafere ulaşabiliriz. Uygun adım gitmezsek zafere ulaşamayız. Bir de Sekiz Nokta'nın birinci ve beşinci maddeleri var. Bunlar halka, asker arkadaşlara astlara karşı nazik olmamızı söylüyor. Bir takım havalara bürünmemeliyiz; savaş ağası tavırlarının kökü kazınmalıdır. Ağırlık verilecek noktalar bunlardır. Ağırlık verilecek noktalar olmasaydı, siyaset olmazdı. Üç Büyük Disiplin Kuralını ve Dikkat Edilecek Sekiz Noktayı: orduyu, kadroları, kitleleri, Parti üyelerini ve halkı eğitmek için kullanacağınızı umarım

Luşan Konferansı, Marx ve Lenin'in kitaplarının okunması için çağrıda bulundu[23]. Bundan sonra daha çok kitap okuyacağınızı umarım. Yüksek kademelerdeki kadrolar ma-

teryalizmin ve idealizmin dahi ne olduğunu bilmezlerse bu iş yürümez. Marx ve Lenin'in kitapları zor geliyorsa ne yapacağız? Bir öğretmenden yardım isteyebiliriz. Hepiniz komite sekreterisiniz, ama öğrenci de olmalısınız. Ben kendim hergün öğrenci oluyorum. Hergün iki cilt **Referans Malzemesi**[24] okuyorum. Uluslararası meseleleri azbuçuk bilmemin nedeni budur.

Bir kimsenin karısının onun çalışma biriminde büro müdürü olmasını asla doğru bulmadım. Lin Biao'nun dairesini karısı Yeh Çün idare ediyor. Diğer dördü Lin Biao'ya bir şey sormak istedikleri zaman karısından geçmek zorunda kalıyorlar. Herkes kendi işini kendisi yapmalıdır. Raporları kendi okuyup kendi onaylamalıdır. Sekreterine dayanmamalıdır. Sekreterinin o kadar çok yetki kullanmasına izin vermemelidir. Benim sekreterim sadece raporları almaktan ve göndermekten sorumludur. Belgeleri ben kendim seçerim ve kendim okurum. Bir iş yapılması gerektiğinde hata olmaması için kendi yazımı kendim yazarım.

Kültür Devrimi Liu Şao-çi, Peng, Lo Lu ve Yang'ı tasfiye etti. Bu büyük bir başarıydı. Aynı zamanda bazı kayıplar da vardı. Bazı iyi kadrolar hâlâ yeniden ortaya çıkamadılar. Kadrolarımızın büyük çoğunluğu iyidir. Kötüler çok küçük bir azınlıktır. Temizlenenler sadece yüzde birdir. Askıya alınanlar ise yüzde üçten azdır. Kötüler uygun bir şekilde eleştirilmelidir. İyiler övülmeli, ancak göklere çıkarılmamalıdır. Otuzunun altında birine «süper-dâhi» demek ona kötülük etmektir. Luşan Konferansında bazı yoldaşları aldattılar ve gözlerini boyadılar. Meselenin kökü sizde değil Pekin'dedir. Hatalar yapmış olmanız çok önemli değildir. Partimizin Kuralına göre, hata yapanlar ilkönce bir özeleştiri yapmalıdır, ve sonra onlara hatalarını düzeltme imkanı tanınmalıdır.

Halkı ideolojik ve siyasi çizgimiz doğrultusunda eğitmeye önem vermeliyiz. İlkemiz hâlâ «ilerdeki hatalardan kaçınmak için geçmiş hatalardan öğrenmek» ve «hastayı kurtarmak için hastalığı iyi etmek» olmalıdır. Daha büyük zaferler kazanmak için birleşin!

NOTLAR

[1]

(1) «Merkez» olarak çevrilen «çung yang» terimi, Çin Komünist Partisi'nin metinlerinde yerine göre değişik anlamlar taşıyabiliyor. Çoğu zaman «Merkez Komitesi»nin bir kısaltması oluyor ama Siyasî Büro ya da Siyasî Büro Daimî Komitesi hattâ ya da Başkan gibi, merkezî Parti teşkilâtı namına hareket eden bir organı anlatmak için de kullanılıyor. Bazan da merkezî devlet ve Parti organlarını içine alan Pekin'deki bütün karar alma merkezlerini belirtmek için kullanılıyor. Belli bir metinde ne anlamda kullanıldığını kestirmek okuyucuya kalıyor.

(2) Siao Çu-nü, daha önce öğrenim görmemiş olmasına rağmen, Vuhan üniversitesindeki konferansları takip etmiş, Vuhan'da bir okulda öğretmenlik yapmış ve bir gazete çıkarmıştı. 1924-1927'deki birinci birleşik cephe döneminde Vampoa Askerî Akademisinde siyasî eğitmenlik yapmış ve 1926 yazında Mao Zedung'la birlikte Köylü Hareketi Eğitim Enstitüsü'nde çalışmıştı. 1927 Nisanında Şanghay'da **Guomindang** tarafından öldürüldü.

(3) Yani geleneksel Çin inanışına göre, dünyanın başlangıcından beri.

(4) «Üç dengeleme» kavramını ifade eden Çince terim (san ding) «üç sabit» şeklinde de çevrilebilir. Bu tedbir, tahıl üretimi, tahıl üreticilerinin devlete mecburî satışları ve tahılsız köylüye devlet tarafından tahıl sağlanması için kotalar tesbitini ve bunların üç yıl boyunca mümkün olduğu kadar değiştirilmeden muhafazasını içeriyordu.

(5) Kaynaklardan birinde bu nokta ile bundan sonraki nokta yer değiştirmiş bulunuyor.

(6) Hem 1949'da kabul edilen geçici kurallar, hem de 1954 Anayasası, en önemlileri Çin Guomindang'ının Devrimci Komitesi ve Çin Demokratik Birliği olan birkaç küçük partinin ÇKP ile yan yana yaşamasına imkân veriyordu. Kesinlikle Çin Komünist Partisi'ne tabi olmalarına rağmen bu teşkilâtlar, komünist olmayan aydınlar, 1949 öncesi siyasî görevliler ve askerî kişiler, millî burjuvazi vs. gibi grupların siyasî sisteme katılmasına imkân sağladılar.

(7) 20 Eylül 1954'de Anayasayı kabul eden Millî Halk Meclisinin birinci oturumunda.

(8) 20. yüzyılın en büyük Çin'li yazarı Lu Sün'ün en tanınmış escri olan uzun bir hikâye. İngilizce tercümesi için Bkz.: Lu Sün'ün Seçme hikâyeleri (Pekin Foreign Languages Press 1960 yeni basım 1972) 65-112.

(9) Ünlü **Batıya Seyahat** romanının kahramanı (Penguin 1961).

[2]

(1) Ana İmparatoriçe Zu-Si (1835-1908), 1889'da yeğeni İmparator Kuang Sü'ye teslim ettiği yönetim yetkilerini 1898'de tekrar elde etti ve «Reform Hareketi»ni ezdi. Bokserleri yabancılara karşı hücumlarında destekledi.

(2) Burada özellikle Çin Komünistlerinin 1933-34'de uğradığı yenilgiler kastedilmektedir. Bu yenilgiler, onların Kiangsi ve komşu eyaletlerdeki üslerini terketmelerine ve Uzun Yürüyüşe çıkmalarına yolaçtı. Mao, bu yenilgilerin nedeninin Çin Komünist Partisi'ndeki Moskova'da yetiştirilmiş «Geri Gelmiş Öğrenciler Hizbi»nin ve Komintern'in Askerî Danışmanı Otto Braun (Li Te)'un zorla kabul ettirdiği yanlış taktikler ile Çin ve Sovyet şartları arasındaki farkları gözönünde bulundurmamaları olduğunu belirtti. Burada Stalin'in kabul ettirdiği siyasetlerin 1927'de yol açtığı kanlı felâketin anısı da geri planda hissedilmektedir.

(3) «Yarım sirke şişesi akmaz, dolu şişe akar» diyen bir Çin atasözü vardır. Burada Mao bu benzetmeyi, Çin'in, farklı fikir ve üslupların yanyana getirilmesine değil, Çin ve Avrupa unsurlarının gerçek bir sentezine ihtiyacı olduğunu belirtmek için kullanıyor.

(4) **Suyun Kıyısı, Üç Krallığın Öyküsü** veya **Kırmızı Odanın Rüyası** gibi geleneksel Çin romanları, halk hikâyeciliğinin uzantısıdır. Dolayısıyla tam olayların yüksek bir noktasında anlatıma ara verilir ve bölüm «kahramanın bu durumd'an nasıl kurtulduğunu bilmek istiyorsanız gelecek sayıyı okuyun veya dinleyin» gibi bir cümleyle son bulur.

(5) **Burada, aslında,** tek tip eser yaratılması sekiz ayaklı denemelere götürür, deniyor. İmparatorluk memuriyet imtihanlarındaki adayların 15. yüzyıldan itibaren kompozisyonlarını yazmak zorunda bırakıldıkları bu son derece suni ve ağdalı biçim, genel olarak basmakalıpçılık ve şekilciliği anlatan bir benzetme haline gelmiştir. Mao'nun kötülüğe yönelttiği en geniş hücum için 8 şubat 1942 tarihli «Basmakalıp Parti Yazılarına Karşı Çıkalım» konuşmasına bakınız. (**Seçme Eserler,** cilt. 3)

[3]

(1) Daha önce olduğu gibi o sırada da bütün halkın kökünü kazımak için seferber olduğu «**dört afet**» sıçanlar, kara sinekler, sivrisinekler ve serçelerdi. Ertesi yıl serçelerin böceklere karşı yararlı bir rolü olduğu anlaşılınca, listede onların yerini tahtakuruları aldı.

(2) «**Ta-ta yu**». Mao burada, Japon'ların Çince konuşmasında sıfatın ya da zarfın tekrarı şeklinde ortaya çıkan belirgin bir özelliğe değiniyor.

(3) **Mu** ya da **Mou** geleneksel bir Çin alan ölçüsü birimidir. (0,15 akr civarında)

(4) Mao tarafından 1956 yılında ileri sürüldü. O zamanki konuşması için Bak. H. Carrére d'encausse and S. Schram, **Marxism and Asia** (Allen Lane, 1969), s. 291-3.

(5) Dördüncü metinde Mao bunların kim olduğunu açıklıyor.

(6) Bu, Sun Yat-sen'in Guomindang'daki arkadaşlarına bıraktığı siyasî vasiyetnameden bir alıntıdır.

[4]

(1) Cen Du-siyu (1879-1942) 1921'de kuruluşundan, 1927 Ağustosuna kadar Çin Komünist Partisinin Genel Sekreteriydi.

Komünist olmadan önce, Batı demokratik ve bilimsel düşüncesinin Çin'in dertlerine derman olacağını düşünüyordu ve bunların usta bir savunucusuydu. Son 20-30 yıl içinde, Çinli Komünist yetkililer onun 4 Mayıs Aydın devrimine katkısını kabul ediyorlar ama herhangi bir zamanda marksizmi gerçekten kabul ettiğini ya da kavradığını reddediyorlar. Onu 1920'lerin başlarında Partide süregelen ideolojik karışıklıktan faydalanarak Partiye sızmış bir burjuva redikali olarak nitelendiriyorlar. Mao kendisi 1936'da Edgar Snow ile konuşurken onun sadece fikirleri yönünden değil, içgüdüsel tepkileri bakımından da bir burjuva olduğunu söylemiştir; «Cen işçilerden ve özellikle silahlı köylülerden gerçekten korkuyordu. Sonunda silahlı ayaklanma gerçeği ile yüzyüze gelince, tamamen aklı başından gitti. Artık, ne olduğunu berraklıkla göremiyordu, ve küçük burjuva içgüdüleri onu paniğe ve yenilgiye götürdü» (**Çin üzerinde Kızıl Yıldız,** genişletilmiş basım, Penguen 1972, s. 190-91)

(2) Mao'nun rakipleri tarafından 1927-35 döneminde işlenen hatalarla ilgili resmî görüş, Nisan 1945'de Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi tarafından kabul edilen «Partimizin Tarihindeki Bazı Meseleler Üzerine Karar»da vardır. Metin, **Seçme Eserler'in** (Pekin 1945), III. Cilt sayfa 177-220'de yeralmaktadır. Kültür Devriminin başlamasından itibaren 1945 kararı tam doğru sayılmamaktadır ve artık **Seçme Eserlerde** de yer almamaktadır Bununla beraber üç «sol» çizgi hakkında Mao tarafından en son Eylül 1971'de ortaya konan görüş esas olarak aynı kalmıştır. (Bkz. 26) Bu mesele hakkında, «Büyük İleri Atılım» dönemiyle ilgili diğer cümleler için Bkz. Metin 6 ve 7.

(3) Abraham Deborin (1881-1963); 1930 Aralığında Stalin tarafından «Menşevik idealizmi» yüzünden mahkum edilen bir Sovyet filozofu.

(4) «Pi ko fu» olarak yazılan bu isim, Rykov'un hatalı yazılan şekli olabilir. Ama Rykov Komintern'de değil Sovyet devlet organında önemli bir yere sahipti. 1930'ların başında Enternasyonal'in Yürütme Komitesi Sekreterliğinin üyeleri olan Pieck ya da Piatnitsky de olabilir. Her durumda Komintern önderliği konusunda Mao'nun yaptığı tanımlama doğrudur. Buharin Enternasyonal'deki bütün görevlerinden 1929 ortalarında alınmıştı. Zinovyev ondan önce ortadan kaybolmuştu. Çin'le doğrudan ilgili kadrolar arasında, Zinovyev daha fazla bilgiye sahipti. Yürütme Komitesinin ve Sekreterliğin bir üyesi olan Ku-

usinen Çin'le ve genel olarak Avrupalı olmayan ülkelerle ilgili birçok Komintern kararının alınmasında etkiliydi. Pavel Mif Doğu Sekreterliğinin Başkan Yardımcısıydı. Mao bu büroyu Doğu Bürosu olarak adlandırıyor (dung-fang bu) ama esas sorumluluk alanı Çin'di.

(5) Burada değinilen «iyi yoldaşın» kim olduğunu anlamak zordur. Mao onu şahsen tanıyormuş gibi konuşmaktadır, ama Mao 1949'a kadar yurtdışına gitmemiştir ve 1920 ve 1930'larda Çin'i ziyaret eden Komintern temsilcilerinden çok azıyla doğrudan temas etmiştir. XXX'in Mif'le karşılaştırılma şekli, onun 1964'de Mao ve Çin'e çok kaba bir şekilde saldıran Kuusinen olabileceğini gösteriyor. (Bkz. **Marksizm ve Asya** s. 330-35) Herhangi bir Komintern mensubu hatta sadece ikinci ya da üçüncü elden tanınan birisi dahi Mao'ya, 1930'ların sonunda Çin'e gelen ve Çin Komünist Partisi'nin liderleri olarak, Mao'nun burada şikayet ettiği «dogmatikleri» yerleştiren Pavel Mig'ten daha sevimli gözükecekti.

(6) Vang Ming (Çen Şao-yü'nun takma adı) Moskova'da Eğitim gören «Geri dönen Öğrenciler» grubunun önderlerinden biriydi. 1930 ve 1940'larda Mao onunla ÇKP'nin önderliği için mücadele etmiştir. 1957'den itibaren ölümüne kadar Sovyetler Birliği'nde oturmuştur; Kültür Devrimi sırasında Mao hakkında iki yıkıcı saldırı yazısı yayınlamıştır. (Bkz. Metin 25, not: 1)

(7) Mao burada, 1950'lerde, 5 yıl olması şart olmayan ilköğrenimin kesin süresinden ziyade, Çin'in köylük bölgeler gerçeğine uygun olmayan bir eğitim sisteminin aynı şekilde yerleştirilmesi ile ilgili görünmektedir. Eğitim sisteminin müfredat ve eğitim süresi de dahil olmak üzere daha ayrıntılı bir eleştirisi için Bkz. Metin 10.

(8) Kao Kang (1902-1954) Uzun Yürüyüşten sonra Mao Zedung ve yoldaşlarının çekildiği Şensi'deki üssü kuran önderlerden birisidir. 1940'ların sonunda Kuzey-doğu bölgesinde, yüksek Parti, hükümet ve ordu görevlerini yapmış, önemli bir kişi olarak ortaya çıkmıştı. Çin'in en fazla sanayileşmiş bölgesinin önderi olarak, Pekin'de de önemli bir rol oynamıştır. 1952'de Devlet Planlama Komisyonunun birinci Başkanı olmuştur. 1955'de halk tarafından açıkça mahkum edildi ve o zaman şubat 1954'de intihar etiği söylendi. Genel olarak, Sovyetlere çok yakın olduğu bilinirdi.

(9) 1950'lerin ortalarında Çang Hua ÇKP'nin Çekiang Birinci Sekreteriydi ve Şa Ven-han da aynı eyaletin valisiydi. Aralık 1957'de, o yaz yürütülmeye başlanan «Sağcılara karşı kampanya» sırasında yozluk, ahlâksızlık ve Partiye karşı yürüttüğü faaliyetler ve eyaletçi ve sekter görüş açısı yüzünden de saldırılara uğradı ve görevden alındı. Sa ve diğer önde gelen Çekiang yöneticilerini mahkum etmek için yapılan toplantıda, esas raporu Çang Hua okudu, sanayi ve tarımın daha hızlı gelişmesi için çağrıda bulundu. Üretimde «atılım»a değindi. Dolayısıyla siyaset meseleleri karşısındaki tavrı Mao'nun gözünde hiç şüphesiz doğrudur. Mao burada iki şeyden bahsetmektedir: Onderliğin doğruluğu ve yanlışlığı ve bir kimsenin kendi eyaletine ya da bölgesine ya da Sovyetler Birliği'ne değil bütün olarak ülkeye bağlılığı. İktisadî gelişmenin hızı, karar alma gücünün hangi şekilde ve ölçüde ademi merkezileştirileceği 1958 ilkbaharında, Mayıstaki Sekizinci Parti Kongresinin İkinci Oturumunda, Büyük İleri Atılımın resmen ilanının arifesinde siyaset üzerine sürdürülen tartışmaların merkezini teşkil ediyordu. Mao'nun açıkça ortaya koyduğu gibi bunlar için her eyalette ve aynı şekilde ülke çapında mücadele edilmesi gerekiyordu.

(10) 1955'de Kao Kang, ÇKP Doğu Çin Bürosu Birinci Sekreteri Yao Şu-şih (1901-) ve başka 7 kişinin daha, iktidarı ele geçirmek amacıyla partiye karşı bir hizip kurmakla suçlanarak tasfiye edilmeleri, gerçekten bir sarsıntı yaratmıştı. Bu, 1942 - 43 deki Düzeltme Kampanyasından, 1959'da Peng Dehuay'ın düşüşüne kadar ÇKP içindeki en ciddî karışıklıktı.

(11) **Bolşevik ve Doğru Sözler** (İih-Hua) Sık sık Mao'nun gerilla taktiklerini eleştiren ve ÇKP'nin Moskova'da eğitim görmüş önderleri tarafından, 1930'ların başında yayınlanan teorik yayın organları. Şik-Hua'nın tamamı elde bulunmadığı için, burada hangi «beş büyük hatadan» bahsedildiğini söylemek imkansızdır.

(12) 1962'de Mao, Çin Halk Cumhuriyetinin tarihinin dönemlerini ortaya koydu ve sosyalizmin inşası için bağımsız ve yaratıcı bir çizginin ortaya konması tarihini 1958 yani Büyük İleri Atılım'ın başlangıcı olarak tesbit etti.

Bu, buradaki cümle ile çelişkili değil, onun tamamlayıcısıdır; Mao 1956'da yeni siyasetin taslağını çizmeye başlamış ve 1958 yılında bunun sonucu alınmıştır.

(13) Mao burada, 14 Şubat 1950'de imzalanan Dostluk, İttifak ve Karşılıklı Yardımlaşma Anlaşmasının şartlarının ve Çin-Sovyet sınırı meselesinin dışında, kendi durumuyla Stalin'inkinin çatıştığı iki ana konunun; Çin Doğu Trenyolu'nun denetimi ve bazı kilit sanayilerde ortak Çin-Sovyet şirketleri olduğuna değiniyor. Bunların her ikisi de Moskova'ya, eski sömürgelik günlerinin kalıntısı olarak Çin'de iktisadi ve siyasi etkinlik imkânı vermekteydi.

(14) 27 Mart 1950'de Çin ve Sovyetler Birliği arasında yapılan ek anlaşma, ortak şirketlerin Sinkiang'da petrol ve demir dışındaki metallerin geliştirilmesini sağlıyordu.

(15) Burada Mao, bilerek, kendi gençliğinde dul imparatoriçe Zu-si'yi belirtmek için kullanılan «eski Ata» (lao zu-sung) terimini Stalin için kullanıyor.

(16) Ocak 1958 başındaki Hangçov konferansına ve Ocak sonundaki Nanning konferansına, Mao'nun bu konuşmayı yaptığı Çengtu Konferansına olduğu gibi, eyalet Parti sekreterleri ve bazı Siyasi Büro üyeleri katılmıştı; bu iki Ocak toplantısında, Büyük İleri Atılım'ın esaslarını meydana getiren Çalışma Yöntemleri Üzerine Altmış Madde Taslağı hazırlandı.

(17) Nisan 1945'de ÇKP'nin Yedinci Kongresi, gerçekte, bu vesileyle verilen Mao Zedung'un kendi raporunun başlığının da gösterdiği gibi Guomindangla bir koalisyon hükümetinin kurulmasını savunuyordu. (Koalisyon Hükümeti Üzerine, **Seçme Eserler** III. c. s. 255, 320) Bununla beraber, 7 Kongre komünistlerin kendilerini, Japonya'nın mağlubiyetinden sonra doğacak yeni durumda hesaba katılması gereken, bir siyasi (aynı zamanda askeri) güç olarak ortaya koymalarının temellerini attı. Özel olarak da Mao Zedung Düşüncesinin bütün Parti çalışmalarında rehber kabul edilmesiyle, ÇKP'nin ideolojik bağımsızlığının ve olgunluğunun resmen tanınmasını belirledi.

(18) ÇKP'nin 15 Ağustos 1937'de Japonya'ya Karşı Direnme ve Milli Kurtuluş için ileri sürdüğü On Maddelik Program veya On Büyük Siyaset, aşırı sekterlik ve Guomindang'a alçakça teslimiyet olan aşırı uçların ortasında bir siyasi çizgiyi ortaya koyuyordu. 1930'ların başlarında sol eğilimler gösteren Vang Ming, 1945'den itibaren, 1937'de Moskova'dan Çin'e dönüşünden sonra sağcı ve teslimiyetçi hatalar işlemekle suçlanmaktadır.

(19) Bu, Mao'nun Şubat Konuşması hakkında **New York Times**'in 13 Haziran tarihli raporundan iki hafta sonra 28 Haziran 1957'de Dulles'in konuşmasına atıf yapmaktadır.

(20) Mao'nun bu paragrafta yaptığı bazı açıklamalar için Bkz. Jack Grey, Çin'de Otorite, Katılma ve Kültürel değişim, s. 139-43

(21) «Çien tiayo» yani «sırtta sırık taşımak» deyimi burada hem kelime anlamında, yoğun işgücü kullanarak barajlar inşa etmeyi göstermek için, hem de genel olarak işleri geleneksel Çin usulü yapmanın bir sembolü olarak kullanılmıştır. Paragrafın geri kalan kısmında Mao, Büyük İleri Atılımın ve kendi iktisadi düşüncesinin özelliği olan «iki ayak üzerinde yürümek», yani modern ve geleneksel yöntemleri kaynaştırmak şeklindeki yaklaşımının ana hatlarını çiziyor.

(22) Mao'nun 13 Ekim 1957 konuşmasına göre (Van-suyi (1969) s. 141). 'dört, beş ve sekiz', on iki yıllık Tarım Gelişmesi. Propramının aslen 6. maddesinde ortaya konan tarım üretimi hedeflerinin kısa bir şekilde ifade edilmesidir. Bu, 1967'nin sonuna kadar Sarı nehrin kuzeyindeki bölgelerde her mu için 400 katty, Sarı nehir ve Huay nehri arasındaki bölgelerde her mu için 500 katty ve Huay nehrinin güneyinde her mu için 800 katty tahıl elde edilmesi için çağrıda bulundu. Ekim 1957'de Mao hâlâ bu hedef tarihini kabul ediyordu. Burada ise Honan önderliğinin aşırı iyimserliğini göstermiyorsa da, «Büyük Atılım»ın bu amaçları önceden kararlaştırılan dönemin üçte birinden yarısına kadar bir zaman süresi içinde elde edilebilmesinin mümkün olabileceğini gösterecek şekilde ilerlemesi, ona çok büyük coşku veriyor. Bununla beraber esas programa uyulsa bile, yine Çin'in Sovyetler Birliği'nden çok daha başarılı olacağını ekliyor 1956'da konulan hedefler o günkü mahsulün iki, üç katına varıyordu.

(23) Çuang-yuan ya da 'bir numaralı saray mezunu', Çin - şih derecesi için (Bkz. Metin 10. not 18) üç senelik imtihanların en başarılı adayıydı. Bu atasözüne göre gerçek güzelliğe daha da az rastlanır.

(24) To, Kuay, hao ve şeng (daha büyük, daha hızlı, daha iyi, daha ekonomik) harfleriyle sembolleştirilen sosyalizmi inşa etmek için «Genel Çizgi», 1956'da Mao tarafından ortaya atılmıştır ve o zamandan beri gerek Mao ve gerekse de muhalifleri tarafından, onun iktisadi gelişmeye yaklaşımının özünün ö-

zetlenmesi olarak nitelendirilmiştir. Açıkça reddedilmemekle birlikte 1956 ortasından 1957 ortalarına kadar bundan çok seyrek bahsedilmiştir. Mao'nun bu yüzden duyduğu hoşnutsuzluk için 22 Mart 1958 konuşmasına bakınız. 1958'de tekrar gelişmiş ve Büyük Atılım'ın «Üç Kızıl Bayrağından» biri haline gelmiştir.

(25) Çu Siao-çu (1912-) o sırada ÇKP Hunan Eyaleti Birinci Sekreteri ve aynı zamanda Hunan Askeri Bölgesi Siyasi Komiseriydi. Eylül 1956'da Sekizinci Parti Kongresinde tarım kooperatiflerinin güçlendirilmesi için yazılı bir konuşma vermişti. 1958 yılı içinde Parti faaliyetlerinde faal bir rol oynamıştır, ama Aralık 1958'de Sekizinci Genişletilmiş Oturumdan sonra gözden düşmüş ve 1959'da eyalet sekreteri görevinden alınmıştır. Peng De-huay'ın (Bkz. Metin 6,7) yönettiği Parti düşmanı hizbin bir üyesi olmakla itham edilmişti. Bu onun da Peng gibi komünler hakkında şüphe beslediğini göstermektedir.

(26) Bu, büyük bir ihtimalle, 1952'den 1965'e kadar Seçuan Eyaletinin (Çengtu şehri buradadır) Parti Sekreteri ve 1958'de de bütün Güneybatı Çindeki Parti teşkilatının en önemli kişisi olan Li Çing-çüan'dır (1905-) Mao bu konuşmayı yaptığı sırada onun yıldızı parlamaya başlamaktaydı ve gerçekten de iki gün sonra Mao'nun eyaletlerden Merkeze gelen (22 Mart Konuşması s. 114) canlı unsurların bir örneği olarak Kruşçev'den söz etmesi rahatlıkla Mayıs 1958'de Sekizinci Parti Kongresi İkinci Oturumunda Siyasi Büroya seçilen Li için bir kompliman anlamına gelebilir. Li Çing-çüan'ın ismi —kastedilenin o olduğunu farzedersek— 1969 basımından yayıncılar tarafından çıkarılmış olabilir. Çünkü Kültür Devrimi sırasında saldırıya uğramış ve görevden alınmıştır. 1973'deki Onuncu Kongrede yeniden ortaya çıkmıştır.

(27) Partinin ve devlet idaresinin bölgesel bir temel üzerine teşkilatlanması 1954'de kaldırılmıştır. Bölge Parti Büroları yeniden, ancak 1960 başlarında kurulmuştur. Ama Mao burada, «Büyük Atılımın» ademi merkezileştirme siyasetlerinin anlayışı içinde daha 1958'de kurulmuş olduklarını onaylamaktadır.

(28) Burada gösterildiği gibi Mao, 1930 başlarında ÇKP'nin Moskova'da eğitim görmüş önderleriyle sadece siyasi konularda değil, askeri taktikler konusunda da çatışmıştır. Bu alandaki önceki hatalara yaptığı eleştiriler için Bkz. Çin Devrimci Savaşında Strateji Meseleleri, **Seçme Eserler,** I. cilt.

(29) Bu cümle esas olarak **Kırmızı Odanın Rüyası**'nın 26. Bölümünde küçük bir kahraman tarafından söylenmiştir. Vang Si-feng 13. Bölümde aynı şeyi başka cümlelerle söylemiştir. **(Taşın Hikayesi** s. 257-509)

(30) Bu sözün kaynağını bulamadım.

(31) Yaşlı insanların ölümünün neden bir sevinç vesilesi olduğu konusunda daha fazla açıklama için Bkz. II. metin, s. 227 ve 40. not.

(32) Bu lugat (Çien-ming Ce-süel zu-tien) gerçekten Çin tercümesidir, ilk kez 1940'da basılmıştır.

(33) Çin dilinde rakamların yazılması şekli yüzünden bu cümledeki «12» rakamı «92» de olabilir.

(34) Van suyi'de burada «dönemler» (creh-duan) yerine «sınıflar (einen-ci) vardır ama bu daktilo hatası gibi gözüküyor çünkü Ven-süan'da da «dönemler» şeklindedir. Bu daha akla yakındır. Mao'nun bazı başka yayınlarındaki aynı çeşit cümlelere de daha fazla uymaktadır, meselâ Metin 11, s. 228.

(35) Burada «sistem» (si-tung) olarak çevrilen terim Çin komünist terminolojisinde birçoğunun içinde bir teşkilâtı ya da bir organı belirtmek için kullanılmaktadır; «bütün çeşitli sistemler derken Mao, Partiyi, devlet bürokrasisini, Halk Kurtuluş Ordusunu vb. kastetmektedir.

(36) Burada tabii ki Marksist-Leninist klasiklerden sözetmektedir. Konfüçyus'un kitaplarından değil.

(37) 1953-57 birinci beş yıllık plân süresinde Sovyet yardımıyla kurulması plânlanan 156 kilit sanayi projesi.

(38) Mao «Stalin meselesinin ortaya çıkması» derken tabii ki Kruşçev'in Şubat 1956'da yaptığı gizli konuşmaya atıf yapmaktadır. «Maceracılığa karşı çıkın» sloganı, Sovyetlerin milli kurtuluş savaşlarının kesin bir şekilde desteklenmesine karşı çıkmasını ve Çin'in Hindistan ve Tayvan ile olan ilişkilerinde Çin'i desteklememesini sembolize etmektedir.

(39) Bunun anlamı şudur: Marksizm kesin olayları değil genel tarihi eğilimleri ortaya koyar.

(40) 1957 Sonbaharında, sağcılara karşı yürütülen kampanya sırasında, okullarda ve her yerde, katılanların Partiye bağlılık andı içtikleri törenler düzenleniyordu.

(41) Yani bir kimsenin alışkanlıkla her pazar sabahı gittiği bazı başka ibadet yerleri gibi değil.

(42) Meşhur bir ontiçüncü yüzyıl piyesi.

(43) **Ta ming, ta fang, ta-zu-pao.** İlk iki cümle (bazen büyük çiçek açma ve mücadele olarak çevriliyor) 1956-57'deki «Yüz çiçek» kampanyasının sloganını özetliyor; «100 düşünce okulu yarışsın, yüz çiçek açsın.» Kültür Devrimi sırasında çok büyük yorgunluk kazanan büyük afişler ya da duvar gazeteleri, Çin'de eskiden beri alışılmış bir şeydi. 1911 devrimi sırasında öğrenciyken Mao da bir tane yazmıştır.

(44) Cen Bo-da (1904-) Bir zamanlar Mao Zedung Düşüncesinin önde gelen yorumcusu ve Mao'nun eski siyasi sekreteri olan Çen, 1966'da Merkez Komitesine bağlı «Kültür Devrimi Grubunun» yöneticisi olduğu zaman çok yüksek bir mevkiye geldi. 1970'de «aşırı solcuların» mahkûm edilmeleri sırasında siyaset sahnesinden silindi.

(45) Bu pasaj «eskimiş» ya da artık «tarihi şartlara uymayan» sonuçların terkedilmesinden sözetmektedir. **SBKP Tarihi** (Moskova, 1954) s. 553-54

(46) Eski Çinde imparatorlardan hanedan isimleriyle sözedilirdi. Onların isimleri birer tabuydu. Hatta o isimleri oluşturan harfler başka hiç bir metinde kullanılamazdı.

(47) Ta tung veya «büyük uyum» bugüne kadar birçok Çinli düşünüre ilham vermeye devam etmiş çok eski bir hayalci görüştü (Meselâ bkz. Mao Zedung Demokratik Halk Diktatörlüğü. Seçme Eserler, Cilt IV, s. 412)

(48) Hu Şih'in takipçisi ve onun dergisi Tu-li ping-lun'un destekleyicisi olan Vu Çing-çao 1930 ve 1940'larda Guomindang'ın bir memuruydu.

(49) Edebiyat Eleştirmeni Hu Feng, filozof Liang Şu-ming, **Kırmızı Odanın Rüyasının** Yü Ping tarafından yorumlanması ve yazar Ding Ling hepsi, 1953-55 döneminde saldırıya uğradılar. Mao bu kampanyaların çoğuna özellikle Hu Feng'e karşı yürütülene bizzat katılmıştır; ayrıca 1951'de **Vu Sün'ün Hayatı** adlı filmi eleştiren imzasız bir yazı da yazmıştır. 1967'de Kültür Devrimi sırasında, Mao'nun bu konularla ilgili iki görüşü, Pekin Review'de çevrilen (Sayı 23, 1967 s. 5-8) «Sanat ve Edebiyat Üzerine Beş Militan Belge» içinde yayınlanmıştır.

(50) Bkz. Mao'nun 7 Mayıs 1937 tarihli konuşmasından alıntı. S. Schram, **Mao Zedung'un Siyasi Düşüncesi** (Penguen, 1969) s. 226-28

(51) «Filiz verme» (meng-ya) teriminin burada kullanılması 1950'lerde ortaya çıkan «Ming hanedanı sırasında kapitalizmin

filizlenmesi» hakkındaki tartışmayı hatırlatmaktadır. Tartışma batı Çin'e nüfuz etmeden önce Çin'in «feodal» toplumunda yeni bir sosyal sistemin unsurlarının gelişip gelişmediği hakkındaydı.

(52) 1931-34 yıllarında Çin Sovyet Cumhuriyetinin başkenti. Hem o sırada, hem Yenan döneminde ve aynı zamanda 1950'lerin başlarında kurulan «karşılıklı yardımlaşma ekipleri» tarım kooperatiflerinin gelişmesinde en geri dönemi temsil ediyordu.

(53) Mao bunları sayfa 169'da tarif ediyor. Metinden anlaşılacağı gibi, bunlar kollektif ekonominin zararına, kişisel ekonomik çıkarlar peşinde koşulmasını teşvik eden siyasetlerle ilgilidir.

(54) Çang-Tay-yen (Çang Ping-lin olarak da bilinir) 20. yüzyılın başlarında siyasi konularda radikal, ama kültürel ve edebi konularda tutucu olan etkili bir aydındı.

(55) Liu Şih-pey (1884-1919) 1911'den önceki devrimci harekette faal rol oynamış bir bilgindi. Ondan sonra tutucu olmuş ve geri-dönüşü savunmuştur.

(56) Vang Pi (M.S. 226-49) gerçekten Lao-zu ve 'Değişmeler Hakkındaki Kitap' üzerine yorumlarını yazdıktan sonra, erken ölmüştür.

(57) Yen Yuan (Yen Si-ça) 17. yüzyılın başında Mançular Çin'i istila ettikleri zaman onlara boyun eğmeyi reddetmiş olan, Ming'e sadık filozoflardan birisi. Mao'nun nesli ve özellikle Mao üzerinde büyük etki yapmıştır. Mao'nun 1917'de basılan ilk makalesinde Yen'den bahsedilmektedir. (Mao Zedung'un siyasi düşüncesi s. 24-155)

(58) Li Şih-min (597-649) Suy hanedanını devirmiş ve 618'de birinci Tang imparatoru olarak babasını tahta geçirmiştir. Gerçekte 626'da kendisi Tay-zung hanedanı adıyla imparator olduğu zaman, Mao'nun belirttiğinden biraz daha yaşlıydı.

(59) Çin Çung, Çin Şu-bao adıyla da bilinir. (M.S. 6. 7. yüzyıl) gerek Suy ve gerekse Tang hanedanı sırasında tanınmış bir askeri komutandı.

(60) Lo Çeng ve Vang Pa-tang, son Suy hanedanı sırasında (7. yüzyıl başları) çok genç yaşta «etkinlik gösteren», siyasi maceracılardı.

(61) Kang Yu-vey'in takipçisi, belki de 1898 Reformcuları arasında en etkili polemikçiydi. Mao onu yeni yetişirken okumuştu.

(62) Yuan Şih-kay. Zu-si'ye 1898 Reform Hareketini bastırmasında yardım etmiş yüksek bir görevli. 1912'de Cumhuriyetin Başkanı olmak için imparator efendilerine ihanet etmiştir. 1916'da kendisinin imparator olduğu bir monarşiyi geri getirmek için giriştiği boş bir çabadan sonra ölmüştür. Tuan Çi-cuy onun sadık adamlarından biridir. Yüan'in ölümüyle başlayan «savaş ağaları dönemi»nin ilk yıllarında önemli bir rol oynamıştır.

(63) Vang He-şu (1908-) ve Peng Tao (1913-61) o sırada Metalurji Sanayi Bakanı ve Kimya Sanayi Bakanıydılar. Mao'nun hangi makalelerden söz ettiği belli değildir.

(64) Çang Si-co (1889-). New York'da Kolombia Üniversitesinde ve Londra İktisat Okulunda Harold Laski tarafından eğitilmiş siyaset bilimcisi. 1958'e kadar Eğitim Bakanıydı, o sırada Dış Ülkelerle Kültürel İlişkiler Komisyonu Başkanı oldu. Komünist değildi. Birleşik Cephe Dairesi tarafından toplanan forumda, 15 Mayıs 1957'de Mao'nun sözünü ettiği eleştirileri yaptı.

(65) Çen Çi-tung. Halk Kurtuluş Ordusu Genel Siyasi Şubesinin Kültür Bölümü Müdür Yardımcısı. 3 diğer yüksek ordu siyasi görevlisi ile birlikte, 7 Ocak 1957'de **Halkın Günlüğü**'nde bir makale yayınlamışlardır. O sırada «Yüz Çiçek» kampanyasının amacı önderlik içinde tartışma konusuydu; bazı üyeler Mao'nun, Parti dışından eleştirilere kapıları «sonuna kadar açma» siyasetine karşı çıkıyorlardı. (Çenyi eski Dışişleri Bakanının adamıydı)

(66) Vey-Çung-sinen (1627) imparator Si Zung'un gözde harem ağasıydı; koruyucusunun ölümüne kadar Çin'in gerçek hâkimiydi. Muhaliflerini ortadan kaldırırken yaptığı zulümle meşhurdu.

(67) Yang Şen (1488-1529) 1511'de saray imtihanında birinci gelmişti. Han-lin akademisine önerilen iki atamaya karşı çıktığını belirtmek için bütün saraydan duyulacak şekilde ağladığından dolayı 1524 yılında sürgüne gönderilmişti.

(68) Pi Kan (M. Ö. 12. yüzyıl) Şang hanedanının son zalim kralının yaptığı aşırılıkları protesto etmiştir; bunun sonucu imparatorun önünde bağırsakları sökülerek öldürülmüştür.

(69) Çü Yüan (M.Ö. 340-278) Çin'in en büyük şairlerinden biri. Sadece edebi yetenekleri yüzünden değil, tavsiyesi reddedi-

lip, eskiden önde gelen bakanlarından biri olduğu Çu devleti mahvolunca, ümitsizlikten kendini boğduğu için de ünlüdür.

(70) Çu Yün (M.S. 1. yüzyıl) hem iyi hem de kötü günler görmüş bir hayatı vardır. Nitekim en meşhur macerasında hayatı imparator tarafından kurtarılmıştır.

(71) Çiya Yi (M.Ö. 2. yüzyıl) Çok genç yaşta imparatorluk akademisinin bir üyesi oldu. Bu yüzden kıskanıldı ve sonunda sürgüne gönderildi. Mao 1917'de beden eğitimi üzerine yazdığı bir makalede genç yaşta çok çalışmanın sağlığa zararlı olduğunu göstermek için onun örneğini vermiştir.

(72) Çu An-ping Çin Demokratik Birliğinin organı olan Kuang-ming cih-pao'nun yayıncısı Nisan 1957'de «Çiçek açma ve mücadele»nin en geliştiği zamanlarda Partiye yöneltilen eleştirilerde başı çekiyordu. Haziran 1957'de ciddi bir şekilde eleştirildi.

(73) Bkz. John Lust'un çevirisi: **Zu Yung: Devrimci Ordu; 1903 Çin Milliyetçi Yolu** (Paris: Morton 1968). Bu broşür zamanında çok etkiliydi. Mao da şüphesiz yeni yetişirken onu okumuştu.

(74) Tang hanedanı sırasında Çin edebiyatının altın çağının en meşhur iki şairi. Eserlerinin son zamanlardaki değerlendirilmesi için bkz. Ko Mo-Co'nun **Çin Edebiyatı** adlı kitabından alıntılar. No. 4, 1972, s. 61-94

[5]

(1) Çang Zung-sün (1898-) 1927'de Mao Zedung tarafından örgütlenen Güz Hasatı Ayaklanmasına katıldı ve onunla birlikte Çinkangşan'daki ilk üsse gitti. 1958'de Halk Kurtuluş Ordusunun Genel Kurmay Başkan yardımcılarındandı. Liu Ya-lu (1910-65), o sırada Halk Kurtuluş Ordusunun Hava Kuvvetleri Komutanıydı.

(2) Aralık 1929'da Fukien eyaletinde bulunan Kutyen'de yapılan, Kızıl Ordu Komünist Parti örgütlerinin konferansında, Mao, ordudaki siyasî ve örgütsel meseleler üzerine bir karar sundu. Bu, o gün bugündür bu konulardaki görüşlerinin klasik ifadesi sayılagelmiştir. Bkz. «Parti İçindeki Yanlış Fikirlerin Düzeltilmesi Üzerine». **Seçme Eserler,** cilt I.

(3) Nançang ayaklanmasında ve Çinkangşan'da çarpışmış eski bir asker olan Siao Ke (1909-), 1958 başlarında Halk Kurtuluş Ordusu Genel Talim Dairesinin yöneticisiydi. Bundan kısa bir süre sonra, Devlet Çiftlikleri ve Toprak Islahı Başkanlığında bakan yardımcısı olarak önemsiz bir göreve getirildi ve 30 yıllık askerî hayatı sona erdi.

(4) Burada Lin Biao'ya verilen «komutan» unvanı (zung), Başkomutanın (zung suling'in) kısaltılmasıdır. Lin Biao 1959 Eylülüne kadar Savunma Bakanı olarak Peng De-huay'ın yerine geçmediğine göre, bu Komutan ünvanı belli bir görevin karşılığı değildir. Bu terim Çin yazılarında yüksek rütbeli subayları göstermek için sık sık kullanılmıştır; bu konuşmada bu unvanla anılan Lin Biao ve Cen Yi'nin ikisi de, 1954'den önce 4. ve 3. Sahra Ordularının komutanlarıydılar.

(5) Ölümünden sonra Vey Hanedanının imparatoru Vu olarak tanınan Zao Zao, (115-220), 3 Kralık döneminin önemli bir devlet adamı ve askerî önderiydi.

(6) Ho Kay-feng olarak da bilinen Kay Feng (1907-55), 1930'lardaki «Geri Dönen Öğrenciler Hizbinin» bir üyesiydi. Bu nedenle, Mao'nun onu Çin kültürü hakkında bilgi ve Çinli şeylere karşı saygı eksikliğiyle itham etmesi doğaldır.

(7) M.O. 500 civarında yaşayan Sun Zu, Clausewitz ile birlikte şüphesiz dünya tarihinin en meşhur 2 askeri yazarından biridir. Onun Savaş Sanatı adlı kitabı, son zamanlarda General Samuel Griffith tarafından tercüme edilmiştir. Bütün diğer klasik Çin yazıları gibi bu metin de, Zao Zao, Tu-yü vb. gibi diğer yazarların yorumlarının eklenmesiyle zenginleşmiş ve genişlemiştir. Lin Biao bu kitaba «kollektif» bir eser derken bunları kastediyor.

[6]

(1) Vu Çih-huy (1864-1954) bu yüzyılın başındaki anarşist hareketin önde gelen bir kişisiydi. Sun Fo (Sun Ko olarak da bilinir Sun Yat-sen'in oğlu ve önemsiz bir politikacıydı.

(2) Mao burada, Ming zamanından kalan ve 1651'de şimdilik şeklinde yeniden inşa edilen Tien An Men'in (Kutsal Huzur Kapısının) kendisini değil, kapının önündeki meydanın yan tarafındaki «Büyük Halk Sarayı»nı ve Büyük İleri Atılım hareketi sırasında inşa edilen diğer binaları kastediyor.

(3) Londra Ekonomi Okulunda ve Kolombia Üniversitesinde öğrenim görmüş bir siyasi bilimci olan Lo Lung-çi (1896-1965) Çin Demokratik Biriliği'nin önde gelen bir üyesiydi. 1956'dan 58'e kadar Orman Bakanıydı. 1957 Yüz Çiçek hareketi sırasında Partiye yönelttiği aşırı gayretkeş eleştiriler yüzünden mahkum edilip görevden uzaklaştırıldı. Çen Ming-şu (1890-1965) 1949'dan sonra Komünistlerle işbirliğini seçen Guomindang hizibinin bir üyesiydi; 1957'de de eleştirildi.

(4) Honan Eyaletinde Suyping Sien'indeki Ça-ya-şan Komünü (Vey-sing veya «Sputnik» Komünü olarak da bilinir), 1958 yazı başlarında deneme mahiyetinde kurulan ilk komünlerden biriydi. 7 Ağustos 1958'de kabul edilen yönetmelik taslağı, 29 Ağustos 1958'de Peytayho'daki bir toplantıda alınan Merkez Komitesi kararından sonra bütün ülkede incelenen, bir belge oldu. Honan'ın Sinsiang sien'indeki Çi-li-ying Komünü ve Hopey'in Sü-şuy sien'indeki komünler de, 1958 yazında kurulan en eski örneklerdendi.

(5) 7. yüzyılda, Hindistan'dan Budist Kutsal yazılarını getiren Çin'li rahip.

(6) Mao biraz ilerde (sayfa 145), 1958 yazında kendisinin de, Ça-ya-şan Komününün yönetmeliğinde, «bir hazine bulduğunu» hissettiğini söylüyor. Burada, ziyaretçilerin 3 örnek komüne, şafakta dağlarda günlük yakan Budistler gibi aynı iman ruhu içinde geldiklerini anlatıyor.

(7) 1928'de kuvvetlerinin Mao'nunkilerle birleşmesinden sonra 1954 e kadar bu mevkide kalan Çu Teh kastediliyor.

(8) 1958 yazında köylüler arasında hakim olan ve onların komünizmi üretimin kollektif örgütlenmesi olarak değil, zenginliğin paylaşılması olarak anladıklarını yansıtan bir slogan.

(9) 1920'lerde Şanghay yeraltı dünyasına, bu gibi isimler taşıyan gizli cemiyetlerden meydana gelen çeteler hakimdi.

(10) Sung Çiang, Suyun Kıyısı adlı romanın kanun dışı kahramanlarının önderiydi. Doğum günü hediyesi olayı 14-16. bölümlerde yer alır. Komünist Partisi'nin idealleri ile ezilenlerin geleneksel koruyucularının idealleri arasında yine buna benzer bir diğer karşılaştırma, Mao'nun 1936'da Ko Lao Huy adlı gizli cemiyete yaptığı çağrıda mevcuttur.

(11) Aslında Çince Metni, burada, «bu tür servetin haksız olduğu» şeklindedir. Mao elkonulmaması gereken şeylere elkoy-

ma sol hatalarını eleştirdiği ve kadroları bu aşırılıklardan sorumlu tuttuğuna göre bu bir baskı hatası olmalıdır.

(12) Ko Çing-şih (1902-65) Siyasi Büro üyesi, o sırada Şanghay Belediye Reisi, Şanghay Parti teşkilatı başı ve aynı zamanda Doğu Bürosu Birinci Sekreteriydi.

(13) Aslında usta bir avcı olarak kendini gösteren Zao (457-508) 502'de Liang hanedanının kurulmasına yardım etti. Şiirde, kendisini Han Vu Ti'nin Hunlara karşı kendini gösteren generali Huo Çü-ping'le bir tutuyor.

(14) Bu konuşmanın yapıldığı sırada, 1930'lardaki çeşitli çizgilere ilişkin resmî görüş 20 Nisan 1945'de kabul edilen «Partimizin Tarihindeki Bazı Meseleler Üzerine Karar» da anlatılan görüştü, (**Seçme Eserler,** İnk. bas. Cilt III, s. 177-225.) 1930'daki Li Li-san çizgisi ve 1931-35 yıllarında Vang Ming ve «Geri Dönen Öğrenciler Hizbi»nin diğer temsilcileri tarafından geliştirilen «Sol» Oportünist Çizgi burada etraflı olarak anlatılmaktadır. Kao-lao Çizgisi ise Mao'nun 10 Mart 1958 tarihli konuşmasında anlatılmaktadır. (Bkz. Çengtu Konferansındaki konuşmalar)

(15) Siyasi bir mesaj taşıyacak şekilde adapte edilen halk şarkıları ve dansları. Bunlar 1942 başlarında Yenan Üs bölgesinde geniş bir şekilde geliştirildi.

(16) İnsanları aşağılamak için başlarına eşek külahı geçirerek dolaştırma geleneğinin Çin'de uzun bir tarihi vardır. Bunun çağdaş örnekleri 1927'de Mao tarafından nakledilen Hunan köylülerinin hareketlerinden, Kültür Devrimine kadar uzanmaktadır.

(17) Çang Po-çün, Ulaştırma Bakanı ve Çin Demokratik Birliği'nin önderiydi. 1957 baharında Çin Komünist Partisini şiddetle eleştirdi ve sonra Temmuzda geri aldı. 1958 başında bakanlıktan uzaklaştırıldı.

(18) General George C. Marshal 1946-47 yıllarında Çin'de ABD arabulucusuyken Luşan'da bir takım toplantılar düzenlemişti.

(19) Vu Çih-pu (1906-) o sırada Çin Komünist Partisi'nin Hunan Eyaleti Birinci Sekreteriydi. 1958 yazında komünlerin kurulmasında öncülük etti. Mao'nun buradaki sözlerinin geçmişi için, 20 Mart 1958 tarihli konuşmasında toplumsal değişmenin başını çekmede Hunan'ın oynadığı rol konusunda söy-

lediklerine bakınız. (Çengtu Konferansındaki konuşmalar) Vu Çih-pu 1961'de maceracılık yüzünden görevden alındı.

(20) Zeng Si-şeng (1905-) Vampoa Akademisi mezunudur. Uzun Yürüyüşe katıldı ve 1956'da Merkez Komitesine seçildi. Aynı zamanda 1952'den 1960'a kadar ÇKP'nin Anvey Eyaleti Birinci Sekreteriydi ve bu görevdeyken Büyük İleri Atılımın güçlü bir deslekleyicisi olarak kendini gösterdi. 1960'ların başında siyaset sahnesinden silindi.

(21) Teng Tu-zu, Çu devletinin yüksek bir görevlisiydi. Meşhur şair Çü Yuan'ın yeğeni Sung-yü'ye bu şekilde saldırdı. O da karşılık olarak ona saldırdı. (M.O. 4. yüzyıl)

(22 «Mezara kukla gömmeyi icad etmek» şeklindeki Çin deyimi, şeytani bir şey icadeden ya da daha genel olarak felaket getiren bir kimseyi anlatmak için kullanılır.

(23) Burada işaret edilen iki kişi, Mao'nun birinci karısı, Yang Kay-huy'dan olan iki oğludur. 1922'de doğan büyüğü Mao An-ying, 1950'de Kore'de öldürüldü. Küçüğü Mao An-çin 1930'da annesinin idamından sonra bir «burjuva» ailenin yanında bırakıldı ve o kadar kötü muamele gördü ki akli dengesini kaybetti.

(24) **Suyun Kıyısı** romanında, kişiliği, «Kara Kasırga» takma adıyla ortaya konan, iyi kalpli ama çok sinirli bir kişi.

(25) Tan Çen-lin (1902-), 1958'deki Siyasi Büro üyesi ve Partinin en yüksek tarım sözcüsüydü. Büyük İleri Atılım sırasında köylük bölgelerdeki radikal siyasetleri savunmuştu. Nisan 1959'da Devlet Konseyinde Başbakan yardımcılarından biri oldu ve Mao Zedung'un sözcüsü sayılıyordu. Büyük Kültür Devrimi sırasında eleştirildi. X. Kongrede tekrar göreve döndü.

(26) Peng De-huay (1898-) Luşan Toplantısında Büyük Atılım siyasetlerine şiddetli saldırılarda bulunan Savunma Bakanıydı. 14 Temmuz 1959 tarihli «Görüş Mektubunda» Peng sert konuşmasına mazeret olarak, **3 Krallığın Romanı**'nın kahramanlarından biri olan Çang Fey gibi basit bir kişi olduğunu ama Çang'ın inceliğini değil sadece sertliğini paylaştığını ileri sürüyordu.

(27) Stalin'in emrettiği ve derhal büyük can kaybıyla bastırılan Aralık 1927'deki başarısız Kanton ayaklanması.

(28) Mao, kendisi, bu konuşmadan az sonra, Stalin'in bu son eseri hakkında bir yorum yazdı. Aynı zamanda Stalin'in ölümünden sonra yayınlanan Sovyet Ekonomi Politik el kitabının da çok daha etraflı bir tahlilini kaleme aldı.

[7]

(1) Huang Ko-çeng (1902-) Ekim 1958'den Eylül 1959'a kadar Halk Kurtuluş Ordusu Genel Kurmay Başkanıydı; Peng De-huay'ın baş suç ortağı sayıldı ve görevden onunla aynı zamanda azledildi. «Peng-Huang» (veya «Peng Huang-çang (Ven - tien)-Çu» (Siao-çu) grubu ile Kao-cao grubu arasındaki bağ, Kültür Devrimi sırasında daha da açığa çıkarıldı.

(2) Rusya'dan geri dönen öğrenciler hizbinin «sol» çizgisi ve Vang Ming'in Yenan dönemindeki, Goumindang'a karşı Çin Komünist Partisinin bağımsızlığına yeteri kadar önem vermeyen, sağ oportünist, teslimiyetçi çizgisi burada 1. ve 2. Vang Ming çizgileri olarak zikrediliyor.

(3) Peng'in 1940'lardaki çizgisine karşı Mao'nun eleştirisi için «Peng De-huay»ın Demokratik Eğitim Üzerine Konuşmasını Eleştiren Mektup'una bakınız, 6 Haziran 1943, **Çin Hukuku ve Hükümeti**'nde, cilt 1. No. 4, Kış, 1968-9 sahife 7-9.

(4) Çang Ven-tien (1898-) takma adı Lo Fu. «Geri Dönen Öğrenciler Hizibinin» bir üyesi. Ocak 1935'deki Zunyi Konferansında Genel Sekreter olarak Çen Pang-sien'in yerine geçti. 1951'den 1955'e kadar Çin'in Moskova elçisiydi ve ondan sonra da Eylül 1959'daki düşüşüne kadar Dışişleri Bakan yardımcılarından biriydi.

(5) Lo Pin-huy (1897-1946) Çin Komünist Partisine katıldığı 1929 yılından ölümüne kadar önemli bir askeri önderdi. Mao'nun kendisini hangi nedenle eleştirdiği bilinmiyor.

(6) Alıntılar. XIX. Kitap, Bölüm 21.

(7) Çin mitolojisine göre güneş ve ay tutulmaları kutsal köpeğin güneşi veya ayı yemesi yüzünden olur.

(8) Van Li, Mayıs 1956'dan Şubat 1958'e kadar Şehir İmar Bakanıydı ve böyle projelerden o sorumluydu. Sonradan Pekin Parti Komitesinin sekreterlerinden biri ve Pekin Belediye Başkan yardımcısı oldu. Adı 'On bin li' anlamına gelir; Mao, konuşmasında, bu anlam üzerine kelime oyunu yapıyor.

[8]

(1) Halk Kurtuluş Ordusunun 1960'da Mao Zedung tarafından, doğru siyasî yönelim, çalışkan ve tutumlu bir çalışma

tarzı, ve esnek ve hareketli strateji ve taktikler bulmaya çağıran üç çümle ve birlik, dürüstlük ciddiyet ve canlılık anlamına gelen sekiz işaretle (dört çift) tanımlanan, çalışma tarzı. Bu işaretlerin kullanılması, iktidar mücadelesi sırasında Kızıl Ordunun hareket tarzına rehberlik eden, aslen 1928'de ortaya konmuş olan «3 ana disiplin ilkesi ve dikkat edilecek sekiz Nokta»yı akla getiriyor ve böylece geçmişle sembolik bir bağ kurma çabasını temsil ediyordu. Daha eski kurallar için bkz. Mao Zedung **Seçme Escrler,** Cilt IV, s. 155-6

(2) Su-ma Çien (M. Ö. 145-90) İlk Büyük Çin tarihçisi. Başlangıcından kendi yaşadığı zamana kadar olan Çin tarihi ile ilgili tarihi kayıtları (şi-ci) toplamıştı. Sözü edilen pasaj o çalışmaya ekli otobiyografisinden alınmıştır.

(3) Bu, «hatta daha da imkansızdır» (keng bu sing) anlamı, Ven-süan ve Van-suyi'den (1969) alınmadır. Van suyi nüshası, sadece, «merkeziyetçilik olmadan o da imkansızdır» (yu bu sing) demektir.

(4) Bu hikaye gerçekten Si-çi de Li Yi-çi'nin, Çu Çien'in ve aynı zamanda Han hanedanının kurucusu Liu Pang'ın biyografilerinde anlatılmaktadır. Bkz. Buiton Vatson'un çevirisi. Büyük Çin Tarihçisinin Kayıtları (New York Colombia Üniversity Pres, 1961) Cilt I, s. 86-7,269-70 ve 283.

(5) Siang Yü'nün son yenilgisinin arifesinde, gözdesi bayan Yü'ye allahısmarladık demesi hakkında Si-çi'de anlatılanlara dayanan bir Pekin Operası, Mao 1917'de yazdığı ilk makalesinde, Siang Yü tarafından bu durum üzerine yazılmış şiirin ilk iki mısraından hayranlıkla söz etmektedir. Mao Zedung'un Siyasi Diişüncesi sahife 157-160.

(6) Tabii, «Çiçek açma ve mücadele» siyasetine dır denmeden önce, Partiye ve rejime yöneltilen şiddetli eleştiriye işaret edilmektedir.

(7) Bu, Ven-suan'daki anlamdır. Van-suyi'de 'çok iyi anlamadı' denmektedir. (Hen Ku Liao-çieh yerine, ku hen liao - çieh)

(8) Çia Pao-yü, **Kırınızı Odanın Rüyası**'nın baş erkek kahramanıdır. Mao'nun Yü Ping-po'nun bu romanı yorumlamasına ilişkin elcştirisi, tam olarak şu noktayla ilgilidir: Mao'nun görüşüne göre bu kitap, Yü'nun yaptığı gibi basitce, kişisel hatalar üzerine bir yakınma olarak değil, tüm olarak feodal toplumun mahkum edilmesi olarak görülmelidir.

(9) Eylül 1962'deki 10. Genel Toplantıda kabul edilen köylük bölgelerde çalışma konusundaki 60 maddenin gözden geçirilmiş metni ve 1961 Aralığında hazırlanan sanayi çalışması konusundaki 70 maddenin özeti için, bkz. ÇKP Merkez Komitesi Bölgeleri Eylül 1956-Nisan 1969. s. 689-725. 1963'de hazırlanan ilk ve orta okul kuralları için bkz. **China Quarterly,** Suncu Shirk'in makalesi, sayı 55 Temmuz Eylül 1973 sahife 511-46.

(10) 1930'larda yarı faşist «mavi Gömleklilerin» yaratılmasında rol oynamış olan, Çang Kay-şek'in ilk patronu, Çen Çinıey'in yeğenleri Çen kardeşler tarafından yönetilen gerici bir Guomindang hizbi.

(11) Vang-Si-vey hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Komünist Çin'de Edebi Muhalefet.**

[9]

(1) Stalin 'aleyhtarlığından sonra yeni bir Parti kuran bir Japon revizyonisti.

(2) «Kuşat ve imha et» (vey-çao), Çan Kay-şek'in komünistlere karşı yürüttüğü imha kampanyalarını anlatmak için 1930'larda kullanılan deyimin aynısıdır. Burada kullanılması, Mao'nun bir zamanlarki yoldaşlarına duyduğu kinin ölçüsünü canlı olarak yansıtmaktadır.

(3) «Çeng-feng» ya da 1942-45'lerin «Düzeltme» hareketi ÇKP'nin ideolojik bakımdan yeniden biçimlendirilmesi ve Mao Zedung düşüncesinin yerleştirilmesi için yürütülen ilk büyük kampanyaydı.

(4) Li Vey-han (1897-) ÇKP'nin 1921'de kuruluşundan itibaren önder bir rol oynayan Hunanlı, 1944'den Aralık 1964'de gözden düşüşüne kadar Parti'nin Birleşik Cephe Çalışması Şubesinin Yöneticisiydi. 1962'de Mao tarafından niçin eleştirildiği tam olarak açık değildir ama büyük bir ihtimalle 2 yıl sonra suçlandığı «teslimiyetçilikle» eleştirilmiş olabilir.

(5) 1911'de tahttan indirilen ve sonra Japonlar tarafından 1930'larda kukla «Mançukuo» ülkesinin imparatoru olarak geri getirilen son Mançu İmparatoru.

(6) Giymekte oldukları gerçek ya da mecazi kağıttan külahlar çıkarılarak, sosyal itibarlarını yeniden kazanıyorlardı.

(7) Eski Komintern temsilcisi Pan Han-nien, 1949'dan 1955' de Parti'den atılıp tutuklanana kadar Şangay Belediye Başkan Yardımcısıydı.

(8) 1960'ların başlarında, «Büyük İleri Atılım» Hareketinden sonra ortaya çıkan iktisadi zorlukların yarattığı gergin şartlarda kıyılara yapılan Guomindang saldırıları ve başka yıkıcı faaliyetler özellikle ciddi bir mesele teşkil ediyordu.

(9) Yeh Çien-ying (1898-) 1927'de ÇKP'sine katılan profesyonel bir asker. Nançan Ayaklanmasına katıldı ve 1945'de Merkez Komitesi üyesi oldu. Kültür Devriminin ilk dönemlerinde (1966-67) Sekretaryaya ve Siyasi Büroya atandı. Ağustos 1973'de, 10. Kongrede Merkez Komitesinin beş başkan yardımcısından biri oldu.

(10) Çu-ko Liang (181-234) Şu Han ya da Küçük Han Sülalesinin Başbakanı; eski Çin'in en ünlü askeri stratejistlerinden biriydi. **3 Krallığın Hikayesi**'nin en önemli kahramanıydı. Mao'nun dediği gibi, bütün görevi boyunca büyük basiretliliği ve uzak görüşlülüğü ile tanınmıştı. Lu Tuan, 10. yüzyılda Sung hanedanının imparatoru Tay-Zung'un bir bakanıydı. İmparatorunun küçük meselelerde aptal olduğunu ama büyük meselelerde aptal olmadığını söylerdi.

(11) Bu dört kişi, Partiye karşı olan Peng-Huang-Çang-Çu hizbinin uzun zamandan beri bilinen üyeleriydi. (Bkz. Metin 7, not: 1) Si (Çung-sün) adlı diğer kişi görünüşte 1962'ye kadar başkan yardımcısı olarak kaldı ama 1965'de bütün görevlerini kaybetti. Bu referans, bazı gözlemcilerin tahmin ettiği gibi, onun düşüşünün 1950'lerin başlarından beri yakın ilişki içinde bulunduğu Peng De Huay'ın düşüşüyle ilgili olduğunu doğruluyor.

[10]

(1) **Van-Suyi** (1969) dışındaki bütün nüshalarda bu metin sadece eğitim meselelerini ele almakta ve Eğitim Konusundaki Bahar Festivalinde konuşma ya da talimat olarak tanımlanmaktadır. Daha sonra açıkça görüldüğü gibi toplantı, esas olarak, eğitim meselesini tartışmak üzere düzenlenmişti. Ama Mao Zedung günün konusuna geçmeden önce, orada bulunanlarla çeşitli konularda resmi olmayan bir konuşma yaptı.

(2) Daha önce sözü edilen (I. Bölüm, 6. dipnot) «küçük partiler»e ek olarak, 1949 ve 1954 Anayasaları, hiç bir partiyle ilişkisi olmayan «demokrat kişiler»in de ülkenin siyasi hayatında yer almasını öngörmekteydi. Bunların en önde geleni, Sun Yat-sen'in karısı Sung Çing-Ling idi. 1964 Şubatındaki forumda hazır bulunan bazı komünist olmayan kişiler bu kategoriye dahildi; diğerleri ise küçük partilerin temsilcileriydi.

(3) Burada, Çan Kay-şek'in, komünistlerin siyasi ve askeri özgürlüklerini kısıtlamak amacıyla 1939 Ocağından itibaren yayınladığı bir dizi talimata değinilmektedir.

(4) Çang Şih-çao (1881-1973) yirminci yüzyılın başlarından itibaren, gazeteci olarak devrimci harekete faal olarak katıldı. Mao'nın konuşmasının başında sözünü ettiği, partili olmayan «demokrat kişiler»den biri de, hiç kuşkusuz oydu.

(5) Mao'nın **Seçme Eserler**'indeki bir dipnota göre, (Cilt IV, s. 79, dipnot 1) Guomindang'ın 11. Savaş Bölgesinin Kumandan Vekili Kao Şu-sün, 30 Ekim 1945'de komünistlerin safına geçtiği zaman beraberinde bir kolordu ve bir kol getirdi. Komünistler, diğer Milliyetçi komutanların da bu örneği izlemesini teşvik etmek amacıyla bu harekete onun adını verdiler. **Seçme Eserler**'deki dipnotta, Mao'nun burada sözünü ettiği olaydan yani Milliyetçilerin Kao'ya karşı çıkıp, güçlerini yok etmelerinden sözedilmemektedir.

(6) Hem imparator Kuang Sü (1875-1908 yılları arasında saltanat sürdü), hem de halefi imparator Süan Tung, Mao'nın doğumundan sonra saltanat sürmüşlerdi.

(7) Zay-tao, 1911 devrimi sırasında imparatorluk muhafızlarının yöneticisiydi; dolayısıyla, o zamanlar cumhuriyetçi güçlerin safında 6 ay geçiren Mao'nun onu «yüksek rütbeli askeri subay» olarak tanımlaması doğaldır. Saltanatın son yıllarında, imparatorluk ailesinin mensupları arasında daha liberal görüşlü biri olarak tanınıyordu.

(8) 24 Aralık 1946'da Peyping Üniversitesinin kız öğrencilerinden olan Şen Çıung, bir Amerikalı denizci tarafından tecavüze uğramıştı. Bu olay, Çin'in birçok şehrinde yaygın Amerikan aleyhtarı öğrenci gösterilerine ve bütün Amerikan askeri güçlerinin derhal geri çekilmesi taleplerinin ortaya atılmasına yol açmıştı.

(9) Sovyetlerin daima «bir şey gizledikleri» (Liu i Şu), yani Çinlilerin kendi yardımlarına başvurmaksızın bir fabrikayı ta-

mamlayamamalarını ya da işletememelerini sağlamak amacıyla belirli kilit planları ya da bilgiyi, hatta bir makinanın kilit parçasını Sovyet uzmanlarının denetiminde tuttukları yolundaki şikayetler 1950'lerin sonlarında ve 1960'larda Çin'de çok yaygındı.

(10) 1964'de Mao «Sanayide Taçing'den, tarımda Taçay'dan öğrenin» sloganını ortaya attı. O zamandan bu yana ‚bunlar, genel olarak «maocu» örnekler olarak kabul edilmiştir. Burada Mao, Heylungkiang Eyaletindeki Taçing petrol alanında gerçekleştirilen başarılardan dolayı Petrol Bakanlığını övmektedir.

(11) Kuan Yü (aynı zamanda Kuan Kung, Savaş Tanrısı, olarak da bilinir) ve Çang Fey (6. bölümün, 26. dipnotuna bkz.), M.S. üçüncü yüzyıldaki Üç Krallık döneminde Şu Han Hanedanını kuran Liu Pey'in önde gelen silah arkadaşlarıydı. Mao'nun, askeri taktiklerinden bazılarını oradan öğrendiğini söylediği ünlü **Üç Krallığın Hikayesi** adlı kitapta, sözü edilen silahları kullandıkları anlatılır. (Bkz. 14. Bölüm, s. 238) Huang Çung, Çao (yün) ve Ma (Su), Liu Pey'in «beş kaplan generali»nden geride kalan üçüydü. Diğer iki rakibi gibi Liu Pey'un de bütün imparatorluğun yasal yöneticisi olduğunu iddia etmesine rağmen, gerçekte yönetimi altındaki toprakları, esas olarak, merkezi bugünkü Seçuan olan Şu Krallığına aitti. Mao ve yoldaşları da toplantıyı Seçuan'da yapmaktaydılar.

(12) Amerikan tipi mesleki eğitimin savunucularından olan Huang Yen-pey, 1946-49 arasındaki iç savaş sırasında Demokratik Birlik'in önde gelenlerinden biriydi ve 1949'dan 1954'e kadar Hafif Sanayi Bakanıydı. 1964 yılında, Demokratik Birlik'in Daimi Komitesi üyesi ve aynı zamanda Çin Demokratik Milli İnşa Birliği'nin Başkanı oldu. İhtiyar Çen'in, 1953'ten beri Bütün Çin Sanayi ve Ticaret Federasyonu Başkanı olan Çen Şu-tung olduğu anlaşılmaktadır. Hem «İhtiyar Huang» hem de «İhtiyar Çen», 1949'dan bu yana yeni rejimle işbirliği yapan «demokrat kişiler olarak kabul edilmektedir.

(13) «İkinci Devrim» Zay Ao komutasındaki güçlerin, 1913 yılında, Yuan Şih-kay'ı devirmek ve hareketi gerçek cumhuriyetçilik yolundan saptırarak monarşiyi geri getirmek girişimiydi. Öte yandan, Çang Şih-çao'nun 1925 yılında bakanlık yaptığı hükümet, Pekin'deki savaş ağaları rejiminin hükümetiydi.

(14) Sü Te-heng (1895-) 4 Mayıs Hareketi sırasında bir öğrenci önderiydi. 1945 yılında kuruluşundan itibaren Çiu-San (3 Eylül) Derneğinin Başkanlığını yaptı. (İsmini Japonların teslim olduğu tarihden alan bu Dernek, birleşik cepheye katılan küçük partilerden biridir.) Mao'nun burada sözünü ettiği «Sanayi bakanlığı», 1956'dan beri başında Sü'nün bulunduğu Deniz Ürünleri Bakanlığıdır.

(15) 1945'de Şanghay'da kurulan Demokrasiyi İlerletme Derneği, esas olarak aydınları içine alan bir diğer küçük partiydi.

(16) Tang Hanedanının ünlü bir generali olan Kuo Zu-Yi'nin (697-781) sekiz oğlu ve yedi damadı vardı. Söylendiğine göre, torunları ve torun çocukları o kadar çokmuş ki onları tanımazmış ve ziyaretine geldiklerinde sadece selamlamakla yetinirmiş.

(17) Mao'nun bu forumda eğitim konusundaki konuşması, aslında, başka birinin konuşması hakkında yaptığı yorumlardı. Esas raporu veren XXX, Yang Siu-feng (1898-) olabilir. O sırada kendisi Eğitim Bakanıydı ve eğitim meseleleri üzerinde sık sık konuşurdu. Tartışmaya daha sonra katılan XX ise Ho Vey (1910-) olabilir. Ho Vey, Eğitim Bakanlığı 1964 yılı Haziranında ikiye ayrıldığı zaman Yüksek Eğitim bölümünün başına getirilen Yang'ın yerine Eğitim Bakanı olmuştu. Ancak her iki isim de tamamen spekülasyondan ibarettir. Esas konuşmacı kültür meseleleri konusundaki Parti sözcüsü, örneğin o sırada Propaganda Dairesinin Yöneticisi olan Lu Teng-yi de olabilir; XX'in de, Peng Çen ya da Çu Yang olması mümkündür.

(18) **Çin-Si,** altıncı yüzyılın sonunda ortaya konan ve sınırlı değişikliklerle yirminci yüzyılın başlarına kadar devam eden sisteme göre yapılan en yüksek sınavların başarılı bir adayıydı. **Han-lin** ise, Ming zamanından itibaren imparatorluk sınavlarında özel başarı gösterenlerin alındığı Han-Lin Akademisinin üyelerine verilen isimdi.

(19) Aynı zamanda yaşamış iki arkadaş olan Han Yü (768-824) ve Liu Zungyüan (773-819) resmi görevleri sırasında sürgüne gönderilen ünlü iki şair ve yazardı. Özellikle Han Yü, Çin'in tarihindeki en büyük yazar olarak kabul edilir.

(20) Vang Şih-fu ve Kuan Han-çing, Yüan hanedanının ünlü tiyatro yazarlarıydı.

(21) Lo Kuan-çung (M.S. 14. yüzyıl), **Üç Krallığın Hikâyesi** adlı kitabın yazarıydı. Kendisinin söylediğine göre Mao, bu tarihi romandan devlet yönetimi konusunda olduğu kadar askeri taktikler konusunda da bazı şeyler öğrenmişti.

(22) **Siu-Zay,** («işlenmiş yetenek») en alt ya da il sınavlarının başarılı adayına verilen isim.

(23) Ming hanedanının kurucusu olan Ming Tay-zu, 1368 yılına kadar saltanat sürdü; hanedanın üçüncü imparatoru olan Çeng-zu 1403'den 1425 yılına kadar saltanat sürdü. Çia-çing'in saltanatı 1522'den 1567 yılına kadar devam etti.

(24) Han hanedanının «Savaşçı İmparatoru» Han Vu Ti, M.Ö. 140-86 yılları arasında saltanat sürdü.

(25) Liu Su (M.Ö. 4- M.S. 57), M.S. 25 yılında Vang Mang'ı devirerek İleri Han (ya da Doğru Han) hanedanını kurdu. M.Ö. 206 yılında asıl Han hanedanını kuran Liu Pang (M.Ö. 247-195), 8. Bölümde Mao tarafından övülmektedir.

(26) Burada sözü edilen Bölüm, muhtemelen, Pekin Belediye Hükümetine bağlıdır.

(27) **Şu** şeklinde okunan işaret, kitap ya da yazılı belge (burada, bir tarih kitabı) anlamına gelen bir isim olabileceği gibi, yazmak, özellikle güzel yazı yazmak anlamına gelen bir fiil de olabilir. Tabiatıyla, Konfüşyus'un saydığı altı konudan ya da altı sanattan oluşan listede yazı yazma sanatı anlamına gelmektedir.

(28) **Şu Çing** (Tarihi Klâsik) «Onüç Klasik»ten biridir. **Han Şu** ise, Han hanedanının tarihidir.

(29) «İki ayak üzerinde yürümek» 1958-59 yıllarındaki Büyük İleri Atılım'ın temel sloganlarıydı. Esas olarak, ekonomik gelişme konusunda, Büyük çapta modern teknolojiyle küçük çaplı, yerli yöntemlerin kullanılmasını birleştiren bir siyaseti tanımlamak için kullanıldı. Burada, aynı yaklaşım eğitim konusunda önerilmektedir. Yani, (esas olarak şehirlerdeki) modern araçlara ve ayrıntılı bir ders programına sahip olan okulları, köylük bölgelerin ihtiyaçlarına ve imkanlarına uygun olan daha basit ve daha temel okullarla birleştirmek.

(30) XXX, her kimse, «Büyük Atılım»ın siyasetlerini sadece yarım ağızla savunuyor. Söyledikleri, sonraki paragrafta Mao Zedung'un belirttiği fikirlere tamamen aykırıdır.

(31) Li Şih-çen (1518-98), **Pen-zao Kang-mu (Kökler ve Bitkiler Katalogu)** adlı kitabın yazarıydı. Bu kitapta, tıpta kullanılabilecek binden fazla bitki ismi yer almaktaydı.

(32) 10. yüzyılda yaşamış bir matematikçi.

(33) Lavtaya benzeyen bir telli saz; genel kültür sahibi okumuşların bu sazı çalabilmeleri beklenirdi.

(34) Burada, Mao'nun neden bahsettiğini anlamak güçtür. Hindistan'da 16 yıllık bir seyahatten sonra 645 yılında Çin'e dönen keşiş Süan-zang (602-664), beraberinde çok sayıda Budist kutsal yazıları getirdi. Hayatının geri kalan kısmında bunların 1338 bölümünden fazlasının tercüme edilmesini sağladı.

(35) Keşmir'de öğrenim görmüş olan Budist bilgin Kumarajiva (350-413), 401 yılında imparatorluk başkenti Çang-an'a getirilerek Budist kutsal yazılarının tercüme edilmesiyle görevlendirilmişti.

(36) Açıktır ki 40 milyon yüan, yıllık toplam harcama miktarıdır. Buna karşılık 2 ila 4 yüan, öğrenci başına aylık artış miktarını göstermektedir. Elde edilebilen rakamlara göre, o sırada Çin'deki yüksek öğrenim kurumlarında okuyan öğrenci sayısı 750.000'dir. Dolayısıyla rakamların yaklaşık olarak doğru olduğu kabul edilebilir.

(37) Siao Yen (464-549), 501 yılında Nanking'i işgal etti ve ertesi yıl Liyang hanedanının ilk imparatoru ilan edildi. Budizmi inceleyen ve kitaplara düşkün biri olan imparator, yönetimde reform yapmak yolundaki iyi niyetlerini uygulayamamıştı. İsyan eden müttefikine 549 yılında yenildiği zaman, Tay Çeng şehrinde çekildiği manastırda açlık ve kederden ölmüştür.

[11]

(1) Bkz. Lenin, «Marksizmin Üç Kaynağı ve Üç Bileşken Unsuru» 1913.

(2) Mao Zedung burada, 19. yüzyıl İngiltere'sindeki fabrika şartları hakkında yapılan İngiliz parlamento soruşturmalarından ve fabrika müfettişlerinin raporlarından Marx'ın çıkardığı sonucu özetlemektedir. Marx, **Kapital**'in I. cildinin III. bölümünde, işçileri bitkin düşünceye ve saat başına verimleri büyük bir düşme gösterinceye kadar çalıştırmanın kapitalistlerin menfaatine olmadığını belirtmektedir.

(3) Konfüçyus klasiklerinden Dört Kitap, yeni başlayanların üzerinde çalıştığı temel metin; Beş Klâsik ise daha geniş bir derlemedir.

(4) Mao Zedung, 1912-1913 kışında altı ayı Hunan Eyalet Kütüphanesinde okumakla geçirdi. Bu dönemin, geçirdiği çeşitli öğrenim tecrübelcri arasında en değerlilerinden biri olduğunu çeşitli yerlerde belirtmiştir. Bkz. «Çin Üzerinde Kızıl Yıldız» kitabında, Edgar Snow'a anlattığı hayat hikayesi.

(5) Birinci cümle, **Orta Yolculuk Teorisi,** Bölüm XX, s. 5'ten; ikinci cümle ise **Mençiyus,** Dördüncü Kitap, kısım B, Bölüm 28 dendir.

(6) Bu alıntı, Konfüçyus'un **Seçme Eserleri,** Onbeşinci Kitap, Bölüm I'dendir. Kuang halkının Konfüçyus'u tutuklaması ve öldürmek istemesi olayı ise, **Seçme Eserler,** Dördüncü Kitap, Bölüm V'te anlatılmaktadır.

(7) Ch'in (okunuşu: Çin; bugünkü Çin ile karışmasın diye İngilizcesindeki gibi yazdık- çevirenin notu.), bugünkü Şensi'de MÖ. 1000 yıllarında var olan bir devletti. Bu devletin hakimi, giderek bütün Çin'i fethedip MÖ. 221'de Ch'in sülalesini kurdu.

(8) Aşk şiirleri, Çinli eleştirmenler tarafından geleneksel olarak, bir görevli ile prensi arasındaki ilişkiler için kinayeli bir anlatım olarak yorumlanagelmiştir. Çu Si (1130-1200), aşk şiirlerinin gerçekten aşk şiiri olarak kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmüştü. Mao Zedung, bu şiirlerin bazan gerçekten aşk şiiri, bazan ise bir benzetme olduğunu ortaya koyuyor.

(9) Vey Çuang, MS. 858-910 yılları arasında, yani Tang döneminin sonu ile Beş Sülâle döneminin başlarında yaşamış olan ünlü bir şairdi.

(10) Mao'nun 1962 sonbaharında Sekizinci Merkez Komitesinin 10. Genel Toplantısından sonra başlattığı Sosyalist Eğitim Hareketi, köylük bölgelerde «dört temizlik» ve şehirlerde ise «beş aleyhtarlık» adıyla anılıyordu.

(11) «Kuang-min Çih-pao»: Çin Demokratik Birliği'nin yayın organı. «Venhuy pao»: Şanghay'da yayınlanan Parti-dışı bir organ. Burjuva eğilimleri yüzünden 1957'de Mao Zedung tarafından eleştirildi. Kültür Devrimi'ni başlatan yazılar 1965 Kasım'ında burada yayınlandı. «Halkın Gazetesi» ise o sırada Liu Şao-çi taraftarlarının elindeydi; ancak 1966'da revizyonist yönetimden temizlendi.

(12) Çu Ku-çeng, Çin ve dünya tarihi konusundaki birçok eserin yazarıydı. 1950'den bu yana Şanghay'da, Futan Üniversitesinde profesördü. 1962'de tarih ve sanat üzerine yazdığı bir yazıda, «Zeitgeist» (belli bir çağın ruhu, manevi kişiliği) üzerine ileri sürdüğü fikirler, Yang Sien-çen'in revizyonist felsefe teorilerinin estetik alanındaki bir ifadesiydi.

(13) Sun Yah-fang o sırada Bilimler Akademisi İktisat Enstitüsü müdürüydü. 1966'da görevinden azledildi. Kang Şeng'in belirttiği gibi, meslekî temaslarda bulunduğu bazı Sovyet ve Doğu Avrupa iktisatçılarının, sosyalist bir ekonomide kâr dürtüsünün rolü konusundaki fikirlerini benimsemişti.

(14) 1955 yazında Mao'nun 31 Temmuz konuşmasının tarım üreticileri kooperatiflerinin kurulmasına yeni bir güç katmasından az önce, Parti'nin Köy Çalışmaları Kesimi, Liu Şao - çi'nin teşvikiyle, ve acele ve zamansız kuruldukları iddiasıyla birçok kooperatifi dağıttı. O andan itibaren Mao'nun sık sık çatıştığı bu örgüt, 1961'de resmen lağvedildi.

(15) Teng Zu-huy (1895-1972), 1952'den itibaren Köy Çalışmaları Kesimi'nin başkanıydı. 1955'te bazı kooperatiflerin dağıtılmasındaki sorumluluk payı nedeniyle 1950'lerin sonlarından itibaren etkinliği giderek azaldı. 1960'ların başlarında, Mao'nun burada sözünü ettiği revizyonist siyasetlerin Parti içinde tartışılması sırasında, Mao'ya tekrar karşı çıktı. Maddi dürtülere ve özel toprak mülkiyetine ağırlık veren bu siyasetleri anlatmak için, Kültür Devrimi'nin başlangıcından bu yana yayınlanan belgelerde, «sanzi yibao» («Üç özgürlük ve bir güvence») deyimi, «dört büyük özgürlük deyiminden daha sık kullanılmaktadır. Liu Şao-çi'nin ve sempatizanlarının köylük bölgelerdeki gerici çizgisinin özü olan bu kavram hakkında, bkz. «Çin'in Köylük Bölgelerinde İki Çizgi Arasındaki Mücadele», Peking Review, No: 49 (1967), s. 11-19.

(16) «İkinin birleşip bir olması» fikri, 1955'ten beri Yüksek Parti Okulu'nun başkanı olan Yang Sien-çen (doğumu: 1899) tarafından 1960'ların başlarında ileri sürülmüştü. Bu kavram, mücadelenin ve çelişmenin önemini küçümsüyor ve Mao'nun «birin ikiye bölünmesi» görüşüyle, yani belli çelişmeler çözümlendikten sonra bile mücadelenin, özellikle sınıf mücadelesinin tekrar tekrar ortaya çıktığı görüşüyle çatışıyordu. Yang Sien - çen'in görüşleri, 1964 Temmuz'undan itibaren basında şiddetle eleştirildi. Stenografın notunda sözü edilen, «makale taslağı»,

herhalde Yang'a yöneltilecek hücumlardan birinin, önceden onayı için Başkan Mao'ya sunulan bir özeti veya taslağı olacak.

(17) Kang Şeng burada İspanyol Cumhuriyetçilerinin sonuna kadar direnmelerini değil, belli mevzilerin elde tutulmasının tayin edici olmadığını kavramamalarını eleştiriyor.

(18) Mao Zedung'un nihayet başkan seçildiği, 1935'teki konferans.

(19) 1942-45'teki Düzeltme Hareketi.

(20) «Sağ ve Sol Sapmalar» diye yayınlanan karar.

(21) 1945'teki kongre.

(22) Mao bu enstitüdeki faaliyetine 1925'te başladı, fakat başına geçmesi ve esas katkısını yapması 1926 yılı.

(23) Bir köylü çetesi.

(24) Bu alıntı, **Mençiyus,** Altıncı Kitap, Kısım IV, Bölüm 15'tendir.

(25) Burada Çang Ping-lin'in 1903 te yayınlan ünlü «Kang Yu-vey'in Devrim Üzerine Mektubunun Çürütülmesi» adlı makalesi kastediliyor. Bu makalede Çang, devrim mi, reform mu meselesinde Kang'a şiddetle saldırmış, aynı zamanda, mevcut türler ve ırklar arasındaki farklılıkların tarihin ürünü olduğunu ileri sürmüştü.

(26) Fu Ying, herhalde 1964'te hayata olan bir Çinli bilim adamı olacak. Hakkında başka bir bilgi bulunamadı.

(27) Lu Ping, bu sırada Pekin Üniversitesi rektörüydü. 1966 Haziran'ında görevinden azledildi ve mücadele hedeflerinden biri oldu.

(28) Ay Zu-çi (1910-1966), öldüğünde, Yüksek Parti Okulu'nun başkan yardımcısıydı. Parti'nin önde gelen felsefe sözcülerinden biriydi. Rusçadan diyalektik materyalizm üzerine kitaplar çevirmiş Marksizmi kitlelere maletmeyi amaçlayan birçok kitap ve makale yazmıştı. 1 Kasım 1964'de Halkın Gazetesi'nde, Yang Sien-çen'e hücum eden bir yazı yayınladı.

(29) «Bir serçeyi kesip biçmek ve incelemek» benzetmesi. 1958'de, «Çalışma Yöntemleri Üzerine Altmış Madde'nin otuz ikincisinde ortaya atıldı ve o zamandan bu yana sık sık kullanıldı. Bu benzetme, belli sayıda örneğin dikkatle incelenmesinden çıkarak genel ilkelere varmak yöntemini ifade etmektedir. Burada Mao Çin'in geniş uluslararası bakış açısından, bugün bütün dünyadaki devrim meselelerini yansıtan küçük bir dünya olduğunu işaret ediyor.

(30) Leng Zu-sing, Cung-kuo dükünün malikanesini, kitabın ikinci bölümünde anlatıyor. «Memurların Nazarlığı» veya «Mandarin'in Cankurtaranı» bölgenin zengin ve nüfuzlu ailelerin'in listesiydi. Su Kabağı Tapınağının eski rahibine göre, onları gücendirip kendi kariyerini mahvetmemek için her memurun bu listeyi taşıması gerekiyordu.

(31) Mao'nun Yü Ping-po'ya eleştirisi, Yü Ping-bo'nun **Kırmızı Odanın Rüyası**'nı genel olarak feodal toplumun mahkum edilmesi değil, sadece bireysel talihsizliklerden yakınma olarak aldığı noktasında düğümleniyordu. Vang Kun-lun, 1950'lerde Pekin Belediyesi başkan yardımcısıydı.

(32) Ho Çi-fang (1911-), lirik bir şair ve edebiyat dünyasında güçlü bir şahsiyetti. 1954'de Yü Ping-po'ya karşı yürütülen mücadelede Yü'nün **Kırmızı Odanın Rüyası**'na ilişkin yorumunda hatalı, ama siyasi bakımdan sadık olduğunu ileri sürerek, onu bir noktaya kadar savunmuştu. Kendisi de Büyük İleri Atılım sırasında eleştiriye uğradı.

(33) Bu rakamlar, Japonya'ya Karşı Savaş'ın başındaki rakamlardır. 1946'da nihaî mücadele başladığında, Halk Kurtuluş Ordusu en az yarım milyonu buluyordu.

(34) Pekin'deki Guomindang garnizonuna kumanda eden General Fu Zo-yi 1949 Ocağında şehri savaşmadan teslim etti. Daha sonra Pekin hükümetinde Sulama Bakanı oldu.

(35) Efsanevi İmparator Şen Nung'un, MÖ. Üçüncü bin yılda, tarımı öğretmiş ve özellikle bitkilerin tıbbî niteliklerini keşfetmiş olduğu söylenir.

(36) Kuzeydoğu ve kuzeybatı Çin'deki Lung Şan ve Yang Şao kültürleri, cilâlı taş devrinin en dikkat çekici iki kültürüydü.

(37) MÖ. 4. yüzyılın ikinci yarısında yaşıyan Çuang-zu adında birinin muhtemelen ancak bir kısmını yazdığı «Çuang - zu» kitabı, yalnızca Taoizmin üç klâsik metninden biri değil, aynı zamanda Çin tarihindeki en büyük edebiyat şaheserlerinden biridir.

(38) Nagoya Üniversitesindeki Japon fizikçisi Sakata Şiyuçi, «temel parçacıkların, doğa düzenini meydana getiren tek bir maddi, farklılaşmış ve sonsuz kategori olduğunu» savunmaktadır. Bu görüşleri savunan bir yazısı, «Kızıl Bayrak» («Hungçi») tarafından Haziran 1965'te yayınlandı.

(39) Mao, Cen Çi-yü'nün 1963'te yayınladığı ve 1973'te yeniden basılan, «Han Tang fo-çiao su-siang lun çi» («Han ve Tang sülalelerinde Budist Düşüncesi üzerine Toplu Denemeler») kitabını kastediyor. Cen Çi-yü, bu incelemelerde, Lenin'den diyalektik konusunda uzun alıntılar yapmaktadır.

(40) Cen Çi-yü'nün öğretmeni olan Tang Yung-tung (1892 - 1964), önde gelen Budizm tarihçisiydi. Han, Vey, Çin, Kuzey ve Güney sülâleleri zamanında Çin Budizmi, Hint düşünce tarihi, vb. üzerine eserler vermişti. 1948'den 1954'e hastalanıncaya kadar Pekin Üniversitesi'nde Sosyal ve Edebî Bilimler dekanıydı.

(41) Sung ve Ming sülâleleri döneminin Çin filozofları Çan veya Zen Budizminin etkisiyle, Konfüçyusçuluk ile Budizm arasında bir sentez geliştirdiler. Li (ilke veya akıl, mantık) kavramının esas rolü oynadığı bu sentez, Yeni-Konfüsyusçuluk diye bilinir. Çu Si (1130-1200) bu filozofların en ünlüsüydü.

(42) Han Yü (768-824) ve Liu Zung-yüan (773-819), iki ünlü şair denemeciydi. Liu Zun-yüan, eserlerinde Liu zu-hu ismini kullanıyordu.

(43) Liu Zung-yüan, «Tien Tuy» («Gök Cevap Veriyor») adlı denemesinde, Çü Yüan'ın «Tien Ven» (Gök Soruyor») şiirinde ortaya attığı evrenin kökenine ve niteliğine ilişkin soruları cevaplandırmaya girişmiştir.

[12]

(1) Bu metin aslında Çu En-Lay'ın hükümetin çalışması üzerine verdiği 21-22 Aralık 1964 tarihli raporundan bir paragraftır. (Bkz. **Peking Review**, 1965 sayı. 1 s. 11) Aynı konuşmanın öteki bazı bölümlerinden farklı olarak genellikle Mao'ya atfolunmamakta, ama öte yandan, anlatım ve içerik bakımından Mao'nun özelliklerini taşımaktadır. Üstelik, 20 Aralık 1964'teki bir merkezi çalışma konferansında Mao Zedung şunları söyledi: «Sizler başbakanın raporuna 'yetişelim' kelimesini eklemeye bile cesaret edemediniz; 'yetişelim ve geçelim' kelimelerini ben sizin yerinize ekledim. Şu pasajı da ekledim: 'Sun Yat-sen daha 1905'de Çin'in Batıyı geçebileceğini söylemişti.» (Van-suy 1969,

s. 578) Bu, Çu'nun ertesi gün kullandığı dilin aynı değilse de Mao, Sun Yat-sen'in kehaneti ile ilgili cümlenin sorumluluğunu böylece üstüne almış oluyordu.

[13]

(1) Burada ve bu paragrafta daha ilerde «beyefendi» diye çevrilen terim **lao-yeh,** aynı zamanda memur, özellikle mahalli hakim anlamına da gelir. Mao bunu, yeni parti kadroları «sınıf»ı için kullanıyor.

(2) Hua To (ölümü M.S. 220) Zao Zao'ya saray doktoru olarak hizmet eden ünlü bir doktor ve cerrahtı. Baş ağrısını iyileştirmek, için kafatasını açmayı teklif edince Zao Zao tarafından öldürülmüştür.

(3) Mao'nun, Sekizinci Merkez Komitesinin 1967 sonbaharındaki 10. Genel Toplantısından sonra başlattığı sosyalist eğitim hareketi, köylük bölgelerde, 'dört temizlik', şehirlerde ise 'beş aleyhtarlık' adıyla anılıyordu.

[14]

(1) 1909'da doğan Vu Han, o sırada Pekin Belediye Başkan Yardımcısıydı. 1961 ve 1962'de Pekin basınında «Üç Hanelik Köyden Notlar» adı altında yayınlanan ve Mao'nun «büyük baş gevezeliklerine» ve sözümona «başkalarının görüşlerini dinlememesine üstü kapalı saldırılar içeren bir dizi makaleye katkıda bulunmuştu. Dahası, 1961 Ocağında yayınlanan **Hay Cuy'un Görevden Azledilmesi** adlı oyunun yazarıydı. Bu oyun aslında Peng De-huay'ı, Ming zamanında imparator tarafından köylülerin toprak üzerindeki haklarını savunduğu için azledilen dürüst bir görevliye benzetiyor ve böylece onu üstü kapalı bir şekilde savunuyordu. Yao Ven-yuan'ın Kasım 1965'te bu oyuna saldırması, Kültür Devriminin başlangıç işareti oldu.

(2) Kültür Devriminde saldırıya uğrayan bir tarihçi Mao'nun konuşması sırasında Pekin Üniversitesi Tarih Bölümü başkanıydı.

(3) Bu yazarın kim olduğu tespit edilemedi.

(4) Mao bu filmi daha 1950 Martında mahkûm etmiş ve eleştirilmesini talep etmişti. (Çi Pen-yü'nün, «Yurtseverlik mi. Milli İhanet mi- 'Çing Sarayının içyüzü' adlı gerici filmi üzerine» makalesinde nakledilen, Mao'nun bu tarihli talimatına bakın. Çi Pen-yü'nün bu makalesi **Peking Review,** 1967 sayı: 15, s. 5-16'da yayınlanmıştır.) Çi Pen-yü adı geçen makaleyi yazdıktan altı ay sonra aşırı-solcu hizbin bir üyesi olarak tasfiye edildi, ancak o günlerde bu makale Mao'nun görüşlerinin yetkili bir ifadesiydi hatta Başkan, yazının üstünden bizzat geçerek bazı pasajlar da eklemişti. Bu makalenin 1967 Mart'ında yayınlanması, filmi olumlu şekilde değerlendirmiş olan Liu Şao - çi'nin Çin'in Kruşev'i olarak gösterilmesi ve saldırıya uğraması için bir işaret oldu. Mao'nun **Kırmız Odanın Rüyası** hakkındaki 1954 tarihli mektubu da, bu filmin henüz eleştirilmediğinden yakınan bir cümle içeriyordu.

(5) Kendisiyle birlikte 1967 sonlarında düşen Vang Li ve Kuan Feng gibi Çi Pen-yü de, **Hung çi**'nin (ÇKP Merkez Komitesinin teorik organı **Kızıl Bayrak**) yöneticilerindendi. Mao'nun burada sözünü ettiği makalenin adı 'Vey koming erh yen-çiyu li-şih' (Tarihi Devrim Yapmak İçin Öğrenin) idi ve bu derginin 6 Aralık 1965 tarihinde çıkan 13. sayısının 14-22. sayfasında yayınlanmıştı. Mao'nun belirttiği gibi, isim vermiyordu; tarih incelemesinin sınıf mücadelesi ile ilgisini inkar eden ve «sınıflarüstü bakış açısı» ve «mutlak objektiflik» isteyen Hu Şih'in talebelerine saldırıyordu ama kim olduklarını belirtmiyor, sadece bu fikirlerini 1963'de açıkça ifade ettiklerini söylemekle yetiniyordu.

(6) Yao Ven-yuan, ilk olarak 1957 Haziranında Şanghay'daki **Ven-huy-pao** gazetesinin burjuva eğilimlerine saldıran bir makalesiyle dikkati çekmişti. «'Hay Cuy'un Görevden Azledilişi' adlı Yeni Tarihi Oyun Üzerine başlığını taşıyan makalesi 10 Kasım 1965'de yine o gazetede yayınlandı. Çünkü, Mao'nun Ekim 1966'da belirttiği gibi, bu makaleyi, revizyonist karargah tarafından sıkı sıkıya kontrol edilen Pekin basınında yayınlamak mümkün olmamıştı. Makale, **Halkın Gazetesi**'nde ancak 30 Kasım'da, Mao'nun Pekin Belediye Başkanı ve Pekin Parti Sekreteri Peng Çen'e baskı yapmasından sonra yayınlanabildi.

(7) **İlkbahar ve Sonbahar Tarihleri** üzerine bu temel yorum, M. Ö. 3. yüzyılda yazılmıştır.

(8) Ssu-ma Kuang'ın (1019-1086) **Zu-Çih Tung-çieu,** adlı eseri 1072 ve 1084 yılları arasında yazılmıştı. Çin'in M.Ö. 403 ve M.S. 959 yılları arası genel tarihi idi. **Şih-çi** ile birlikte bu eser, Çin'in en ünlü tarihi yazılarındandır.

(9) Komünistler, Guomindang generali Tu Yü-ming'i, teslim olmayı reddetmesi üzerine savaşta yendiler ve esir aldılar. Böylece ona Mao'nun Hegel'ci terimlerle **Aufhebung** (Yang-çi) diye nitelendirdiği şeyi uyguladılar. Mao'nun 17 Aralık 1948 tarihli, «Tu Yü-ming ve diğerlerini teslim olmaya çağıran mesajı»na bakınız. (**Seçme Eserler,** Cilt. 4, s. 295-297)

[15]

(1) **Van-suyi** adlı kaynakta (1969), bu konuşmaların ilki için Mart 1964 tarihi veriliyormuş. Stuart Schram, Mao'nun burada yeğeniyle tartıştığı «Sovyetlere Dokuzuncu Cevap»ın taslak halinde bile olsa o sırada henüz çıkmış olamayacağını ileri sürerek, bunu imkansız görüyor. Bu nedenle, başka bir kaynakta yer alan 5 Temmuz tarihini tercih ettiğini belirtiyor.

(2) Bu sıralarda Mao, yarım yüzyıldır kendini adadığı devrim davası için halefler yetiştirme meselesiyle yoğun bir şekilde meşguldü. Halefler için beş kıstas, ilk defa 1964 yılı Temmuzunun ortalarında, «Kruşçev'in Sahte Komünizmi ve Dünyaya Öğrettiği Tarihi Dersler» adlı makalede resmen belirtildi. (Bkz. **Peking Review,** 1964, sayı. 29, s. 7-27) Bu kıstaslar şunlardır: «Devrim davasını devralacak halefler revizyonist değil, gerçek marksist-leninistler olmalı;» «Çin halkının ve bütün dünyanın çoğunluğuna bütün kalpleriyle hizmet eden devrimciler» olmalı; «büyük çoğunlukla birleşebilen ve onlarla birlikte çalışabilen proleter devlet adamları olmalı; «Partinin demokratik merkeziyetçiliğini, uygulamada örnek» olmalı ve önderlikte «kitle çizgisi yöntemini uygulamalı; alçakgönüllü ve ihtiyatlı olmalı, kibirliliğe ve aceleciliğe karşı uyanık durmalıdırlar.

(3) Çiang Çing'in, imparatorlar, generaller ve halayıklar hakkındaki eski oyunların yerine modern devrimci Pekin Operasını geliştirme yolundaki çabalarını yoğunlaştırması, 1964 yılına rastlar.

(4) Bunun kim olduğu bilinmiyor.

(5) Mao'nun kardeşi Mao Ze-min, 1938'den 1942'ye kadar Sinkiyang'da o zamanlar Sovyetler Birliği'yle işbirliği içinde olan mahalli savaş ağası General Şeng -Şih-zay'ın kontrolundaki hükümetin maliye şubesinin başkanıydı. General Şeng Moskova'yla işbirliğini bırakıp Guomindang'a yönelince, Mao Ze-min Eylül 1942'de tutuklandı; 1943'de de öldürüldü.

(6) Lin Biao Eylül 1960'da Parti'nin Askerî İşler Komitesine, «dört ilişki» konusunda bir rapor sundu. Bu isim kısa zamanda yeniden formüle edildi ve «dört öncelik» adını aldı. Bu «dört öncelik» şunlardır: İnsanla silah arasında, insana; siyasi çalışmayla diğer işler arasında, siyasi çalışmaya; ideolojik çalışmayla günlük siyasi çalışma arasında ideolojik çalışmaya ve kitaplardaki fikirlere değil, yaşayan ideolojiye öncelik vermek, Bu noktalar, Askerî İşler Komitesi tarafından onaylanmadan önce, bizzat Mao tarafından gözden geçirilen bir karar tasarısında ortaya konmuştu.

(7) 1946-1949 İç Savaş döneminde Komünistlere karşı savaşan, sonradan da 1959-1960'da Pekin'deki Milli Savunma Konseyi'nin üyesi olarak hizmet gören bir Guomindang generali.

(8) Li Po ve Tu Fu Çin edebiyatının Tang sülalesi sırasındaki altın çağının en ünlü iki şairiydiler.

(9) Mao'nun, Komünist Gençlik Birliği'nin organı olan bu gazete için gösterdiği heyecan, o zaman için doğaldır. Çünkü Birliğin 1964 Haziran'ındaki Dokuzuncu Kongresinde, devrim davası için «halefler yetiştirme» meselesi ilk defa yoğun olarak tartışılmıştı. (**Peking Review**, 1964, sayı. 28, s. 6-22) Ama Gençlik Birliği de Kültür Devriminin başlangıcında dağıtıldı ve ancak Partinin yeniden inşasından sonra yeniden düzenlendi.

(10) O dönemde Çin'de, araştırma gezileri yaparak ihtiyarların hatıralarını kaleme almak, vb. gibi öğrenim yöntemleri çok yaygındı.

(11) Sırayla. MÖ. 2356, 2355 ve 2205 yıllarında tahta çıktıkları sanılan efsanevi hükümdarlar. Özellikle ilk ikisi, bilge kral tipine örnek gösterilir.

(12) Mao, 1925-1926'da Guomindang Merkez Yürütme Komitesi'nin Propaganda Bölümünün geçici başkanıydı.

(13) Kang Ze, Çan Kay-şek'in Mavi Gömleklilerinin liderlerindendi. Özellikle 1930'larda Guomindang'ın komünistlerle savaştığı alanlarda propaganda, güvenlik ve savaş desteği faaliyetleriyle ilgilenen Özel Görev Gücünden sorumluydu.

(14) Mao Yuan-sin, Kültür Devriminin ilk yıllarında Harbin Enstitüsünde bir Kızıl Muhafız önderiydi. Ocak 1967'de, Heylungkiyang Eyaletinde Devrimci Komite kurulduğunda, Propaganda Bölümünün yöneticisi oldu. 1967 İlkbaharında Liaoning Eyaletine geçerek, 1968'de Liaoning Devrimci Komitesinin Başkan Yardımcısı oldu. 1973 Ağustos'unda Onuncu Kongre'de Başkanlık Divanı üyesiydi.

[16]

(1) Yuan Şih-kay'ın kontrolündeki yeni tip ordu, imparatorluğun son yıllarında **Pey-yang Çu-çun** ya da Kuzey Ordusu olarak biliniyordu. «Pey-yang savaş ağaları» terimi, 1911-1916 döneminde hem Yuan, hem de ondan sonra gelenler için kullanılıyor ve daha esnek bir şekilde, Yuan'ın ölümünden sonraki 10 yıl içinde onun yetiştirmelerinin bölündüğü çeşitli klikler için ortak bir isim olarak da kullanılıyordu. Mao'nun burada özel olarak, 4 Mayıs 1919 öğrenci gösterilerini bastıran Pekin Savaş ağaları hükümetini kastetmiş olması muhtemeldir.

(2) Mao burada, kitlelerin eleştirisini parti-içi ve parti-dışı ayırımını abartarak bastırmaya çalışanları kastediyor.

[17]

(1) Kang Şeng (1899-) 1930'larda Sovyetler Birliği'nde uzunca bir süre kaldı. İstihbarat ve güvenlik meselelerinde uzman olarak kabul ediliyordu. 1950'lerin ortalarından itibaren gerek yüksek öğrenimde ve gerekse yabancı komünist partilerle bağ kurmada önemli bir rol oynamaya başladı ve bir çok önemli heyette yer alarak Sovyetlerle tartışmalara katıldı. 1962'de Sekizinci Merkez Komitesinin 10. Genel Toplantısında Siyasi Büro Sekreterliğinin üyesi oldu. Mao'ya yakınlığı ve kültürel meselelerle ilgisi, Mao'nun 1964'de yaptığı felsefe hakkındaki konuşmalara katılmasından anlaşılmaktadır. (Bkz. 11. Metin) Kang Şeng 1966 ortalarında Siyasi Büro Daimi Komitesinin üyesi oldu ve daha sonra da Kültür Devriminde önemli bir rol oynadı. Onuncu Kongrede de Parti Başkan Yardımcılıklarından birine seçildi.

(2) Vang Cen-çung (d. 1906-) 1954'de Hupey Parti Örgütünün birinci sekreteri oldu; Büyük İleri Atılım'ı faal olarak destekledi ve Başkan'ın 1950 sonlarında ve 1960 başlarında Vuhan'a yaptığı ziyaretlerde genellikle ona eşlik etti. 1961'de Tao Çu'nun başkanlığındaki Parti Merkez-Güney Bürosunun İkinci Sekreteri oldu. 1966'da «Kültür Devrimi Gurubu» başkan yardımcılığına getirildi, sonra Aralık'ta aniden bütün görevlerinden alındı.

(3) Çinkanggşan günlerindeki yönetici Parti örgütü.

(4) «Beş Kişilik Gurup» 1966 başlarında Peng Çen'in başkanlığında kuruldu ve Kültür Devrimini saptıran, onu sınıf mücadelesinden çok akademik ve ideolojik tartışmaya yöneltmeyi hedef alan, 7 Şubat tarihli bir rapor hazırladı. Bu revizyonist rapor, Merkez Komitesi'nin 16 Mayıs tarihli genelgesiyle iptal edildi. 16 Mayıs Genelgesi, bizat Mao'nun denetimi altında hazırlanmıştı. «Beş Kişilik Gurup'u dağıtıyor ve doğrudan doğruya Siyasi Büro Daimi Komitesine bağlı olan yeni «Kültür Devrimi Gurubunu» kuruyordu. (**Peking Review**, 1967, sayı 21 s. 6-9) Kang Şeng eski «Beş Kişilik Grubun»da üyesiydi. Ancak Peng Çen onun ismini haberi olmadan kötüye kullanarak 7 Şubat Raporunu bilgisi dışında yayınlamıştı.

(5) Bu konuşmadan üç gün sonra, Çiang Çing, Pekin Üniversitesinde yaptığı bir konuşmada, bu olayın Başkan Mao'nun görüşüne göre Karşı-devrimci değil, aksine devrimci olduğunu bildirdi. Başkan Mao bu görüşe, o sırada bulunduğu Vuhan'da ilgili belgeleri inceleyerek varmıştı. Kızıl Muhafızların kendi belgelerine göre, olay, Pekin Üniversitesindeki öğrencilerin «haklı öfkelerini» hareket geçirmeleri ve kapitalist yolu tutan iktidar sahiplerine, şeytanlara ve canavarlara karşı kendiliğinden bir mücadele başlatmalarıyla ortaya çıktı; bu süreç içinde «bazı insanlar dayak da yedi.» Kapitalist yolu tutan iktidar sahipleri arasında gerek Lu Ping'in ve Üniversite yönetiminin, gerekse Parti Örgütünün Üniversiteye yolladığı çalışma grubu'nun olduğu açıktır. Bundan dolayı da Mao'nun böyle insanların dayak yemesini devrimci bir hareket olarak görmüş olması şaşırtıcı değildir.

[20]

(1) Li Süeh-feng (d. 1906-), ÇKP Kuzey Çin Bürosu Birinci Sekreteriydi. Haziran 1966'da Peng Çen'in yerine Pekin Parti Kolu Birinci Sekreteri oldu. Aralık 1970'de siyaset sahnesinden çekildi. Mao, daha sonra onu, Lin Biao'nun yardakçılarından biri olarak niteledi.

(2) Liu Lan-tao (1904-), ÇKP Kuzeybatı Bürosu Birinci Sekreteri ve Lançov Askerî Bölgesi Siyasi Komiseri.

(3) Li çing-çüan, 1961'den beri ÇKP Güneybatı Bürosu Birinci Sekreteri; Liao Çih-kao'nun doğrudan üstü olduğu için, Mao burada Liao'yu ondan soruyor.

(4) San-niang, «San-niang çiao-zu» («San-niang oğluna öğretiyor») isimli Pekin operasının Vang Çu adlı kadın kahramanının diğer adı. Ölmüş olduğu sanılan bir Ming hanedanı memurunun üçüncü karısı; yeniden evlenmeyi reddeder ve hayatını, kocasının ikinci karısından olma oğlunun eğitimine hasreder.

(5) Tao Çu (d. 1906-) 1961'de, ÇKP Orta-Güney Bürosu Birinci Sekreteri oldu. Kültür Devrimi'nin ilk aşamalarında hızla yükseldi. Temmuz 1966'da Merkez Komitesi Propaganda Bölümü'nün başına geldi. Sekizinci Merkez Komitesinin Ağustos 1966'daki 11'inci Genel Toplantısında, Mao Zedung, Lin Biao ve Çu En-lay'dan hemen sonra dördüncü sırayı aldı. 1966 Aralık sonlarında görevden alındı ve hataları resmen mahkûm edildi.

(6) Başka bir metinde «1949» diye geçiyor. 1959 olması daha muhtemel.

(7) Li Fu-çun (1899-), Hunan'lı Mao Zedung'un uzun zamandan beri yakın arkadaşı. 1925-26'da Mao'yla birlikte Köylü Hareketi Eğitim Enstitüsünde çalıştı; Mao'nun en iyi arkadaşı Zay Ho-sen'in kızkardeşi Zay Çang ile evlidir. 1954'den beri Devlet Planlama Komisyonu Başkanı. 1969'da Siyasi Büro üyeliğinden ayrıldı, fakat Başbakan yardımcılarından biri olarak kaldı. Li Sien-nien (d. 1907-), Maliye Bakanı, Başbakan yardımcısı ve Siyasi Büro üyesi.

Poy-po (1907-) Eski Başbakan Yardımcısı ve Devlet İktisadi Komisyonu Başkanı; 1969'da Merkez Komitesi'ne bile yeniden seçilmedi ve Kültür Devrimi süresince, Liu Şao-çi'nin iktisadi siyasetlerine taraftar olduğu için geniş ölçüde eleştirildi.

Tan Çen-lin, Kültür Devrimi sırasında iktidardan düştü. Fakat 1973'de 10, Kongre'de Merkez Komitesi üyesi olarak geri döndü; halen Başbakan Yardımcısıdır.

(8) Siang Ying (1898-1941) Eski bir işçi önderi ve 1930 başlarında kurulan Çin Sovyet Cumhuriyeti Başkan Yardımcısı. 1937 başında Orta Çin'de komünistler tarafından yaratılan Yeni Dördüncü Ordu'nun siyasi komiseri. (Bu ordunun komutanları arasında, ölen Dışişleri Bakanı Çen Yi vardı.)

(9) «Yüz Alaylık Saldırı», Ağustos 1940'da Peng De-huay tarafından yönetildi; Japon kuvvetlerine geniş ölçüde zarar verdi fakat daha sonra komünistlere çok pahalıya mal olan bir tepki meydana getirdi. Kültür Devrimi sırasında Peng, Mao'ya danışmadan bu maceraya atılmış olmakla suçlandı.

(10) Savaşın amacı bir bölgeyi elde tutmaktan ziyade düşmanın güçlerini yok etmektir. Mao tarafından konulan bu temel gerilla taktiği ilkesine uygun olarak komünistler, başkentleri Yenan'ı 1947'de mücadele etmeden terkettiler. Bu durum, Mao'nun belirttiği gibi, yüksek kademe önderliğinin Mart 1947'den Mayıs 1948'e kadar iki gruba ayrılmasına yol açtı.

(11) Jen Pi-şik (1904-50) ölümüne kadar Siyasi Büro üyesiydi ve 1940'lardan beri Mao'nun yakın arkadaşıydı.

(12) Lo Cuy-çing (d. 1906-) 1949'dan 1959'a kadar Kamu Güvenliği Bakanı'ydı. Daha sonra Halk Kurtuluş Ordusu Kurmay Başkanı oldu ve bu göreve 1965 sonunda aniden iktidardan düşünceye kadar devam etti.

(13) Lu Ting-yi (d. 1901-), Kültür Devrimi'nin ilk aşamalarında (1966 ortalarında) düşüşüne kadar ÇKP Propaganda Bölümü'nün başıydı.

(14) Yang Şang-kun (d. 1905-), o sırada ÇKP Sekreterliği yedek üyesi; Kültür Devrimi'nde iktidardan düştü.

(15) Çen Çi-han (d. 1898-) ÇKP Merkez Kontrol Komisyonu üyesi, 1969'da Merkez Komitesi'ndeki durumunu korudu. 1945'deki Yedinci Kongresi döneminde haber alma işlerinde ve askeri işlerde faaldi.

(16) Vang Çia-siang (1907-74), Mao'nun burada sözünü ettiği diğer kişiler gibi, «Geri Dönen Öğrenciler» hizbinin üyesiydi. 1949-51 arasında Çin'in Sovyetler Birliği'ndeki ilk elçisiydi ve Kasım 1957'de Moskova toplantısı'na katılan, Mao Zedung tarafından yönetilen Çin heyeti iştirak etti. 1960 başlarında sah-

neden silindi, ama 1973'deki Onuncu Kongrede yeniden Merkez Komitesi'ne seçildi.

(17) Burada, genel olarak Futien Ayaklanması diye bilinen, Tungku şehrinde, Aralık 1930'da Mao'nun otoritesine karşı başlayan ayaklanmaya atıf yapılmış olabilir. Li Li-san'a karşı olan Vang Çia-siang, Li taraftarları olan isyancılara karşı Mao'yu desteklemişti.

(18) Ağustos 1932'de, Ningtu toplantısında, Mao, Kızıl Ordu üzerindeki denetimini kaybetti. Burada, Mao, Lo Fu'nun (yani Çang Ven-Tien'in) kendisini partiden atmak istediğini fakat Şu En-lay ve Çu Teh'in buna karşı çıktığını belirtiyor.

(19) Ocak 1935'deki Zunyi toplantısında, Mao, Parti'de fiilen hakimiyetini sağladı. Genel Sekreter Çin Pang-sien'in yerini Çang Ven-tien aldı.

(20) Nieh Cung-çen (1899-), Uzun Yürüyüş sırasında Lin Biao'nun baş siyasi görevlisiydi; 1949'dan sonra askeri ve bilimsel çalışmalarda önemli mevkilerde bulundu. Halen Başbakan yardımcısı ve Merkez Komitesi üyesidir.

(21) Çang Çih-çung (1891-), 1945'den 1949'a kadar Çan Kay-şek'in kuzeybatı karargahının başı olan ve daha birçok yilksek mevkide bulunan milliyetçi general. 1949'da komünistlerle ittifak kurdu. Yeni rejimin Sinkiang'da otorite kurmasına yardım ettikten sonra 1954'de Pekin'deki Ulusal Savunma Konseyi Başkan Yardımcılığına tayin edildi.

(22) Li Zung-cen (1890-1969), 1949 başlarında Guomindang rejiminde cumhurbaşkanı vekili; 1965'de Amerika'da sürgündeyken Çin'e geri döndü.

(23) Yirminci yüzyılın ilk yıllarında meşruti monarşi fikrini destekleyen reformcular, yani Kang Yu-vey ve Liang Çi - çao kastediliyor.

[21]

(1) Mao, Ocak 1965'de Sosyalist Eğitim Kampanyası için yeni yirmi üç nokta talimatını ortaya koyduğu zaman Liu Şao - çi buna uymayı reddetti. Mao, bunun üzerine uyandığını belirtiyor.

(2) Sekizinci Merkez Komitesi'nin Onbirinci Genel Toplantı'sının birinci yıldönümünde, Ağustos 1967'de yayınlanan bir makalede, Siyasi Büro Daimi Komitesi'nin bir toplantısında Mao'nun şöyle dediği belirtiliyor: «Merkez Komitesi'nde revizyonizm belirirse ne yapacaksınız? Bu son derece muhtemeldir. En büyük tehlike budur.» «Peking Review No 33, 1967 s. 7)

(3) 1 Haziran 1966'da Mao, Pekin Üniversitesinde öğretmen olan Nieh Yuan-zu tarafından yazılan büyük duvar afişinin gazete ve radyoda yayınlanmasını emretti. Böylece Kültür Devrimi'nin gerçek başlangıcının işaretini verdi. 5 Ağustos 1966'da, «Karargahı Bombalayın» başlıklı kendi afişini yazdı ve saldırıyı Parti önderliğinin bir bölümüne yöneltti. (Peking Review, No. 37, 1966, s. 19-20 ve No. 33, 1967, s. 5)

[22]

(1) Şanghay Ven Huy Pao'sunda iktidarın ele geçirilmesi, Paris Komünü temelinde yeni bir siyasi sisteme doğru bir gelişmenin başlangıcına işaret eder görünen «Ocak Fırtınası»nın birinci hareketiydi. Bu hareketi ilan eden manifesto için Peking Review N. 3. (1967) sahife 5-7'ye bakınız.

(2) Bu, gerçekte, Mao'nun konuştuğu o gün yapıldı.

(3) Vu Leng-Si (1915-) 1957'den beri Halkın Gazetesi'nin yazı işleri müdürüydü. Peng Çen'in 'Beşli Grub'unun toplantılarına katılmıştı. 1972 sonunda artık yazı işleri müdürü olmamakla birlikte yazı kurulunun önde gelen bir üyesi olarak yeniden ortaya çıktı. Tang Ping-şu 1968'de Vang Li hizbiyle birlikte temizlenen bir aşırı solcuydu.

[23]

(1) Şanghay Parti Komitesi sekreterlerinden Çang Çun - çiao, Yao Ven-yuan'ın 1965 Kasım'ında Vu Han'a yönelttiği saldırının yayınlanmasına yardım etmişti. Bundan sonra 1966 yazında Kültür Devrimi Grubu üyesi, 1969'da da Siyasî Büro üyesi oldu. 10. Kongre'de ise, Siyasi Büro Daimi Komitesine

girdi. O ve Yao Ven-yüan, 5 Şubat 1967'de kurulan «Şanghay Komünü nün önde gelen iki yöneticisiydiler.

Mao'nun bu toplantıda sarfettiği sözlerin genel anlamı açık olmakla birlikte, bu özet, Ocak ve Şubat 1967'de Şanghay'da varolan, hızla değişen ve açıklama gerektiren duruma yapılan atıflarla doludur. Kuzey Seferi'nin Birinci, İkinci ve Üçüncü İşçi Alayları, Kang Çin-çang'a sadık örgütlerdi. Kang Çin-çang, 1967 başlarında Şanghay'daki duruma hakim olmak için Çang Cun-ciao il: çekişmekteydi. Söylendiğine göre Kang, 1966 Eylül sonlarında Pekin'i ziyaret etmişti; 1967 Şubat başında ise Pekin'e Çu En-lay tarafından kabul edilen temsilciler göndererek Çang Çun-çiao'ya ve onun işçi Karargâhı'na ayrıntılı ithamlar yöneltmişti. Kang Çin-çang, sonradan aşırı-solcu ilan edildi.

(2) Bu formül, iktidarın Devrimci Komiteler tarafından ele geçirilmesi için Ocak 1967'de ortaya atılmıştı. Üçlü İttifak'ların üç unsuru, devrimci kitleler içinden çıkan eylemciler, Halk Kurtuluş Ordusu temsilcileri ve Parti ve devlet kadrolarıydı.

(3) Burada, Merkez Komitesi'ne bağlı Kültür Devrimi Grubu'nun 29 Ocak 1967'de Şanghay'a gönderdiği acil telgraf kastediliyor. Telgrafta, mücadeleyi eski Belediye Başkanı Zao Pi-çin' in başını çektiği eski Parti yönetimine değil, Çang Çun-çiao'ya ve Yao Ven-yuan'a yönelten Kızıl Devrimciler eleştiriliyor ve hatalarında israr ettikleri takdirde «bütün gerekli işlemlerin» yapılacağı tehdidi yer alıyordu.

(4) Belediye Halk Komitesinin talebi, muhtemelen, metinde sözü geçen bütün başkanlıkların kaldırılması talebidir.

Kızıl Devrimciler, Şanghay Okul ve Üniversiteleri Kızıl Muhafızları Devrimci Komitesi'nin kısaltılmışıdır. Bu örgüt, Şanghay'daki otuz iki örgüt tarafından 9 Ocak 1967'de yayınlanan ve «ekonomizm»i mahkum eden «Acil Uyarıya» imza atan başlıca örgütlerden birisiydi. (Peking Review sayı: 4 (1967), s. 7 - 9) Şehirdeki öğrenci örgütlerinin en güçlüsü olan bu grup, Çang Çun-çiao'ya muhalefetini, Merkez'in yukarıda Not 3'te sözü edilen 29 Ocak telgrafına kadar sürdürdü.

Radyo istasyonları üzerinde Halk Kurtuluş Ordusu'nun denetiminin kurulması, Merkez Komitesinin 11 ve 23 Ocak 1967 tarihli genelgelerinde istenmişti. (Bkz. **Büyük Proleter Kültür Devriminin Belgeleri** s. 172, 200, 201.) 23 Ocak Genelgesi, «Proleter devrimcileri duruma hakim olduğunda, askeri denetimin so-

ma ermesi gerekir» kaydını koymakla, muhtemel çatışmalara yol açmış olabilir. Sivil havacılık sisteminin askeri denetim altına alınması, 26 Ocak 1967'de Devlet Konseyi tarafından emredilmişti. (aynı eser s. 208) Bunun, Şanghay'daki Lunghua havaalanında açık bir muhalefetle karşılaştığı anlaşılıyor.

(5) Bu söz, Başkan Mao tarafından, 4 Mayıs 1919 Hareketi sırasında söylenmişti. «Dünya bizimdir, ulus bizimdir, toplum bizimdir» şeklindeydi. Bu yazıların yayımcısı İngiliz profesörü Schram'a göre, Başkan Mao'nun bu sözün Kızıl Muhafızlar tarafından kullanılmasını istememesi, dünyanın sadece Kızıl Muhafızlara ait olduğu izleniminin uyanmasını istemediğinden ileri geliyormuş.

(6) «Mao Zedung Düşüncesi Kızıl Muhafızları Tungci Üniversitesi Doğu Kızıldır Genel Karargahı», Çang Çun-çiao'yu destekliyordu.

(7) Liu Şao-çi'nin 1939'da yayınlanan ve 1962'de gözden geçirilmiş şekliyle tekrar basılan eserinin tam adı, **Komünistlerin Kendi Kendilerini Yetiştirmeleri Üzerine** idi. Ama İngilizce çevirisi, **Nasıl İyi Bir Komünist Olunur** başlığını taşıyordu. Bu eser, 1967 Nisan'ında, Liu Şao-çinin revizyonist ve kariyerist düşünüşünün en özlü ifadesi olarak şiddetli saldırıya uğradı. O zamandan beri tam adıyla veya kısaca «Kendi kendini Yetiştirme» adıyla anılmaktadır.

[24]

(1) Çen Kung-po (1892-1946) kuruluşundan kısa bir süre sonra Çin Komünist Partisi'ni terk etti ve Guomindang'a katılarak Van Çing-vey'in yakın ortağı oldu. 1939-45 yılları arasında Van'ın Japon taraftarı kukla hükümetinde görev aldı ve 1946'da ihanet suçundan idam edildi. Çu Fo-hay da Japonlarla işbirliği yaptı.

(2) Çang Kuo-tao (1897-) Başlangıç yıllarında Çin Komünist Partisi'nde oldukça etkindi. 1930 ların başında Hupey, Honan ve Anvey eyaletlerinin sınırlarında kendi yönetiminde bir Sovyet bölgesi kurdu. Ordusu, Mao'nun ordusuyla 1935 Haziranında Uzun Yürüyüş sırasında karşılaştığı zaman Mao'nun ku-

zeye yönelme teklifini reddetti. Ve aksine Batıya, Tibet'e doğru yürüdü. Nihayet 1936 yılı sonunda Yenan bölgesine vardığı zaman güçleri o kadar zayıflamıştı ki etkili bir şekilde Mao'ya karşı duracak durumda değildi. Siyasi nüfuza sahip olmamasına kızarak 1938 ortalarında Guomindang'ın elindeki topraklara kaçtı. 1949'dan sonra önce Hong Kong sonra da Kanada'da sürgünde yaşadı.

(3) Liu Cen-çin Birinci Kongrede Pekin Komünistlerinin delegesiydi.

(4) Li Ta (1891-1967) Çin Komünist Partisi'nin kısa zamanda terk etti. Fakat zaman zaman onunla işbirliği yaptı. Son yıllarında, Parti'ye girmemiş olduğu halde, Vuhan Üniversitesi'nin rektörüydü.

[25]

(1) Burada, Vang Ming'in önce 19 Mart 1969'da Canadian Tribune'da basılan 'Çin: Kültür Devrimi ve Karşı-devrimci Darbe' adlı makalesine atıf yapılıyor. Bu makale sonradan, Moskova'da Novosti Basın Ajansı Yayınevi tarafından broşür şeklinde yayınlandı. Makalede 'Mao Zedung'un Çin'de işlediği en büyük suç' ve 'Mao Zedung'un uluslararası ilişkilerde işlediği beş büyük suç' belirtilmektedir.

(2) 'San-min çu-yi' veya 'Üç Halk İlkesi' Gençlik Birliği, Guomindang'ın gençlik örgütüydü.

(3) Halk Kurtuluş Ordusu siyasi komiserlerinden olan Wang Siao-yü, 3 Şubat 1967'de kuruluşundan 1969 Ekimine kadar Şan-tung Devrimci Komitesinin başkanıydı. O tarihte yerine geçen Yang le-çih (1910-) bu dönem boyunca, Birinci Başkan Yardımcısıydı. Mao'nun, ikisi arasındaki tartışmayı halk içindeki bir ilişki olarak değerlendirmesi gariptir. Çünkü görevinden alındığı sırada Vang, '16 Mayıs' aşırı solcu grubuna dahil olmakla suçlanmıştır.

(4) Su Şih-yu (C. 1906-) bu sırada Nanking Askeri Bölgesi Komutanı ve Milli Savunma Bakanı Yardımcısıydı. Dokuzuncu Kongrede, Nisan 1969'da Siyasi büro üyesi oldu. Mao, 1967 yazında Vuhan'da çıkan askeri isyana atıf yapıyor.

(5) Pi Ting-çün (1914-) Dokuzuncu Kongrede Merkez Komitesi üyesi oldu. O sırada Fukien'de Halk Kurtuluş Ordusu Komutan Vekiliydi. 1970'de HKO komutanı olarak Langçu'ya gönderildi; 1974 Ocak ayında yeniden düzenleme sırasında Fukien'e döndü.

[26]

(1) 1923'ten ölümüne kadar Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi olan Çu Çiu-pay (1899-1935), 1927 Ağustosunda Parti Sekreteri oldu. 1927 sonu ile 1928 başında ortaya çıkan «ilk solcu çizgi»nin sorumlusudur. (4. metnin 2. notuna bak.) Yine de Parti içindeki etkinliğini korudu. Ayrıca Gorki ve diğer Rus ve Sovyet yazarlarının çevirmeni olarak isim yaptı. Uzun Yürüyüşte Kiangsi'de bırakıldı. Guomindang tarafından yakalandı ve 1935 Haziranında idam edildi. Hapisteyken «Boş Sözler» başlığını taşıyan otobiyografik bir eser yazdı. Bu, kesinlikle bir nedamet ya da ihanet belgesi değildi. Yine de marksizme olan inancını koruyan yorgun ve hayal kırıklığına uğramış bir insanın sözleriydi.

(2) Lo Çang-lung (1901-49?). Çin Komünist Partisinin kurucu üyelerinden ve 1920'lerin önemli işçi önderlerinden biriydi. 1930 sonlarında Ho Meng-Siung'un Partiyi ele geçirme girişimini destekledi. Sonuç olarak Ocak 1931'deki Dördüncü Genişletilmiş Toplantıda ihraç edildi ve ondan sonra Ho'yla birlikte rakip bir Merkez Komitesi kurdu. Mao'nun «bölücülük» ithamı buna dayanıyor. Daha sonra Troçkist oldu.

(3) 1931-1934 arasında Mao'nun Çin Komünist hiyerarşisi içindeki gerçek yeri konusunda uzmanlar arasında ciddi bir anlaşmazlık vardır. Mao, o dönemde geniş ölçüde sembolik bir durumu olduğu yolundaki çoğunluk görüşünü doğruluyor.

(4) 23 Ağustos - 6 Eylül 1970 arasında Luşan'da yapılan Dokuzuncu Merkez Komitesinin İkinci Genişletilmiş Toplantısı.

(5) Mao'nun, Lin Biao'nun kliğini oluşturan «büyük generaller» listesindeki beş kişinin hepsi de Siyasi Büro üyesiydi. Lin'in karısı Yeh Çün'ün dışında hepsi yüksek askeri kişilerdi. Huang Yung-Şeng (1906-) 1968 Martından beri Genel Kurmay Başkanıydı. Vu Fa-sien (1914-) 1965 Ağustosundan beri Hava

Kuvvetleri Komutanı ve 1968 Mayısından beri Genel Kurmay Başkan Yardımcısıydı. Li Zo-peng, 1967 Haziranından beri Deniz Kuvvetleri Birinci Siyasi Komiseri idi. Çiu Huy-zo Halk Kurtuluş Ordusu Genel Lojistik Dairesi Direktörü ve 1969 Şubatından beri Genel Kurmay Başkan Yardımcısıydı. Diğer ikisinden Li Süeh-feng (20. metin 1 .nota bak.) Dokuzuncu Siyasi Büronun yedek üyesi, Pekin Askeri Bölgesinin Siyasi Komiseriydi. Çeng Vey-şan (1914-) 1959 Kasımından 1968 Martına kadar Pekin Askeri Bölgesinin Komutan Yardımcısı ve 1968 Martından beri de Komutanıydı. Aynı zamanda Pekin Devrimci Komitesinin Başkan Yardımcısıydı.

(6) «Dahiyane bir şekilde», «yaratıcı bir şekilde» ve «kapsamlı olarak». Mao Zedung'un marksizm-leninizmin gelişmesine katkısını belirlemek için Lin Biao tarafından **Başkan Mao'nun Sözleri**'nin 1966 Aralık baskısının Önsöz'ünde kullanılan bu sözler Lin'in 1960 ve özellikle 1966'dan beri bu konuda yaydığı görüşü özetlemektedir. 1970'de kendine yönelik kişiye tapmayı yıkmaya uğraşmakta olan Mao Zedung, burada daha önceki aşırılıkların bütün sorumluluğunu Lin Biao'ya atfediyor.

(7) Luşan Genişletilmiş Toplantısı sırasında Mao'nun yediyüz kelimelik bir bildiri çıkardığı söyleniyor. Mao'nun buradaki özetlemesi dışında içeriği hakkında bir şey bilinmiyor.

(8) Lin Biao'nun Luşan Genişletilmiş Toplantısında 23 Ağustos 1970'de yaptığı konuşma.

(9) Konferans sırasında yapılan bir Merkez-Güney Toplantısında Yeh Çün'ün, önergesini geri aldığı söyleniyor.

(10) Bu ifade çeşitli şekillerde yorumlanabilir. En az muhtemel olanı kelimesi kelimesine alınması gerektiği yani, Mao'nun Lin Biao ile arasındaki ayrılıkların hâlâ çözüleceğini umduğudur.

(11) Çen Şeng ve Vu Kang, MÖ. 3. yüzyılda Çin hanedanına karşı bir ayaklanmayı birlikte yönettiler. Taypinglerin önderi olan Hung Siu-çuan (1814-64), Sun Yat-sen (1866-1925)'den sadece yarım yüzyıl önce doğmuştu. Mao'nun bu insanlara «deha atfetmesinin nedeni, bunların hepsinin bir anlamda, devrimin habercileri olmaları dolayısıyla kitlelerin bilgeliğinden beslenmeleridir.

(12) Lin Biao'nun, Başkan Mao'nun bir cümlede söylediğinin başkalarının onbin cümlede söylediğini bastırdığı yolundaki sözü için 18 Mayıs 1966. JPRS 90, s. 80'deki konuşmasına bakın.

(13) Burada Çen Bo-da ve Lin Biao'nun Çin Halk Cumhuriyeti Anayasa Taslağına, Mao'nun 1970 Martında çıkarmaya karar verdiği Devlet Başkanlığı ile ilgili maddeyi yeniden koydurma çabaları söz konusu ediliyor. Onlar amaçlarının Başkan Mao'yu daha da yüceltmek olduğunu iddia ediyorlardı. Fakat gerçek niyetleri Lin Biao'nun Mao'dan sonra hem Parti hem de Devlet Başkanı olmasını garantiye almaktı.

(14) Burada ortaya atılan, ordu üzerinde gerçek ve doğrudan otoritenin kimin elinde olduğu sorusunun, 1969-70'te önderlik içinde —ve Mao ile Lin arasında— hararetli meselelerden biri haline gelmiş olan, Partinin «silaha» kumanda etmesi meselesi ile yakından ilgili olduğu ortadadır.

(15) O sırada «kibirlilik ve rehavet» sözlerinin Lin Biao'nun çalışma tarzındaki hataların ifade etmek için kullanılması artık yerleşmiş bulunuyordu.

(16) Burada herhalde Mao'nun Çen Bo-da'yı eleştirme kampanyası için çağrıda bulunan 15 Eylül 1970 tarihli «Bütün Partiye Açık Mektup»u kastediliyor.

(17) «Taş atma» Mao'nun Lin'i destekleyen «büyük generalleri ve Çen Bo-da'yı mahkum etmeye zorlama hareketini ifade ediyor. «Toprağa kum karıştırma» yeni üyeler katarak Lin'in Askeri İşler Komitesindeki hakimiyetini zayıflatma anlamına geliyor. Lin'in gücünün surunu ya da temel direğini Pekin Askeri Bölgesi meydana getiriyordu. Bu sur, Lin'in destekçileri Çeng Vey-şan ve Li Süeh-feng'in 1970 Aralığında azledilmesiyle alttan çökertildi.

(18) Bu rapor hakkında herhangi bir bilgi bulamadım.

(19) Çen Bo-da'yı eleştirme ve Partiyi düzeltme kampanyasının gelişmesini tartışmak amacıyla 1971 Nisanında Merkez Komitesi tarafından çağrılan ve Merkezden, bölgelerden ve Halk Kurtuluş Ordusu birimlerinden doksandokuz sorumlu kadronun katıldığı bir danışma toplantısında Lin Biao kliğinin «büyük generaller»inin özeleştirileri dağıtıldı.

(20) Burada «Kanton Askeri Bölgesinin Üç Destek ve İki Askerî ile ilgili Siyasi ve İdeolojik Çalışma Üzerine Forumunun Özeti» kastediliyor. Bu özet 20 Ağustos 1971'de Merkez Komitesi tarafından dağıtıldı. «Üç Destek» («solun geniş kitlelerini destekleyin, sanayi ve tarımı destekleyin») ve «İki Askerî» («askeri denetim ve askeri eğitim») sloganı Kültür Devri-

mi sırasında gelişen, Halk Kurtuluş Ordusunun siyasetin ve toplumun her alanına aktif olarak müdahale etmesi siyasetini özetleyen slogandı. 1967 Ocağında Lin Biao'ya solu desteklemek suretiyle Kültür Devrimine müdahale talimatını vererek bu süreci başlatan Mao Zedung, bunu geçici bir tedbir olarak görmüştü. Fakat 1970-71'de Lin Biao ve taraftarlarının bunu Çin siyasi sistemi için uzun vadeli bir model olarak aldıklarına dair işaretler belirmişti ve bunlar yukarıdaki sloganı Parti hakimiyetinin yeniden kurulmasına muhalefet için kullanıyorlardı.

(21) Burada Mao'nun «devrimin halefleri için beş kıstas»ı (15. metin 2. nota bak.) yerine Lin Biao'nun kendi «üç ölçü»sünü koyması kastediliyor. Lin Biao bunları 1 Ağustos 1966 konuşmasında şu şekilde formüle etmişti: «1) Mao Zedung Düşüncesinin kızıl bayrağını yüksek tutuyorlar mı? Böyle yapmayanlar görevlerinden azledilecektir. 2) Siyasi ve ideolojik çalışma yapıyorlar mı? Bunu ve Büyük Kültür Devrimini engelleyenler azledilecektir. 3) Devrime şevkle sarılıyorlar mı? Böyle bir şevkten tamamen yoksun olanlar azledilecektir... Kadroları Başkan Mao'nun beş kıstasına ve bu üç ölçüye göre, özellikle birinci ölçüye göre seçmeli, ilerletmeli ve görevlendirmeliyiz.» Lin'e yöneltilen bu eleştiri, Mao'nun Dokuzuncu Kongreden bu yana, siyasi şevkin doğru bir çalışma tarzıyla tamamlanması gerektiğini vurgulamak için sürdürdüğü çabayla birleşiyor. Mao buradan giderek Lin'in ordudaki taraftarlarının «kibirlilik ve rehavet»ini mahkum ediyor.

(22) Mao'nun s. 250'de sözü geçen «Bazı Görüşler»i kastediliyor. Lin'in «deha»nın rolünü yüceltmesi ve «yüce bir kurtarıcı yoktur» mesajını taşıyan «Enternasyonal»in hatırlatılması arasındaki bağ açıktır.

(23) Lin Biao daha önce şu görüşü ileri sürmüştü: «marksizm-leninizmin klasiklerini incelerken bunların yüzde 99'u Başkan Mao'nunkiler olmalıdır.» Buna karşılık, Eylül 1970 Luşan Genişletilmiş Toplantısından sonra, Marx, Engels, Lenin ve Stalin'in yazılarının incelenmesi teşvik edilmektedir.

(24) Yabancı haber ajanslarından çeviriler içeren ve oldukça geniş bir kadro kitlesine dağıtılan günlük bülten (Zan - kay siao-si.)

BİLİM/BELGE/ İNCELEME DİZİSİ

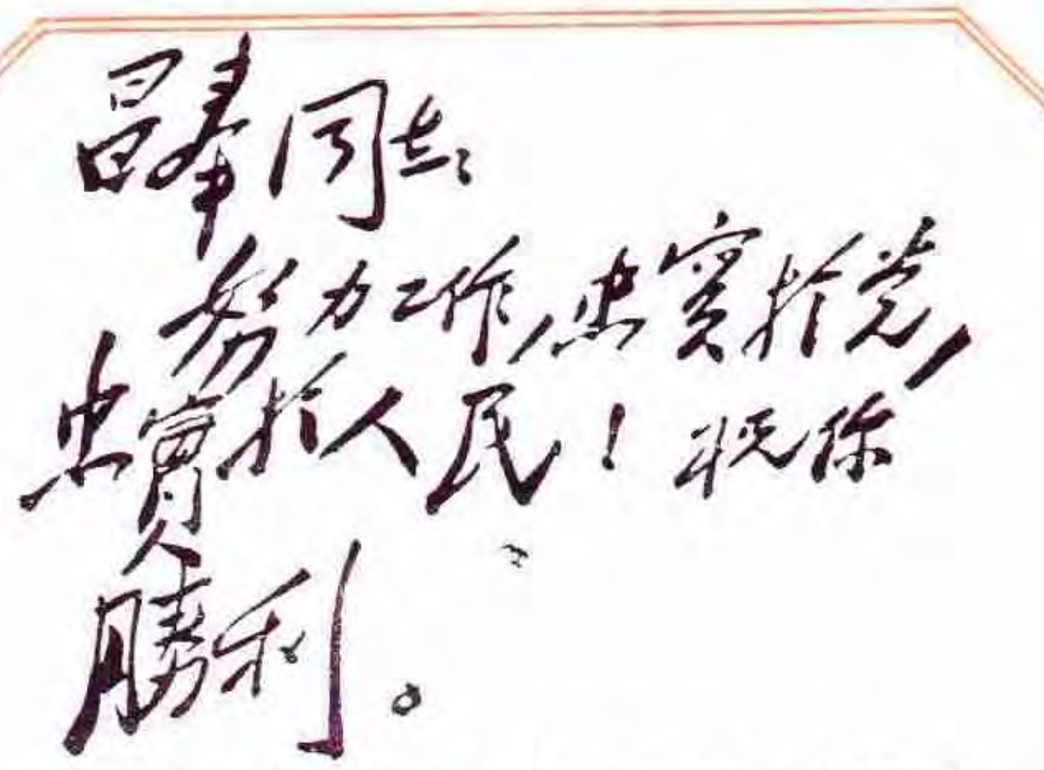
Sosyalizm ve Sosyal Mücadelelerin Tarihi	Max Beer
İnsanlığın Tarihi cilt I	André Ribard
İnsanlığın Tarihi cilt II	André Ribard
Emeğin Tarihi	François Barret
Büyük Dünya Tarihi (4 cilt takım halinde)	
Ekonomi Politiğin Eleştirilmesine Katkı	Karl Marx
Sosyoloji ve Felsefe	Karl Marx
Fransa'da Sınıf Mücadeleleri	Karl Marx
Seçme Yazılar	Lenin
Mektuplar	Lenin
Felsefenin Temel İlkeleri	George Politzer (2. Basım)
Savaş Üzerine	Clausewitz
Büyümenin Ekonomi Politiği	Paul Baran
Ekonomi Politik	Oscar Lange
Feodalizmden Kapitalizme Geçiş	P. Sweezy-M. Dobb
Kapitalizmden Sosyalizme Geçiş Süreci	P. Sweezy-M. Dobb
Sosyalizme Giriş	P. Sweezy-L. Huberman
Azgelişmişliğin Mekanizması	J.M. Albertini
1917 Rus Devrimi	François-Xavier Coquin
Güney Amerika Gerçeği	J. Günter
Faşizme Karşı Birleşik Cephe	Georgi Dimitrof
Kitlelerin Ayaklanışı	Ortega Y. Gasset
Pugaçef Ayaklanması	A. Gesinoviç
Fransız Komünistleri	Annie Kriegel
Asyanın Avrupaya Öğrettiği	Franz Altheim
Altın Zincir	Upton Sinclair
Sosyalist Gözle Sanat ve Toplum	Plehanov-Freville (2. Basım)
Aşk ve Uygarlık	Herbert Marcuse
Tek Boyutlu İnsan	Herbert Marcuse (2. Basım)
Sovyet Marksizmi	Herbert Marcuse
Meksika'da Köylü Devrimi (Zapata)	Robert P. Millon
Vietkong Çetecileri Arasında	Madlein Riffaud
Allende Anlatıyor	Regis Debray

El Fateh	Yılmaz Çetiner
Pentagon Raporları	Ahmet Örs
Karl Marx ve İşçi Sendikaları	A. Lozovsky
Sendikacılar ve Politika	Kemal Sülker
Nâzım Hikmet Dosyası	Kemal Sülker (3. Basım)
Şair Nâzım Hikmet	Kemal Sülker
Nâzım Hikmet'in Gerçek Yaşamı Cilt I	Kemal Sülker
Türk Halk Hareketleri ve Devrimciler cilt I	Çetin Yetkin
Türk Halk Hareketleri ve Devrimler cilt II	Çetin Yetkin
Dinin Türk Toplumuna Etkileri	Muzaffer Sencer
Türkiye'de Siyasal Partilerin Sosyal Temelleri	Muzaffer Sencer
Türkiye'de Sınıfsal Yapı ve Sosyal Davranışlar	Muzaffer Sencer
Gizli Belgeler	Muammer Sencer
Gizli Dinleme	Enis Coşkun
Şadi Alkılıç Davası	Mahmut Baksı
Zulüm Makinası	Mahmut Makal
Olaylı Yıllar ve Gençlik	Harun Karadeniz (5. Basım)
Yaşamımdan Acı Dilimler	Harun Karadeniz
Sol Kavgası	Mehmet Kemal
Türkiye'de Sosyalizmin Tarihine Katkı	A. Cerrahoğlu
Tarih Boyunca İleri Geri Kavgası	Emin Türk Eliçin
6-7 Eylül Kasırgası	Hasan İzzettin Dinamo
Ömer Seyfettin	Tahir Alangu
İslâmlık Öncesi Türk Edebiyatı	Ali Çiçekli
Divan-ü Lügat-it Türk	Ali Çiçekli
Kompozisyon İlkeleri	Enver Naci Gökşen

ROMAN/HİKÂYE DİZİSİ

Petrol	**Upton Sınclair (3. Basım)**
Şikago Mezbahaları	**Upton Sinclair (2. Basım)**
Tütün cilt I	**Dimitir Dimov (6. Basım)**
Tütün cilt II	**Dimitir Dimov (6. Basım)**
Fırtına Çocukları	**Themos Kornaros (2. Basım)**
Ana	**Maksim Gorki (12. Basım)**
Çocukluğum	**Maksim Gorki (2. Basım)**
Benim Üniversitelerim	**Maksim Gorki (2. Basım)**
Ekmeğimi Kazanırken	**Maksim Gorki (2. Basım)**
Casus	**Maksim Gorki (3. Basım)**
These	**Andre Gide**
Patates Şövalyeleri	**Giovanni Guareschi**
Kopar Zincirlerini Gülsarı	**Aytmatov (2. Basım)**
Moskova Önlerinde cilt I	**Aleksandr Bek (2. Basım)**
Moskova Önlerinde cilt II	**Aleksandr Bek (2. Basım)**
Cem Sultan Olayı	**Vera Mutafçiyeva**
Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok	**Remarque**
İnsanları Sevecceksin	**Remarque (6. Basım)**
Dönüş Yolu	**Remarque**
Plexus	**Henry Miller**
Nexus	**Henry Miller**
Bitmeyen Kavga	**John Steinbeck**
Buna Şafak Diyorlar	**Emmanuel Robles**
Anjelik	**Anne Serge Golon**
Bir Ölünün Defteri	**Mihail Bulgakof**
Suç Bankası	**Marcel Dienne**
Ve Çeliğe Su Verildi	**Nikola Ostrovski (5. Basım)**
Kasırga Çocukları	**Nikola Ostrovski**
Allahsız Gençlik	**Öden Von Horvath**
Arabanın Sürücüleri (Nobel 74)	**Patrick White**
Katmandu Yolları	**René Barjavel**
Gizli Ekmek	**Mario Simmel**
Gençlik Yılları (Klim Samgin 1)	**Gorki**
Dimitrof	**Kamen Kalçef**
Kutsal İsyan cilt I	**Hasan İzzettin Dinamo**
Kutsal İsyan cilt II	**Hasan İzzettin Dinamo**

Kutsal İsyan cilt III	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal İsyan cilt IV	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal İsyan cilt V	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal İsyan cilt VI	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal isyan cilt VII	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal İsyan cilt VIII	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal İsyan (ciltli takım)	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal Barış cilt I	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal Barış cilt II	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal Barış cilt III	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal Barış cilt IV	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal Barış cilt V	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal Barış cilt VI	Hasan İzzettin Dinamo
Kutsal Barış cilt VII	Hasan İzzettin Dinamo
Savaş ve Açlar	Hasan İzzettin Dinamo
Öksüz Musa	Hasan İzzettin Dinamo
Musanın Mapusanesi	Hasan İzzettin Dinamo
İmparator	Erol Toy
Acı Para	Erol Toy
Azap Ortakları cilt I	Erol Toy
Azap Ortakları cilt II	Erol Toy
Kördüğüm	Erol Toy
Gözbağı	Erol Toy
Saragöl	Ömer Polat
Mahmudo İle Hazel	Ömer Polat
Dilan	Ömer Polat
Taşı Toprağı Altun	Burhan Arpad
Yeditepe Olayları	Burhan Arpad
Direklerarası	Burhan Arpad
Alnımdaki Bıçak Yarası	Burhan Arpad
Köyden İndim Şehire	Dursun Akçam
Kanlıderenin Kurtları	Dursun Akçam
Yeşil Gölge	Kemal Bilbaşar
Evlerden Biri	Orhan Kemal
Fosforlu Cevriye	Suat Derviş
Ankara Mahpusu	Suat Derviş
Duman ve Alev	Ömer Faruk Toprak
İhtiyar Gençlik	Mehmet Seyda
Korkuyu Beklerken	Oğuz Atay
Yer Altında Bir Anadolu	Mahmut Makal

MAO ZEDUNG'UN ELYAZISI

Mao Zedung'un yayınlanmamış yirmialtı konuşma ve mektubunun yeraldığı bu kitapta, devrimden sonra Çin Halk Cumhuriyeti'nde karşılaşılan sorunlar, sosyalizmin kuruluşu, üretimin örgütlenmesi, kültür devrimi ele alınmakta, incelenmektedir.

Ünlü Çin uzmanı Stuart Schram'ın hazırladığı bir derlemeden dilimize çevrilen Mao Zedung'un **Yayınlanmamış Yazılar**'ı 1956 ile 1971 dönemini kapsadığı için de ayrıca önem kazanmaktadır. Çağımızın Devrimcileri Dizisinin bu ilk kitabı, bir çeşit kaynak kitap olma niteliğinden dolayı da bir çok soruna ve tartışmaya ışık tutacaktır.

MAY YAYINLARI

25 Lira